

รายงานฉบับสมบูรณ์
โครงการย่อยที่ 4

ศักยภาพการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในจังหวัดอุบลราชธานี
(The Potential of Volunteer Tourism in Ubon Ratchathani Province)

โดย

วรารัตน์ บุญแฝง และคณะ

มกราคม 2558

รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์
โครงการ “ศักยภาพการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในจังหวัดอุบลราชธานี”
(The Potential of Volunteer Tourism in Ubon Ratchathani Province)

คณะผู้วิจัย
นางสาววรรัตน์ บุญแฝง
นางสาวสิริรัตน์ ชอบชาย
ผศ.สืบพงศ์ หงษ์ภักดี

สังกัด
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

ชุดโครงการ การเพิ่มศักยภาพ มูลค่า และคุณค่าของผลิตภัณฑ์ทางการ
ท่องเที่ยวในพื้นที่อีสานใต้

สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และสำนักงาน
คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)

ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว. และ วช. ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย
เสมอไป

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษางานวิจัยในครั้งนี้สำเร็จลงได้ด้วยดีโดยได้รับความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากรองอธิการบดีฝ่ายวิจัย มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ซึ่งได้กรุณาให้คำแนะนำและตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่ตลอดมาจนกระทั่งงานวิจัยสำเร็จ

ขอขอบพระคุณ คณะบดี รองคณะบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา คณะบริหารศาสตร์ ประธานชมรมต่างๆ ผู้นำชุมชนบ้านปากบุง บ้านดอนม่วง ที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณคณะผู้ร่วมวิจัยทุกท่านได้แก่ ผศ.สืบพงศ์ หงษ์ภักดี อาจารย์สิริรัตน์ ชอบขายนางสาวสุนิธิ เนียมพันธ์ ที่ให้ความร่วมมือและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัยเป็นอย่างดี ในการศึกษาทำวิจัยครั้งนี้ให้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ได้อย่างสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยที่ได้ให้การสนับสนุนงบประมาณงานการวิจัยครั้งนี้ ขอขอบใจนักศึกษาสาขาการจัดการอุตสาหกรรมบริการ รุ่นที่ 10 ที่เป็นกำลังสำคัญในการหาข้อมูลส่วนปริมาณของงานวิจัยฉบับนี้

ขอขอบใจนักศึกษาทุกคนที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการตอบแบบสอบถาม

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณและคุณค่าอันเกิดจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้จึงดลบันดาลให้ผู้ให้คำปรึกษาผู้ให้ความร่วมมือและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นประสบแต่ความสุข ความสำเร็จในการดำเนินชีวิตยิ่งๆ ขึ้นไป

คณะผู้วิจัย

8 มกราคม 2558

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

การศึกษาเรื่อง "ศักยภาพการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในจังหวัดอุบลราชธานี" เป็นการวิจัยที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกชุมชนหรือหมู่บ้านเพื่อการท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์ ศักยภาพและความพร้อมในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์ของชุมชน และเพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพให้ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์อย่างยั่งยืน

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี สำหรับข้อมูลเชิงปริมาณคณะผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจำนวน 393 ชุด กับกลุ่มตัวอย่างจากสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดอุบลราชธานี วิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพคณะผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก ระดมความคิดเห็น การประชุมกลุ่มย่อยและเวทีชาวบ้าน จากกลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่ม ได้แก่ นักศึกษา (ระดับหัวหน้าชมรม/ประธานชมรม) ประชาชน และการลงสำรวจพื้นที่

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 21 ปี กำลังศึกษาในคณะศิลปศาสตร์ มีภูมิลำเนาตั้งอยู่นอกเขตอำเภอเมือง รายได้เฉลี่ยต่ำกว่า 4,000 บาท เคยเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในลักษณะของการปลูกป่า/ป่าชายเลนมากที่สุด รองลงมาได้แก่ กิจกรรมการสอนหนังสือให้เด็ก และกิจกรรมการสร้างบ้าน/สร้างโรงเรียนตามลำดับ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ร่วมกับเพื่อน มีความถี่การเดินทางท่องเที่ยวมากกว่า 3 ครั้ง และเลือกใช้รถทัวร์/รถโดยสารสำหรับการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์มากที่สุด

ผลการศึกษารายงานว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง ได้แก่ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านที่พัก ด้านสิ่งดึงดูดใจ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านการเข้าถึงตามลำดับ โดยผู้ตอบแบบสอบถามที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมสอนหนังสือ กิจกรรมพัฒนาอาชีพแก่คนในชุมชน และกิจกรรมปลูกป่า/ป่าชายเลน มีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมในด้านสิ่งดึงดูดใจ ด้านเส้นทางขนส่งเข้าถึง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวแตกต่างจากนักท่องเที่ยวที่ไม่เคยร่วมกิจกรรม

สำหรับประเด็นศักยภาพของชุมชน ผลจากการระดมสมอง สัมภาษณ์เชิงลึกและประชุมกลุ่มย่อยพบว่า ชุมชนที่นำมาเป็นต้นแบบการของการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ มีศักยภาพที่โดดเด่นด้านกิจกรรมที่มีความหลากหลาย ด้านสิ่งดึงดูดใจ แต่ยังมีข้อจำกัดในด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านการเข้าถึง

จากการศึกษาพบว่าจังหวัดอุบลราชธานีมีศักยภาพที่เอื้อต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญ ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ได้ชุมชนต้นแบบคือ ชุมชนบ้านท่าลั้ง ตำบลห้วยไผ่ อำเภอโขงเจียม ซึ่งมีศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ ดังนี้

ศักยภาพในด้านสิ่งดึงดูดใจ พบว่า พื้นที่ยังมีความสมบูรณ์ของพื้นที่และมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่น่าสนใจ สถานที่ท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ประเภทชุมชน ซึ่งได้นำบ้านท่าลั้งเป็นชุมชนต้นแบบ โดยอาศัยอยู่ในชายแดนริมฝั่งแม่น้ำโขงในเขตอำเภอโขงเจียม เป็นชุมชนที่มีวัฒนธรรมชาวไทยบุรีที่เก่าแก่ พร้อมทั้งยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ใกล้เคียง เช่น อุทยานแห่งชาติผาแต้ม หินโยกเต่าชมดาว แก้วพันโบก ผาเจ็ก ผาเมย เป็นชุมชนที่โดดเด่นในเรื่องหัตถกรรมพื้นบ้านในการสานกระติ๊บข้าวและเสื่อเตย โดยมีการสืบทอดกันมานาน และยังมีแหล่งเรียนรู้ของชุมชนในพื้นที่บริเวณโรงเรียนเพียรหลวง 2 เป็นความร่วมมือของชาวบ้านและโรงเรียนที่ทำกิจกรรมร่วมกัน

ศักยภาพในการเข้าถึง พบว่า ภาพรวมของการคมนาคมขนส่งจากตัวจังหวัดอุบลราชธานีไปยังบ้านท่าล้ง อยู่ในระดับปานกลางซึ่งมีปัญหาในเรื่องรถโดยสารประจำทางที่ไม่มีรถประจำของหมู่บ้านหรือที่อื่นที่สามารถเข้ามาให้บริการได้ และส่วนใหญ่จะใช้รถยนต์ส่วนตัวหรือรถจักรยานยนต์ แต่อย่างไรก็ตาม สภาพพื้นผิวถนนที่ใช้เป็นเส้นทางคมนาคมนั้น ภาพรวมมีสภาพดีเป็นถนนลาดยาง แต่ในบางช่วงที่สภาพไม่ดีนัก เช่น บริเวณทางเข้าหมู่บ้านจากทางแยกบ้านตามูมายังบ้านท่าล้ง ยังเป็นถนนดินลูกรัง

ศักยภาพในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ พบว่า ชุมชนบ้านท่าล้ง ยังไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกมากนัก เนื่องจากเป็นชุมชนขนาดเล็ก มีป้ายบอกทางและป้ายสื่อความหมายในพื้นที่ แต่ต้องได้รับการปรับปรุงเพิ่มเติม แต่อย่างไรก็ตามชุมชนยังมีสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานภายในหมู่บ้าน ได้แก่ ไฟฟ้า น้ำประปา สัญญาณโทรศัพท์เคลื่อนที่ระบบเอไอเอส มีห้องน้ำสาธารณะแต่ต้องมีการปรับปรุงเพิ่มเติม มีศาลาเอนกประสงค์ซึ่งเป็นจุดชมวิวน้ำโขงทั้งยังเป็นพื้นที่ในการทำกิจกรรมของหมู่บ้าน และมีบริการด้านที่พักในรูปแบบโฮมสเตย์

ศักยภาพในด้านที่พัก พบว่า ภายในชุมชนบ้านท่าล้ง มีการให้บริการที่พักแบบโฮมสเตย์ พร้อมกิจกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งจะมีให้นักท่องเที่ยวเลือกตามความต้องการว่าจะทำกิจกรรมอย่างไรบ้าง และหากเดินทางมาเป็นหมู่คณะสำหรับกลุ่มการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ ทางชุมชนบ้านท่าล้งก็จะจัดให้นอนศาลาวัดหรือห้องเรียนโรงเรียนเพียรหลวง ซึ่งในส่วนนี้จะเกิดผลกระทบต่อการเรียนการสอนของเด็กนักเรียน ทำให้การเรียนหยุดชะงัก

ศักยภาพในด้านกิจกรรม พบว่า กิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในพื้นที่ที่ศึกษา สามารถทำกิจกรรมได้หลากหลาย ได้แก่ กิจกรรมปลูกป่า กิจกรรมทำความสะอาดแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมสอนหนังสือ กิจกรรมพัฒนา/สร้าง/ปรับปรุงพื้นที่ในชุมชน กิจกรรมฝึกสอนอาชีพให้คนในชุมชน กิจกรรมการให้ความรู้ทางด้านการเกษตร และชุมชนยังมีศักยภาพในการรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวด้วย

การวิจัยในครั้งนี้ได้แนวทางในพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพให้ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์อย่างยั่งยืน 4 แนวทาง ได้แก่ การวางแผนเพื่อเพิ่มศักยภาพให้ชุมชน การจัดองค์กรและการจัดการของชุมชน การดำเนินงาน และการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการตลาด พร้อมการทำปฏิทินกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ที่สามารถทำได้ในชุมชนด้วย

บทคัดย่อ

รหัสโครงการ : RDG5550039

ชื่อโครงการ : ศักยภาพการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในจังหวัดอุบลราชธานี

ชื่อนักวิจัย : วรารัตน์ บุญแฝง, สิริรัตน์ ชอบขาย, สืบพงศ์ หงษ์ภักดี

E-mail Address : ajarnnui@gmail.com, s.chobor@gmail.com, surbpongubu@hotmail.com

ระยะเวลาโครงการ : 15 มิถุนายน 2555 ถึงวันที่ 14 มิถุนายน 2556

การศึกษาเรื่อง "ศักยภาพการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในจังหวัดอุบลราชธานี" เป็นการวิจัยที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกชุมชนหรือหมู่บ้านเพื่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ ศักยภาพและความพร้อมในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ของชุมชน และเพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพให้ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์อย่างยั่งยืน

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี สำหรับข้อมูลเชิงปริมาณคณะผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจำนวน 393 ชุด กับกลุ่มตัวอย่างจากสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดอุบลราชธานี วิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพคณะผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก ระดมความคิดเห็น การประชุมกลุ่มย่อยและเวทีชาวบ้าน และการลงสำรวจพื้นที่ จากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษา (ระดับหัวหน้าชมรม/ประธานชมรม) ตัวแทนชุมชนและประชาชนในพื้นที่ นักท่องเที่ยว

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 21 ปี กำลังศึกษาในคณะศิลปศาสตร์ มีภูมิลำเนาตั้งอยู่นอกเขตอำเภอเมือง รายได้เฉลี่ยต่ำกว่า 4,000 บาท เคยเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในลักษณะของการปลูกป่า/ป่าชายเลนมากที่สุด รองลงมาได้แก่ กิจกรรมการสอนหนังสือให้เด็ก และกิจกรรมการสร้างบ้าน/สร้างโรงเรียนตามลำดับ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ร่วมกับเพื่อน มีความถี่การเดินทางท่องเที่ยวมากกว่า 3 ครั้ง และเลือกใช้รถทัวร์/รถโดยสารสำหรับการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์มากที่สุด

ผลการศึกษารายงานว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง ได้แก่ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านที่พัก ด้านสิ่งดึงดูดใจ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านการเข้าถึง ตามลำดับ โดยผู้ตอบแบบสอบถามที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมสอนหนังสือ กิจกรรมพัฒนาอาชีพแก่คนในชุมชน และกิจกรรมปลูกป่า/ป่าชายเลน มีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมในด้านสิ่งดึงดูดใจ ด้านเส้นทางขนส่งเข้าถึง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวแตกต่างจากนักท่องเที่ยวที่ไม่เคยร่วมกิจกรรม

สำหรับประเด็นศักยภาพของชุมชน ผลจากการศึกษาและวิเคราะห์ พบว่า ชุมชนที่นำมาเป็นต้นแบบการของการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ มีศักยภาพที่โดดเด่นด้านกิจกรรมที่มีความหลากหลาย ด้านสิ่งดึงดูดใจ แต่ยังมีข้อจำกัดในด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านการเข้าถึง

การวิจัยในครั้งนี้ได้แนวทางในพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพให้ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อ
บำเพ็ญประโยชน์อย่างยั่งยืน 4 แนวทาง ได้แก่ การวางแผนเพื่อเพิ่มศักยภาพให้ชุมชน การจัดองค์กร
และการจัดการของชุมชน การดำเนินงาน และการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการตลาด พร้อมการทำ
ปฏิทินกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ที่สามารถทำได้ในชุมชนด้วย

คำสำคัญ ศักยภาพ การท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์

Abstract

Project Code : RDG5550039

Project Title : The Potential of Volunteer Tourism in Ubon Ratchathani Province

Investigators : Boonfang W, Chobkhay S, Hongpakdee S

E-mail Address : ajarnnui@gmail.com, s.chobor@gmail.com, surbpongubu@hotmail.com

Project Duration: June 15, 2012 to June 14, 2013

This research aim to 1) to study the customer behavior and influences factors for choosing destinations, 2) to investigate the potential of the community for tourist destination development, and 3) to formulate plans for developing community's potential to be voluntary tourism destination

This research is mixed research methodology, the researchers collected quantitative data through 393 questionnaires from university's student in Ubon Ratchathani Province. The data were analyzed by using computer operating system. For qualitative data, the researchers collected data through in-depth interview from students and citizens and survey areas.

The research results reveal the most respondents are female, 21 years old, studying in Fine Art faculty, have live in sub-urban of district and earn average monthly income less than 4,000 Bahts, have experiences in volunteer activities; teaching, planting, and home or school constructing, traveling with friends, have participate volunteer tourism more than 3 time, and traveling by bus.

The research results indicate that the influence factors to voluntary tourism is at a high level. The factor that receives most influence is the tourism activities, accommodation, attraction, amenities/facilities, and accessibility respectively.

The comparison tourist's factor influence making decision between have participate and non-participate volunteer activities there was statistic significant differences at 0.05 level. The results shown 3 group of volunteer tourist which are teaching, community's career development, and planting were influenced by that attraction, accessibility, amenities/facilities, and activities factors.

The outcomes of this research are the plans formulate plans for developing community's potential to be sustainable voluntary tourism destination. The Plans have 4 components combine with planning, organizing, operating, product and marketing developing, including tourism activity's calendar for community's voluntary as well.

Keywords Potential, Voluntary tourism

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทสรุปผู้บริหาร	ข
บทคัดย่อ	ง
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ที่มาและความสำคัญ	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
1.4 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	3
1.5 ขอบเขตของการวิจัย	4
1.6 ระยะเวลาทำการวิจัยและแผนการดำเนินงานตลอดโครงการวิจัย	4
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และกรอบแนวความคิดของการวิจัย	
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว	6
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์	8
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบทางการท่องเที่ยว (5As)	11
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว	12
2.5 แนวคิดเกี่ยวกับชุมชน	18
2.6 แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภค	24
2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	29
2.8 การท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์	33
2.9 ศักยภาพของชุมชน	34
2.10 ข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการพัฒนาต่อแผนการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในประเทศ	37
2.11 การศึกษาตัวแปรในการวิจัย	38
2.12 กรอบแนวคิดงานวิจัย	41
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	
3.1 กลุ่มตัวอย่าง	42
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	43
3.3 การเก็บรวบรวม	45
3.4 วิเคราะห์ข้อมูล	45
3.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	45

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.6 การทดสอบความเชื่อมั่น	46
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
4.1 ข้อมูลทั่วไปของชุดแบบสอบถาม	48
4.2 พฤติกรรมการท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์	74
4.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์	77
4.4 ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในจังหวัดอุบลราชธานี จากการสัมภาษณ์	91
4.5 ศักยภาพและความพร้อมในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์ ของจังหวัดอุบลราชธานี	76
4.6 แนวทางการพัฒนาศักยภาพและความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยว บำเพ็ญประโยชน์จังหวัดอุบลราชธานี	90
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษา อภิปราย และข้อเสนอแนะ	
5.1 สรุปผลการวิจัย	94
5.2 อภิปรายผล	100
5.3 ข้อเสนอแนะ	106
บรรณานุกรม	115
ภาคผนวก ก บทความสำหรับเผยแพร่	139
ภาคผนวก ข แบบสอบถาม	144
ภาคผนวก ค แบบสัมภาษณ์	150
ภาคผนวก ง ประวัติผู้ให้สัมภาษณ์	161
ภาคผนวก จ รูปภาพประกอบการสัมภาษณ์	163
ภาคผนวก ฉ รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มย่อย	165
ภาคผนวก ช ประวัติคณะผู้วิจัย	166

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1.1	ระยะเวลาทำการวิจัยและแผนการดำเนินงาน	4
2.1	คำถามที่ใช้ในการค้นหาพฤติกรรมผู้บริโภค (6Ws 1H)	27
2.2	ที่มาของตัวแปร	39
3.1	ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	46
4.1	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ	48
4.2	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ	48
4.3	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับชั้นปี	48
4.4	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามคณะที่กำลังศึกษา	49
4.5	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามภูมิลำเนา	49
4.6	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้ต่อเดือน	50
4.7	จำนวนและร้อยละของกิจกรรมในการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์	50
4.8	จำนวนและร้อยละของบุคคลที่ร่วมเดินทางท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์	51
4.9	จำนวนและร้อยละของความถี่ของการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์	51
4.10	จำนวนและร้อยละของประเภทพาหนะที่ใช้ในการเดินทางท่องเที่ยว บำเพ็ญประโยชน์	52
4.11	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนของความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ การท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์	53
4.12	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนของความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ การท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์	53
4.13	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของ ปัจจัยด้านการมีเส้นทางขนส่งเข้าถึง	54
4.14	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของ ปัจจัยด้านการมีสิ่งอำนวยความสะดวก	55
4.15	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยด้านที่พัก	56
4.16	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยด้านกิจกรรม การท่องเที่ยว	56
4.17	การวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ด้านเพศกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ การเลือกท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์	57
4.18	การวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ด้านอายุกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ การเลือกท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์	59
4.19	การวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ด้านชั้นปีกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ การเลือกท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์	60

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4.20	การวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ด้านคณะที่ศึกษากับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์	63
4.21	การวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ด้านภูมิภานากับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์	65
4.22	การวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ด้านรายได้กับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์	66
4.23	การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์กับพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมสอนหนังสือให้เด็ก	68
4.24	การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์กับพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมการร่้างบ้าน/ร่้างโรงเรียน	68
4.25	การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์กับพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาอาชีพแก่คนในชุมชน	69
4.26	การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์กับพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน	69
4.27	การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์กับพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมกิจกรรมดูแล ช่วยเหลือผู้ป่วยในชุมชน	70
4.28	การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์กับพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมร่้างฝายกักเก็บน้ำในหมู่บ้าน	70
4.29	การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์กับพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมปลูกป่า/ป่าชายเลน	71
4.30	การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์กับพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมช่วยเหลือสัตว์ป่า	72
4.31	การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์กับพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมฟื้นฟูระบบนิเวศทางทะเล	73
5.1	ตัวอย่างปฏิทินการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์	109

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1	Volunteer Tourism 10
2.2	รูปแบบพฤติกรรมผู้บริโภคอย่างง่าย หรือ S-R Theory 27
2.3	รูปแบบพฤติกรรมผู้ซื้อ (ผู้บริโภค) [Model of buyer (consumer) behavior] 28
2.4	ขั้นตอนและการตัดสินใจซื้อ 29
2.5	กรอบแนวคิดงานวิจัย 41
4.1	อุทยานการเรียนรู้โรงเรียนเพ็ญพาส 2 77
4.2	สภาพพื้นที่ภายในชุมชนบ้านท่าล่าง 77
4.3	ถนนทางเข้าหมู่บ้านท่าล่าง 78
4.4	สภาพบ้านพักโฮมสเตย์ (อยู่ในระหว่างฤดูกาลปิดบริการ) 79
4.5	ป้ายประวัติของหมู่บ้าน โดยคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี 80
4.6	ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวบริเวณทางลงน้ำตกห้วยหลวง 82
4.7	บริเวณลานจอดรถ 82
4.8	บ้านพักภายในอุทยานแห่งชาติ 83
4.9	บริเวณทางเดินสำหรับนักท่องเที่ยว 83
4.10	นักศึกษา และคณาจารย์จาก Far East University สาธารณรัฐเกาหลี (เกาหลีใต้) ร่วมกันปลูกต้นไม้ ณ บริเวณร่องก้อ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี 87
4.11	Far East University ทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่ศูนย์เด็ก วันที่ 24 มกราคม 2556 87
4.12	Far East University ทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ทาสีเครื่องเล่นที่ศูนย์เด็ก วันที่ 24 มกราคม 2556 88
5.1	แผนที่การเดินทางสู่บ้านท่าล่าง ต.ห้วยไผ่ อ.โขงเจียม 107
5.2	แผนที่การเดินทางสู่ชมรมอนุรักษ์ม้าพันธุ์พื้นบ้าน 108

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

แม้ตลอดปีที่ผ่านมาประเทศไทยจะประสบกับปัญหาความวุ่นวายทางการเมือง แต่ตลอดทั้งปียังคงมีนักท่องเที่ยวเข้ามาประเทศไทยประมาณ 14 ล้านคน มาเป็นอันดับ 17 ของโลก นอกจากนั้นแล้ว หากมองในด้านรายได้ ประเทศไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยว 5.27 แสนล้านบาท เป็นอันดับที่ 12 ของโลก แต่รายได้ดังกล่าวยังคงกระจุกตัวอยู่เพียงบางจังหวัดและอยู่ในกลุ่มผู้ที่มีรายได้สูงเป็นหลัก เมื่อเปรียบเทียบสมรรถนะด้านการท่องเที่ยวโดยใช้ตัวชี้วัด 3 ตัวหลัก คือ สิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวต่างชาติ บริการจากภาครัฐ และบริการจากภาคเอกชน โดยเปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาค ปรากฏว่า ประเทศไทยเป็นอันดับ 1, 2 และ 3 ตามลำดับ บทสรุปก็คือ จุดแข็งที่สุดทางการท่องเที่ยวของไทย คือ การมีสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว (มิ่งขวัญ ขวสอาด, 2553: website)

จังหวัดอุบลราชธานีเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวค่อนข้างสูง เพราะมีสภาพทางภูมิศาสตร์และมีศิลปวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นที่มีเอกลักษณ์น่าสนใจ อีกทั้งยังมีพรมแดนติดกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งสามารถเดินทางเชื่อมโยงไปสู่กลุ่มประเทศอินโดจีนได้อย่างสะดวก อีกทั้งยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดความสนใจจากนักท่องเที่ยว ทั้งทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และศิลปวัฒนธรรม ซึ่งสามารถจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้แทบทุกกลุ่ม ส่งผลให้จังหวัดอุบลราชธานีมีผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและผจญภัยที่มีชื่อเสียง เช่น อุทยานแห่งชาติผาแต้ม การท่องเที่ยวเชิงศาสนา เช่น วัดป่านาคาชาติ วัดหนองป่าพง การท่องเที่ยวเชิงเกษตร รวมทั้งการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และโดยเฉพาะกิจกรรม (Event) ประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษาที่เป็นที่รู้จัก มีชื่อเสียงเป็นอย่างมากทั้งในและต่างประเทศ โดยมีองค์ประกอบและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวที่เอื้ออำนวยให้นักท่องเที่ยวได้รับความสะดวกสบาย เช่นการเดินทาง ที่พัก บริษัทนำเที่ยว ร้านอาหาร รวมทั้งร้านขายของที่ระลึกประเภทสินค้าพื้นเมืองหรือผลิตภัณฑ์จากกลุ่มหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ส่งผลให้จังหวัดอุบลราชธานีมีรูปแบบการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมมากขึ้น ได้แก่ การท่องเที่ยวเพื่อการจัดการประชุม สัมมนาและนิทรรศการ หรือการท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล ดังจะเห็นได้จากการเติบโตขององค์กรที่เกี่ยวข้อง เช่น ชมรมโรงแรม ชมรมร้านอาหาร และชมรมธุรกิจท่องเที่ยว เป็นต้น (บุญยสุภรณ์ และคณะ, 2552)

ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้นทำให้จังหวัดอุบลราชธานีมีรายได้จากการท่องเที่ยวสูงเป็นอันดับสี่ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (เทิดชาย ช่วยบำรุง, 2550) เมื่อพิจารณาจากข้อมูลและสถิติย้อนหลังจะพบว่า จำนวนผู้มาเยือน (นักท่องเที่ยวและนักทัศนาจร) เพิ่มขึ้นในแต่ละปี ดังเช่น ในปี 2550 มี 1,507,946 ราย 1,367,314 ราย 1,288,462 และ 1,166,203 ราย ในปี 2549, 2548 และ 2547 ตามลำดับ เช่นเดียวกับรายได้ที่สูงขึ้นในแต่ละปีกล่าวคือ ในปี 2550 จำนวน 3,504.17 ล้านบาท

3,144.37 ล้านบาท 2,797.95 ล้านบาทและ 2,764.04 ล้านบาท ในปี 2549 ปี 2548 และ ปี 2547 ตามลำดับ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2551: website) ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาจังหวัดอุบลราชธานี

นอกจากจังหวัดอุบลราชธานีจะมีศักยภาพด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อสร้างมูลค่าให้กับจังหวัดเป็นจำนวนมาก ซึ่งเอื้อต่อการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่เพื่อสร้างคุณค่าที่เกิดขึ้น อันเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับที่ มิ่งสรรพ์ ขาวสอาด (2553, website) กล่าวว่าหากอยากเพิ่มศักยภาพให้กับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทย จะต้องเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกในประเทศ และเน้นกลุ่มนักท่องเที่ยวราคาประหยัดมากขึ้น มีบริการข้อมูลบนอินเทอร์เน็ตให้หลากหลายภาษามากขึ้น รวมทั้งควรพัฒนาการท่องเที่ยวเฉพาะทางในลักษณะที่เป็นวงแหวน และที่สำคัญจะต้องลดความเหลื่อมล้ำจากผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว โดยกระจายการท่องเที่ยวไปสู่จังหวัดอื่นๆ นอกเหนือจากจังหวัดที่เป็นเมืองท่องเที่ยวหลักอยู่แล้วด้วยนั่นก็คือการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ (Volunteer Tourism)

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ว่าเป็นการท่องเที่ยวที่เน้นไปในกลุ่มนักท่องเที่ยวเยาวชนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับอุดมศึกษา เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีศักยภาพสูงที่สุดเพราะอยู่ในวัยที่แสวงหาประสบการณ์ กระตือรือร้น มีความคิดสร้างสรรค์พร้อมเปิดรับสิ่งใหม่อยู่เสมอรวมทั้งมีจิตสำนึกที่จะสร้างสรรค์ประโยชน์ให้แก่สังคม ชุมชนมีแนวคิดที่จะจัดให้มีค่ายอาสาสมัครเดินทางเข้าไปในแหล่งท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์และช่วยพัฒนาด้านการท่องเที่ยว อาทิการถ่ายทอดความรู้ด้านการเป็นวิทยากรนำชมพื้นที่การออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมท้องถิ่นเพื่อพัฒนาเป็นสินค้าที่ระลึก เป็นต้น ขณะเดียวกันกลุ่มอาสาสมัครดังกล่าวก็จะได้เรียนรู้วิถีชีวิตและวัฒนธรรมของท้องถิ่นจากการได้ใช้ชีวิตอยู่ในชุมชนได้ใกล้ชิดกับชาวบ้านที่มีภูมิปัญญาท้องถิ่น (ASTV, website)

การท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัครนั้นมีอยู่ทั่วทุกมุมโลก ซึ่งเติบโตควบคู่กับวิกฤตการณ์ระดับโลกเมื่อไม่นานมานี้ เช่น เหตุการณ์ 911 ที่ตึก World Trade Center เหตุการณ์สึนามิครั้งใหญ่ในแถบเอเชียและแอฟริกา เหตุการณ์พายุแคทาริน่าถล่มรัฐหลุยเซียน่า หรือแม้แต่วิกฤตการณ์โลกร้อนที่ก่อผลกระทบรุนแรงขึ้นทุกวันต่อมนุษย์ในทุกพื้นที่ทั่วโลก ซึ่งเหตุการณ์เหล่านี้กระตุ้นมนุษย์ให้สนใจซึ่งกันและกัน รวมถึงใส่ใจการอยู่ร่วมกันอีกด้วย กิจกรรม Volunteer ในประเทศไทยเกิดขึ้นจากการที่องค์กรพัฒนาเอกชนรับชาวต่างประเทศเข้ามาทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ให้กับท้องถิ่น เมื่อเสร็จภารกิจอาสาสมัครต่างประเทศก็จะเดินทางท่องเที่ยวเอง จึงเป็นลักษณะ Volunteer + self – travel ไม่เป็นลักษณะ Volunteer + package tour คำว่า Voluntourism ได้รับการเผยแพร่และความสนใจมากขึ้น หลังจากเหตุการณ์ธรณีภัยพิบัติสึนามิโดยในเดือนมกราคม 2548 ได้มีการจัดตั้งศูนย์อาสาสมัคร “The Tsunami Volunteer Center” ขึ้นในบริเวณพื้นที่เขาหลัก จังหวัดพังงา ซึ่งมีอาสาสมัครจากนานาชาติจาก 51 ประเทศ ทั่วโลก จำนวน 3,500 คน อายุระหว่าง 19 – 67 ปี เข้ามาเพื่อสร้างบ้าน สอนภาษาอังกฤษ ต่อเรือในขณะที่เกาะพีพี จังหวัดกระบี่ ได้มีการจัดตั้ง The Phi Phi Dive Camp มีอาสาสมัครนานาชาติ จำนวน 4,000 คน เข้ามาเพื่อขนขยะและสิ่งปรักหักพังออกจากเกาะพีพี จำนวน 290 ตัน (การท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัคร (Voluntourism) ในประเทศไทย, 2553: website)

จากคุณค่าของการท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์ ผนวกกับจำนวนนักศึกษาที่กำลังศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาระดับปริญญาตรีมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นของจังหวัดอุบลราชธานี ทำให้เป็นปัจจัยที่คณะผู้วิจัยสนใจศึกษาพฤติกรรมของนักศึกษาต่อการท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์ เพื่อทราบพฤติกรรมและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์ของนักศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาพร้อมทั้งปลูกจิตสำนึกให้นักศึกษามีความรับผิดชอบต่อสังคม และเป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกชุมชนหรือหมู่บ้านเพื่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์
2. เพื่อศึกษาศักยภาพและความพร้อมในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ของชุมชน
3. เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพให้ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์อย่างยั่งยืน

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบพฤติกรรมของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกสถานที่เพื่อการท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์ต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์
2. นำเสนอชุมชนต้นแบบเพื่อการท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี
3. เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพให้ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์อย่างยั่งยืน

1.4 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

- การท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ หมายถึง การท่องเที่ยวภายในประเทศที่ผสมผสานระหว่างกิจกรรมอาสาสมัคร (Voluntary Activities) กับการท่องเที่ยว โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการเดินทางเพื่อการบำเพ็ญประโยชน์ และการท่องเที่ยวเป็นวัตถุประสงค์รอง เช่น กิจกรรมค่ายอาสาโดยมหาวิทยาลัยต่างๆ โดยมีกิจกรรมร่วมกับคนในท้องถิ่นและมีระยะเวลาพำนักร้อยวันอย่างน้อย 1 คืน
- สถาบันอุดมศึกษา หมายถึง สถาบันการศึกษาของมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี และมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
- นักศึกษา หมายถึง นักศึกษาในมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี และมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ชั้นปีที่ 2 ขึ้นไป

ตารางที่ 1.1 (ต่อ)

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และกรอบแนวความคิดของการวิจัย

การศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเพื่อแก้ปัญหาประโยชน์ในจังหวัดอุบลราชธานี คณะผู้วิจัยได้ประมวลแนวความคิด ทฤษฎี รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยดังต่อไปนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเพื่อแก้ปัญหาประโยชน์
- 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบทางการท่องเที่ยว (5As)
- 2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว
- 2.5 แนวคิดเกี่ยวกับชุมชน
- 2.6 แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภค
- 2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

องค์การสหประชาชาติ (อ้างในบุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา 2543: 2-3) ได้ให้นิยามของการท่องเที่ยวไว้ในการประชุมว่าด้วยการเดินทางและท่องเที่ยวระหว่างประเทศ ณ กรุงโรม ประเทศอิตาลีว่า การท่องเที่ยวหมายถึงการเดินทางที่มีเงื่อนไข 3 ประการคือ

1. การเดินทางที่ไม่ได้ถูกบังคับหรือเพื่อสันทนาการ
 2. เป็นการเดินทางที่มีจุดหมายปลายทาง ที่จะไปอยู่เป็นการชั่วคราว และต้องเดินทางกลับที่อยู่อหรือภูมิลำเนาเดิม
 3. มีความมุ่งหมายในการเดินทาง ไม่ใช่เพื่อประกอบอาชีพ หรือไปอยู่ประจำ
- Douglas Foster (อ้างในบุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา 2543: 3-4) ได้กล่าวถึงการท่องเที่ยวในแง่ของความมุ่งหมายในการเดินทางของนักท่องเที่ยว ซึ่งแบ่งได้เป็น 8 ประการ คือ

1. การท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนในวันหยุด (Holiday-mass popular individual)
2. การท่องเที่ยวเพื่อวัฒนธรรมและศาสนา (Culture Religion) เป็นการเดินทางเพื่อเรียนรู้วัฒนธรรมของสังคมต่างๆ เช่นการศึกษาคำเป็นอยู่ การชมศิลปะ ดนตรี ละคร การนมัสการศูนย์ศาสนา เป็นต้น
3. การท่องเที่ยวเพื่อการศึกษา (Educational) เป็นการเดินทางเพื่อการทำวิจัย การศึกษา สอนหนังสือ ฝึกอบรม หรือการดูงาน ซึ่งจะต้องพำนักอยู่ในสถานทีนั้นๆ เป็นเวลานาน
4. การท่องเที่ยวเพื่อการกีฬาและบันเทิง (Sport and Recreation) คือการเดินทางไปชม หรือร่วมการแข่งขันกีฬา หรือนันทนาการต่างๆ
5. การท่องเที่ยวเพื่อประวัติศาสตร์และความสนใจพิเศษ (Historical and special interests)

6. การท่องเที่ยวเพื่องานอดิเรก (Hobbies) หมายถึง การท่องเที่ยวเพื่อทำงานอดิเรก เช่น การวาดภาพ การเขียนนวนิยาย เป็นต้น

7. การท่องเที่ยวเพื่อเยี่ยมญาติมิตร (Visiting Friends and Relative)

8. การท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจ (Business) เป็นการเดินทางของนักธุรกิจที่จัดเวลาบางส่วนของการเดินทางหลังจากทำธุรกิจเสร็จสิ้นแล้ว ใช้เวลาในการท่องเที่ยวก่อนเดินทางกลับ

ฉลองศรี พิมลสมพงษ์ (2542: บทคัดย่อ) กล่าวถึงการท่องเที่ยวว่า หมายถึงการเดินทางเพื่อความเพลิดเพลินและพักผ่อนหย่อนใจ เป็นการจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นชั่วคราว เป็นการเดินทางด้วยความสมัครใจ และเป็นการเดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใดๆ ก็ได้ แต่ไม่ใช่เพื่อประกอบอาชีพหรือเพื่อหารายได้ ปัจจัยที่มีผลผลักดันให้ประชาชนมีการเดินทางเพื่อท่องเที่ยวกันมากขึ้นได้แก่ การเกษียณก่อนกำหนดเวลา การมีชีวิตที่ยืนยาวมากขึ้น การมีรายได้เพิ่มขึ้น สิทธิการมีวันหยุดทำงานโดยได้รับค่าจ้าง ความสะดวกด้านการคมนาคม การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและรูปแบบการบริโภค ขนาดของครอบครัวที่เล็กลง และนโยบายของรัฐที่เอื้ออำนวยและสนับสนุนการเดินทางท่องเที่ยว นอกจากนี้ ฉลองศรี ยังได้กล่าวถึงลักษณะของธุรกิจท่องเที่ยวเอาไว้ว่า การท่องเที่ยวเป็นธุรกิจบริการประเภทหนึ่งซึ่งมีคุณลักษณะเฉพาะตัว ซึ่งสามารถแยกลักษณะเด่นออกได้เป็น 4 ประการคือ

1. เป็นการให้บริการแบบใกล้ชิด ตัวต่อตัว สามารถทราบความพึงพอใจของลูกค้าได้ทันที การควบคุมคุณภาพของการบริการให้คงที่ทำได้ยาก เพราะมีเรื่องของอารมณ์และทัศนคติของผู้รับบริการและผู้ให้บริการเข้ามาเกี่ยวข้อง

2. เป็นการให้บริการที่ต้องมีการวางแผน และเตรียมการล่วงหน้าเป็นเวลานาน การเพิ่มบริการที่เร่งด่วนเฉพาะหน้าทำได้น้อยและทำได้ยาก

3. นักท่องเที่ยวใช้เวลาในการรับบริการสั้นมาก การพัฒนาบริการจึงต้องทำอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะรูปแบบ ความรวดเร็ว ประสิทธิภาพของการบริการ และบุคลากรในการให้บริการ

4. เป็นธุรกิจบริการที่ต้องใช้แรงงานคนในการให้บริการ ไม่นิยมนำเอาเครื่องจักรมาใช้แทนคน

Smith (1996 : 65-66) ได้แบ่งประเภทของการท่องเที่ยวออกเป็น 8 ประเภท คือ

1. การท่องเที่ยวเพื่อชาติพันธุ์ (Ethnic Tourism) เป็นการท่องเที่ยวเพื่อการสังเกต การแสดงออกทางวัฒนธรรม และแบบแผนการใช้ชีวิตประจำวันของชนต่างสังคม ต่างเผ่าพันธุ์ รวมทั้งการเดินทางไปเยี่ยมเยือนบ้านเกิดเมืองนอน

2. การท่องเที่ยวเพื่อสิ่งแวดล้อม (Environmental Tourism) เป็นการท่องเที่ยวที่ดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยว โดยใช้สิ่งดึงดูดใจ (Attractions) ประเภทธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การชื่นชมต่อความสัมพันธ์ของกลุ่มผู้คนและสภาพแวดล้อม

3. การท่องเที่ยวเพื่อวัฒนธรรม (Cultural Tourism) คือ การท่องเที่ยวเพื่อสัมผัสและเข้าร่วมการใช้วิถีชีวิตแบบดั้งเดิมเก่าๆ ของท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงประวัติความเป็นมาและการดำเนินชีวิตที่แตกต่างจากวัฒนธรรมของตน

4. การท่องเที่ยวเพื่อประวัติศาสตร์ (Historical Tourism) เป็นการท่องเที่ยวชมพิพิธภัณฑสถาน โบราณวัตถุสถาน ที่เน้นความรุ่งเรืองในอดีต

5. การท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจ (Business Tourism) เป็นการรวมเอาการท่องเที่ยวเข้ากับการเดินทางเพื่อธุรกิจ เช่น การจัดประชุม สัมมนาของสมาคม องค์กร หน่วยงานต่างๆ ซึ่งมักจะเลือกสถานที่จัดประชุมในเมืองที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยว และบรรจุเรื่องการท่องเที่ยวไว้ในโปรแกรมด้วย

6. การท่องเที่ยวเพื่อการนันทนาการ (Recreation Tourism) เช่น การเข้าร่วมแข่งขัน กีฬา การอาบแดด การใช้บริการน้ำพุร้อนรักษาโรค การแข่งขันกอล์ฟ เป็นต้น

7. การท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล (Incentive Tourism) คือการท่องเที่ยวที่จัดขึ้นเพื่อเป็นรางวัลแก่พนักงาน เพื่อเป็นสวัสดิการ หรือเพื่อเป็นการกระตุ้น การเร่งยอดขายของพนักงาน การท่องเที่ยวประเภทนี้ หน่วยงาน หรือบริษัทจะเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมด

8. การท่องเที่ยวเพื่อการประชุมสัมมนา (Conference/Congress) โดยปกติในการจัดประชุมสัมมนาทางทางผู้จัดจะบรรจุรายการท่องเที่ยวไว้ในโปรแกรมการเดินทางด้วยเสมอ เมืองที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยว จึงมักจะได้รับการคัดเลือกให้เป็นสถานที่จัดประชุมสัมมนาเสมอ

กล่าวโดยสรุปได้ว่าการท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากสถานที่ซึ่งเป็นที่พักอาศัยอยู่ประจำไปยังสถานที่อื่นเป็นการชั่วคราว และการเดินทางกลับไปยังสถานที่อาศัยเดิม โดยการเดินทางนั้นไม่ใช่เพื่อประกอบอาชีพโดยตรง แม้ว่ารูปแบบของการท่องเที่ยวบางประเภทจะมีเรื่องของอาชีพ หรือธุรกิจการงานเข้ามาเกี่ยวข้องอยู่บ้าง เช่น การท่องเที่ยวในรูปแบบของการจัดประชุม สัมมนา การจัดฝึกอบรม หรือการจัดนิทรรศการ ซึ่งรูปแบบเหล่านี้จะอยู่ในรูปแบบของการท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจ (Business Tourism) หรือแม้กระทั่งการท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล (Incentive Tourism) ซึ่งมักจะไม่มีเรื่องของธุรกิจเข้ามาเกี่ยวข้องขณะที่มีกิจกรรมการท่องเที่ยว แต่โดยวัตถุประสงค์ที่เกิดการท่องเที่ยวประเภทนี้ขึ้น ก็คือเรื่องของกระตุ้นผลผลิตทางธุรกิจ เช่น การเร่งยอดขาย หรือการใช้สวัสดิการเพื่อสร้างความจงรักภักดีต่อองค์กร เป็นต้น นักท่องเที่ยวหรือผู้เดินทางท่องเที่ยวมักจะมีเหตุผลหรือประเภทของจุดหมายในการเดินทางที่แตกต่างกันออกไป โดยมีปัจจัยประกอบที่เป็นตัวสนับสนุน หรือแรงผลักดันที่เป็นส่วนบุคคลซึ่งไม่เท่ากัน ปัจจัยเหล่านี้ได้แก่ เงินรายได้ เวลา โอกาส ครอบครัวยุค การได้รับข้อมูลข่าวสาร และความสนใจส่วนบุคคล เช่น สนใจเรื่องราวของชนเผ่า วัฒนธรรม ประเพณี ประวัติศาสตร์ สิ่งแวดล้อม นันทนาการ หรือความต้องการที่จะได้รับประสบการณ์ที่แปลกใหม่ เป็นต้น ซึ่งไม่ว่าจะเดินทางด้วยเหตุผลใดก็ตาม สิ่งนี้นักท่องเที่ยวต่างก็คาดหวังที่จะได้รับก็คือ ความสุข ความสนุกสนาน ความเพลิดเพลิน ความรู้และประสบการณ์ใหม่ๆ และการตอบสนองความต้องการ (Needs) ส่วนบุคคลที่มีอยู่

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์

ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัครมาจากภาษาอังกฤษ 2 คำ คือ Volunteer และ Tourism การให้ความหมายของคำที่เกิดขึ้นมาใหม่ จึงเป็นการสร้างคำใหม่ขึ้นมา และใช้คำว่า Voluntourism ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวแนวใหม่ที่เพิ่งเกิดขึ้นได้ไม่นานนัก ได้มีคนให้ความหมายและคำจำกัดความของคำว่า การท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัคร ไว้ดังนี้

คำจำกัดความการท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัคร (Voluntourism) United Nations World Tourism Organization (UNWTO) and George Washington University's International

Institute of Tourism Studies (IITS) ได้ร่วมกันจัดทำเว็บไซต์ Voluntourism และ Voluntourism Forum ขึ้น โดยเริ่มในปี 2000 และ ได้กำหนดนิยามของ Voluntourism ไว้ดังนี้

“Voluntourism is the integrated combination of voluntary service to a destination with the traditional elements of travel and tourism – art, culture, geography, history and recreation – while in the destination”

“การท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัคร เป็นการผสมผสานระหว่างการให้บริการ ในรูปอาสาสมัคร และการเดินทางท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ อาทิ ด้านศิลปวัฒนธรรม ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และ นันทนาการในแหล่งท่องเที่ยว”

Wearing; & Nail. (2003) ได้อธิบายความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัคร ไว้ดังนี้

1. การท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัคร เป็นการหาประสบการณ์ที่ต้องลงไปสัมผัสด้วยตัวเองซึ่งจะรวมไว้ในเรื่องของความเข้าใจกัน หรือสำหรับความแตกต่างอันที่จะนำไปสู่แรงจูงใจอันแท้จริง
2. เป็นประสบการณ์ที่สามารถให้ประโยชน์ ต่อผู้ที่มีส่วนร่วมเช่นเดียวกับการอยู่ร่วมกันในสังคม
3. ในความหมายคือการให้ ที่ผ่านประสบการณ์สังคม ซึ่งจะมีผลกระทบซึ่งกันและกัน เป็นผลให้เกิดการรู้จักกัน

Brown; & Morrison (2003) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัครไว้ว่า การท่องเที่ยวในรูปแบบอาสาสมัคร ซึ่งเป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยว ที่มีการคำนึงด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งนักท่องเที่ยวจำนวนมากในปัจจุบันกำลังมองหากิจกรรมที่สามารถที่จะทำในวันหยุด โดยมีค่าใช้จ่ายไม่สูงเกินไป และมีจุดมุ่งหมายในการเดินทางท่องเที่ยว พร้อมกับการทำกิจกรรมอาสาสมัคร เช่น การสร้างสาธารณูปโภค พื้นฐานและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นต้น

Raymond; & Hall (2008) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัคร เป็นการผสมผสานกันระหว่างรูปแบบท่องเที่ยวกับการสมัครใจไปทำงานที่เป็นประโยชน์ ไม่ใช่แค่การได้รับการพัฒนาในตัวบุคคล แต่ผลทางตรงที่จะได้รับทั้งด้านสังคม ธรรมชาติและการมีส่วนร่วมในเชิงบวกเพราะฉะนั้น กิจกรรมดังกล่าวจึงเป็นกิจกรรมที่มีรูปแบบของการผ่อนคลาย จึงสามารถเป็นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และการพัฒนาอย่างยั่งยืนได้

Ninos (2006) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัคร เป็นการส่งเสริมคุณภาพชีวิต เป็นการสร้างโอกาสสำหรับเด็กและบุคคลในครอบครัวถึงสิ่งที่ค้นพบ ด้านขีดความสามารถของมนุษย์โดยผ่านกระบวนการ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาของชุมชน

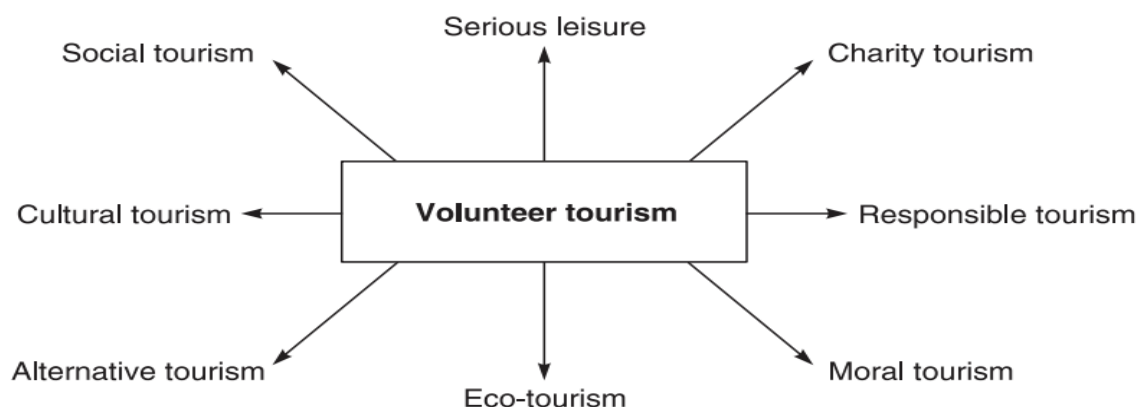
Wearing (2001) ให้ความหมายว่า การท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัคร เป็นการปรับรูปแบบการเที่ยวของนักท่องเที่ยว ซึ่งมีเหตุผลต่างๆ นานาในการเป็นอาสา ทั้งในเรื่องของสัตว์และต้นไม้ และใช้เวลาของงานอาสาในช่วงวันหยุด นั่นก็อาจจะนำไปสู่การช่วยเหลือหรือบรรเทาความลำบากของคนบางกลุ่มในสังคม หรือเป็นการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมให้กลับมาสมบูรณ์ดังเดิม

Clarke (2009) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัครเป็นการไปทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ซึ่งกันและกัน นั่นก็คือ ตัวอาสาสมัครเองและชุมชนรวมถึงบุคคลที่มีส่วนร่วมในการทำประโยชน์ การ

เป็นอาสาสมัครยังค้นพบอีกว่า เป็นการรู้จักตัวเองและวัฒนธรรมต่างๆ ผ่านการเปิดโลกทัศน์ ที่จะนำไปสู่การเข้าใจในวัฒนธรรมอื่นๆ

Aabo (2006) ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัคร เป็นอีกรูปแบบของทางเลือกในการท่องเที่ยวที่สำคัญตามหลักของเหตุและผลของการพัฒนาการท่องเที่ยวในรูปแบบผจญภัย เชื่อว่าบุคคลไม่บ่อยครั้งที่จะถูกฝึกให้เดินทางในวันหยุด เราจึงสามารถยืนยันได้ว่าการท่องเที่ยวในรูปแบบนี้เป็นการท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมซึ่งผู้ที่เข้าร่วมไปโดยสมัครใจ การท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัครจะเกิดจากข้อปฏิบัติของสิ่งที่ตั้งใจ มีจุดมุ่งหมายในการเดินทางและลักษณะพิเศษเป็นวันหยุด อันเป็นสิ่งเร้าและมีอิทธิพล เป็นเหตุที่เหมือนกันทำให้เกิดแรงจูงใจของผู้มีส่วนร่วม

การท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ (Voluntourism) หมายถึง การท่องเที่ยวภายในประเทศที่ผสมผสานระหว่างกิจกรรมอาสาสมัคร (Voluntary Activities) โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการเดินทางเพื่อการบำเพ็ญประโยชน์ และการท่องเที่ยวเป็นวัตถุประสงค์รอง ทั้งในลักษณะการเดินทางท่องเที่ยวโดยมีผู้จัดกิจกรรมเป็นผู้ดำเนินการให้ เช่น แพคเกจท่องเที่ยวโดยบริษัทนำเที่ยว กิจกรรมค่ายอาสาโดยมหาวิทยาลัยต่างๆ กิจกรรมท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์โดยองค์กรไม่หวังผลกำไร หรือ การเดินทางท่องเที่ยวด้วยตนเอง โดยมีกิจกรรมร่วมกับคนในท้องถิ่นและมีระยะเวลาพำนักราว 1 คืน

ภาพที่ 2.1 Volunteer Tourism

ดัดแปลงจาก Michelle Callanan and Sarah Thomas (2005)

การท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัคร (Voluntourism) จะมีลักษณะผสมผสานระหว่างการท่องเที่ยวในรูปแบบความสนใจพิเศษกับการทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ในพื้นที่ท่องเที่ยวที่ได้ไปเยี่ยมชม การท่องเที่ยวความสนใจพิเศษ อาทิ เชนิเวศ วัฒนธรรม การศึกษาด้านภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เกษตร การสร้างการทำงานเป็นทีม (Ecotourism / Educational Tourism / Culture / Geography / History / Agrotourism / Team Building) กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ (Voluntary activities) อาทิ การปลูกป่า การสอนภาษาอังกฤษ การสร้างโรงเรียน การสร้างฝายแม้ว การทำเส้นทาง ศึกษาธรรมชาติ เป็นต้น

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสรุปเป็นแนวคิดได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัคร (Voluntourism) หมายถึง การผสมผสานกันระหว่างการท่องเที่ยวกับกิจกรรมอาสาสมัครที่มีจุดประสงค์และมีเป้าหมายในการสร้างประโยชน์ ช่วยเหลือ หรือบรรเทาความรุนแรงของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัคร โดยชุมชนแต่ละแห่งนั้นจะมีกิจกรรมอาสาสมัครในรูปแบบต่างๆ มารองรับในเชิงสร้างสรรค์ เช่น กิจกรรมด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ค่ายอาสาพัฒนาการสร้างสิ่งสาธารณูปโภคพื้นฐาน การเลี้ยงเด็ก เป็นต้น ทั้งนี้กิจกรรมต่างๆ จะเป็นกระบวนการหนึ่งที่ทำให้ให้นักท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัครได้รู้จักคุณค่าของตนเองในขณะเดียวกันนักท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัครก็จะได้เรียนรู้วัฒนธรรมต่างๆ ผ่านการเปิดโลกทัศน์ที่จะนำไปสู่การเข้าใจวัฒนธรรมอื่นๆ เพื่อสร้างความสัมพันธ์และทำให้เกิดการมีส่วนร่วมต่อตัวอาสาสมัครที่เข้าร่วม และต่อชุมชนที่ทำกิจกรรม

ปัจจุบัน การท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัครกำลังเป็นที่นิยมแผ่ขยายไปในวงกว้างในสังคมขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งการขยายตัวของการท่องเที่ยวในลักษณะนี้นั้นเริ่มเป็นที่นิยมในหมู่นักศึกษา หรือคนทำงาน ที่เอวันหยุดยาว ๆ ในการปิดเทอมหรือลาพักร้อนของตนเอง ไปให้ ประโยชน์เพื่อความสุขของตนเองในขณะเดียวกันก็ได้มอบความสุขนี้ให้กับคนอื่นในเวลาเดียวกันด้วย

ในประเทศไทยกิจกรรม Volunteer เกิดขึ้นมาเป็นเวลานานแล้ว มาจากการที่องค์กรพัฒนาเอกชนรับชาวต่างประเทศเข้ามาทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ให้กับท้องถิ่น เมื่อเสร็จภารกิจอาสาสมัครต่างประเทศก็จะเดินทางท่องเที่ยวเอง ดังนั้น Voluntourism ได้รับการเผยแพร่และความสนใจมากขึ้น หลังจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิโดยในเดือนมกราคม 2548 ได้มีการจัดตั้งศูนย์อาสาสมัคร “The Tsunami Volunteer Center” ขึ้นในเขาลัก จ.พังงา ซึ่งมีอาสาสมัครจากนานาชาติจาก 51 ประเทศ ทั่วโลก จำนวน 3,500 คน อายุระหว่าง 19 - 67 ปี เข้ามาเพื่อสร้างบ้านสอนภาษาอังกฤษ ต่อเรือ ในขณะที่เกาะพีพี จ.กระบี่ ได้มีการจัดตั้ง The Phi Phi Dive Camp มี อาสาสมัครนานาชาติ จำนวน 4,000 คน เข้ามาเพื่อขนขยะและสิ่งปรักหักพังออกจากเกาะพีพีจำนวน 290 ตัน

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบทางการท่องเที่ยว (5As)

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) ได้กล่าวถึง เกณฑ์พิจารณาผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวจากองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว ดังนี้

1) มีสิ่งดึงดูดใจ (Attraction)

คือผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวและองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวที่ประกอบด้วยสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาเยี่ยมชมเยือนสถานที่นั้นๆ ประกอบด้วย

- ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ คือ สถานที่ท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ โดยเกิดจากสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่มีความสวยงาม ได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติในสภาพดั้งเดิมปราศจากการเปลี่ยนแปลงทรัพยากรธรรมชาติที่มีการดัดแปลง ปูรงแต่งและทรัพยากรธรรมชาติที่มีการดัดแปลงก่อสร้างเพิ่มเติม

- ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และโบราณวัตถุ

เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มนุษย์สร้างขึ้นตามประโยชน์ของมนุษย์เองทั้งที่เป็นมรดกในอดีตและได้สร้างเสริมในปัจจุบัน ประกอบด้วยประเภทโบราณสถานและโบราณวัตถุ

- ทรัพยากรธรรมชาติประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรม เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น ในรูปแบบการดำเนินของการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคมแต่ละกลุ่มชนที่มีความแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ โดยยึดถือการปฏิบัติสืบทอดกันมารวมถึงกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคมประกอบด้วยศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม

2) การมีเส้นทางขนส่งเข้าถึง (Accessibility)

ผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวและองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวจะต้องประกอบด้วยเส้นทางหรือเครือข่ายการคมนาคมขนส่งที่สามารถเข้าถึงสิ่งดึงดูดทางการท่องเที่ยวนั้นได้ ตลอดจนสามารถเชื่อมโยงกันระหว่างสิ่งดึงดูดการท่องเที่ยวที่อยู่ใกล้เคียงกัน รวมถึงต้องมีที่จอดรถหรือสถานีรถไฟหรือท่าจอดเรือหรือท่าอากาศยานเพื่อให้เกิดการขนส่งที่สามารถนำนักท่องเที่ยวที่เข้าถึงสิ่งดึงดูดทางการท่องเที่ยวได้อย่างปลอดภัย

3) การมีสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities)

ผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวและองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวจะต้องมีองค์ประกอบสิ่งอำนวยความสะดวกไว้บริการนักท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความสะดวกและประทับใจ ทำให้นักท่องเที่ยวต้องการท่องเที่ยววันขึ้น เช่น ที่พัก ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก และบริษัทนำเที่ยว เป็นต้น

4) ที่พัก (Accommodation)

ผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวและองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวจะต้องมีจำนวนที่พักที่เพียงพอตลอดจนมีความหลากหลายด้านราคา การบริการ และมีความเหมาะสมด้านสถานที่ ทั้งนี้ที่พักควรอยู่ไม่ห่างจากแหล่งท่องเที่ยว

5) กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities)

ผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวและองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวจะต้องมีกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวสามารถทำในช่วงเวลาที่พำนักอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวเพื่อความน่าสนใจของการท่องเที่ยว และช่วงเวลาพักผ่อนของนักท่องเที่ยว โดยกิจกรรมควรมีหลากหลายและตรงความต้องการของนักท่องเที่ยว เช่น การซื้อสินค้ารวมถึงกิจกรรมทางทะเล

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว

ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว คือ ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาการปรับปรุง หรือการทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลง รวมถึงความน่าสนใจของท้องถิ่นนั้นมีเพียงพอที่จะดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้ตัดสินใจเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวนั้นหรือไม่

วิวัฒน์ชัย บุญยภักดิ์ (2529: 40-42) ได้เสนอหลักเกณฑ์การพิจารณา และการกำหนดศักยภาพ หรือความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวไว้ ดังนี้

1. คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ความสวยงาม ลักษณะเด่นในตัวเอง ความเก่าแก่ทางประวัติศาสตร์ ความสำคัญทางลัทธิและศาสนา บรรยากาศ สภาพภูมิทัศน์ทางธรรมชาติ และวิถีชีวิต

2. ความสะดวกในการเข้าถึง ได้แก่ สภาพของเส้นทางท่องเที่ยว ลักษณะการเดินทาง ระยะเวลาจากตัวเมืองไปยังแหล่งท่องเที่ยว

3. สิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ ที่พักแรม ร้านอาหาร เครื่องดื่ม สถานบริการต่างๆ ระบบไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ และการรักษาความปลอดภัย

4. สภาพแวดล้อม ได้แก่ สภาพทางกายภาพ สภาพอากาศ ระบบนิเวศ และสภาพอื่นๆ ของแหล่งท่องเที่ยว

5. ข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว ได้แก่ ข้อจำกัดด้านพื้นที่ ข้อจำกัดทางด้านบริการสาธารณสุข ปัญหาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว

6. ความมีชื่อเสียงในปัจจุบัน ได้แก่ ความเป็นที่รู้จักของแหล่งท่องเที่ยว และจำนวนนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว

ซึ่งสอดคล้องกับหลักเกณฑ์การพิจารณาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวของ จารุจน์ กลิ่นดีป्ली (อ้างใน วิภา ศรียะทุ: 2551) โดยต้องครอบคลุมองค์ประกอบการท่องเที่ยวทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

1. เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ครอบคลุมองค์ประกอบด้านพื้นที่ คือ การดึงดูดนักท่องเที่ยวด้วยทรัพยากรทางธรรมชาติที่มีลักษณะเฉพาะ หรือมีความเป็นเอกลักษณ์ ประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานที่มีความเกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ วัฒนธรรมประเพณีในท้องถิ่น รวมทั้งต้องมีปัจจัยอื่นที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ ได้แก่ ลักษณะภูมิทัศน์ ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว เช่น สภาพของเส้นทาง ฤดูกาล ระยะทางจากจุดศูนย์กลางการท่องเที่ยวในพื้นที่ เป็นต้น

2. เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ครอบคลุมองค์ประกอบด้านการจัดการ คือ ความปลอดภัยในการท่องเที่ยวในพื้นที่ และบริเวณใกล้เคียง การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกในการเข้าถึง เช่น ถนน ไฟฟ้า แหล่งน้ำ การจัดการควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวในพื้นที่ท่องเที่ยว ไม่ให้เกิดขีดความสามารถในการรองรับ การจัดการควบคุมกิจการท่องเที่ยวในพื้นที่

3. เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ครอบคลุมองค์ประกอบด้านกิจกรรม และกระบวนการ คือ การพิจารณาถึงความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ โอกาสในการสร้างจิตสำนึก และการให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม

4. เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ครอบคลุมองค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม คือ การพิจารณาว่า องค์กรท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการควบคุมดูแลแหล่งท่องเที่ยวในรูปแบบใดบ้าง และประชาชนในท้องถิ่นมีความพอใจ หรือสนใจที่จะให้แหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวหรือไม่

ทั้งนี้ในการพิจารณาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการพัฒนา เป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในการศึกษาทรัพยากรที่มีอยู่ ก่อนที่จะวางแผนพัฒนาหรือส่งเสริมใดๆ เพื่อให้การดำเนินงานนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ เป้าหมายและได้รับผลประโยชน์ตอบแทนอย่างมีประสิทธิภาพ

ธรรมศักดิ์ โรจนสุนทร (2542: 43-44) แบ่งองค์ประกอบที่นำมาเป็นเครื่องบ่งชี้ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ดังนี้

1. ปัจจัยจูงใจหลักของการท่องเที่ยว พิจารณาจากสถานที่ตั้งและลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวนั้นต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวหลายๆ ด้าน เช่น ความต้องการในด้านความสงบใน

การพักผ่อน ความสนุกสนาน การหาประสบการณ์ ซึ่งปัจจัยจิตใจหลักแบ่งได้ 3 ชนิด ได้แก่ ปัจจัยจิตใจด้านธรรมชาติ ปัจจัยจิตใจในด้านประวัติศาสตร์และศาสนา และปัจจัยจิตใจทางด้านกิจกรรมที่มนุษย์สร้างขึ้น

2. ปัจจัยประกอบ ได้แก่ คุณค่าดึงดูดใจจากสภาพแวดล้อม ภูมิอากาศ ภูมิประเทศ และลักษณะภูมิทัศน์ที่เป็นเอกลักษณ์ ความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน สภาพเศรษฐกิจและสังคม ภัยธรรมชาติ และการเมือง

3. ปัจจัยสนับสนุนและสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ สิ่งอำนวยความสะดวกที่ได้มาตรฐานด้านที่พักและอาหาร การสื่อความหมาย ข้อมูลข่าวสาร การให้ข่าวสารประชาสัมพันธ์ ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น ร้านจำหน่ายของที่ระลึก เป็นต้น

4. ปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐานและการคมนาคม ต้องพิจารณาถึงโครงข่ายการคมนาคมทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ บริการสาธารณะ เช่น ไฟฟ้า น้ำ การระบายน้ำ การกำจัดขยะ ตลอดจนระบบการสื่อสารโทรคมนาคม

นอกจากนี้ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) ยังได้แบ่งการประเมินศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวออกเป็น 2 ส่วนหลัก คือ

1. การประเมินศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อจัดอันดับความสำคัญ
2. การประเมินศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อจัดอันดับความเสื่อมโทรม

โดยให้น้ำหนักคะแนนทั้ง 2 หลักเกณฑ์เท่ากัน จากนั้นนำคะแนนของทั้ง 2 หลักเกณฑ์มารวมกันก็ได้หลักเกณฑ์การประเมินศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อจัดอันดับความเร่งด่วนในการพัฒนา

1. หลักเกณฑ์การประเมินศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อจัดอันดับความสำคัญ เป็นการประเมินศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีอยู่ในพื้นที่ของประเทศหรือจังหวัดนั้นว่าทรัพยากรท่องเที่ยวใดสำคัญมากน้อยกว่ากัน โดยใช้หลักเกณฑ์ในการตัดสินใจอยู่ 5 ด้าน ดังต่อไปนี้คือ

1.1 ด้านกายภาพของทรัพยากรท่องเที่ยว ประกอบด้วยคุณลักษณะที่สำคัญอยู่ 2 ประเภทคือ

1) ที่ตั้งของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยพิจารณาถึงทำเลที่ตั้งและสภาพแวดล้อมว่ามีความเหมาะสมที่จะพัฒนาเป็นทรัพยากรท่องเที่ยวได้มากน้อยเพียงใด และชุมชนท้องถิ่นมีความพึงพอใจและยอมรับการเป็นทรัพยากรท่องเที่ยวมากน้อยเพียงใด

2) การเข้าถึงของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยพิจารณาถึงความใกล้/ไกลจากตัวเมือง ความสะดวกและความปลอดภัยในการเข้าไปเยี่ยมชมทรัพยากรท่องเที่ยว

1.2 ด้านคุณค่าของทรัพยากรท่องเที่ยว ประกอบด้วยคุณลักษณะที่สำคัญอยู่ 5 ประการ คือ

1) คุณค่าทางเอกลักษณ์ของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยพิจารณาถึงความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะทางตามประเภทของทรัพยากรท่องเที่ยว

2) คุณค่าทางความสมบูรณ์ของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยพิจารณาถึงความสมบูรณ์และความเป็นสภาพดั้งเดิมของทรัพยากรท่องเที่ยว

3) คุณค่าทางสังคมของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยพิจารณาถึงลักษณะเด่นเฉพาะทางสังคมที่ได้รับจากทรัพยากรท่องเที่ยว

4) คุณค่าทางวิชาการและการศึกษาของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยพิจารณาถึงลักษณะเด่นทางวิชาการและการศึกษาของทรัพยากรท่องเที่ยว

5) คุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยพิจารณาถึงลักษณะเด่นเฉพาะทางด้านสุนทรียศาสตร์ของทรัพยากรท่องเที่ยว

1.3 ด้านความนิยมของทรัพยากรท่องเที่ยว ประกอบด้วยคุณลักษณะที่สำคัญอยู่ 3 ประการคือ

1) ความมีชื่อเสียงของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยพิจารณาถึงการรู้จักอย่างกว้างขวางของนักท่องเที่ยวต่อทรัพยากรท่องเที่ยว

2) ความหนาแน่นของนักท่องเที่ยวในทรัพยากรท่องเที่ยว โดยพิจารณาถึงจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าไปเยี่ยมชมทรัพยากรท่องเที่ยว

3) ภาพลักษณ์ของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยพิจารณาถึงความนึกคิดและคาดหวังของนักท่องเที่ยวต่อทรัพยากรท่องเที่ยว

1.4 ด้านความปลอดภัยของทรัพยากรท่องเที่ยว ประกอบด้วยคุณลักษณะที่สำคัญอยู่ 4 ประการคือ

1) การให้ข้อมูลด้านความปลอดภัยของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยพิจารณาถึงข้อมูลและวิธีการให้ข้อมูลด้านความปลอดภัยของทรัพยากรท่องเที่ยว

2) การป้องกันอุบัติเหตุในขณะเยี่ยมชมทรัพยากรท่องเที่ยว โดยพิจารณาถึงมาตรการการป้องกันความปลอดภัยในขณะเยี่ยมชมของทรัพยากรท่องเที่ยว

3) การป้องกันการโกงราคาบริการของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยพิจารณาถึงมาตรการการป้องกันการโกงราคาจากการให้บริการของทรัพยากรท่องเที่ยว

4) การดูแลความปลอดภัยจากเจ้าหน้าที่ของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยพิจารณาถึงจำนวนเจ้าหน้าที่และประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านความปลอดภัยของทรัพยากรท่องเที่ยว

1.5 ด้านความเปราะบางของสิ่งแวดล้อมในทรัพยากรท่องเที่ยว ประกอบด้วยคุณลักษณะที่สำคัญอยู่ 3 ประการคือ

1) การป้องกันพื้นที่เปราะบางของทรัพยากรท่องเที่ยวโดยพิจารณาถึงการแบ่งแยกพื้นที่ตามลักษณะความเปราะบางของสิ่งแวดล้อมในทรัพยากรท่องเที่ยว

2) การควบคุมการเข้าไปใช้พื้นที่เปราะบางของทรัพยากรท่องเที่ยวโดยพิจารณาถึงมาตรการการควบคุมนักท่องเที่ยวที่จะเข้าไปใช้พื้นที่เปราะบางของทรัพยากรท่องเที่ยว

(3) มาตรการทางกฎหมายในการดูแลพื้นที่เปราะบางของทรัพยากรท่องเที่ยวโดยพิจารณาถึงมาตรการลงโทษทางกฎหมายต่อผู้ฝ่าฝืนการควบคุมในพื้นที่เปราะบางของทรัพยากรท่องเที่ยว

2. การประเมินศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อจัดอันดับความเสื่อมโทรมเป็นการประเมินศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในพื้นที่ของประเทศหรือจังหวัดนั้นว่า

ทรัพยากรท่องเที่ยวใดมีความเสื่อมโทรมมากน้อยกว่ากัน โดยใช้หลักเกณฑ์ในการตัดสินใจอยู่ 5 ด้านดังต่อไปนี้คือ

2.1 ด้านขีดความสามารถรองรับของทรัพยากรท่องเที่ยว ประกอบด้วยคุณลักษณะที่สำคัญอยู่ 4 ด้านคือ

- 1) พื้นที่รองรับนักท่องเที่ยวของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยพิจารณาถึงขนาดของพื้นที่ที่จะรองรับนักท่องเที่ยวของทรัพยากรท่องเที่ยว
- 2) การวางแผนการใช้พื้นที่ของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยพิจารณาถึงการวางแผนการใช้พื้นที่ในทรัพยากรท่องเที่ยวให้มีการกระจายออกไป ไม่ให้รวมตัวอยู่ในบางตำแหน่งมากเกินไป

3) ความเปราะบางของพื้นที่ในทรัพยากรท่องเที่ยว โดยพิจารณาถึงการแบ่งเขตพื้นที่ของทรัพยากรท่องเที่ยวตามความเปราะบาง

4) สิ่งอำนวยความสะดวกของพื้นที่ในทรัพยากรท่องเที่ยว โดยพิจารณาถึงความสิ่งอำนวยความสะดวกที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยวในพื้นที่ทรัพยากรท่องเที่ยว

2.2 ด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของทรัพยากรท่องเที่ยว ประกอบด้วยคุณลักษณะที่สำคัญอยู่ 4 ประการคือ

1) การจัดการคุณภาพอากาศของพื้นที่ในทรัพยากรท่องเที่ยว โดยพิจารณาถึงการมีมาตรการในการจัดการคุณภาพอากาศของพื้นที่ในทรัพยากรท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ

2) การจัดการคุณภาพเสียงของพื้นที่ในทรัพยากรท่องเที่ยว โดยพิจารณาถึงการมีมาตรการในการจัดการคุณภาพเสียงของพื้นที่ในทรัพยากรท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ

3) การจัดการขยะมูลฝอยของพื้นที่ในทรัพยากรท่องเที่ยว โดยพิจารณาถึงการมีมาตรการในการจัดการคุณภาพขยะมูลฝอยของพื้นที่ในทรัพยากรท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ

4) การจัดการคุณภาพน้ำของพื้นที่ทรัพยากรท่องเที่ยว โดยพิจารณาถึงมาตรการการจัดการคุณภาพน้ำในพื้นที่ในทรัพยากรท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 ด้านประโยชน์ชุมชนได้รับจากทรัพยากรท่องเที่ยว ประกอบด้วยคุณลักษณะสำคัญอยู่ 3 ประการคือ

1) การมีส่วนร่วมด้านรายได้และผลประโยชน์ของชุมชนในทรัพยากรท่องเที่ยว โดยพิจารณาถึงรายได้และผลประโยชน์ที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงินในทางเศรษฐกิจที่ชุมชนได้รับจากการทรัพยากรท่องเที่ยว

2) การมีส่วนร่วมด้านการพัฒนาและการบริหารจัดการชุมชนในทรัพยากรท่องเที่ยว โดยพิจารณาถึงบทบาทชุมชนในการมีส่วนร่วมด้านการพัฒนาและการบริหารจัดการทรัพยากรท่องเที่ยว

3) การช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวชุมชน โดยพิจารณาถึงความสามารถในการรวมกลุ่มของชุมชนเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยว

2.4 ด้านความสามารถในการพึ่งตนเองของทรัพยากรท่องเที่ยว ประกอบด้วยคุณลักษณะที่สำคัญอยู่ 3 ประการ

(1) ความคุ้มค่าของการเที่ยวชมในทรัพยากรท่องเที่ยว โดยพิจารณาถึงความสุขและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวจากการเที่ยวชมทรัพยากรท่องเที่ยว

(2) การจัดเก็บรายได้ของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยพิจารณาถึงประเภทและวิธีการเก็บรายได้ของทรัพยากรท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ

(3) การเลี้ยงตัวเองได้ของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยพิจารณาถึงรายได้ที่จัดเก็บมีมากกว่ารายจ่ายในการดำเนินงานของทรัพยากรท่องเที่ยว

2.5 ด้านการบริหารจัดการของทรัพยากรท่องเที่ยว ประกอบด้วยคุณลักษณะที่สำคัญอยู่ 5 ประการ

(1) การบริหารจัดการการใช้ทรัพยากรของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยพิจารณาถึงการมีมาตรการในการใช้ทรัพยากรและพลังงานของทรัพยากรท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ

(2) การบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยพิจารณาถึงการมีมาตรการในการให้บริการในสิ่งแวดล้อมในทรัพยากรท่องเที่ยวที่ตามความจำเป็นและอย่างมีประสิทธิภาพ

(3) การบริหารจัดการความปลอดภัยของทรัพยากรท่องเที่ยวโดยพิจารณาถึงมาตรการด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวในทรัพยากรท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ

(4) การบริหารจัดการด้านบุคลากรและงบประมาณของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยพิจารณาถึงการมีมาตรการในการบริหารบุคลากรและงบประมาณของทรัพยากรท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ

(5) การบริหารจัดการด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกของทรัพยากรท่องเที่ยวโดยพิจารณาถึงการมีมาตรการเผยแพร่ข้อมูลของทรัพยากรท่องเที่ยวและการสร้างจิตสำนึกในคุณค่าของการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยว

จากแนวคิดดังกล่าว จึงสามารถสรุปการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ผ่านปัจจัยดังต่อไปนี้

1. ด้านสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยว อันได้แก่ ทรัพยากรทางธรรมชาติที่มีลักษณะเฉพาะ หรือมีความเป็นเอกลักษณ์ ประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานที่มีความเกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ วัฒนธรรม ประเพณีในท้องถิ่น ตลอดจนสิ่งแวดล้อมในชุมชน

2. ด้านการเข้าถึงของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยพิจารณาถึงความใกล้/ไกลจากตัวเมือง ความสะดวกและความปลอดภัยในการเข้าไปเยี่ยมชมทรัพยากรท่องเที่ยว

3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ ร้านอาหาร เครื่องดื่ม สถานบริการต่างๆ ระบบไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ และการรักษาความปลอดภัย

4. ด้านที่พัก

5. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว

2.5 แนวคิดเกี่ยวกับชุมชน

ความหมายของคำว่าชุมชน

ชุมชนในที่นี้ตรงกับคำว่า Community ในภาษาอังกฤษ ซึ่งตามความหมายที่คนทั่ว ๆ ไปเข้าใจ หมายถึง การที่คนมาอยู่ร่วมกันหรือมาชุมนุมกัน จากความหมายนี้เมื่อพิจารณาดูแล้วจะเห็นว่ายังไม่ชัดเจนพอ เป็นความหมายที่มีขอบเขตกว้างมาก นักสังคมวิทยาที่มีชื่อเสียงหลาย ๆ ท่าน ได้พยายามศึกษาพฤติกรรมหรือการกระทำของคนที่อยู่ร่วมกันเป็นพวก ๆ แล้วจึงสรุปความหมายของคำว่าชุมชนไว้ต่าง ๆ ดังนี้

ประสาธน์ หลักศิลา (2515) ได้ให้ความหมายของคำว่าชุมชนไว้ว่า หมายถึง “การที่คนมารวมกลุ่มกันและมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันทั้งภายในกลุ่มของตนเองและระหว่างกลุ่มในบริเวณที่มีอาณาเขตทางภูมิศาสตร์กำหนดไว้”

จากคำจำกัดความที่นักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ อาจสรุปได้ว่าชุมชนนั้น หมายถึง การที่คนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปมาอยู่ร่วมกันในระยะเวลาที่ยาวนาน ระยะเวลาหนึ่ง จนเกิดความรู้สึกเป็นพวกเดียวกันเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน มีอาณาเขตที่แน่นอน มีความสนใจและปฏิบัติตนในวิถีชีวิตประจำวันที่คล้ายคลึงกัน และมีความสัมพันธ์กันภายใต้ข้อตกลงในการอยู่ร่วมกัน

อย่างไรก็ตามจะสังเกตเห็นได้ว่าไม่มีนักวิชาการใดเลยที่ให้ความเห็นเกี่ยวกับขนาดที่แน่นอนของชุมชนว่าจะต้องมีจำนวนเท่าใด ชุมชนบางชุมชนอาจมีขนาดเล็ก บางชุมชนอาจมีขนาดใหญ่ ซึ่งอาณาเขตที่จะจำกัดความเป็นชุมชนนั้นอาจจะเป็น “อาณาเขตทางวัฒนธรรม (Cultural area) คือหมายถึงอาณาเขตซึ่งผู้คนในบริเวณนั้นมีลักษณะโดยเฉพาะทางสรีระและทางวัฒนธรรมบางอย่างร่วมกันได้แก่สถาบันต่าง ๆ ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ ทศนคติ และวิถีแห่งการดำรงชีวิต อาหารการกิน ภาษา การแต่งกาย ระบบการเมือง ระบบเศรษฐกิจ ฯลฯ เป็นของตนเองแตกต่างจากกลุ่มคนอื่น หรืออาณาเขตทางกายภาพอันได้แก่แนวเขตกันพรมแดน แม่น้ำ สันเขา รั้วกำแพง ฯลฯ

โครงสร้างของชุมชน

โครงสร้างของชุมชน หมายถึง ส่วนที่ประกอบและมีความสัมพันธ์เกาะเกี่ยวกันเป็นโครงสร้างชุมชน ซึ่งประกอบด้วยส่วนใหญ่ 3 ส่วนด้วยกันคือ

1. กลุ่มคน หมายถึง การที่คน 2 คนหรือมากกว่านั้นเข้ามาติดต่อเกี่ยวข้องกันและมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันทางสังคมในช่วงเวลาหนึ่งด้วยความมุ่งหมายอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน ความมุ่งหมายนั้นอาจเป็นการร่วมมือช่วยเหลือกันหรือเป็นศัตรูต่อกันก็ได้ และในการมารวมกลุ่มนี้จะมีการคาดคะเนพฤติกรรมซึ่งกันและกัน และจะต้องปรับปรุงพฤติกรรมให้เป็นไปในลักษณะที่คนในกลุ่มต้องการ ในแง่ของชีววิทยามนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตเช่นเดียวกับสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ จึงจำเป็นจะต้องตอบสนองความต้องการทางสรีรวิทยาและจิตวิทยา ซึ่งความต้องการนี้จะตอบสนองด้วยศักยภาพหรือความสามารถซึ่งจะสมบูรณ์ได้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ ประสบการณ์และพัฒนาการทางร่างกายและจิตใจ เมื่อมนุษย์เกิดมาในโลกนี้ในระยะแรกจะยังไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ จึงจำเป็นจะต้องอาศัยการเลี้ยงดูและอบรมสั่งสอนจากบุคคลอื่นรอบข้าง จึงนับว่าเป็นเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้มนุษย์มารวมกลุ่มกัน อาจกล่าวได้ว่ามนุษย์รวมกลุ่มกันเพราะแรงขับเคลื่อนทางธรรมชาติ 2 ประการคือ

1.1 ความหิวกระหาย ซึ่งเป็นความหิวกระหายทั้งทางร่างกายและทางจิตใจ ได้แก่ อาหาร ความต้องการทางเพศ การสังสรรค์สมาคมกับคนอื่น เป็นต้น ซึ่งความต้องการเหล่านี้มันเองที่

ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์ วัฒนธรรมต่าง ๆ เช่น การเลี้ยงสัตว์ การเพาะปลูก การสมรส และครอบครัว การศึกษา ศาสนา ฯลฯ

1.2 การหลีกหนีต่าง ๆ เช่น หลีกหนีภัยธรรมชาติ หลีกหนีความเจ็บป่วยต่างๆ ความตาย เป็นต้น นอกจากนี้ถ้าจะแบ่งกลุ่มโดยยึดความสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่มเป็นหลัก ก็อาจแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ

1. กลุ่มปฐมภูมิ (Primary Groups) สมาชิกของกลุ่มอาจมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ด้วยเหตุการเป็นเครือญาติ มิตรภาพ ลักษณะความสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่มจะใกล้ชิด มีความรู้สึกเป็นพวกเดียวกันอย่างลึกซึ้งซึ่งพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือสนับสนุนเมื่อมีความจำเป็นโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน ความใกล้ชิดนี้เป็นความสัมพันธ์กันทางร่างกายและใจ สมาชิกในกลุ่มจะมีความรู้สึกร่วมกัน คือ ถ้าสมาชิกคนอื่นมีความทุกข์ สมาชิกอื่น ๆ ก็จะช่วยทุกข์ร้อนด้วย ในทางตรงกันข้ามถ้าสมาชิกมีความสุข สมาชิกอื่นก็จะมีความสุขด้วยเช่นกัน กลุ่มปฐมภูมิมักจะมีขนาดเล็ก มีหน้าที่สำคัญที่จะก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมหรือ "สังคมกรรม" (Socialization) แก่สมาชิกในอันที่จะทำตามตำแหน่งหน้าที่ของแต่ละคนได้ กลุ่มปฐมภูมิที่สำคัญมี 2 ชนิดคือ กลุ่มครอบครัว ซึ่งมีความผูกพันกันโดยเครือญาติ กลุ่มเพื่อนฝูง ซึ่งสัมพันธ์กันโดยมิตรภาพ กลุ่มเพื่อนร่วมชั้นเรียน เป็นต้น

2. กลุ่มทุติยภูมิ (Secondary Groups) กลุ่มนี้จะเป็นกลุ่มที่สมาชิกของกลุ่มขาดความคุ้นเคยใกล้ชิดสนิทแนบ มีการพบปะกันเป็นครั้งคราว ความสัมพันธ์ของสมาชิกมักเป็นตามกำหนดกฎเกณฑ์แบบแผนของกลุ่ม มีการสัมพันธ์กันเพื่อผลประโยชน์สิ่งใดสิ่งหนึ่ง การเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มมักจะเป็นไปเพื่อผลประโยชน์ของคนใดคนหนึ่งมากกว่าความรู้สึกร่วมทางอารมณ์และเมื่อใดที่สมาชิกรู้สึกว่าจะตนจะไม่ได้รับประโยชน์หรือได้รับประโยชน์น้อยลง ก็อาจออกจากการเป็นสมาชิกได้ง่าย เพราะความสัมพันธ์ของสมาชิกมักเกิดจากผลประโยชน์มากกว่าอารมณ์ร่วม ตัวอย่างของกลุ่มทุติยภูมิ เช่น กลุ่มนายจ้างกับลูกจ้าง กลุ่มพ่อค้ากับลูกค้า หน่วยราชการต่าง ๆ โดยปกติแล้วกลุ่มทุติยภูมิจะเป็นกลุ่มที่มีสมาชิกมากเป็นกลุ่มใหญ่

นอกจากนี้ ยังอาจแบ่งกลุ่มโดยยึดหลักสำคัญอื่น ๆ ได้อีก เช่น การแบ่งกลุ่มโดยยึดลักษณะความ สมัยใจของการเป็นสมาชิกกลุ่ม เช่น กลุ่มสมัครใจ กลุ่มไม่สมัครใจ หรือการแบ่งกลุ่มตามลักษณะประกอบอาชีพ เช่น กลุ่มประกอบอาชีพเกษตรกรรม กลุ่มประกอบอาชีพอุตสาหกรรม เป็นต้น จึงอาจกล่าวได้ว่าการจะแบ่งกลุ่มเป็นกี่ประเภท ประเภทใดบ้างนั้น ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของผู้แบ่งเป็นหลักสำคัญ

2. สถาบันทางสังคม (Social Institutions) เมื่อคนมาอยู่รวมกันเป็นกลุ่มแล้ว และมีวิวัฒนาการไปถึงขั้นตั้งองค์กรทางสังคมแล้ว ก็จะมีการกำหนดแบบแผนของการปฏิบัติต่อกันของสมาชิกในกลุ่มเพื่อสามารถดำเนินการตามภารกิจกลุ่มได้ ขอยกตัวอย่างให้เห็นและเข้าใจดังนี้

ประสาท หลักศิลา (2515) สิ่งที่สังคมกำหนดขึ้นเพื่อควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในสังคมให้ปฏิบัติไปในลักษณะที่สังคมต้องการ เพื่อการดำรงอยู่ของสังคมนั้น

อุทัย หิรัญโต (2519) วิธีทางปฏิบัติซึ่งจัดตั้งขึ้นเป็นแบบแผน ภายในสังคมหนึ่ง ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปและเป็นทางการ

จึงอาจจะสรุปได้ว่า สถาบันสังคม หมายถึง วิธีทางปฏิบัติซึ่งจัดขึ้น เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบแบบแผน เป็นที่ยอมรับของคนในสังคมทั้งนี้เพื่อตอบสนองความต้องการของคนในชุมชนในด้านต่าง ๆ สถาบันเป็นสิ่งที่ไม่มีรูปร่าง ไม่มีตัวตน เป็นแต่เพียงแนวทางการปฏิบัติซึ่งทำซ้ำจากจนเกิดเป็นแบบแผน โดยมีองค์กรเป็นเครื่องรองรับ

นักสังคมวิทยาได้พยายามจัดหมวดหมู่ของสถาบันทางสังคม ที่มนุษย์จำเป็นจะต้องเกี่ยวข้องได้เป็น 7 สถาบันใหญ่ๆ ด้วยกันคือ

1. สถาบันที่เกี่ยวกับเพศและการสืบพันธุ์ อันได้แก่ สถาบันการสมรสและครอบครัว
2. สถาบันที่เกี่ยวกับการผดุงรักษาไว้ซึ่งฐานะทางเศรษฐกิจ อันได้แก่สถาบันการประกอบอาชีพ การทำมาหากิน ฯลฯ
3. สถาบันที่เกี่ยวกับการถ่ายทอดความรู้ อันได้แก่ สถาบันการศึกษาฝึกอบรมต่าง ๆ
4. สถาบันเกี่ยวกับการทะนุบำรุงร่างกายและจิตใจ ได้แก่ สถาบันเกี่ยวกับการพลศึกษา การบันเทิงเริงรมย์ต่าง ๆ
5. สถาบันการประดิษฐ์คิดค้น ได้แก่ สถาบันค้นคว้าวิจัยต่าง ๆ ประดิษฐ์คิดค้นนวัตกรรม
6. สถาบันเกี่ยวกับจรรยาความประพฤติ การปรุ้งแต่งจิตใจให้บริสุทธิ์ อันได้แก่สถาบันทางศาสนา
7. สถาบันที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมพฤติกรรมในการอยู่ร่วมกันได้แก่ สถาบันการเมืองการปกครองต่าง ๆ

การพัฒนาชุมชน

มีผู้ให้ความหมายของคำว่า “การพัฒนาชุมชน” ไว้อย่างหลากหลาย พอสรุปได้บางส่วนคือ

T.R Batten ขบวนการที่คนในชุมชนเล็ก ๆ ได้ร่วมกันปรึกษาหารือถึงความต้องการร่วมกันวางแผนและลงมือปฏิบัติร่วมกันจนเป็นที่พอใจและสนองความต้องการของคนในชุมชน

Dunham การร่วมดำเนินการปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของชุมชนให้ชุมชนมีความเป็นปึกแผ่น และดำเนินการไปในแนวทางที่ตนต้องการ การทำงานในขั้นแรกต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจของประชาชนในชุมชนนั้น ๆ โดยช่วยตัวเองและร่วมมือกันดำเนินงาน แต่มักจะได้รับความช่วยเหลือด้านวิชาการจากหน่วยราชการ หรือองค์กรเอกชนอื่น ๆ

องค์การสหประชาชาติ เป็นขบวนการรวมกำลังของประชาชนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล เพื่อปรับปรุงสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมของชุมชนนั้นให้เจริญยิ่ง ๆ ขึ้น และผสมผสานชุมชนนั้นเข้าเป็นชีวิตของชาติ และเพื่อให้ประชาชนสามารถอุทิศตนเอง เพื่อความก้าวหน้าของประเทศชาติได้อย่างเต็มที่

อย่างไรก็ตามอาจกล่าวสรุปได้ว่า การพัฒนาชุมชนก็คือการพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งหมายถึงชีวิตของบุคคลที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างเหมาะสม ไม่เป็นภาระและไม่ก่อให้เกิดปัญหาให้แก่สังคม เป็นชีวิตที่มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสามารถดำเนินชีวิตที่ขอบธรรม สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม ค่านิยมของสังคม สามารถแก้ไขปัญหา ตลอดจนการแสวงหา

สิ่งที่ตนปรารถนาให้ได้มาอย่างถูกต้อง ภายใต้เครื่องมือ และทรัพยากรที่มีอยู่ โดยมีจุดเน้นของคุณภาพชีวิตเป็น 3 ประเด็น

1. ทางด้านร่างกาย : บุคคลต้องมีสุขภาพร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ เป็นผลจากการได้รับการตอบสนองทางด้านปัจจัยความจำเป็นขั้นพื้นฐานที่พอเหมาะ
2. ทางด้านจิตใจ : คือจะต้องมีสภาพจิตใจที่สมบูรณ์ร่าเริงแจ่มใส ไม่วิตกกังวล รู้สึกพอใจในชีวิตของตน ครอบครัว และสังคมในสภาพแวดล้อมที่ดี มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
3. ด้านสังคม : บุคคลที่สามารถดำรงชีวิตภายใต้บรรทัดฐาน และค่านิยมทางสังคมในฐานะเป็นสมาชิกของสังคมได้อย่างปกติสุข

ณรงค์ เทียนส่ง (2525) ได้ระบุว่าคุณภาพชีวิตของมนุษย์ ประกอบด้วย

1. บุคคลได้สิ่งจำเป็นแก่การมีชีวิต ได้แก่อาหาร ที่อยู่อาศัย เสื้อผ้า สุขภาพแข็งแรง และมีความมั่นคงในชีวิต
2. มีค่านิยมที่เหมาะสมในการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับสังคม วัฒนธรรม การเมือง และสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ ซึ่งจะเป็นรากฐานการตัดสินใจที่จะนำไปสู่จุดหมายปลายทางของการมีชีวิตที่ดี

คณะกรรมการประเมินผลโครงการพัฒนาชนบทยากจน ได้กำหนดเกณฑ์พิจารณาคุณภาพชีวิตโดยดูจากความจำเป็นพื้นฐาน ซึ่งเป็นเกณฑ์ในการประเมินคุณภาพชีวิตขั้นพื้นฐานของคนไทย ไว้ดังนี้

1. ได้กินอาหารที่ถูกสุขลักษณะในปริมาณที่พอเพียง
2. มีที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมการทำงานที่เหมาะสม
3. มีงานทำอยู่ในสภาพแวดล้อมการทำงานที่เหมาะสม
4. ได้บริการขั้นพื้นฐานที่จำเป็น
5. มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
6. มีการผลิตที่พอเพียง
7. มีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น
8. สามารถควบคุมช่วงเวลาของการมีบุตร และจำนวนบุตร
9. ประพฤติตามธรรมเนียม ประเพณี หลักธรรมศาสนา และรักษาส่งเสริมกิจกรรมทางศิลปวัฒนธรรม

เป้าหมายในการพัฒนาชุมชน

การพัฒนาชุมชน มีเป้าหมายสำคัญที่จะต้องพัฒนา ดังนี้

1. การพัฒนาคน คือการทำให้คนในชุมชนนั้นมีคุณภาพดีขึ้น ทั้งกายใจและสติปัญญา ซึ่งในแต่ละแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติต่างก็มีจุดมุ่งเน้นที่จะพัฒนาคนต่าง ๆ กัน ไป แต่ที่ปรากฏชัดเจนเป็นรูปธรรมคือในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 ได้ระบุเป้าหมายของการพัฒนาคุณภาพคนไว้ 3 ลักษณะดังนี้

เก่ง : มีความสามารถและรู้จักความสามารถของตนเอง มีแรงจูงใจมุ่งมั่นสู่จุดหมาย สามารถตัดสินใจได้ แก้ปัญหาเป็น แสดงออกได้อย่างเหมาะสม มีความยืดหยุ่น และมนุษยสัมพันธ์ดีกับคนอื่น (IQ)

ดี : รู้จักควบคุมอารมณ์ตนเองได้ แสดงออกได้เหมาะสมกับบุคคล โอกาส และสถานที่ รู้จักเห็นอกเห็นใจคนอื่น มีความรับผิดชอบ รู้จักการให้และการรับ รู้จักยอมรับผิด ให้อภัย และเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม (EQ)

สุข : ภูมิใจในตัวเอง เห็นคุณค่าและมีความเชื่อมั่นตนเอง พอใจชีวิต มองโลกในแง่ดี มีอารมณ์ ชื่น มีความสงบทางใจ รู้จักการผ่อนคลาย กิจกรรมเสริมความสุข (การผสมผสาน ประโยชน์ระหว่าง IQ กับ EQ)

2. การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะต้องคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมที่เป็นวัตถุได้แก่ อาคาร สถานที่ สิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ และสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ เป้าหมายสำคัญคือ จะต้องพัฒนาให้ สภาพแวดล้อมไม่ถูกทำลาย มีวิสัยที่จะรับภาระ (Carrying Capacity) ให้ประโยชน์แก่ชุมชน ใน ปัจจุบันสภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติได้ถูกทำลายลงไปมากทั้งในเชิงคุณภาพ (อากาศเป็นพิษ น้ำเสีย ขยะ ฯลฯ) และในเชิงปริมาณ (ความหลากหลายทางชีวภาพ แร่ธาตุทรัพยากรธรรมชาติบางชนิด ภาวะขาดแคลนน้ำ ฯลฯ) ซึ่งสภาพการณ์เหล่านี้ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์

กล่าวโดยสรุป เป้าหมายของการพัฒนาชุมชนคือ การพัฒนาคนและพัฒนา สิ่งแวดล้อมไปพร้อมๆกัน ในด้านการพัฒนาคน คือ การพัฒนาคนในชุมชนไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย และจิตใจให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพเมื่อบุคคลมีคุณภาพ ชุมชนที่มีคุณภาพก็จะตามมา ส่วนการพัฒนา สิ่งแวดล้อมก็เน้นไปที่การรักษาสิ่งแวดล้อม

หลักการพัฒนาชุมชน

การดำเนินงานพัฒนาชุมชนนั้น มีหลักการสำคัญที่เป็นรากฐานในการดำเนินงานอยู่ 3 ประการด้วยกันคือ

1. ความคิดริเริ่มมาจากประชาชน กิจกรรมทุกกิจกรรมและทุกขั้นตอนจะต้องเกิด จากการคิด ตัดสินใจ วางแผน และดำเนินการโดยประชาชน นักพัฒนาต้องไม่เป็นผู้กำหนดกิจกรรม แผนงาน หรือโครงการไว้ล่วงหน้า แต่นักพัฒนามีหน้าที่กระตุ้นให้ชาวบ้าน กล้าคิด สามารถค้นหา ปัญหาและความต้องการ และตัดสินใจริเริ่มโครงการต่าง ๆ ได้เอง ซึ่งการที่นักพัฒนาจะทำได้ จำเป็นต้องเข้าไปหาประชาชน กระตุ้นด้วยข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ (การฝึกอบรม, ประชุมกลุ่มอภิปราย ,กลุ่มสัมพันธ์ ,การแสดงบทบาท ฯลฯ) ให้ชาวบ้านกล้าคิดกล้าแสดงออก โดยนักพัฒนาอาจให้ข้อมูล หรือการชี้แนะที่จำเป็น เพื่อประกอบการตัดสินใจของชาวบ้าน

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2541) ได้ระบุว่ามาตรการต่าง ๆ ที่อาจนำไปใช้ได้ในการ กระตุ้นให้ประชาชนเกิดความคิดและตัดสินใจ ได้ ดังต่อไปนี้

1) การให้การศึกษา ทำได้ทั้งในระบบ (การจัดการศึกษาอย่างเป็นทางการ) และนอกระบบ ซึ่งเกิดจากการเรียนรู้จากประสบการณ์

2) การอภิปรายกลุ่ม โดยมีการรวมกลุ่มกันระหว่างคนที่สนใจ หรือคนที่มี ผลประโยชน์ร่วมกัน โดยนักพัฒนาต้องกระตุ้นให้สมาชิกในกลุ่มมีการอภิปรายแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนแนวคิด และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน โดยต้องสร้างบรรยากาศในการประชุมให้มีความ เป็นมิตร ให้เกียรติและเคารพความเห็นซึ่งกันและกัน การลงมติจะต้องเป็นไปโดยไม่มีอิทธิพลครอบงำ และควรให้สมาชิกส่วนใหญ่พอใจ

3) การสาธิต เป็นวิธีที่จะแสดงให้เห็นถึงขั้นตอน และผลของการปฏิบัติ โดยอาจเป็นวิธีการใหม่ ๆ ที่ชาวบ้านยังไม่รู้จัก หรือรู้จักแล้วแต่ยังทำไม่ได้ หลักสำคัญในการสาธิตให้เกิดผล ก็คือจะต้องมีทรัพยากรหรือผู้สาธิตที่มีความรู้ ความชำนาญในเรื่องนั้น ๆ และเรื่องที่สาธิตต้องตรงกับความต้องการ เกิดประโยชน์ และประชาชนสามารถนำไปปฏิบัติได้

4) การประชุม เป็นการเรียกประชุมให้ชาวบ้านมารับทราบข่าวข้อมูลความรู้หรือเพื่อปรึกษาหารือ กันในการจัดกิจกรรมการพัฒนา

5) การจัดนิทรรศการ เป็นการนำสิ่งของ กระบวนการ และอุปกรณ์ต่าง ๆ มาแสดงให้เห็น เพื่อให้ผู้ชมได้เห็น และเกิดความคิดที่จะนำไปใช้ประโยชน์ ทั้งนี้การจัดนิทรรศการที่ดีนั้น ผู้จัดจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน ในปัจจุบันการจัดนิทรรศการใหญ่ ๆ ระดับชาติ จะใช้บริษัทเอกชนที่เป็นมืออาชีพเป็นผู้จัด ซึ่งผลที่ได้จะเกิดความสวยงาม น่าดู เช่น นิทรรศการสินค้า OTOP

6) ทักษะศึกษาเป็นวิธีการที่เข้ามาในปัจจุบัน มีการนำประชาชนกลุ่มหนึ่งไปดูงานยังต่างพื้นที่ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อให้เกิดความรู้ และความคิด ได้เห็นแบบอย่างที่มีคนทำและประสบความสำเร็จ ซึ่งจะเป็นแรงกระตุ้นให้นำไปใช้ในการพัฒนาชุมชนของตนเอง ปัจจุบันวิธีนี้เป็นที่แพร่หลาย และนิยมของชาวบ้านมาก ชาวบ้านกลุ่มต่าง ๆ มีการเดินทางไปดูงานแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์กัน มีการสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกัน เช่น เครือข่ายกลุ่มทอผ้าในเขตจังหวัดภาคเหนือสิ่งสำคัญต้องพิจารณาคือ วิธีการที่ทำแล้วประสบความสำเร็จในพื้นที่หนึ่งอาจใช้ได้หรือไม่ได้กับอีกพื้นที่หนึ่ง ดังนั้นผู้ที่นำไปใช้จะต้องพิจารณาและปรับใช้ให้เหมาะสมกับชุมชนของตน

7) การรณรงค์ เหมาะสำหรับกิจกรรมที่ต้องการเร่งรัดให้เกิดผลสำเร็จในระยะเวลาอันสั้น ซึ่งผู้เกี่ยวข้องจะต้องให้ความรู้ โฆษณา ประชาสัมพันธ์อย่างดีในระดับหนึ่งถึงความจำเป็น และลักษณะกิจกรรมนั้นให้ชาวบ้านรับรู้ รับทราบ เมื่อมีการเริ่มดำเนินการ ชาวบ้านจะได้ให้ความร่วมมือ การรณรงค์นั้นอาจใช้วิธีเกลี้ยกล่อม การสร้างกระแสนิยมรักชาติ การให้ผู้นำที่มีอิทธิพลเป็นผู้ริเริ่มทำก่อนเป็นตัวอย่าง รวมไปถึงการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ เสียงตามสาย ป้ายประกาศ ใบปลิว การแสดงมหรสพ ฯลฯ

2. หลักการให้ประชาชนมีส่วนร่วม การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการต่าง ๆ จะก่อให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ มีความรักผูกพันต่อโครงการนั้น ๆ จะช่วยเน้นย้ำให้เกิดความรู้สึกว่า โครงการนั้นเป็นความรับผิดชอบ และเกิดจากน้ำพักน้ำแรงของพวกเขาเอง ซึ่งในกระบวนการพัฒนาชุมชนนั้น ประชาชนจะมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

2.1 มีส่วนร่วมในการคิดค้นหาปัญหาและศึกษาสาเหตุของปัญหา ขั้นตอนนี้ถึงเป็นขั้นตอนแรก ที่มีความสำคัญมาก เพราะบางครั้งปัญหาต่าง ๆ ของชาวบ้าน เป็นสิ่งที่ชาวบ้านต้องพบสัมผัสอยู่ทุกวันจนเกิดความเคยชินไม่คิดว่าเป็นปัญหา จึงไม่กระตือรือร้นที่จะหาทางแก้ปัญหา

2.2 มีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม โดยทั่วไปแล้วนักพัฒนาหรือนักวิชาการมักจะคิดว่าชาวบ้านไม่มีศักยภาพพอที่จะวางแผนดำเนินกิจกรรมด้วยตัวเองได้ ซึ่งก็อาจมีความเป็นจริงแต่เพียงบางส่วน แต่หากนักพัฒนามีความเชื่อมั่นในศักยภาพของความเป็น “คน” ของ

ทุกคนว่ามีศักยภาพที่จะพัฒนาได้ ก็เป็นหน้าที่ของนักพัฒนาที่จะเสริมความรู้ หรือใช้เทคนิคต่าง ๆ เพื่อหาแนวทางในการจัดระบบความคิดของชาวบ้านให้สามารถวางแผนได้

2.3 มีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติ คำว่า พูนในที่นี้อาจไม่ได้หมายถึง เฉพาะเงินทุนเท่านั้นแต่ชาวบ้านยังมีทรัพยากรที่อาจหาได้เอง เช่น ทรัพยากรธรรมชาติ (ทราย หิน ไม้ไผ่ ฯลฯ) หรือวัสดุตามธรรมชาติในหมู่บ้าน และรวมถึงแรงงานของชาวบ้านเอง ส่วนในการปฏิบัติ นั้นก็เช่นกัน ชาวบ้านสามารถที่จะเข้าร่วมดำเนินการในกิจกรรมต่าง ๆ ได้ สิ่งเหล่านี้จะส่งผลให้เกิด ความรู้สึกมีส่วนร่วม เป็นเจ้าของและเห็นคุณค่า พร้อมทั้งจะดูแลรักษา รวมทั้งการได้เรียนรู้การทำงาน ในกิจกรรมนั้นด้วย

2.4 มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน ซึ่งเป็นขั้นตอนสุดท้ายที่ จำเป็นเพราะ การประเมินผลงานจะช่วยให้ทราบถึงขั้นตอนการทำงาน ผลสำเร็จและหรือปัญหา อุปสรรคต่าง ๆ ทำให้สามารถปรับเปลี่ยนแผนให้เกิดผลงานที่ดีที่สุดเพื่อตอบสนองความต้องการของ ชุมชนอย่างถูกต้อง

3. หลักการช่วยตัวเอง การพัฒนาชุมชนนั้นหลักสำคัญที่สุด และเป็นเป้าหมายสูงสุด ด้วย ก็คือการทำให้ประชาชน มีความเป็นอยู่ที่ดี สามารถพึ่งตัวเองได้อย่างยั่งยืน

กล่าวโดยสรุป หลักการพัฒนาชุมชนนั้นเริ่มมาจากการให้ความร่วมมือของชุมชน โดยมีการ กระตุ้นให้เกิดจิตสำนึกที่ดีต่อชุมชน อย่างไรก็ตามการส่งเสริมให้ชาวบ้านช่วยตัวเองได้นั้น ก็จำต้อง คำนึงถึงข้อจำกัดของชาวบ้านเองด้วย โดยเฉพาะข้อจำกัดด้านเศรษฐกิจ การดำเนินงานพัฒนาควรเริ่ม จากโครงการที่ไม่ใหญ่จนเกินกำลังชาวบ้าน ชาวบ้านมีศักยภาพพอที่จะดำเนินโครงการนั้นจนประสบความสำเร็จ อาทิ เช่น พัฒนาตัวเองและครอบครัวก่อน และในบางกรณีรัฐบาลหรือหน่วยงานที่ รับผิดชอบโครงการนั้น อาจต้องให้ความช่วยเหลือสนับสนุนด้านงบประมาณลงทุนเพิ่มเติมให้ก่อน เช่น การสนับสนุนพันธุ์วัว ต้นกล้าผลไม้ และเมื่อชาวบ้านดำเนินโครงการประสบความสำเร็จก็ขอให้ ทุนคืน

2.6 แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภค

พฤติกรรมผู้บริโภคเป็นสาขาหนึ่งของพฤติกรรมมนุษย์ (Human Behavior) ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลกระทบที่เกิดขึ้นในแต่ละวันของบุคคลจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ คือ

1. กิจกรรมภายใน เช่น การเรียนรู้สิ่งกระตุ้น (Motivation Learning)
2. กิจกรรมภายนอก เช่น ความคาดหวังและเงื่อนไขจากสังคม

จากข้อเท็จจริงที่ว่าพฤติกรรมผู้บริโภคเป็นสาขาหนึ่งของพฤติกรรมมนุษย์ศาสตร์ มีหลาย สาขาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมมนุษย์ โดยนักการตลาดสามารถสร้างประโยชน์โดยดึงความรู้ในสาขา เหล่านั้นเพื่อทำความเข้าใจพฤติกรรมผู้บริโภค พฤติกรรมผู้บริโภคถือว่าเป็นลักษณะสาขาวิชาหลาย วิชารวมกัน (Multidisciplinary) สาขาวิชาด้านพฤติกรรมศาสตร์ซึ่งมีประโยชน์อย่างมากที่ทำให้เรา เข้าใจพฤติกรรมผู้บริโภคมีดังนี้

1. จิตวิทยา (Psychology) เป็นการศึกษาถึงพฤติกรรมและกระบวนการด้าน จิตใจของ แต่ละบุคคล

2. สังคมวิทยา (Sociology) เป็นการศึกษาถึงพฤติกรรมการณ์การอยู่ร่วมกันของบุคคลในกลุ่ม
3. จิตวิทยาสังคม (Social Psychology) เป็นการศึกษาถึงวิธีการที่บุคคลมีอิทธิพลและได้รับอิทธิพลจากกลุ่ม
4. เศรษฐศาสตร์ (Economics) เป็นการศึกษาถึงการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ที่มีอย่างไม่จำกัด สาขานี้จึงประกอบด้วย การผลิต การแลกเปลี่ยน และการบริโภคสินค้าและบริการ
5. มนุษย์ศึกษา (Anthropology) เป็นการศึกษาบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมของเขา

กระบวนการของพฤติกรรมคน จะมีลักษณะคล้ายๆกันแต่รูปแบบของพฤติกรรมของคน (Behavior Patterns) ที่แสดงออกในเหตุการณ์ต่างๆ ที่เขาเผชิญมีลักษณะแตกต่างกันไป ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากปัจจัยต่างๆ ทั้งปัจจัยภายในอันได้แก่ ตัวบุคคล และปัจจัยภายนอกซึ่งได้แก่ สภาพสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องหรือผูกพันอยู่กับตัวเขาเอง ปัจจัยต่างๆเหล่านี้มีผลกระทบต่อการตัดสินใจของบุคคล ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมาต่างกัน การใช้เทคนิคและกลยุทธ์ต่างๆ ในการจูงใจผู้บริโภค เพื่อให้ได้ยอดการจำหน่ายที่สูงขึ้น (วีรลพัชร วีริต, 2549: 8-14)

การวิจัยหรือค้นหาเกี่ยวกับพฤติกรรมหรือการใช้ของผู้บริโภคเพื่อทราบถึงลักษณะความต้องการและพฤติกรรมของเขาคำตอบที่ได้จะช่วยให้การตลาดจัดกลยุทธ์การตลาดที่สามารถตอบสนองความพึงพอใจของผู้บริโภคได้อย่างเหมาะสม

คำถามที่ช่วยในการวิจัยผู้บริโภค คำถามที่ใช้ในการค้นหาพฤติกรรมผู้บริโภค คือ 6Ws 1H ซึ่งประกอบด้วย WHO?,WHAT?,WHEN?,WHERE?,WHY?,WHOM?,HOW? เพื่อค้นหาคำตอบ 7 คำตอบ หรือ 7Os ซึ่งประกอบด้วย Occupants, Objects, Objectives, Organizations, Occasions, Outlets and Operations

ตารางที่ 2.1 คำถามที่ใช้ในการค้นหาพฤติกรรมผู้บริโภค (6Ws 1H)

คำถาม (6Ws และ 1H)	คำตอบที่ต้องการทราบ (7Os)	กลยุทธ์การตลาดที่เกี่ยวข้อง
1. ใครอยู่ในตลาดเป้าหมาย (Who is in the target market?)	ลักษณะกลุ่มเป้าหมาย (Occupants) ทางด้าน (1) ประชากรศาสตร์ (2) ภูมิศาสตร์ (3) จิตวิทยา หรือ จิตวิเคราะห์ (4) พฤติกรรมศาสตร์	กลยุทธ์การตลาด (4Ps) ประกอบด้วยกลยุทธ์ด้านผลิตภัณฑ์ ราคา การจัดจำหน่าย และการ ส่งเสริมการตลาดที่เหมาะสมและ การตอบสนองความพึงพอใจของ กลุ่มเป้าหมายได้
2. ผู้บริโภคซื้ออะไร (What does the consumer buy?)	สิ่งที่ผู้บริโภคต้องการซื้อ (Objects) สิ่งที่ผู้บริโภคต้องการจากผลิตภัณฑ์ คือต้องมีคุณสมบัติหรือองค์ประกอบ ของผลิตภัณฑ์ (Product component) และความแตกต่างที่ เหนือกว่าคู่แข่ง (Competitive differentiation)	กลยุทธ์ด้านผลิตภัณฑ์ (Product strategy) (1) ผลิตภัณฑ์หลัก (2) รูปลักษณ์ผลิตภัณฑ์ ประกอบด้วย การบรรจุภัณฑ์ตรา สินค้า รูปแบบ บริการ คุณภาพ ลักษณะนวัตกรรม

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

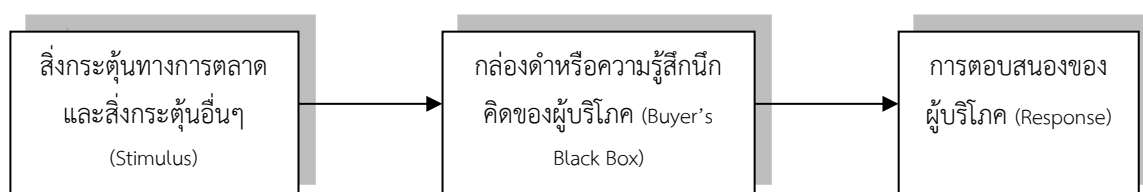
คำถาม (6Ws และ 1H)	คำตอบที่ต้องการทราบ (7Os)	กลยุทธ์การตลาดที่เกี่ยวข้อง
		(3)ผลิตภัณฑ์ควบ (4)ผลิตภัณฑ์ที่คาดหวังและ (5)ศักยภาพผลิตภัณฑ์ ความแตกต่างทางการแข่งขัน (Competitive differentiation) ประกอบด้วยความแตกต่างด้านผลิตภัณฑ์ บริการ พนักงานและภาพลักษณ์
3. ทำไมผู้บริโภคจึงซื้อ (Why does the consumer buy?)	วัตถุประสงค์ในการซื้อ (Objectives) ผู้บริโภคซื้อสินค้าเพื่อสนองความต้องการของเขาในด้านร่างกายและด้านจิตวิทยา ซึ่งต้องศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อ คือ (1) ปัจจัยภายในหรือ ปัจจัยทางจิตวิทยา (2) ปัจจัยทางสังคม และวัฒนธรรม (3) ปัจจัยเฉพาะบุคคล	กลยุทธ์ที่ใช้มาก (1) กลยุทธ์ด้านผลิตภัณฑ์ (Product strategies) (2) กลยุทธ์การส่งเสริมการตลาด (Promotion Strategies) ประกอบด้วย กลยุทธ์การโฆษณา การขายโดยใช้พนักงานขาย การให้ข่าว และการประชาสัมพันธ์ (3) กลยุทธ์ด้านราคา (Price Strategies) (4) กลยุทธ์ช่องทางการจัดจำหน่าย (Distribution Strategies)
4. ใครมีส่วนร่วมในการตัดสินใจซื้อ (Who participates in the buying?)	บทบาทของกลุ่มต่างๆ (Organizations) ซึ่งมีอิทธิพลในการตัดสินใจซื้อประกอบด้วย (1) ผู้ริเริ่ม (2) ผู้มีอิทธิพล (3) ผู้ตัดสินใจซื้อ (4) ผู้ซื้อ (5) ผู้ใช้	กลยุทธ์ที่ใช้มากที่สุด คือ กลยุทธ์การโฆษณา และการส่งเสริมการตลาด (Advertising and Promotion Strategies) โดยใช้กลุ่มอิทธิพล
5. ผู้บริโภคซื้อเมื่อใด (When does the consumer buy?)	โอกาสในการซื้อ (Occasions) เช่น ช่วงเดือนใดของปี หรือช่วงฤดูกาลใดของปี ช่วงเวลาใดของวัน โอกาสพิเศษหรือเทศกาลวันสำคัญต่างๆ	กลยุทธ์ที่ใช้มาก คือ กลยุทธ์การส่งเสริมการตลาด (Promotion Strategies) จะส่งเสริมการตลาดเมื่อใดจึงจะสอดคล้องกับโอกาสในการซื้อ
6. ผู้บริโภคซื้อที่ไหน (Where does the consumer buy?)	ช่องทางหรือแหล่ง (Outlets) ที่ผู้บริโภคไปซื้อ เช่น ห้างสรรพสินค้า ซูเปอร์มาร์เก็ต	กลยุทธ์ช่องทางการจัดจำหน่าย (Distribution Channel Strategies) บริษัทนำผลิตภัณฑ์สู่ตลาดเป้าหมายโดยพิจารณาว่าจะผ่านคนกลางอย่างไร

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

คำถาม (6Ws และ 1H)	คำตอบที่ต้องการทราบ (7Os)	กลยุทธ์การตลาดที่เกี่ยวข้อง
7. ผู้บริโภคซื้ออย่างไร (How does the consumer buy?)	ขั้นตอนการตัดสินใจซื้อ (Operations) ประกอบด้วย (1) การรับรู้ปัญหา (2) การค้นหาข้อมูล (3) การประเมินผลทางเลือก (4) การตัดสินใจซื้อ (5) ความรู้สึกละหลังการซื้อ	กลยุทธ์ที่ใช้มากคือ กลยุทธ์การส่งเสริมการตลาด (Promotion Strategies) ประกอบด้วย การโฆษณาการขายโดยใช้พนักงานขาย การส่งเสริมการขาย การให้ข่าว และการประชาสัมพันธ์ การตลาดทางตรง เช่น พนักงานขายจะกำหนดวัตถุประสงค์ในการขายให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการตัดสินใจซื้อ

โมเดลพฤติกรรมของผู้บริโภค

โมเดลพฤติกรรมของผู้บริโภค (Customer behavior model) เป็นการศึกษาถึงเหตุจูงใจที่ทำให้เกิดการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ โดยมีจุดเริ่มต้นจากการเกิดสิ่งกระตุ้น (Stimulus) ที่ทำให้เกิดความต้องการ สิ่งกระตุ้นผ่านเข้ามาให้ความรู้สึกรู้สึกนึกคิดของผู้ซื้อ (Buyer's black box) ซึ่งเปรียบเสมือนกล่องดำ ซึ่งผู้ผลิตหรือผู้ขายไม่สามารถคาดคะเนได้ ความรู้สึกรู้สึกนึกคิดของผู้ซื้อจะได้รับอิทธิพลจากลักษณะต่างๆ ของผู้ซื้อ แล้วจะมีการตอบสนองของผู้ซื้อ (Buyer's response) หรือ การตัดสินใจของผู้ซื้อ (Buyer's purchase decision) (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2541 : 128-130)

ภาพที่ 2.2 รูปแบบพฤติกรรมผู้บริโภคอย่างง่าย หรือ S-R Theory

1. สิ่งกระตุ้นภายนอก (Stimulus)

สิ่งกระตุ้นอาจเกิดขึ้นเองจากภายในร่างกาย (Inside stimulus) และสิ่งกระตุ้นจากภายนอก (Outside stimulus) ซึ่งจะเน้นการจัดสิ่งกระตุ้นภายนอกเพื่อให้ผู้บริโภคเกิดความต้องการผลิตภัณฑ์ สิ่งกระตุ้นถือเป็นเหตุจูงใจให้เกิดการใช้บริการ สิ่งกระตุ้นภายนอก

2. สิ่งกระตุ้นทางการตลาด (Marketing stimulus)

เป็นสิ่งกระตุ้นที่นักการตลาดสามารถควบคุมและจัดให้มากขึ้น เป็นสิ่งกระตุ้นที่เกี่ยวข้องกับส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mix) ซึ่งประกอบด้วย

1. สิ่งกระตุ้นด้านผลิตภัณฑ์
2. สิ่งกระตุ้นด้านราคา
3. สิ่งกระตุ้นด้านช่องทางการจัดจำหน่าย
4. สิ่งกระตุ้นด้านการส่งเสริมการขาย

3. สิ่งกระตุ้นอื่นๆ (Other stimulus)

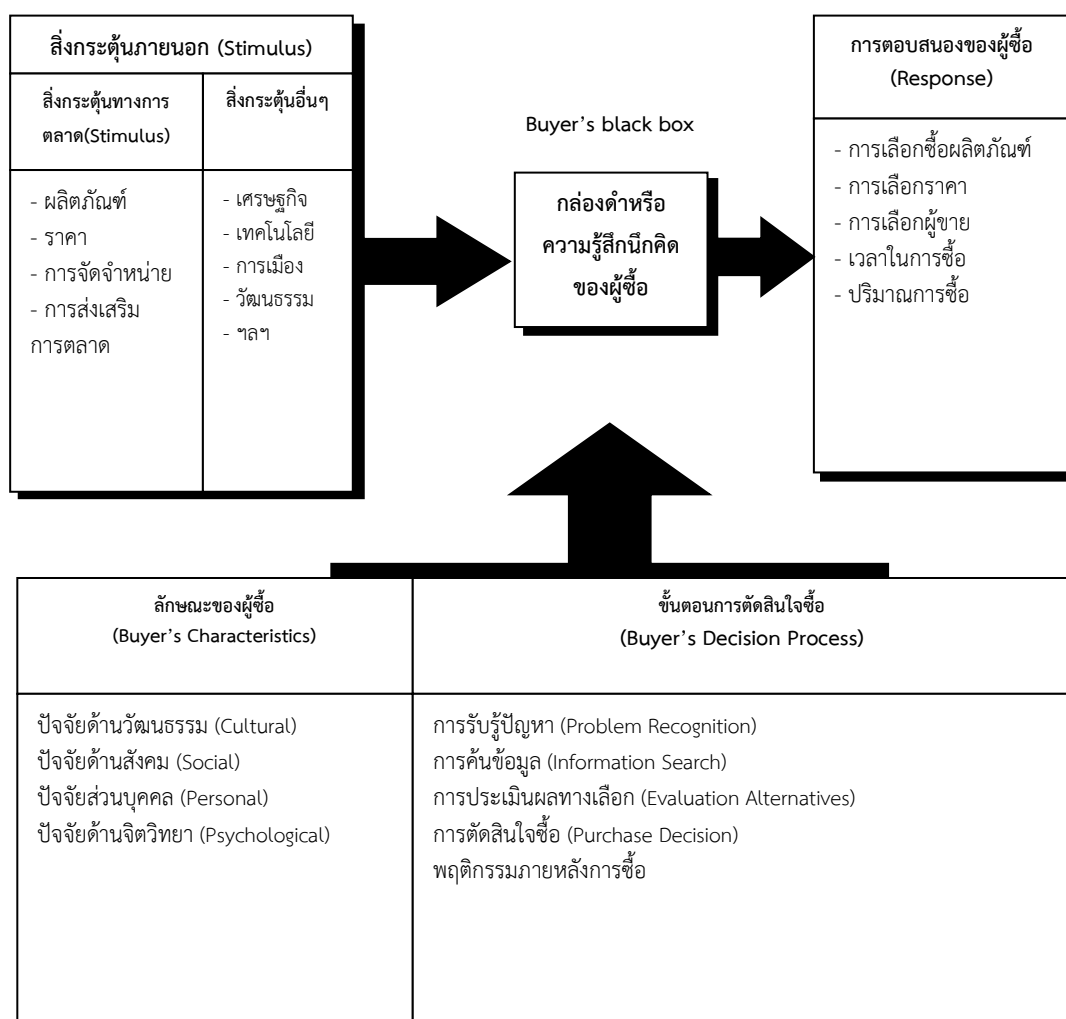
เป็นสิ่งกระตุ้นความต้องการของผู้บริโภคภายนอก ซึ่งไม่สามารถควบคุมได้ และอาจเป็นทางที่จะส่งเสริมหรือเป็นอุปสรรคต่อการบริโภคได้แก่

1. สิ่งกระตุ้นทางเศรษฐกิจ (Economic) เช่น ภาวะเศรษฐกิจโลกรายได้ของผู้บริโภค เหล่านี้มีอิทธิพลต่อความต้องการของบุคคล

2. สิ่งกระตุ้นทางเทคโนโลยี (Technological) เช่น เทคโนโลยีใหม่ด้านการฝาก – ถอนเงินอัตโนมัติสามารถกระตุ้นความต้องการให้ใช้บริการของธนาคารมากขึ้น เทคโนโลยีในการติดต่อสื่อสาร หรือเทคโนโลยีใหม่ๆ

3. สิ่งกระตุ้นทางกฎหมายหรือการเมือง (Law and political) เช่น กฎหมายเพิ่มลดภาษีสินค้าใดสินค้าหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการเพิ่มหรือลดความต้องการของผู้ซื้อ

4. สิ่งกระตุ้นทางวัฒนธรรม (Cultural) เช่น เทศกาล ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรม จะมีผลกระตุ้นต่อความต้องการซื้อสินค้าในเทศกาลต่างๆ

ภาพที่ 2.3 รูปแบบพฤติกรรมผู้ซื้อ (ผู้บริโภค) [Model of buyer (consumer) behavior]

กล่องดำหรือความรู้สึกนึกคิดของ ผู้ซื้อ (Buyer's black box)

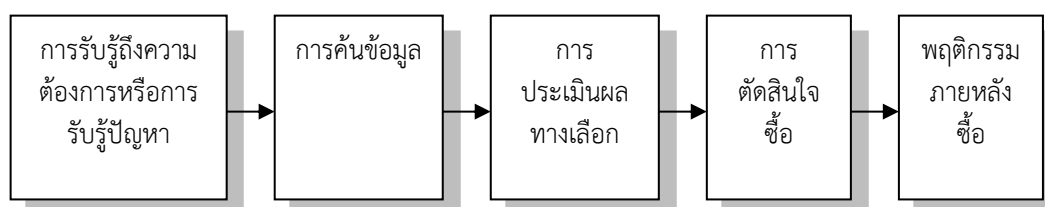
ความรู้สึกนึกคิดของผู้ซื้อเปรียบเสมือนกล่องดำ ซึ่งผู้ประกอบการธุรกิจไม่สามารถทราบได้ จึงต้องพยายามรู้ความนึกคิดของผู้ซื้อ ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากลักษณะของผู้ซื้อ และกระบวนการตัดสินใจของผู้ซื้อ (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2541 : 129)

1) ลักษณะของผู้ซื้อ (Buyer's characteristics)

ลักษณะของผู้ซื้อที่มีอิทธิพลมาจากปัจจัยต่างๆ คือ ปัจจัยด้านวรรณกรรม ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยด้านจิตวิทยา

2) กระบวนการตัดสินใจของผู้บริโภค (Buyer decision process)

โดยผู้บริโภคจะเข้าสู่กระบวนการตัดสินใจซื้อโดยจะทำการเปรียบเทียบระหว่างการกระตุ้นทางการตลาดว่าสิ่งที่ผู้ประกอบการสร้างขึ้น สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคหรือไม่ และถ้ามีการซื้อเกิดขึ้นจะมีพฤติกรรมอย่างไรในการตอบสนองซื้อนั้น ดังแสดงในแผนภูมิที่ 2-4

ภาพที่ 2.4 ขั้นตอนและการตัดสินใจซื้อ

การตอบสนองของผู้ซื้อ (Buyer's Response) หรือการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค หรือผู้ซื้อ (Buyer's purchase decision) ผู้บริโภคจะมีการตัดสินใจในประเด็นต่างๆ (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2541 : 145-146) ดังนี้

1. การเลือกผลิตภัณฑ์ (Product choice)
2. การเลือกตราสินค้า (Brand choice)
3. การเลือกผู้ขาย (Dealer choice)
4. การเลือกเวลาในการซื้อ (Purchase choice)
5. การเลือกปริมาณในการซื้อ (Purchase amount)

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พฤติกรรมนักท่องเที่ยวและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยว

วิศิษฐ์ ลุผล (2550) ศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมนักท่องเที่ยวและพฤติกรรมการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยในจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า พฤติกรรมนักท่องเที่ยวของนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยในจังหวัดอุบลราชธานี นักศึกษามีการเดินทางไปท่องเที่ยวปีละ 1 ครั้งมากที่สุด และ 2 ครั้ง นั้นใกล้เคียงกันมาก ซึ่งหมายถึงว่านักศึกษาจะเดินทางไปเที่ยวในช่วงปิดภาคเรียนและในแต่ละภาคเรียนจะปิด 2 ครั้งเพื่อใช้เวลาว่างในช่วงปิดภาคเรียนให้เกิดประโยชน์ ด้วยการออกเดินทางท่องเที่ยวเพื่อค้นหาประสบการณ์ใหม่ๆ อีกทั้งยังเป็นการผ่อนคลายความเมื่อยล้า

ความเครียดจากการเรียนได้อีกทางหนึ่ง และรูปแบบการท่องเที่ยวที่ชื่นชอบส่วนใหญ่ จะชอบเดินทางไปท่องเที่ยวธรรมชาติเช่น น้ำตก ทะเล ภูเขา รองลงมาเป็นการท่องเที่ยวแบบผจญภัยเช่น เดินป่า ล่องแก่ง ซึ่งสอดคล้องกับสถานที่ท่องเที่ยวภายในประเทศที่อยากไปคือ ภาคใต้ของประเทศไทย รองลงมาเป็นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

งานกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี (2551) รายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยอุบลราชธานีพบว่า ด้านปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมทำกิจกรรมนักศึกษา สามารถสรุปได้ว่านักศึกษาส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นต่อการทำกิจกรรมนักศึกษา ว่าไม่มีความน่าสนใจคิดเป็นร้อยละ 39.4 ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่ากิจกรรมนักศึกษาไม่มีความน่าสนใจมีผลกระทบในระดับที่ต่ำมากซึ่งมีผลกระทบเล็กน้อยในด้านของการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา แต่ในส่วนของความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ไม่น่าสนใจไร้สาระกลับมีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของนักศึกษาที่อยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกัน คือในส่วนของนักศึกษา กลุ่มหนึ่งมีความคิดเห็นว่า กิจกรรมที่จัดขึ้นในปัจจุบันไร้สาระและทำให้ไม่อยากเข้าร่วมคิดเป็นร้อยละ 35.1 ส่วนในอีกกลุ่มหนึ่งที่มีความคิดเห็นตรงกันข้ามกับในกลุ่มแรก โดยมองว่ากิจกรรมนักศึกษาไม่มีความน่าสนใจและมีผลกระทบน้อยมากในการเข้าร่วมทำกิจกรรมนักศึกษา โดยคิดเป็นค่าเฉลี่ยจำนวนร้อยละ 34.6 ด้านสาเหตุของการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา สามารถสรุปได้ว่าสาเหตุของการเข้าร่วมทำกิจกรรมนักศึกษาในส่วนของทางโดนบังคับจากอาจารย์ รุ่นพี่ เพื่อน มีผลต่อการเข้าร่วมทำกิจกรรมนักศึกษาที่น้อยมาก โดยความคิดเห็นส่วนใหญ่คิดว่า การทำกิจกรรมนักศึกษา ไม่จำเป็นต้องถูกบังคับจากผู้อื่น ซึ่งสามารถคิดค่าเฉลี่ยได้เป็นจำนวนร้อยละ 40.1ด้านประโยชน์ที่รับจากการเข้าร่วมทำกิจกรรมสามารถสรุปจากการศึกษาได้ว่าในส่วนของความคิดเห็นเกี่ยวกับการได้รับประโยชน์จากการทำกิจกรรมนักศึกษาในเรื่องของประสบการณ์การทำงานที่เกี่ยวข้องกับสาขาของตัวเองที่กำลังศึกษาอยู่ โดยตามความคิดเห็นส่วนใหญ่มองว่าได้รับประโยชน์จากการทำกิจกรรมนักศึกษาที่เกี่ยวข้องกับสาขาของตนเองนั้นมีส่วนใน ระดับปานกลาง อาจจะมีประโยชน์หรือไม่เลยแต่ก็ขึ้นอยู่กับกิจกรรม ที่เข้าร่วมด้านว่าเป็นอย่างไร ซึ่งสามารถคิดค่าเฉลี่ยได้จำนวนร้อยละ 44.4

สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2554) ศึกษาวิจัยเรื่อง การสำรวจพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวของชาวไทย พ.ศ. 2553 พบว่ากิจกรรมที่ทำระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวในภาพรวม 5 เรื่อง แรกตามลำดับ ดังนี้ ท่องเที่ยวทั่วไป เช่น กินอาหารพื้นเมือง/ ซื้อของ ร้อยละ 59.2 ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน/ ญาติในที่พัก ร้อยละ 36.0 กิจกรรมเชิง ศาสนา เช่น ทำบุญนมัสการศาสนสถาน นั่งสมาธิ วิปัสสนา ร้อยละ 32.1 กิจกรรมเชิงวัฒนธรรมเช่น ชมโบราณสถาน/ แหล่งประวัติศาสตร์/ พิพิธภัณฑ์ ร้อยละ 19.0 และกิจกรรมนิเวศและผจญภัย เช่น ศึกษาธรรมชาติ/ แคมป์ปิ้ง/ เดินป่าร้อยละ 5.3 ผู้ร่วมเดินทาง ผู้ตัดสินใจเลือกการเดินทาง และลักษณะการจัดการเดินทาง พบว่า ผู้ที่เดินทางท่องเที่ยวในภาพรวมกว่าครึ่งหนึ่งร้อยละ 59.0 จะเดินทางท่องเที่ยวกับครอบครัว/ ญาติ รองลงมาเดินทางกับเพื่อน/ เพื่อนร่วมงาน ร้อยละ 25.6 เดินทางคนเดียว ร้อยละ 10.6 มีเพียงส่วนน้อยที่เดินทางไปกับคูรัก/แฟน สำหรับการตัดสินใจเลือกเดินทาง ผู้ที่เดินทางท่องเที่ยวประมาณร้อยละ 45.2 ระบุว่าครอบครัว/ ญาติเป็นผู้ตัดสินใจร้อยละ 30.6 เพื่อน/ เพื่อนร่วมงาน ร้อยละ 15.4 สำหรับลักษณะการจัดการเดินทาง ส่วนใหญ่ร้อยละ 84.1 จัดการเดินทางเองทั้งหมดรองลงมาคือหน่วยงาน/ คณะจัดการให้ร้อยละ 12.9 จัดการเองบางส่วนและให้บริษัทนำเที่ยวบางส่วน ร้อยละ 1.2 และพาหนะที่ใช้ในการ

เดินทาง ผู้เดินทางท่องเที่ยวส่วนใหญ่ร้อยละ 56.9 นิยมที่จะเดินทางด้วยพาหนะส่วนตัว/ รถยนต์ รองลงมาเดินทางด้วยรถทัวร์ รถโดยสารประจำทาง ร้อยละ 24.2 รถเช่า เช่น รถตู้ รถยนต์ รถทัวร์ รถบัส ร้อยละ 16.0 รถไฟ ร้อยละ 1.9 มีเพียงส่วนน้อย ร้อยละ 2.9 ที่เดินทางด้วยเครื่องบิน

มาลินี ปิ่นแก้ว (2552) ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ ของนักท่องเที่ยวชาวเชียงใหม่ Factors affecting the domestic travel of Chiang Mai tourists พบว่า ปัจจัยด้านสิ่งดึงดูดใจจากแหล่งท่องเที่ยวเป็นปัจจัยที่มีผลในระดับมาก ต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ยคือ 2.46 โดยปัจจัยที่มีผลมากที่สุดคือ การที่แหล่งท่องเที่ยวมีชื่อเสียงระดับประเทศหรือระดับโลก โดยมีค่าเฉลี่ยคือ 2.82 ความสวยงามตามธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยว เป็นปัจจัยที่มีผลในระดับมาก ต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ยคือ 2.71 อรรถาศัยไมตรีของคนในแหล่งท่องเที่ยวเป็นปัจจัยที่มีผลในระดับมาก ต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ยคือ 2.41 วิถีชีวิตของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวเป็นปัจจัยที่มีผลในระดับปานกลาง ต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ยคือ 2.25 และความหลากหลายทางด้านศิลปวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวเป็นปัจจัยที่มีผลในระดับปานกลาง ต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ยคือ 2.21 ตามลำดับ และปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยว เป็นปัจจัยที่มีผลในระดับปานกลางต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ยคือ 2.15

พิรานนท์ นายอง (2553) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการท่องเที่ยวจังหวัดสุโขทัยของนักท่องเที่ยวชาวไทย พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวจังหวัดสุโขทัยในภาพรวม มีผลในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.38 โดยปัจจัยที่มีผลมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ อันดับหนึ่ง ปัจจัยด้านสิ่งดึงดูดใจจากสถานที่ท่องเที่ยวมีผลอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.57) อันดับ 2 คือ ปัจจัยด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว ซึ่งในการเดินทางท่องเที่ยวจังหวัดสุโขทัยมีผลอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.37) และอันดับ 3 คือ ปัจจัยด้านค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวสอดคล้องเหมาะสมกับงบประมาณที่มีอยู่ของนักท่องเที่ยวมีผลอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.32)

จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า พิรานนท์ นายอง (2553) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการท่องเที่ยวจังหวัดสุโขทัยของนักท่องเที่ยวชาวไทยรายงานว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวจังหวัดสุโขทัยในภาพรวม มีผลในระดับมาก โดยปัจจัยที่มีผลมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ อันดับหนึ่ง ปัจจัยด้านสิ่งดึงดูดใจจากสถานที่ท่องเที่ยวมีผลอยู่ในระดับมาก อันดับ 2 คือ ปัจจัยด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว ซึ่งในการเดินทางท่องเที่ยวจังหวัดสุโขทัยมีผลอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.37) และปัจจัยด้านค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวสอดคล้องเหมาะสมกับงบประมาณที่มีอยู่ของนักท่องเที่ยวมีผลอยู่ในระดับปานกลาง อีกทั้งผลการศึกษาของ อติกานต์ ไพโรจน์พิริยะกุล และสุชาติ ทวีพรปฐมกุล (2555) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวเมืองหลวงพระบางรายงานว่า ปัจจัยด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว มีปัจจัยต่อการตัดสินใจเดินทางไปเที่ยวเมืองหลวงพระบางระดับมาก แต่ผลการศึกษาขัดแย้งกันในประเด็นของ ปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีอิทธิพลระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์นั้น เป็นการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ โดยมุ่งเน้นการทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์มากกว่าการท่องเที่ยวเมืองหลวงพระบางที่มุ่งเน้นการพักผ่อนหย่อนใจ

นอกจากนี้ ผลการศึกษาของ นิภาพร นิรรัตน์ (2554) ที่ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกท่องเที่ยวเชิงนิเวศของคนไทยในอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย จังหวัดเชียงใหม่ รายงานผลการศึกษาเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านสถานที่ท่องเที่ยว ด้านความปลอดภัย ด้านการคมนาคม ด้านสถานที่พักและด้านข้อมูลข่าวสาร และผลการศึกษาของมาลินี ปิ่นแก้ว (2552) ที่ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศของนักท่องเที่ยวชาวเชียงใหม่ พบว่า ปัจจัยด้านสิ่งดึงดูดใจจากแหล่งท่องเที่ยวเป็นปัจจัยที่มีผลในระดับมาก ต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ยคือ 2.46 โดยปัจจัยที่มีผลมากที่สุดคือ การที่แหล่งท่องเที่ยวมีชื่อเสียงระดับประเทศหรือระดับโลก โดยมีค่าเฉลี่ยคือ 2.82 ความสวยงามตามธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยว เป็นปัจจัยที่มีผลในระดับมาก ต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ยคือ 2.71 อรรถาศัยไมตรีของคนในแหล่งท่องเที่ยว เป็นปัจจัยที่มีผลในระดับมาก ต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ยคือ 2.41 วิถีชีวิตของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวเป็นปัจจัยที่มีผลในระดับปานกลาง ต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ยคือ 2.25 และความหลากหลายทางด้านศิลปวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวเป็นปัจจัยที่มีผลในระดับปานกลาง ต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ยคือ 2.21 ตามลำดับ และปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยว เป็นปัจจัยที่มีผลในระดับปานกลางต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ยคือ 2.15

บงกชรัตน์ ยศถาวร (2544) ได้ศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยววัยรุ่นไทย ในอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอนพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 20 ปี สถานภาพโสด มีระดับการศึกษาสูงสุดคือ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. มากที่สุด ส่วนใหญ่เป็นนักเรียน/นักศึกษา และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท

สำหรับพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยววัยรุ่นไทย ในอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอนพบว่า ส่วนใหญ่เดินทางมาเพื่อพักผ่อน โดยมาท่องเที่ยวกับเพื่อนๆ มากที่สุด เดินทางมาด้วยรถยนต์ส่วนตัว เคยมาเที่ยวปายแล้ว 2-3 ครั้ง ใช้เวลาพำนักอยู่ที่ปายเป็นจำนวน 2 วัน นิยมพักในรีสอร์ท แหล่งข้อมูลการท่องเที่ยวหาจากญาติหรือเพื่อนมากที่สุด ส่วนใหญ่ชอบมาท่องเที่ยวในช่วงเดือนพฤศจิกายน - กุมภาพันธ์ (ฤดูหนาว) ชื่นชอบกิจกรรมนั่งเล่นและดื่มกาแฟร้านต่างๆ โดยสถานที่ที่ชื่นชอบและประทับใจมากที่สุดคือสะพานประวัติศาสตร์ ถ้ามีโอกาสจะกลับไปเที่ยวปายอีก นักท่องเที่ยวมีค่าใช้จ่ายต่อการเดินทางท่องเที่ยวปายแต่ละครั้งไม่เกิน 500 บาท มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนด้านอาหารและเครื่องดื่ม จำนวน 801-1,100 บาท มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนในเรื่องที่พักไม่เกิน 500 บาท มีค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยต่อคนในเรื่องการซื้อสินค้าท้องถิ่น จำนวน 501-800 บาท และมีค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยต่อคนในเรื่องกิจกรรมท่องเที่ยว จำนวน 801-1,100 บาท รวมทั้งยังพบว่านักท่องเที่ยววัยรุ่นไทยที่มีเพศแตกต่างกันจะมีพฤติกรรมในเรื่องจำนวนครั้งในการเดินทางมาท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน เช่นเดียวกับนักท่องเที่ยวที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมในเรื่องจำนวนครั้งในการเดินทางมาท่องเที่ยว ระยะเวลาที่พำนักในการท่องเที่ยวและแหล่งที่มาของข้อมูลที่แตกต่างกัน

สำหรับการศึกษาด้านปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวของวัยรุ่นไทย ในอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอนพบว่า ปัจจัยย่อยของส่วนประสมทางการตลาดในด้านต่างๆ ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดใน 10 อันดับแรก คือ ชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว (ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์) ความเป็นธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยว (ปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพ) การมี

ศิลปวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ (ปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพ) แหล่งท่องเที่ยวมีเอกลักษณ์ (ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์) แหล่งท่องเที่ยวมีความปลอดภัย (ปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพ) การโฆษณาการท่องเที่ยวผ่านสื่อต่างๆ (ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด) ความสะดวกในการติดต่อสื่อสาร (ปัจจัยด้านการจัดจำหน่าย) พนักงานส่วนที่พักมีความเต็มใจในการให้บริการ(ปัจจัยด้านบุคคล) ที่พักและห้องพักมีหลากหลายประเภทให้เลือก (ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์) ที่พักและห้องพักมีความสวยงาม (ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์) และความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว (ปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพ) ตามลำดับ รวมทั้งยังพบว่านักท่องเที่ยววัยรุ่นไทยที่มีเพศและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกัน จะทำให้ความสำคัญต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่แตกต่างกัน

Elizabeth (2013) ได้ทำการศึกษาแรงจูงใจในการเลือกพักที่พักโฮมสเตย์ของนักท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในกุมาลี เทโทรโพลิส ประเทศกานา โดยการแจกแบบสอบถามให้กับนักท่องเที่ยวจำนวน 200 ชุด ผลการศึกษาพบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุน้อยกว่า 20 ปี มีสถานภาพโสด ส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย จึงทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นนักเรียน และมีสัญชาติอเมริกัน

สำหรับแรงจูงใจที่สามารถจูงใจนักท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ให้ไปท่องเที่ยวที่กุมาลี เทโทรโพลิส ประเทศกานา มาจากแรงจูงใจที่เกิดจากปัจจัยหลัก และปัจจัยดิ่ง สำหรับปัจจัยหลักได้แก่ความต้องการของนักท่องเที่ยวเองที่ต้องการมีปฏิสัมพันธ์ด้านด้านสังคมและวัฒนธรรมโดยใช้เพลงพื้นเมืองประกอบ และปัจจัยดิ่งได้แก่ ความต้องการที่จะอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยการลดมลภาวะพร้อมกับการบริการประชาสัมพันธ์สถานที่แห่งนั้นได้รับการพัฒนาอีกด้วย

การท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์

พงษ์จันทร์ คล้ายอุดม และคณะ ได้ศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในจังหวัดอุบลราชธานีพบว่า รูปแบบการท่องเที่ยวสำหรับการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในจังหวัดอุบลราชธานี ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวเดินทางมาจากทวีปยุโรปและเอเชีย รูปแบบการเข้ามาบำเพ็ญประโยชน์มี 2 รูปแบบ ประกอบด้วย 1. นักท่องเที่ยวแบบบำเพ็ญประโยชน์ชาวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาด้วยตนเอง เพื่อเข้ามาเรียนศิลปะมวยไทยในค่ายเลกาซีม ซึ่งเป็นค่ายมวยที่มีชาวต่างประเทศแต่งงานกับคนไทย ทั้งนี้เจ้าของค่ายเป็นนักมวยชื่อดังในประเทศเดนมาร์ก จำนวนนักท่องเที่ยวมีจำนวนประมาณ 40-50 คน มีทั้งชายและหญิง หมุนเวียนกันตลอดทั้งปี และ 2. นักท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ชาวต่างชาติที่เข้ามาเผยแพร่ศาสนา

กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวเข้ามาบำเพ็ญประโยชน์จะเกิดขึ้นเมื่อช่วงหลังเวลาพักหรือวันหยุดซั่มมวย นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้จะไปสอนภาษาอังกฤษให้กับนักเรียนต่างอำเภอที่อยู่ห่างไกลโดยโรงเรียนจะทำหนังสือเชิญมาให้กลุ่มนักท่องเที่ยวดังกล่าว สำหรับนักท่องเที่ยวหากไม่ได้ซั่มศิลปะมวยไทย ก็สามารถไปช่วยสอนภาษาอังกฤษในลักษณะอาสาสมัครเข้าไปช่วยพัฒนาการเรียนการสอนให้กับโรงเรียนที่ขาดโอกาสในชุมชนที่ห่างไกล เพื่อส่งเสริมให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น ส่วนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเผยแพร่ศาสนา หลังจากให้นักท่องเที่ยวกลุ่มดังกล่าวเผยแพร่ศาสนาในช่วงเช้าถึงบ่ายของทุกวันแล้วในตอนเย็นก็ยังเป็นอาสาสมัครให้กับนักเรียน นักศึกษาหรือผู้ที่สนใจเรียนภาษาอังกฤษโดยใช้ศาสนสถานเป็นสถานที่จัดการเรียนการสอน โดยมีการเรียนการสอนทุกวัน ในตอน

เย็นของแต่ละวันจะมีนักท่องเที่ยวอาสาสมัครวันละ 3-5 คน ซึ่งมีหลากหลายชนชาติ และเดินทางหมุนเวียนกันไปประมาณ 3-4 เดือนต่อคน

สำหรับรูปแบบการท่องเที่ยวที่เป็นอยู่ในปัจจุบันในประเทศไทย จากการลงพื้นที่ศึกษาข้อมูลเบื้องต้น สัมภาษณ์เชิงลึกและประชุมกลุ่มเพื่อระดมความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในพื้นที่ 9 จังหวัดของประเทศไทย พบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เข้ามาบำเพ็ญประโยชน์ในประเทศไทยมาจาก 3 กลุ่ม ดังนี้ 1) ประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรป ประกอบด้วย อังกฤษ อเมริกา 2) ประเทศในกลุ่มสแกนดิเนเวีย ประกอบด้วย ไอร์แลนด์ สวีเดน 3) ประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก ประกอบด้วย เกาหลี ญี่ปุ่น จีน พม่า ลาว ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์

ส่วนรูปแบบการเข้ามา นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เข้ามาบำเพ็ญประโยชน์ในประเทศไทยจะผ่าน 4 ช่องทางหลักคือ 1) นักท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ชาวต่างชาติจะมาโดยผ่านองค์กร 2) นักท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ชาวต่างชาติที่เข้ามาโดยผ่านบริษัทนำเที่ยว 3) นักท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ชาวต่างชาติที่เข้ามาติดต่อโดยตรง 4) นักท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ชาวต่างชาติเข้ามาผ่านสถาบันการศึกษา

จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เข้ามาบำเพ็ญประโยชน์ในประเทศไทยต่อครั้ง แบ่งออกเป็น 3 ประเภทคือ 1) การเดินทางท่องเที่ยวแบบเดี่ยว นักท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ชาวต่างชาติต้องการเป็นอาสาสมัครจากความสนใจส่วนตัว เช่น ต้องการมาดูแลสุขภาพหรือมาดูแลสุขภาพ เป็นต้น และจะสมัครผ่านทางเว็บไซต์ 2) การเดินทางท่องเที่ยวแบบกลุ่ม เป็นนักท่องเที่ยวตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปจนถึงเป็นกลุ่ม นักท่องเที่ยวในลักษณะนี้จะมีมากกว่าแบบอื่น 3) การเดินทางท่องเที่ยวแบบครอบครัว เป็นลักษณะของการมาทำกิจกรรมทั้งครอบครัว นักท่องเที่ยวประเภทนี้จะเลิกทำกิจกรรมที่ไม่หนักมากนัก เน้นการพักผ่อนไปพร้อมๆ กับการบำเพ็ญประโยชน์ ส่วนจำนวนวันเฉลี่ยที่นักท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ชาวต่างชาติพำนักในประเทศไทย แบ่งเป็น 3 ช่วงเวลา ดังนี้ 1) ระยะสั้น ประมาณ 1-2 สัปดาห์ 2) ระยะยาวปานกลาง 1-3 เดือน และ 3) ระยะยาวมากกว่า 6 เดือนถึง 1 ปี

กิจกรรมที่เข้ามาบำเพ็ญประโยชน์ในประเทศไทย มีดังนี้ 1) ด้านการสอน/การให้ความรู้ นักท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ชาวต่างชาติจะเข้ามาสอนภาษาอังกฤษให้เด็กในโรงเรียน รวมทั้งสอนศาสนาและสอนทำของฝาก ทำหนังสือทำมือ 2) ด้านการดูแลผู้ป่วย นักท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ชาวต่างชาติจะเข้ามาดูแลผู้ป่วยชาวต่างชาติที่อยู่ในประเทศไทย 3) ด้านการดูแลเด็ก นักท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ชาวต่างชาติจะเข้ามาดูแลเด็ก 4) ด้านดูแลสัตว์ เช่น ช้าง เสือ สุนัข เป็นต้น 5) ด้านพัฒนาสาธารณูปโภค เช่น ทำถนน สร้างที่เก็บน้ำในหมู่บ้าน สร้างห้องน้ำ เป็นต้น 6) ด้านการเรียนรู้ร่วมกันกับชุมชน เช่น การสร้างบ้านดิน การทำเกษตรกรรมและหัตถกรรม และ 7) ด้านสิ่งแวดล้อม เช่น การปลูกป่าชายเลน เก็บขยะ เป็นต้น

ศักยภาพของชุมชน

จากการศึกษาของรัชฎิยา พิธัญหา (2544) พบว่า มีศักยภาพในด้านคุณค่าทางการศึกษา ความปลอดภัย สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน การประชาสัมพันธ์ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยว และมีศักยภาพในการรองรับการพัฒนาทางการท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูง แต่ศักยภาพในด้านความพร้อมของบุคลากรควรมีการปรับปรุง สอดคล้องกับสุทธิย์ ออบุ่น (2541) พบว่า ศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นใน

การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ พบว่าชุมชนท้องถิ่นมีศักยภาพอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีศักยภาพในด้านการสร้างความพึงพอใจให้แก่นักท่องเที่ยวมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ชุมชนท้องถิ่น มีศักยภาพในด้านการแนะนำ การให้ความรู้เกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยและการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับสภาพธรรมชาติในด้านการกระจายรายได้ ชุมชนท้องถิ่นมีศักยภาพในด้านการแนะนำซื้อสิ่งของ/สินค้าที่ระลึกที่ผลิตขึ้นในชุมชนมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ การส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้ใช้บริการการท่องเที่ยวในชุมชน และการจ้างงานแก่คนในชุมชน ส่วนในด้านการสร้างความพึงพอใจให้แก่นักท่องเที่ยว ชุมชนท้องถิ่น มีศักยภาพในด้านการให้ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติและวัฒนธรรมของท้องถิ่นมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ การจัดเก็บค่าบริการที่คุ้มค่าต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวและการเสนอสื่อความหมายเกี่ยวกับธรรมชาติ โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับศักยภาพในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยเล็กน้อย ส่วนนิฐริน ไล่พันธ์ (2544) พบว่า อุทยานแห่งชาติภูจองนายอยมีศักยภาพด้านพื้นที่ธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ การจัดการสิ่งแวดล้อม และการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนสูงเหมาะสมเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นสิ่งแวดล้อมมีศักยภาพปานกลาง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวมีศักยภาพต่ำ สอดคล้องกับมธุรส ปราปไพรี (2543) พบว่า แนวคิดทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เข้าสู่ชุมชน โดยมุ่งเน้นให้ชุมชนกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเป็นอาชีพเสริมในการเพิ่มรายได้ให้แก่ชุมชน โดยการอาศัยพื้นฐานด้านอาชีพเสริมเป็นหลักในการรวมกลุ่มอันจะเป็นศักยภาพในการพึ่งพาตนเองให้กับชุมชน โดยชุมชนจะไม่เกิดความสั่นคลอนหรือล่มสลายทางเศรษฐกิจและความสัมพันธ์ เมื่อเกิดวิกฤตทางการท่องเที่ยวเนื่องจากการท่องเที่ยวไม่ใช่อาชีพหลัก แต่ชุมชนเป็นผู้ร่วมกันค้นหาและตรวจสอบทรัพยากรของตนเอง ส่วนโครงการพัฒนาที่สูงไทย – เยอรมัน (2540) พบว่า การจัดการต้องอยู่บนพื้นฐานของวัฒนธรรมชุมชน การพึ่งพาตนเอง และเคารพในสิ่งแวดล้อม การสร้างอาชีพ การสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนความรู้กับชุมชน ที่ประสบผลสำเร็จในการจัดการเพื่อเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยว รวมถึงการสร้างความรู้ความเข้าใจกับประชาชน มัคคุเทศก์ และการร่วมดำเนินงานกับภาครัฐ

พงษ์จันทร์ คล้ายอุดม และคณะ (ม.ป.ป.) ได้ทำการวิเคราะห์เพื่อประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในแต่ละจังหวัดในประเทศไทยอันเป็นพื้นฐานสำคัญในการกำหนดยุทธศาสตร์ท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในประเทศไทย คณะผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis) ผลการศึกษามีดังนี้

จุดแข็ง (Strengths)

1. ประเทศไทยมีกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่หลากหลาย ประกอบด้วย การสอนภาษา ดูแลเด็กและผู้ป่วย ผู้พิการ การดูแลสัตว์ (ช้าง เสือ สุนัข) การสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับชุมชน เป็นต้น
2. ประเทศไทยมีผู้ประกอบการ/องค์กรอิสระต่างๆ ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานในการรับนักท่องเที่ยวต่างชาติเข้ามาบำเพ็ญประโยชน์โดยตรง
3. นักท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ตัดสินใจเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยเนื่องจากประเทศไทยมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทั้งทางบกและทางทะเลที่ยังคงสภาพสะอาด สงบ

และสวยงาม มีวัฒนธรรม/ประเพณีเก่าแก่ที่สะท้อนเอกลักษณ์ของชนชาติไทยที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวอยากเดินทางเข้ามาสัมผัสและเรียนรู้ความเป็นไทย

จุดอ่อน (Weakness)

1. ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในประเทศไทยยังมีน้อย และจำกัดอยู่ในกลุ่มเล็กๆ เท่านั้น

2. ประเทศไทยไม่เป็นที่รู้จักมากนักในด้านการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ โดยยังไม่มีชุมชนใดที่สนใจเรื่องการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์อย่างจริงจัง และยังไม่มีชุมชนตัวอย่างที่สามารถเข้าไปศึกษาดูงานด้านการบริหารจัดการชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ได้

3. การเชื่อมโยงระหว่างเครือข่ายด้านการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในประเทศไทยยังมีจำนวนน้อย รวมทั้งขาดการมีส่วนร่วมจากหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ เช่น องค์กรบริหารส่วนตำบล (อบต.) ในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์

4. ขาดบุคลากรในพื้นที่ที่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษกับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติได้และขาดการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบและยั่งยืน

5. นักท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ชาวต่างชาติไม่มั่นใจในเรื่องความปลอดภัยในการเข้ามาใช้ชีวิตอยู่ในประเทศไทย และในสถานที่บำเพ็ญประโยชน์ไม่มีแพทย์หรือพยาบาล สำหรับให้บริการแก่นักท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์

6. ขาดการวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ให้เป็นรูปแบบ

โอกาส

1. ประเทศไทยมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวในแต่ละปีจำนวนมาก ทั้งจากยุโรป สแกนดิเนเวีย และนักท่องเที่ยวชาวเอเชีย

2. ค่าครองชีพ (ค่าอาหาร ค่าเดินทาง ค่าที่พัก) ในระหว่างพำนักรในประเทศไทยค่อนข้างต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ

3. การเดินทางเข้าประเทศไทยไม่ยุ่งยาก ไม่มีขั้นตอนที่ซับซ้อน ประกอบกับการมีสายการบินขนาดใหญ่ที่เป็นศูนย์กลางของสายการบินที่เข้ามาในประเทศในแถบเอเชีย

ภัยคุกคาม (Threats)

1. ความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม (Culture Gap) เช่น วัฒนธรรมการกิน (อาหาร) วัฒนธรรมการแต่งกาย และรูปแบบการใช้ชีวิตที่ประเทศไทยแตกต่างจากประเทศอื่นส่งผลให้นักท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์บางส่วนไม่สามารถใช้ชีวิตอยู่ในประเทศไทยได้ครบตามกำหนด

2. สภาพอากาศที่ร้อนของประเทศไทย ทำให้นักท่องเที่ยวกลุ่มที่เข้ามาทำกิจกรรมสร้างสิ่งปลูกสร้างที่เป็นสาธารณูปโภคพื้นฐานต้องทำงานหนักท่ามกลางอากาศที่ร้อนจัดทำให้บางส่วนไม่สามารถปฏิบัติงานได้ครบตามกำหนดเวลา

3. เกิดผลกระทบจากการสู้รบตามแนวชายแดนและความไม่สงบทางการเมือง ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความกังวล ส่งผลให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเดินทางเข้ามาท่องเที่ยววันน้อยลง

ข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการพัฒนาแผนการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในประเทศไทย

พงษ์จันทร์ คล้ายอุดม และคณะได้ให้ข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาแผนการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในประเทศไทยไว้ทั้งหมด 7 ด้าน อันได้แก่ ด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านข้อมูลการท่องเที่ยว ด้านการให้บริการ ด้านการคมนาคมขนส่ง ด้านของที่ระลึก ด้านหน่วยงานภาครัฐ และด้านผู้ประกอบการ โดยแต่ละด้านมีรายละเอียดดังนี้ 1) ด้านแหล่งท่องเที่ยว ควรปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวให้มีความสะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย สวยงาม จัดระบบสิ่งบริการสาธารณะให้สวยงามและสะอาด เช่น ห้องน้ำ ศาลานั่งพัก ถังขยะ เป็นต้น 2) ด้านข้อมูลการท่องเที่ยว ควรมีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ให้มากขึ้น เช่น มีการจัดทำแผ่นพับ โบรชัวร์ หรือสื่อเพื่อประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวทราบข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นปัจจุบันมากยิ่งขึ้น ควรมีหน่วยงานประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวในชุมชนเพื่อให้ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยว 3) ด้านการให้บริการควรมีการพัฒนามาตรฐานการให้บริการให้เป็นมาตรฐานสากลและการพัฒนาทักษะทางด้านภาษาต่างประเทศควบคู่ไปด้วย เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ 4) ด้านการคมนาคมขนส่งควรมีการพัฒนาเส้นทางคมนาคมที่เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวให้พร้อมรองรับนักท่องเที่ยว รถบริการสาธารณะควรมีมาตรฐานราคาที่ชัดเจน 5) ด้านของที่ระลึกพบว่าของที่ระลึกที่ขายเป็นสินค้าที่ไม่มีความแตกต่างกัน ทั้งทางด้านชนิดสินค้าและระดับราคา รวมทั้งสินค้าส่วนใหญ่มีน้ำหนักมากและมีขนาดใหญ่ ทำให้ไม่สะดวกในการนำกลับประเทศ เนื่องจากบางครั้งนักท่องเที่ยวมีความประสงค์ที่จะเดินทางไปท่องเที่ยวที่อื่นๆ ต่อ 6) หน่วยงานภาครัฐควรมีการปรับปรุงการให้บริการให้ดียิ่งขึ้น และควรมีการพัฒนาข้อมูลด้านการท่องเที่ยวให้เป็นปัจจุบันมากขึ้น และ 7) ผู้ประกอบการ พบว่านักท่องเที่ยวยังมีทัศนคติในแง่ลบต่อผู้ประกอบการ นอกจากนี้ผู้ประกอบการไม่ควรเอาเปรียบนักท่องเที่ยว และควรเอาใจใส่ในคุณภาพสินค้าและบริการ

กาญจนา สมมิตร และนิทัศน์ บุญไพศาลสถิตย์ ได้เสนอแนวทางที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในเขตภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย คือ (1) พัฒนากิจกรรมโดยเน้นการสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์รูปแบบใหม่ๆ (2) สร้างข้อตกลงร่วมกันระหว่างองค์กรต่างๆทั้งในและต่างประเทศ (3) พัฒนาเว็บไซต์และฐานข้อมูลกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ (4) จัด Road Show กับกลุ่มเป้าหมาย โดยเน้นสถาบันการศึกษาในต่างประเทศ เช่น ในเอเชีย (จีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ สิงคโปร์ ฮองกง มาเลเซีย เป็นต้น) และในอเมริกา (5) จัดฝึกอบรมสร้างความรู้ความเข้าใจร่วมกันถึงรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์แก่ผู้เกี่ยวข้องในทุกภาคส่วน (6) จัดฝึกอบรมการให้บริการและความรู้ทางด้านภาษาแก่หน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง (7) จัดทำคู่มือการปฐมนิเทศ กฎระเบียบต่างๆ โปรแกรมการท่องเที่ยวและการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ (8) ส่งเสริมการเปิดรายวิชาการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์และการฝึกประสบการณ์ในสถาบันการศึกษา (9) ร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้นำชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ (10) จัดเวทีชุมชนในการรับฟังความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในชุมชนและองค์กรพัฒนาเอกชน

2.8 การศึกษาตัวแปรในการวิจัย

1. ตัวแปรต้น

สำหรับตัวแปรต้นที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยตัวแปรที่มีลักษณะเป็นข้อมูล ส่วนข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ เพศ อายุ ระดับชั้นปีที่กำลังศึกษาขณะที่กำลังศึกษา ภูมิสำเนา และรายได้โดยประมาณต่อเดือน โดยตัวแปรต้นเหล่านี้จะนำมาจากการสำรวจแบบสอบถาม ทั่วไป

2. ตัวแปรตาม

สำหรับตัวแปรตามมีทั้งหมด 6 ประเภท ประกอบด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

ประเภทที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์ ประกอบด้วย กิจกรรม ที่สนใจ ผู้ร่วมเดินทางท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์ จำนวนครั้งที่เดินทางท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์ และพาหนะที่ใช้ในการเดินทางท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์

ซึ่งตัวแปรของประเภทที่ 1 ได้มาจากการศึกษาทฤษฎีกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ (สำเนาวัชรศิลป์, 2542)

ประเภทที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์ด้านมีสิ่งดึงดูดใจ (Attraction) ประกอบด้วยสถานที่ท่องเที่ยวเป็นที่ได้รับความนิยมและเป็นที่รู้จักสถานที่ท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่มีความสวยงามสถานที่ท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถานและโบราณวัตถุ สถานที่ท่องเที่ยวประเภทประเพณีและวัฒนธรรม และสภาพพื้นของสถานที่ท่องเที่ยวที่ยังคงสภาพเดิม

ประเภทที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์ด้านการมีเส้นทางขนส่งเข้าถึง (Accessibility) ประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายในการเดินทางค่าบริการข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวการบริการคมนาคมขนส่ง ยานพาหนะระยะทางของเส้นทางเดินทางความปลอดภัยในการเดินทาง และพื้นที่จอดรถ

ประเภทที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์ด้านการมีสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) ประกอบด้วย มีร้านอาหารและเครื่องดื่มบริการจำหน่ายสินค้า และของที่ระลึกมีสถานพยาบาล ไพรชณีย์ ธนาคาร ฯลฯ อยู่ใกล้เคียงมีระบบไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์มีการดูแลรักษาความปลอดภัย และป้ายบอกเส้นทาง

ประเภทที่ 5 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์ด้านที่พัก (Accommodation) ประกอบด้วย ที่พักมีบรรยากาศที่ดี ความสะอาดในบริเวณที่พักและภูมิทัศน์โดยรอบ อุปกรณ์อำนวยความสะดวกภายในที่พักความสะอาดของสุขาและสุขลักษณะที่ดี และค่าใช้จ่ายด้านที่พัก ประเภทที่ 6 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) ประกอบด้วย มีรูปแบบกิจกรรมที่สร้างสรรค์มีการจัดกิจกรรมที่น่าสนใจกิจกรรมสามารถสร้างความภาคภูมิใจกิจกรรมมีการแลกเปลี่ยนประโยชน์ซึ่งกันและกันระหว่างชุมชนกับ นักศึกษา และเป็นกิจกรรมที่สร้างประโยชน์แก่สังคม

ซึ่งตัวแปรของประเภทที่ 2 ประเภทที่ 3 ประเภทที่ 4 ประเภทที่ 5 และประเภทที่ 6 ได้มาจากการศึกษาทฤษฎีแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยว (5As) (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548)

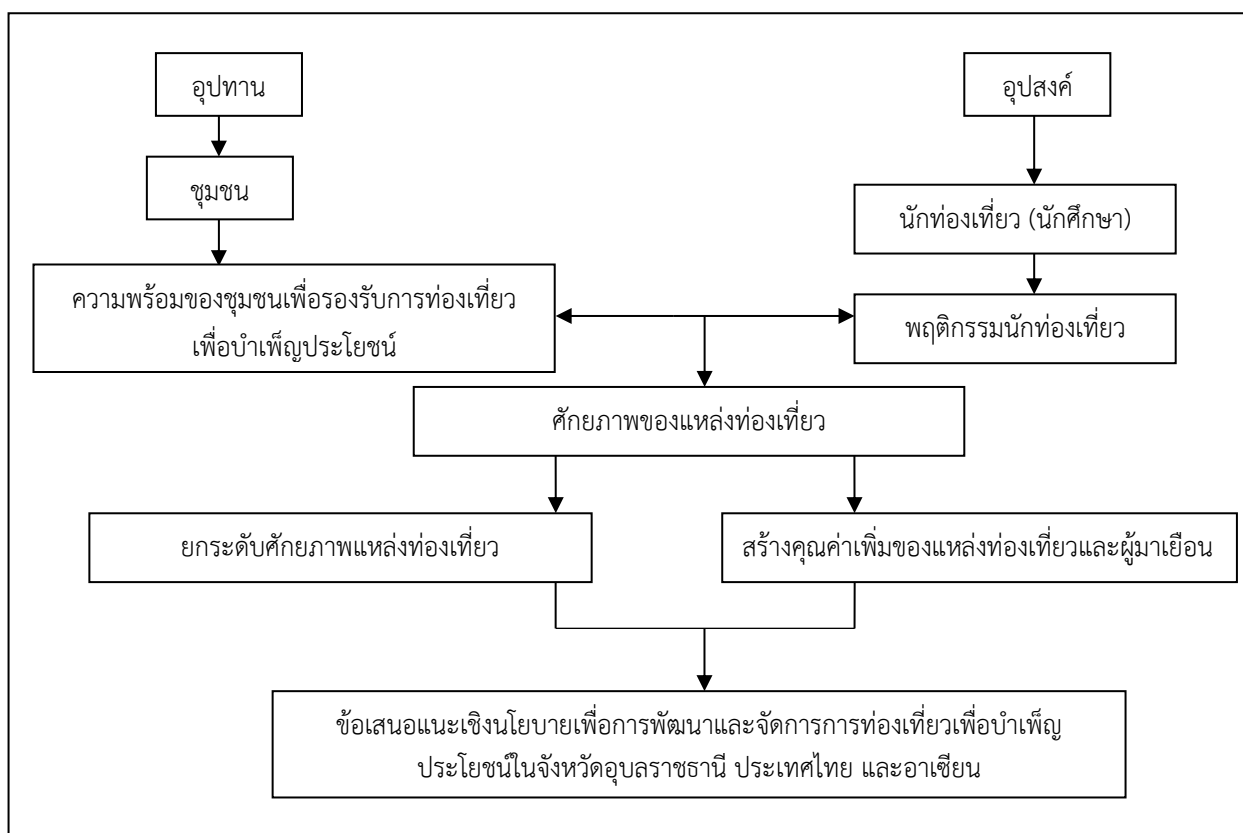
ตารางที่ 2.2 ที่มาของตัวแปร

ประเภทของตัวแปร	ที่มาของตัวแปร
ตัวแปรต้น ข้อมูลทั่วไป - เพศ - อายุ - ระดับชั้นปีที่กำลังศึกษา - คณะที่กำลังศึกษา - ภูมิลำเนา - รายได้โดยประมาณต่อเดือน	จากการสำรวจแบบสอบถาม
ตัวแปรตาม 1. ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์ - กิจกรรมที่สนใจ - ผู้ร่วมเดินทางท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์ - จำนวนครั้งที่เดินทางท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์ - พาหนะที่ใช้ในการเดินทางท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์	จากการศึกษาทฤษฎีกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ (สำเนาวิ ขจรศิลป์, 2542)
2. ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์ด้านมีสิ่งดึงดูดใจ (Attraction) - สถานที่ท่องเที่ยวเป็นที่ได้รับความนิยมและเป็นที่รู้จัก - สถานที่ท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่มีความสวยงาม - สถานที่ท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และโบราณวัตถุ - สถานที่ท่องเที่ยวประเภทประเพณีและวัฒนธรรม - สภาพพื้นที่ของสถานที่ท่องเที่ยวที่ยังคงสภาพเดิม 3. ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์ด้านการมีเส้นทางขนส่งเข้าถึง (Accessibility) - ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง - การบริการข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว - การบริการคมนาคมขนส่ง ยานพาหนะระยะทางของเส้นทางการเดินทาง - ความปลอดภัยในการเดินทาง - พื้นที่จอดรถ	จากการศึกษาทฤษฎีแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยว (5As) (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548)

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

ประเภทของตัวแปร	ที่มาของตัวแปร
4. ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์ด้านการมีสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) - มีร้านอาหารและเครื่องดื่มบริการจำหน่ายสินค้าและของที่ระลึก - มีสถานพยาบาล ไพรศณีย์ ธนาคาร ฯลฯ อยู่ใกล้เคียง - มีระบบไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ - มีการดูแลรักษาความปลอดภัย - ป้ายบอกเส้นทาง 5. ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์ด้านที่พัก (Accommodation) - ที่พักมีบรรยากาศที่ดี - ความสะอาดในบริเวณที่พักและภูมิทัศน์โดยรอบ - อุปกรณ์อำนวยความสะดวกภายในที่พัก - ความสะอาดของสุขาและสุขลักษณะที่ดี - ค่าใช้จ่ายด้านที่พัก 6. ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) - มีรูปแบบกิจกรรมที่สร้างสรรค์ - มีการจัดกิจกรรมที่น่าสนใจ - กิจกรรมสามารถสร้างความภาคภูมิใจ - กิจกรรมมีการแลกเปลี่ยนประโยชน์ซึ่งกันและกันระหว่างชุมชนกับ นักศึกษา - เป็นกิจกรรมที่สร้างประโยชน์แก่สังคม	

2.9 กรอบแนวคิดงานวิจัย

ภาพที่ 2.5 กรอบแนวคิดงานวิจัย

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง“ศักยภาพการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในจังหวัดอุบลราชธานี” คณะผู้วิจัยได้กำหนดวิธีและขั้นตอนในการดำเนินงานวิจัยไว้ดังนี้

- 3.1. กลุ่มตัวอย่าง
- 3.2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
- 3.3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4. วิเคราะห์ข้อมูล
- 3.5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1.1 นักศึกษา

นักศึกษาที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรีภาครัฐ จังหวัดอุบลราชธานี จำนวนทั้งสิ้น 20,997 คน ทำให้สามารถกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยการคำนวณจากสูตรของ Taro Yamane โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ 95% และค่าความคลาดเคลื่อนที่ 5% จะทำให้ได้จำนวนของขนาดตัวอย่างเท่ากับ 393คน ซึ่งคำนวณจากสูตร

$$N = \frac{N}{1+N(e)^2}$$

N = จำนวนประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง (ในที่นี้กำหนดให้เท่ากับ 0.05)

แทนค่า

$$N = \frac{N}{1+N(e)^2}$$

$$= \frac{20,997}{1+20,997(0.05)^2}$$

$$= \frac{20,997}{53.4925}$$

$$= 392.52 \text{ หรือ } 393 \text{ คน}$$

ในการสุ่มตัวอย่างของการศึกษาวิจัยคณะผู้วิจัยได้เลือกทำการสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

1.2 กลุ่มนักศึกษาหัวหน้าชมรมต่างๆ อาทิ ค่ายอาสา ค่ายวิชาการ จำนวน 10 คน โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์และเป็นการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

1.3 ตัวแทนผู้นำชุมชนในท้องถิ่น โดยใช้วิธีทำการสัมภาษณ์จำนวน 7 คน และเป็นการสุ่มตัวอย่าง แบบเจาะจง (Purposive Sampling)

1.4 ประชาชนในท้องถิ่น โดยใช้วิธีทำการสัมภาษณ์ สันทนากลุ่มย่อยและเป็นการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัยในครั้งนี้ใช้เครื่องมือในการทำวิจัย 2 ส่วน โดยส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถาม และส่วนที่ 4 เป็นแบบสัมภาษณ์ แบบกึ่งมีโครงสร้าง

2.1 เป็นแบบสอบถาม ซึ่งศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาภาครัฐในจังหวัดอุบลราชธานี ได้แก่ ชั้นปีที่ 2 ขึ้นไป

2.1.1 เป็นแบบสอบถามที่กำหนดคำตอบให้เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ได้แก่ เพศ อายุ สถาบัน คณะ ภูมิลำเนา และรายได้ต่อเดือน

2.1.2 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ เช่น ค่ายอาสาสมัครพัฒนาชุมชน วัด บ้าน โรงเรียน ค่ายอาสา

2.1.3 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ เช่น มีสิ่งดึงดูดใจ (Attraction) การมีเส้นทางขนส่งเข้าถึง (Accessibility) การมีสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) ที่พัก (Accommodation) กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities)

2.1.4 เป็นแบบสอบถามที่เป็นการให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามกรอกข้อมูลตามความรู้สึกลงในช่องว่างที่กำหนดให้

2.2 เป็นคำถามสำหรับสัมภาษณ์หัวหน้าชมรม ที่ให้ผู้ถูกสัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ตัดสินใจเลือกการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ คือคำถามมีดังนี้

2.2.1 ลักษณะของชุมชนที่เป็นสถานที่ในการออกค่ายบำเพ็ญประโยชน์มีลักษณะอย่างไร

2.2.2 เหตุผลที่ท่านเลือกออกค่ายบำเพ็ญประโยชน์ มาจากสาเหตุอะไร

2.2.3 ท่านใช้เกณฑ์อะไรในการตัดสินใจเลือกแหล่งท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์

2.2.4 ท่านมีกระบวนการในการหาข้อมูลสนับสนุนการเลือกแหล่งท่องเที่ยวเพื่อออกค่ายบำเพ็ญประโยชน์อย่างไร

2.2.5 ท่านเคยเดินทางท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์มาแล้วกี่ครั้งและครั้งล่าสุดเมื่อใด

2.2.6 ในเขตพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี ท่านเคยเดินทางท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ที่ไหนมาแล้วบ้าง

2.2.7 ท่านคิดว่าสภาพแวดล้อมภายในของชุมชนที่เลือกออกค่ายในด้านจุดเด่นและจุดด้อย มีลักษณะอย่างไรบ้าง

2.2.8 ในมุมมองของท่าน ท่านคิดว่าสภาพแวดล้อมภายนอกของพื้นที่ในการออกค่ายมีลักษณะอย่างไรบ้าง

2.2.9 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ของท่านในด้านสิ่งดึงดูดใจ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการเข้าถึง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านที่พักและด้านกิจกรรม การท่องเที่ยวเป็นอย่างไร

2.2.10 กิจกรรมใดบ้างที่ท่านได้ทำในการออกค่ายเพื่อบำเพ็ญประโยชน์

2.2.11 สิ่งใดบ้างในที่ท่านต้องการที่จะพัฒนาพื้นที่ที่เลือกในการออกค่ายบำเพ็ญประโยชน์

2.2.12 ปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวคืออะไร

2.3 เป็นคำถามสำหรับสัมภาษณ์สำหรับตัวแทนผู้นำชุมชน ที่ให้ผู้ถูกสัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสของการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ คือคำถามมีดังนี้

2.3.1 นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเพื่อออกค่ายทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ในพื้นที่ของท่านเป็นกลุ่มใดบ้าง

2.3.2 พื้นที่ของท่านมีการจัดกิจกรรมค่ายบำเพ็ญประโยชน์ในช่วงใดบ้าง

2.3.3 กิจกรรมใดบ้างที่มีการจัดขึ้นในการออกค่ายเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในชุมชนของท่าน

2.3.4 ชุมชนมีจุดเด่น และจุดที่ต้องการพัฒนาอะไรบ้าง

2.3.5 ท่านคิดว่าสภาพแวดล้อมภายนอกของที่มีผลต่อชุมชนของท่านคือสิ่งใดบ้าง

2.3.6 แหล่งท่องเที่ยวของชุมชนมีศักยภาพด้านสิ่งดึงดูดใจ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการเข้าถึง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านที่พักและด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นอย่างไร

2.3.7 กิจกรรมของชุมชนใดบ้างที่สามารถสนับสนุนการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์

2.3.8 ปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวคืออะไร

2.3.9 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์

2.4 เป็นคำถามสำหรับสัมภาษณ์หรือสนทนากลุ่มย่อยสำหรับประชาชนในชุมชน ที่ให้ผู้ถูกสัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสของการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ คำถามมีดังนี้

2.4.1 ชุมชนมีจุดเด่น และจุดที่ต้องการพัฒนาอะไรบ้าง

2.4.2 แหล่งท่องเที่ยวของชุมชนมีศักยภาพด้านสิ่งดึงดูดใจ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการเข้าถึง ด้านความสามารถในการรองรับ ด้านความปลอดภัยและด้านการบริหารจัดการเป็นอย่างไร

2.4.3 กิจกรรมของชุมชนใดบ้างที่สามารถสนับสนุนการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์

2.4.4 ปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวคืออะไร

2.4.5 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้แก่ ข้อมูลที่ได้รับจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ที่กำหนดไว้ในขอบเขตการศึกษา

ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งต่างๆ เช่น หนังสือ เอกสาร และสิ่งพิมพ์ต่างๆ รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งเอกสารเชิงวิชาการทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ตลอดจนข้อมูลหรือบทความที่มาจากอินเทอร์เน็ต เพื่อใช้ประกอบการวิจัยในครั้งนี้

3.4. วิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

เมื่อได้ข้อมูลจากแบบสอบถามแล้ว คณะผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบความสมบูรณ์จากแบบสอบถามและลงข้อมูลตามลักษณะตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูลตามแบบสอบถาม โดยนำมาวิเคราะห์ดังนี้

1. รวบรวมแบบสอบถาม ตรวจสอบความถูกต้องความครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถาม
2. บันทึกข้อมูลลงในคอมพิวเตอร์ เพื่อประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ รวบรวมการบันทึกและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ระบบโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป
3. รวบรวมข้อมูลที่สัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลตรวจสอบความถูกต้องความครบถ้วนสมบูรณ์ของการสัมภาษณ์

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ และนำเสนอผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

3.5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการกรอกแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างนำมาประมวลผลทางสถิติด้วยระบบโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ในการอธิบายลักษณะทั่วไปของข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมได้ โดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น

5.1 ข้อมูลพื้นฐานของประชากรที่ตอบแบบสอบถาม เช่น เพศ อายุ สถาบันการศึกษา คณะภูมิลำเนา และรายได้ต่อเดือน สถิติที่ใช้สำหรับการแจกแจงตัวแปร คือ ความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage)

5.2 แบบสอบถามพฤติกรรมการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์สถิติที่ใช้สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean)

5.3 แบบสอบถาม ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ มีเกณฑ์มาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับคือ

5 หมายถึง ระดับมากที่สุด

4 หมายถึง ระดับมาก

3 หมายถึง ระดับปานกลาง

2 หมายถึง ระดับน้อย

1 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) สถิติอ้างอิง ประกอบด้วย การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง 2 ตัวแปรที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent Sample t-test) การวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสองตัวแปร (Chi-Square) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) โดยมีความหมายค่าเฉลี่ยดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.21 - 5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.41 - 4.20 หมายถึง ระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.40 หมายถึง ระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.81 - 2.60 หมายถึง ระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.80 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

3.6 การทดสอบความเชื่อมั่น

จากการทดสอบความเชื่อมั่นหรือความน่าเชื่อถือ ได้นำเอาระบบโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป มาคำนวณหาความเชื่อมั่นในงานวิจัยครั้งนี้ โดยการนำไปทดสอบ Pre-test จำนวน 30 ชุด กับประชากรตัวอย่างจำนวน 30 คน จากผลการคำนวณค่าความเชื่อถือของแบบสอบถามทั้งฉบับ ได้ค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ อัลฟ่าครอนบาค (Cronbach's Alpha) เท่ากับ 0.920

ตาราง 3.1 ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

Cronbach's Alpha	Number of Items
0.920	26

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาวิจัย เรื่องศักยภาพการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในจังหวัดอุบลราชธานี มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ 2) เพื่อศึกษาศักยภาพและความพร้อมในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ของชุมชน และ 3) เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพให้ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์อย่างยั่งยืน โดยทำการรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ จากข้อมูลดังกล่าวคณะผู้วิจัยจึงนำมาเสนอเป็นผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 5 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์

ส่วนที่ 4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญ

ประโยชน์

4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในจังหวัดอุบลราชธานีจากการสัมภาษณ์

4.3 ศักยภาพและความพร้อมในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ของจังหวัดอุบลราชธานี

4.4 แนวทางการพัฒนาศักยภาพและความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ของจังหวัดอุบลราชธานี

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	145	36.90
หญิง	248	63.10
รวม	393	100.00

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 248 คนคิดเป็นร้อยละ 63.10 รองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 145 คนคิดเป็นร้อยละ 36.90 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
18 ปี	3	0.76
19 ปี	24	6.11
20 ปี	69	17.56
21 ปี	140	35.62
22 ปี	126	32.06
23 ปี	359	91.35
รวม	393	100.00

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 21 ปี จำนวน 140คน คิดเป็นร้อยละ 35.62 รองลงมาอายุ 22 ปี จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 32.06 และอายุ 20 ปี จำนวน 69 คน คิดเป็น ร้อยละ 17.56 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับชั้นปี

ชั้นปี	จำนวน	ร้อยละ
ชั้นปีที่ 2	63	16.03
ชั้นปีที่ 3	139	35.37
ชั้นปีที่ 4	173	44.02
มากกว่า 4 ปี	18	4.58
รวม	393	100.00

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่กำลังศึกษาในระดับชั้นปีที่ 4 จำนวน 173 คนคิดเป็นร้อยละ 44.02 รองลงมาคือระดับชั้นปีที่ 3 จำนวน 139 คนคิดเป็นร้อยละ 35.37 และระดับชั้นปีที่ 2 จำนวน 63 คนคิดเป็นร้อยละ 16.03 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามคณะที่กำลังศึกษา

คณะที่กำลังศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
คณะเกษตรศาสตร์	22	5.60
คณะศิลปศาสตร์	89	22.65
คณะวิทยาศาสตร์	49	12.47
คณะบริหารศาสตร์	63	16.03
คณะวิศวกรรมศาสตร์	21	5.34
คณะนิติศาสตร์	26	6.62
คณะเภสัชศาสตร์	13	3.31
คณะรัฐศาสตร์	16	4.07
คณะพยาบาลศาสตร์	4	1.02
คณะศิลปประยุกต์และการออกแบบ	11	2.80
วิทยาลัยแพทยศาสตร์และการสาธารณสุข	15	3.82
คณะแพทย์แผนไทย	10	2.54
คณะครุศาสตร์	25	6.36
คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม	19	4.83
โครงการจัดตั้งคณะวิทยาศาสตร์คอมพิวเตอร์	6	1.53
คณะสาธารณสุขศาสตร์	4	1.02
รวม	393	100.00

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่กำลังศึกษาอยู่คณะศิลปศาสตร์ จำนวน 89 คนคิดเป็นร้อยละ 22.65 รองลงมาคือ คณะบริหารศาสตร์ จำนวน 63 คนคิดเป็นร้อยละ 16.03 และคณะวิทยาศาสตร์ จำนวน 49 คนคิดเป็นร้อยละ 12.47 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามภูมิลำเนา

ภูมิลำเนา	จำนวน	ร้อยละ
ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง	158	40.20
ตั้งอยู่นอกเขตอำเภอเมือง	235	59.80
รวม	393	100.00

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาตั้งอยู่นอกเขตอำเภอเมือง จำนวน 235 คนคิดเป็นร้อยละ 59.80 และภูมิลำเนาตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมืองจำนวน 158 คนคิดเป็นร้อยละ 40.20 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 4,000 บาท	161	40.97
4,001 - 6,000 บาท	130	33.08
6,001 - 8,000 บาท	51	12.98
8,001 - 10,000 บาท	29	7.38
มากกว่า 10,001 บาท ขึ้นไป	22	5.60
รวม	393	100.00

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่ำกว่า 4,000 บาท จำนวน 161 คนคิดเป็นร้อยละ 40.97 รองลงมา มีรายได้เฉลี่ยเดือนละประมาณระหว่าง 4,001 - 6,000 บาท จำนวน 130 คนคิดเป็นร้อยละ 33.08 และมีรายได้เฉลี่ยเดือนละประมาณระหว่าง 6,001 - 8,000 บาท จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 12.98 ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์

ตารางที่ 4.7 จำนวนและร้อยละของกิจกรรมในการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์

กิจกรรม	จำนวน	ร้อยละ
1. กิจกรรมสอนหนังสือให้เด็ก	184	46.82
2. กิจกรรมการสร้างบ้าน/สร้างโรงเรียน	162	41.22
3. กิจกรรมพัฒนาอาชีพแก่คนในชุมชน	100	25.45
4. กิจกรรมพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน	141	35.88
5. กิจกรรมดูแลช่วยเหลือผู้ป่วยในชุมชน	93	23.66
6. กิจกรรมสร้างฝายกักเก็บน้ำในหมู่บ้าน	106	26.97
7. กิจกรรมปลูกป่า/ป่าชายเลน	203	51.65
8. กิจกรรมช่วยเหลือสัตว์ป่า	86	21.88
9. กิจกรรมฟื้นฟูระบบนิเวศทางทะเล	102	25.95

* ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการทำกิจกรรมเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ ในลักษณะของการปลูกป่า/ป่าชายเลนมากที่สุด จำนวน 203 คน คิดเป็นร้อยละ 51.65 รองลงมา ได้แก่ กิจกรรมการสอนหนังสือให้เด็ก จำนวน 184 คน คิดเป็นร้อยละ 46.82 และกิจกรรมการสร้าง บ้าน/สร้างโรงเรียน จำนวน 162 คน คิดเป็นร้อยละ 41.22 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.8 จำนวนและร้อยละของบุคคลที่ร่วมเดินทางท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์

ผู้ร่วมเดินทางท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์	จำนวน	ร้อยละ
เพื่อน	226	57.51
ครอบครัว	114	29.01
แฟน/คนรัก	27	6.87
ญาติ	10	2.54
เดินทางคนเดียว	16	4.07
รวม	393	100.00

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ร่วมกับเพื่อน จำนวน 226 คน คิดเป็นร้อยละ 57.51 รองลงมาคือ ครอบครัว จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 29.01 และ แฟน/คนรัก จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 6.87 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.9 จำนวนและร้อยละของความถี่ของการเดินทางท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์

ความถี่ของการเดินทางท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์	จำนวน	ร้อยละ
1 ครั้ง	59	15.01
2 ครั้ง	125	31.81
3 ครั้ง	78	19.85
มากกว่า 3 ครั้ง	131	33.33
รวม	393	100.00

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความถี่การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์มากกว่า 3 ครั้ง จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 รองลงมาคือ 2 ครั้ง จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 31.81 และ 3 ครั้ง จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 19.85 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.10 จำนวนและร้อยละของประเภทพาหนะที่ใช้ในการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์

พาหนะที่ใช้ในการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์	จำนวน	ร้อยละ
รถยนต์ส่วนตัว	216	54.96
รถทัวร์/รถโดยสาร	132	33.59
รถตุ้/รถเช่า	24	6.11
รถไฟ	12	3.05
เครื่องบิน	9	2.29
รวม	393	100.00

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เลือกใช้รถทัวร์/รถโดยสารสำหรับการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์มากที่สุด จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 33.59 รองลงมาคือรถตุ้/รถเช่า จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 6.11 และ รถไฟ จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.05 ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์

เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์โดยใช้เครื่องมือในการทดสอบ 5 ระดับ ของลิเคอร์ท (Likert scale) และคำนวณสถิติค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean: $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยนำสถิติค่าเฉลี่ยที่ได้มาจัดลำดับของปัจจัยด้านต่างๆ แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- ระดับ 5 หมายถึง มากที่สุด
- ระดับ 4 หมายถึง มาก
- ระดับ 3 หมายถึง ปานกลาง
- ระดับ 2 หมายถึง น้อย
- ระดับ 1 หมายถึง น้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
4.21-5.00	มากที่สุด
3.41-4.20	มาก
2.61-3.40	ปานกลาง
1.81-2.60	น้อย
1.00-1.80	น้อยที่สุด

ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนของความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์

ประเด็นปัจจัย	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านสิ่งดึงดูดใจ	4.06	0.569	มาก
ด้านการมีเส้นทางขนส่งเข้าถึง	3.94	0.575	มาก
ด้านการมีสิ่งอำนวยความสะดวก	3.95	0.655	มาก
ด้านที่พัก	4.09	0.639	มาก
ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว	4.18	0.621	มาก
สรุปภาพรวม	4.05	0.485	มาก

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.05) โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในระดับมาก ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (ค่าเฉลี่ย 4.18) ด้านที่พัก (ค่าเฉลี่ย 4.09) ด้านสิ่งดึงดูดใจ (ค่าเฉลี่ย 4.06) ด้านการมีสิ่งอำนวยความสะดวก (ค่าเฉลี่ย 3.95) ด้านการมีเส้นทางขนส่งเข้าถึง (ค่าเฉลี่ย 3.94)

ตารางที่ 4.12 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยด้านสิ่งดึงดูดใจ

ประเด็นปัจจัย	ระดับปัจจัย					$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
	5	4	3	2	1			
1. ด้านสิ่งดึงดูดใจ						4.06	0.569	มาก
1.1 สถานที่ท่องเที่ยวเป็นที่ได้รับความนิยมและเป็นที่รู้จัก	123 (31.3)	187 (47.6)	67 (17.0)	12 (3.1)	4 (1.0)	4.05	0.834	มาก
1.2 สถานที่ท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่สวยงาม	165 (42.0)	175 (44.5)	49 (12.5)	3 (0.8)	1 (0.3)	4.27	0.725	มากที่สุด
1.3 สถานที่ท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และโบราณวัตถุ	118 (30.0)	169 (43.0)	96 (24.4)	10 (2.5)	0 (0.0)	4.01	0.805	มาก
1.4 สถานที่ท่องเที่ยวประเภทประเพณี และวัฒนธรรม	125 (31.8)	174 (44.3)	82 (20.9)	12 (3.1)	0 (0.0)	4.05	0.805	มาก
1.5 สภาพพื้นที่ของสถานที่ท่องเที่ยวที่ยังคงสภาพเดิม	108 (27.5)	166 (42.2)	106 (27.0)	12 (3.1)	1 (0.3)	3.94	0.829	มาก

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ด้านสิ่งดึงดูดใจในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.06) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพล

ต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในระดับมากที่สุดในระดับสถานที่ท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่สวยงาม (ค่าเฉลี่ย 4.27)

นอกจากนี้ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในระดับมากในระดับ สถานที่ท่องเที่ยวเป็นที่ได้รับความนิยมและเป็นที่ยอมรับ และสถานที่ท่องเที่ยวประเภทประเพณีและวัฒนธรรม (ค่าเฉลี่ย 4.05) สถานที่ท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถานและโบราณวัตถุ (ค่าเฉลี่ย 4.01) และสภาพพื้นที่ของสถานที่ท่องเที่ยวที่ยังคงสภาพเดิม (ค่าเฉลี่ย 3.94)

ตารางที่ 4.13 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยด้านการมีเส้นทางขนส่งเข้าถึง

ประเด็นปัจจัย	ระดับปัจจัย					$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
	5	4	3	2	1			
2. การมีเส้นทางขนส่งเข้าถึง						3.94	0.575	มาก
2.1 ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง	112 (28.5)	179 (45.5)	90 (22.9)	11 (2.8)	1 (0.3)	3.99	0.807	มาก
2.2 การบริการข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว	85 (21.6)	197 (50.1)	101 (25.7)	9 (2.3)	1 (0.3)	3.91	0.762	มาก
2.3 การบริการคมนาคมขนส่ง ยานพาหนะ	98 (24.9)	187 (47.6)	97 (24.7)	11 (2.8)	0 (0.0)	3.95	0.779	มาก
2.4 ระยะทางของเส้นทางการเดินทาง	97 (24.7)	177 (45.0)	106 (27.0)	13 (3.3)	0 (0.0)	3.91	0.802	มาก
2.5 ความปลอดภัยในการเดินทาง	144 (36.6)	160 (40.7)	80 (20.4)	8 (2.0)	1 (0.3)	4.11	0.814	มาก

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ด้านการมีเส้นทางขนส่งเข้าถึงในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.94) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในระดับมากในระดับ ความปลอดภัยในการเดินทาง (ค่าเฉลี่ย 4.11) ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง (ค่าเฉลี่ย 3.99) การบริการคมนาคมขนส่งยานพาหนะ (ค่าเฉลี่ย 3.95) รวมไปถึง การบริการข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว และระยะทางของเส้นทางการเดินทาง (ค่าเฉลี่ย 3.91)

ตารางที่ 4.14 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของ
ปัจจัยด้านการมีสิ่งอำนวยความสะดวก

ประเด็นปัจจัย	ระดับปัจจัย					$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
	5	4	3	2	1			
3. การมีสิ่งอำนวยความสะดวก						3.95	0.655	มาก
3.1 พื้นที่จอดรถ	86 (21.9)	168 (42.7)	111 (28.2)	25 (6.4)	3 (0.8)	3.79	0.884	มาก
3.2 มีร้านอาหารและเครื่องดื่ม การบริการ จำหน่ายสินค้าและของที่ระลึก	129 (32.8)	164 (41.7)	88 (22.4)	9 (2.3)	3 (0.8)	4.04	0.844	มาก
3.3 มีสถานพยาบาล ไพรศณีย์ ธนาคาร อยู่ ใกล้เคียง	84 (21.4)	151 (38.4)	125 (31.8)	29 (7.4)	4 (1.0)	3.72	0.917	มาก
3.4 มีระบบไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์	112 (28.5)	151 (38.4)	112 (28.5)	18 (4.6)	0 (0.0)	3.91	0.864	มาก
3.5 มีการดูแลรักษาความปลอดภัย	126 (32.1)	158 (40.2)	97 (24.7)	9 (2.3)	3 (0.8)	4.01	0.854	มาก
3.6 ป้ายบอกเส้นทาง	142 (36.1)	151 (38.4)	87 (22.1)	12 (3.1)	1 (0.3)	4.07	0.851	มาก

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ด้านการมีสิ่งอำนวยความสะดวกในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.95) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในระดับมาก ในประเด็นป้ายบอกเส้นทาง(ค่าเฉลี่ย 4.07) มีร้านอาหารและเครื่องดื่ม การบริการจำหน่ายสินค้าและของที่ระลึก (ค่าเฉลี่ย 4.04) มีการดูแลรักษาความปลอดภัย (ค่าเฉลี่ย 4.01) มีระบบไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ (ค่าเฉลี่ย 3.91) พื้นที่จอดรถ (ค่าเฉลี่ย 3.79) มีสถานพยาบาล ไพรศณีย์ ธนาคาร อยู่ใกล้เคียง(ค่าเฉลี่ย 3.72)

ตารางที่ 4.15 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยด้านที่พัก

ประเด็นปัจจัย	ระดับปัจจัย					$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
	5	4	3	2	1			
ที่พัก						4.09	0.639	มาก
4.1 ที่พักมีบรรยากาศที่ดี	171 (43.5)	164 (41.7)	51 (13.0)	7 (1.8)	0 (0.0)	4.27	0.752	มากที่สุด
4.2 ความสะอาดของบริเวณที่พัก และภูมิทัศน์โดยรอบ	143 (36.4)	172 (43.8)	68 (17.3)	10 (2.5)	0 (0.0)	4.14	0.788	มาก
4.3 อุปกรณ์อำนวยความสะดวกภายในที่พัก	123 (31.3)	173 (44.0)	87 (22.1)	9 (2.3)	1 (0.3)	4.04	0.806	มาก
4.4 ความสะอาดของสุขาและสุขลักษณะที่ดี	148 (37.7)	148 (37.7)	83 (21.1)	11 (2.8)	3 (0.8)	4.09	0.873	มาก
4.5 ค่าใช้จ่ายด้านที่พัก	106 (27.0)	170 (43.3)	103 (26.2)	10 (2.5)	4 (1.0)	3.93	0.849	มาก

จากตารางที่ 4.15 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ด้านที่พักในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.09) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในระดับมากที่สุด ประเด็นที่พักมีบรรยากาศที่ดี (ค่าเฉลี่ย 4.27)

นอกจากนี้ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในระดับมากในประเด็นความสะอาดของบริเวณที่พัก และภูมิทัศน์โดยรอบ (ค่าเฉลี่ย 4.14) ความสะอาดของสุขาและสุขลักษณะที่ดี (ค่าเฉลี่ย 4.09) อุปกรณ์อำนวยความสะดวกภายในที่พัก (ค่าเฉลี่ย 4.04) และค่าใช้จ่ายด้านที่พัก (ค่าเฉลี่ย 3.93)

ตารางที่ 4.16 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว

ประเด็นปัจจัย	ระดับปัจจัย					$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
	5	4	3	2	1			
กิจกรรมการท่องเที่ยว						4.18	0.621	มาก
5.1 มีรูปแบบกิจกรรมที่สร้างสรรค์	151 (38.4)	168 (42.7)	68 (17.3)	5 (1.3)	1 (0.3)	4.18	0.775	มาก
5.2 มีการจัดกิจกรรมที่น่าสนใจ	144 (36.6)	168 (42.7)	73 (18.6)	7 (1.8)	1 (0.3)	4.14	0.793	มาก
5.3 กิจกรรมสามารถสร้างความภาคภูมิใจ	140 (35.6)	168 (42.7)	81 (20.6)	4 (1.0)	0 (0.0)	4.13	0.767	มาก
5.4 กิจกรรมมีการแลกเปลี่ยนประโยชน์ซึ่งกันและกัน	147 (37.4)	166 (42.2)	72 (18.3)	7 (1.8)	1 (0.3)	4.15	0.794	มาก

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

ประเด็นปัจจัย	ระดับปัจจัย					$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
	5	4	3	2	1			
5.5 เป็นกิจกรรมที่สร้างประโยชน์ให้กับสังคม	188 (47.8)	147 (37.4)	50 (12.7)	7 (1.8)	1 (0.3)	4.31	0.779	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.16 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.18) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในระดับมากที่สุดในการเป็นกิจกรรมที่สร้างประโยชน์ให้กับสังคม (ค่าเฉลี่ย 4.31)

นอกจากนี้ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในระดับมากในการมีรูปแบบกิจกรรมที่สร้างสรรค์ (ค่าเฉลี่ย 4.18) กิจกรรมมีการแลกเปลี่ยนประโยชน์ซึ่งกันและกัน (ค่าเฉลี่ย 4.15) มีการจัดกิจกรรมที่น่าสนใจ (ค่าเฉลี่ย 4.14) และกิจกรรมสามารถสร้างความภาคภูมิใจ (ค่าเฉลี่ย 4.13)

ตารางที่ 4.17 การวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ด้านเพศกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์

ประเด็นปัจจัย	เพศชาย		เพศหญิง		T-stat	P Value
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. สิ่งดึงดูดใจ	4.06	0.602	4.06	0.550	-.090	0.928
1.1 สถานที่ท่องเที่ยวเป็นที่ได้รับความนิยมและเป็นที่รู้จัก	4.03	0.858	4.06	0.822	-.406	0.685
1.2 สถานที่ท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่สวยงาม	4.25	0.755	4.29	0.708	-.530	0.596
1.3 สถานที่ท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และโบราณวัตถุ	4.01	0.816	4.00	0.800	.166	0.868
1.4 สถานที่ท่องเที่ยวประเภทประเพณี และวัฒนธรรม	4.11	0.826	4.01	0.792	1.192	0.234
1.5 สภาพพื้นที่ของสถานที่ท่องเที่ยวที่ยังคงสภาพเดิม	3.89	0.865	3.96	0.809	-.755	0.450
2. การมีเส้นทางขนส่งเข้าถึง	3.94	0.605	3.94	0.559	.054	0.957
2.1 ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง	3.97	0.790	4.00	0.817	-.379	0.705
2.2 การบริการข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว	3.84	0.822	3.94	0.724	-1.329	0.185
2.3 การบริการคมนาคมขนส่ง ยานพาหนะ	3.98	0.821	3.93	0.756	.618	0.537
2.4 ระยะทางของเส้นทางในการเดินทาง	3.99	0.790	3.87	0.807	1.396	0.163
2.5 ความปลอดภัยในการเดินทาง	4.09	0.798	4.13	0.824	-.420	0.675

ตารางที่ 4.17 (ต่อ)

ประเด็นปัจจัย	เพศชาย		เพศหญิง		T-stat	P Value
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
3. การมีสิ่งอำนวยความสะดวก	3.97	0.685	3.94	0.639	.423	0.672
3.1 พื้นที่จอดรถ	3.80	0.877	3.78	0.889	.279	0.780
3.2 มีร้านอาหารและเครื่องดื่ม การบริการ จำหน่ายสินค้าและของที่ระลึก	4.10	0.836	4.00	0.849	1.112	0.267
3.3 มีสถานพยาบาล ไพรศณีย์ ธนาคาร อยู่ ใกล้เคียง	3.73	0.983	3.71	0.879	.127	0.899
3.4 มีระบบไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์	3.94	0.924	3.89	0.830	.487	0.627
3.5 มีการดูแลรักษาความปลอดภัย	4.01	0.829	4.00	0.869	.034	0.972
3.6 ป้ายบอกเส้นทาง	4.06	0.861	4.08	0.847	-.138	0.891
4. ที่พัก	4.09	0.632	4.09	0.644	-.079	0.937
4.1 ที่พักมีบรรยากาศที่ดี	4.29	0.749	4.26	0.754	.377	0.707
4.2 ความสะอาดของบริเวณที่พัก และภูมิทัศน์ โดยรอบ	4.06	0.818	4.18	0.768	-1.451	0.148
4.3 อุปกรณ์อำนวยความสะดวกภายในที่พัก	4.08	0.794	4.01	0.812	.857	0.392
4.4 ความสะอาดของสุขาและสุขลักษณะที่ดี	4.01	0.945	4.13	0.829	-1.237	0.217
4.5 ค่าใช้จ่ายด้านที่พัก	3.99	0.838	3.89	0.855	1.172	0.242
5. กิจกรรมการท่องเที่ยว	4.15	0.629	4.20	0.618	-.774	0.440
5.1 มีรูปแบบกิจกรรมที่สร้างสรรค์	4.22	0.735	4.16	0.797	.773	0.440
5.2 มีการจัดกิจกรรมที่น่าสนใจ	4.09	0.789	4.16	0.796	-.862	0.389
5.3 กิจกรรมสามารถสร้างความภาคภูมิใจ	4.10	0.793	4.15	0.752	-.606	0.545
5.4 กิจกรรมมีการแลกเปลี่ยนประโยชน์ซึ่งกัน และกัน	4.10	0.775	4.18	0.806	-.919	0.359
5.5 เป็นกิจกรรมที่สร้างประโยชน์ให้กับสังคม	4.23	0.778	4.35	0.778	-1.447	0.149
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกท่องเที่ยวเพื่อ บำเพ็ญประโยชน์	4.04	0.504	4.05	0.475	-.113	0.910

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.17 พบว่า ความสัมพันธ์ด้านเพศกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน (P Value 0.910) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.18 การวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ด้านอายุกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกท่องเที่ยว
เพื่อบำเพ็ญประโยชน์

ประเด็นปัจจัย	อายุ						ANOVA	
	A	B	C	D	E	G	F	P Value
1. สิ่งดึงดูดใจ	4.47	3.88	3.98	4.09	4.15	3.90	2.350	0.040*
1.1 สถานที่ท่องเที่ยวเป็นที่ได้รับความนิยมและเป็นที่รู้จัก	4.33	3.75	3.89	4.06	4.26	3.74	3.795	0.002*
1.2 สถานที่ท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่สวยงาม	4.67	4.29	4.14	4.35	4.32	3.97	2.227	0.051
1.3 สถานที่ท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และโบราณวัตถุ	4.00	3.83	3.90	4.02	4.10	3.90	0.932	0.460
1.4 สถานที่ท่องเที่ยวประเภทประเพณี และวัฒนธรรม	4.67	3.63	3.96	4.05	4.14	4.13	2.297	0.045*
1.5 สภาพพื้นที่ของสถานที่ท่องเที่ยวที่ยังคงสภาพเดิม	4.67	3.88	4.00	3.96	3.92	3.74	0.939	0.456
2. การมีเส้นทางขนส่งเข้าถึง	3.67	3.79	3.95	3.94	4.02	3.75	1.671	0.141
2.1 ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง	4.33	3.83	3.79	4.06	4.10	3.81	2.216	0.052
2.2 การบริการข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว	4.00	3.79	4.00	3.90	3.98	3.45	2.877	0.015*
2.3 การบริการคมนาคมขนส่ง ยานพาหนะ	3.00	3.79	4.01	3.94	4.05	3.61	2.809	0.017*
2.4 ระยะทางของเส้นทางการเดินทาง	3.33	3.67	3.87	3.90	4.02	3.84	1.358	0.240
2.5 ความปลอดภัยในการเดินทาง	4.00	3.71	4.21	4.14	4.13	4.03	1.519	0.183
3. การมีสิ่งอำนวยความสะดวก	3.93	3.78	3.97	3.95	3.94	4.06	0.488	0.785
3.1 พื้นที่จอดรถ	3.33	3.96	3.80	3.72	3.84	3.74	0.588	0.709
3.2 มีร้านอาหารและเครื่องดื่ม การบริการจำหน่ายสินค้าและของที่ระลึก	4.67	3.83	3.97	3.98	4.13	4.16	1.247	0.287
3.3 มีสถานพยาบาล ไปรษณีย์ ธนาคาร อยู่ใกล้เคียง	3.33	3.63	3.79	3.73	3.65	3.90	0.640	0.669
3.4 มีระบบไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์	4.00	3.67	3.90	3.91	3.92	4.03	0.514	0.766
3.5 มีการดูแลรักษาความปลอดภัย	3.67	3.92	4.11	3.97	3.98	4.13	0.571	0.722
3.6 ป้ายบอกเส้นทาง	4.00	3.88	4.06	4.15	4.04	4.06	0.513	0.766
4. ที่พัก	3.53	3.94	4.09	4.09	4.12	4.15	0.827	0.531
4.1 ที่พักมีบรรยากาศที่ดี	3.67	4.17	4.21	4.21	4.41	4.23	1.594	0.161
4.2 ความสะอาดของบริเวณที่พัก และภูมิทัศน์โดยรอบ	3.67	4.04	4.14	4.17	4.13	4.19	0.363	0.873
4.3 อุปกรณ์อำนวยความสะดวกภายในที่พัก	3.00	3.88	4.01	4.10	4.05	4.03	1.353	0.241
4.4 ความสะอาดของสุขาและสุขลักษณะที่ดี	3.67	3.88	4.23	4.01	4.10	4.23	1.130	0.344
4.5 ค่าใช้จ่ายด้านที่พัก	3.67	3.75	3.87	3.96	3.93	4.06	0.513	0.767
5. กิจกรรมการท่องเที่ยว	4.27	3.98	4.31	4.14	4.20	4.12	1.372	0.234
5.1 มีรูปแบบกิจกรรมที่สร้างสรรค์	4.33	4.00	4.37	4.10	4.16	4.29	1.572	0.167
5.2 มีการจัดกิจกรรมที่น่าสนใจ	4.00	4.00	4.24	4.10	4.18	4.03	0.652	0.661
5.3 กิจกรรมสามารถสร้างความภาคภูมิใจ	4.33	3.88	4.20	4.10	4.19	4.06	0.926	0.464
5.4 กิจกรรมมีการแลกเปลี่ยนประโยชน์ซึ่งกันและกัน	4.33	3.96	4.32	4.13	4.13	4.03	1.169	0.324

ตารางที่ 4.18 (ต่อ)

ประเด็นปัจจัย	อายุ						ANOVA	
	A	B	C	D	E	G	F	P Value
5.5 เป็นกิจกรรมที่สร้างประโยชน์ให้กับสังคม	4.33	4.04	4.42	4.28	4.35	4.19	1.122	0.348
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์	3.97	3.87	4.06	4.04	4.09	3.99	0.889	0.488

หมายเหตุ A คือ 18ปี B คือ 19ปี C คือ 20ปี D คือ 21ปี E คือ 22ปี G คือ 23-25ปี

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.18 พบว่า ความสัมพันธ์ด้านอายุกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน (P Value 0.488) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

ด้านสิ่งดึงดูดใจ พบว่า อายุต่างกันมีผลทำให้ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์แตกต่างกัน (P Value 0.040) ในประเด็นที่ว่าด้วยสถานที่ท่องเที่ยวเป็นที่ได้รับความนิยมนและเป็นที่ยอมรับ (P Value 0.002) และสถานที่ท่องเที่ยวประเภทประเพณี และวัฒนธรรม (P Value 0.045) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.19 การวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ด้านชั้นปีกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์

ประเด็นปัจจัย	ชั้นปีที่				ANOVA	
	A	B	C	D	F	P Value
1. สิ่งดึงดูดใจ	4.05	3.98	4.17	3.71	5.277	0.001*
1.1 สถานที่ท่องเที่ยวเป็นที่ได้รับความนิยมนและเป็นที่ยอมรับ	3.98	3.93	4.22	3.65	4.844	0.003*
1.2 สถานที่ท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่สวยงาม	4.30	4.23	4.35	3.76	3.735	0.011*
1.3 สถานที่ท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และโบราณวัตถุ	4.00	3.86	4.16	3.65	5.054	0.002*
1.4 สถานที่ท่องเที่ยวประเภทประเพณี และวัฒนธรรม	3.98	3.99	4.13	3.94	1.173	0.320
1.5 สภาพพื้นที่ของสถานที่ท่องเที่ยวที่ยังคงสภาพเดิม	3.97	3.92	3.98	3.53	1.553	0.200
2. การมีเส้นทางขนส่งเข้าถึง	3.91	3.91	4.03	3.50	5.143	0.002*
2.1 ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง	3.91	3.89	4.16	3.53	5.504	0.001*
2.2 การบริการข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว	3.89	3.94	3.95	3.24	4.831	0.003*
2.3 การบริการคมนาคมขนส่ง ยานพาหนะ	3.94	3.94	4.01	3.47	2.485	0.060
2.4 ระยะทางของเส้นทางในการเดินทาง	3.81	3.87	4.02	3.59	2.427	0.065
2.5 ความปลอดภัยในการเดินทาง	4.09	4.09	4.16	3.94	0.539	0.656

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)

ประเด็นปัจจัย	ชั้นปีที่				ANOVA	
	A	B	C	D	F	P Value
3. การมีสิ่งอำนวยความสะดวก	3.91	3.91	4.01	3.78	1.086	0.355
3.1 พื้นที่จอดรถ	3.80	3.72	3.89	3.24	3.269	0.021*
3.2 มีร้านอาหารและเครื่องดื่ม การบริการจำหน่ายสินค้าและของที่ระลึก	4.02	3.89	4.16	4.00	2.698	0.046*
3.3 มีสถานพยาบาล ไพรศณีย์ ธนาคร อยู่ใกล้เคียง	3.67	3.72	3.77	3.29	1.469	0.223
3.4 มีระบบไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์	3.73	3.91	3.99	3.76	1.515	0.210
3.5 มีการดูแลรักษาความปลอดภัย	4.06	3.97	4.02	3.88	0.310	0.818
3.6 ป้ายบอกเส้นทาง	4.06	4.06	4.09	3.94	0.176	0.912
4. ที่พัก	4.02	4.05	4.16	4.04	1.158	0.325
4.1 ที่พักมีบรรยากาศที่ดี	4.30	4.19	4.33	4.24	0.885	0.449
4.2 ความสะอาดของบริเวณที่พัก และภูมิทัศน์โดยรอบ	4.09	4.12	4.17	4.18	0.193	0.901
4.3 อุปกรณ์อำนวยความสะดวกภายในที่พัก	3.84	4.05	4.10	4.06	1.592	0.191
4.4 ความสะอาดของสุขาและสุขลักษณะที่ดี	3.98	4.07	4.17	3.76	1.599	0.189
4.5 ค่าใช้จ่ายด้านที่พัก	3.86	3.83	4.03	3.94	1.585	0.192
5. กิจกรรมการท่องเที่ยว	4.18	4.14	4.24	3.92	1.669	0.173
5.1 มีรูปแบบกิจกรรมที่สร้างสรรค์	4.22	4.13	4.23	3.88	1.382	0.248
5.2 มีการจัดกิจกรรมที่น่าสนใจ	4.14	4.16	4.16	3.71	1.777	0.151
5.3 กิจกรรมสามารถสร้างความภาคภูมิใจ	4.09	4.05	4.24	3.82	2.672	0.047*
5.4 กิจกรรมมีการแลกเปลี่ยนประโยชน์ซึ่งกันและกัน	4.19	4.13	4.16	4.00	0.301	0.825
5.5 เป็นกิจกรรมที่สร้างประโยชน์ให้กับสังคม	4.25	4.26	4.39	4.18	1.067	0.363
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์	4.01	4.00	4.12	3.79	3.587	0.014*

หมายเหตุ A คือ ชั้นปีที่2 B คือ ชั้นปีที่3 C คือ ชั้นปีที่4 D คือ สูงกว่าชั้นปีที่4

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.19 พบว่า ความสัมพันธ์ด้านชั้นปีกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์โดยภาพรวมแตกต่างกัน (P Value 0.014) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

ด้านสิ่งดึงดูดใจ พบว่า ชั้นปีต่างกันมีผลทำให้ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์แตกต่างกัน (P Value 0.001) ในประเด็นที่ว่าด้วยสถานที่ท่องเที่ยวเป็นที่ได้รับความนิยมและเป็นที่รู้จัก (P Value 0.003) สถานที่ท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่สวยงาม (P Value 0.011) และสถานที่ท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และโบราณวัตถุ (P Value 0.002) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ด้านการมีเส้นทางขนส่งเข้าถึง พบว่า ชั้นปีต่างกันมีผลทำให้ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์แตกต่างกัน (P Value 0.002) ในประเด็นที่ว่าด้วยค่าใช้จ่ายใน

การเดินทาง (P Value 0.001) และการบริการข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว (P Value 0.003) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.20 การวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ด้านคณะที่ศึกษากับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์

ประเด็นปัจจัย	คณะ															ANOVA	
	A	B	C	D	E	G	H	I	J	K	L	M	N	O	F	P Value	
1. สิ่งดึงดูดใจ	4.08	3.93	4.07	4.05	4.01	4.47	4.26	4.00	4.05	4.05	4.06	4.11	4.02	4.23	1.644	0.071	
1.1 สถานที่ท่องเที่ยวเป็นที่ได้รับความนิยมและเป็นที่ยอมรับ	4.14	3.85	4.04	4.14	4.09	4.46	4.31	4.13	4.75	3.91	4.21	3.95	3.72	4.00	1.783	0.044*	
1.2 สถานที่ท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่สวยงาม	4.14	4.12	4.30	4.21	4.32	4.77	4.31	4.19	4.75	4.55	4.10	4.40	4.32	4.67	2.003	0.020*	
1.3 สถานที่ท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และโบราณวัตถุ	4.00	3.82	4.07	3.95	4.05	4.42	4.23	4.00	3.50	4.00	4.03	4.10	4.04	4.17	1.192	0.283	
1.4 สถานที่ท่องเที่ยวประเภทประเพณี และวัฒนธรรม	4.10	4.02	4.07	4.05	3.86	4.50	4.31	3.94	3.75	3.82	4.03	3.95	3.96	4.00	1.021	0.430	
1.5 สภาพพื้นที่ของสถานที่ท่องเที่ยวที่ยังคงสภาพเดิม	4.00	3.85	3.87	3.92	3.73	4.19	4.15	3.75	3.50	4.00	3.93	4.15	4.08	4.33	0.899	0.554	
2. การมีเส้นทางขนส่งเข้าถึง	3.93	3.85	3.96	3.93	3.99	4.25	4.04	3.95	4.13	4.12	3.90	3.81	3.88	4.11	1.083	0.372	
2.1 ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง	3.76	3.79	4.13	3.97	4.23	4.35	4.31	4.25	4.25	4.45	4.00	3.70	3.76	4.17	2.266	0.007*	
2.2 การบริการข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว	3.71	3.82	3.91	3.90	3.91	4.23	3.85	3.88	4.00	4.00	3.86	4.00	3.92	4.17	0.651	0.811	
2.3 การบริการคมนาคมขนส่ง ยานพาหนะ	3.86	3.82	3.96	4.02	4.14	4.19	3.77	3.94	4.25	4.09	3.97	3.85	3.84	4.17	0.752	0.711	
2.4 ระยะทางของเส้นทางการเดินทาง	4.05	3.80	3.96	3.90	3.82	4.27	4.15	4.00	4.00	4.09	3.90	3.65	3.80	3.83	0.967	0.483	
2.5 ความปลอดภัยในการเดินทาง	4.24	4.07	4.00	4.16	4.14	4.35	4.15	3.94	4.25	4.36	3.97	4.05	4.28	3.83	0.669	0.793	
3. การมีสิ่งอำนวยความสะดวก	4.02	3.89	3.96	4.00	4.06	4.35	3.80	3.68	3.40	3.95	3.83	3.92	3.89	4.20	1.569	0.092	
3.1 พื้นที่จอดรถ	3.95	3.78	3.83	3.65	3.73	4.12	4.00	3.69	4.00	3.73	3.69	3.60	3.68	4.50	0.983	0.468	
3.2 มีร้านอาหารและเครื่องดื่ม การบริการจำหน่ายสินค้าและของที่ระลึก	4.29	3.93	4.22	3.83	4.50	4.50	4.00	4.06	4.25	4.00	4.00	4.00	3.60	3.83	2.514	0.003*	
3.3 มีสถานพยาบาล ไพรศณีย์ ธนาคาร อยู่ใกล้เคียง	3.71	3.48	3.83	3.83	3.55	4.15	3.69	3.69	3.25	3.64	3.83	3.75	3.64	4.33	1.451	0.134	
3.4 มีระบบไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์	3.90	3.89	3.80	4.05	4.05	4.31	3.85	3.44	3.50	3.55	3.76	3.90	3.92	4.33	1.438	0.139	
3.5 มีการดูแลรักษาความปลอดภัย	4.05	4.04	3.87	4.08	4.14	4.50	3.62	3.56	3.00	4.18	3.76	4.00	4.12	4.00	2.157	0.011*	
3.6 ป้ายบอกเส้นทาง	4.14	4.09	4.07	4.21	4.09	4.27	3.85	3.63	3.00	4.36	3.79	3.95	4.16	4.50	1.686	0.062	

ตารางที่ 4.20 (ต่อ)

ประเด็นปัจจัย	คณะ														ANOVA	
	A	B	C	D	E	G	H	I	J	K	L	M	N	O	F	P Value
4. ที่พัก	4.07	3.98	4.01	4.09	4.15	4.42	4.15	4.13	4.25	4.11	4.12	4.06	4.14	4.30	0.885	0.570
4.1 ที่พักมีบรรยากาศที่ดี	4.43	4.22	4.13	4.17	4.14	4.69	4.31	4.38	4.75	4.36	4.21	4.15	4.32	4.83	1.501	0.114
4.2 ความสะอาดของบริเวณที่พัก และภูมิทัศน์โดยรอบ	4.14	4.04	4.07	4.14	4.09	4.31	4.15	4.25	4.50	4.18	4.10	4.15	4.28	4.50	0.478	0.937
4.3 อุปกรณ์อำนวยความสะดวกภายในที่พัก	4.00	3.89	3.93	4.06	4.05	4.50	4.15	4.13	4.00	3.82	4.24	4.00	3.92	4.50	1.417	0.148
4.4 ความสะอาดของสุขาและสุขลักษณะที่ดี	3.90	3.92	4.04	4.13	4.14	4.35	4.31	3.94	4.00	4.09	4.10	4.15	4.36	4.33	0.849	0.607
4.5 ค่าใช้จ่ายด้านที่พัก	3.86	3.85	3.87	3.92	4.32	4.23	3.85	3.94	4.00	4.09	3.97	3.85	3.84	3.33	1.012	0.439
5. กิจกรรมการท่องเที่ยว	4.23	4.05	4.16	4.22	4.15	4.46	4.15	4.00	4.30	4.35	4.14	4.20	4.43	3.80	1.444	0.136
5.1 มีรูปแบบกิจกรรมที่สร้างสรรค์	4.24	4.07	4.15	4.14	4.09	4.54	4.23	3.94	4.50	4.45	4.14	4.40	4.32	3.67	1.319	0.199
5.2 มีการจัดกิจกรรมที่น่าสนใจ	4.24	4.05	4.11	4.21	4.23	4.54	4.08	3.75	4.00	4.18	4.03	4.10	4.24	3.83	1.133	0.329
5.3 กิจกรรมสามารถสร้างความภาคภูมิใจ	4.14	3.92	4.13	4.25	4.05	4.35	4.15	4.00	3.75	4.27	4.21	4.20	4.36	4.00	1.187	0.286
5.4 กิจกรรมมีการแลกเปลี่ยนประโยชน์ซึ่งกันและกัน	4.33	4.03	4.09	4.16	4.05	4.38	4.08	4.13	4.50	4.27	4.14	4.05	4.44	3.83	0.905	0.548
5.5 เป็นกิจกรรมที่สร้างประโยชน์ให้กับสังคม	4.19	4.18	4.33	4.33	4.36	4.50	4.23	4.19	4.75	4.55	4.21	4.25	4.80	3.67	1.763	0.047*
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์	4.06	3.94	4.03	4.06	4.07	4.39	4.08	3.95	4.03	4.12	4.01	4.02	4.07	4.13	1.473	0.125

หมายเหตุ A คือ คณะเกษตรศาสตร์ B คือ คณะศิลปศาสตร์ C คือ คณะวิทยาศาสตร์ D คือ คณะบริหารศาสตร์ E คือ คณะวิศวกรรมศาสตร์ G คือ คณะนิติศาสตร์ H คือ คณะเภสัชศาสตร์ I คือ คณะรัฐศาสตร์ J คือ คณะพยาบาลศาสตร์ K คือ คณะศิลปประยุกต์และการออกแบบ L คือ วิทยาลัยแพทย์และการสาธารณสุข M คือ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม N คือ คณะครุศาสตร์ O คือ โครงการจัดตั้งคณะวิทยาศาสตร์คอมพิวเตอร์

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.20 พบว่า ความสัมพันธ์ด้านคณะที่ศึกษากับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน (P Value 0.125) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.21 การวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ด้านภูมิภานากับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์

ประเด็นปัจจัย	ตั้งอยู่ในเขต อำเภอเมือง		ตั้งอยู่นอกเขต อำเภอเมือง		T-stat	P Value
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. สิ่งดึงดูดใจ	4.09	0.564	4.04	0.572	.803	0.422
1.1 สถานที่ท่องเที่ยวเป็นที่ได้รับความนิยมและเป็นที่รู้จัก	4.09	0.867	4.03	0.813	.727	0.468
1.2 สถานที่ท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่สวยงาม	4.28	0.722	4.26	0.728	.242	0.809
1.3 สถานที่ท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถานและโบราณวัตถุ	4.06	0.821	3.97	0.794	1.046	0.296
1.4 สถานที่ท่องเที่ยวประเภทประเพณี และวัฒนธรรม	4.06	0.798	4.04	0.812	.167	0.867
1.5 สภาพพื้นที่ของสถานที่ท่องเที่ยวที่ยังคงสภาพเดิม	3.97	0.845	3.91	0.819	.634	0.527
2. การมีเส้นทางขนส่งเข้าถึง	3.95	0.561	3.94	0.586	.137	0.891
2.1 ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง	4.06	0.731	3.95	0.853	1.303	0.193
2.2 การบริการข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว	3.96	0.822	3.87	0.718	1.075	0.283
2.3 การบริการคมนาคมขนส่ง ยานพาหนะ	3.96	0.745	3.94	0.802	.329	0.742
2.4 ระยะทางของเส้นทางในการเดินทาง	3.88	0.837	3.93	0.778	-.620	0.536
2.5 ความปลอดภัยในการเดินทาง	4.05	0.840	4.16	0.795	-1.289	0.198
3. การมีสิ่งอำนวยความสะดวก	3.93	0.664	3.96	0.651	-.324	0.746
3.1 พื้นที่จอดรถ	3.78	0.832	3.79	0.919	-.118	0.906
3.2 มีร้านอาหารและเครื่องดื่ม การบริการจำหน่ายสินค้าและของที่ระลึก	4.01	0.893	4.05	0.811	-.446	0.656
3.3 มีสถานพยาบาล ไพรศณีย์ ธนาคาร อยู่ใกล้เคียง	3.69	0.936	3.74	0.906	-.570	0.569
3.4 มีระบบไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์	3.85	0.866	3.95	0.863	-1.123	0.262
3.5 มีการดูแลรักษาความปลอดภัย	3.99	0.868	4.01	0.847	-.217	0.828
3.6 ป้ายบอกเส้นทาง	4.13	0.820	4.03	0.871	1.168	0.243
4. ที่พัก	4.10	0.627	4.09	0.648	.250	0.803
4.1 ที่พักมีบรรยากาศที่ดี	4.30	0.709	4.25	0.780	.699	0.485
4.2 ความสะอาดของบริเวณที่พัก และภูมิทัศน์โดยรอบ	4.16	0.784	4.13	0.792	.358	0.720
4.3 อุปกรณ์อำนวยความสะดวกภายในที่พัก	4.06	0.809	4.02	0.805	.501	0.617
4.4 ความสะอาดของสุขาและสุขลักษณะที่ดี	4.09	0.903	4.09	0.855	.029	0.977
4.5 ค่าใช้จ่ายด้านที่พัก	3.90	0.836	3.94	0.860	-.516	0.606

ตารางที่ 4.21 (ต่อ)

ประเด็นปัจจัย	ตั้งอยู่ในเขต อำเภอเมือง		ตั้งอยู่นอกเขต อำเภอเมือง		T-stat	P Value
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
5. กิจกรรมการท่องเที่ยว	4.18	0.668	4.18	0.589	.026	0.980
5.1 มีรูปแบบกิจกรรมที่สร้างสรรค์	4.18	0.800	4.18	0.760	-.042	0.966
5.2 มีการจัดกิจกรรมที่น่าสนใจ	4.15	0.828	4.13	0.770	.279	0.781
5.3 กิจกรรมสามารถสร้างความภาคภูมิใจ	4.14	0.826	4.12	0.726	.317	0.752
5.4 กิจกรรมมีการแลกเปลี่ยนประโยชน์ซึ่งกันและกัน	4.14	0.833	4.15	0.769	-.060	0.952
5.5 เป็นกิจกรรมที่สร้างประโยชน์ให้กับสังคม	4.29	0.845	4.32	0.732	-.389	0.697
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญ ประโยชน์	4.05	0.474	4.04	0.493	.206	0.837

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.21 พบว่า ความสัมพันธ์ด้านภูมิภาคนำกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือก
ท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน (P Value 0.837) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.22 การวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ด้านรายได้กับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกท่องเที่ยว
เพื่อบำเพ็ญประโยชน์

ประเด็นปัจจัย	รายได้					ANOVA	
	A	B	C	D	E	F	P Value
1. สิ่งดึงดูดใจ	4.01	4.08	4.07	4.20	4.15	0.881	0.475
1.1 สถานที่ท่องเที่ยวเป็นที่ได้รับความนิยมและเป็นที่รู้จัก	3.98	4.05	4.18	4.31	4.00	1.347	0.252
1.2 สถานที่ท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและ สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่สวยงาม	4.25	4.28	4.22	4.34	4.36	0.269	0.898
1.3 สถานที่ท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และโบราณวัตถุ	3.96	3.99	4.12	4.21	3.86	0.994	0.410
1.4 สถานที่ท่องเที่ยวประเภทประเพณี และวัฒนธรรม	4.01	4.01	4.08	4.24	4.23	0.868	0.483
1.5 สภาพพื้นที่ของสถานที่ท่องเที่ยวที่ยังคงสภาพเดิม	3.86	4.05	3.75	3.90	4.32	2.794	0.026
2. การมีเส้นทางขนส่งเข้าถึง	3.88	3.94	4.04	4.14	3.91	1.694	0.151
2.1 ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง	3.90	4.03	4.04	4.28	3.95	1.554	0.186
2.2 การบริการข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว	3.89	3.86	3.98	4.00	4.00	0.446	0.775
2.3 การบริการคมนาคมขนส่ง ยานพาหนะ	3.93	3.95	4.04	3.97	3.82	0.346	0.846
2.4 ระยะทางของเส้นทางในการเดินทาง	3.85	3.92	4.00	4.14	3.77	1.137	0.339
2.5 ความปลอดภัยในการเดินทาง	4.07	4.09	4.14	4.45	4.09	1.392	0.236

ตารางที่ 4.22 (ต่อ)

ประเด็นปัจจัย	รายได้					ANOVA	
	A	B	C	D	E	F	P Value
3. การมีสิ่งอำนวยความสะดวก	3.94	3.91	3.97	4.12	3.95	0.670	0.613
3.1 พื้นที่จอดรถ	3.66	3.78	4.04	4.03	3.82	2.426	0.048
3.2 มีร้านอาหารและเครื่องดื่ม การบริการจำหน่ายสินค้าและของที่ระลึก	3.97	3.98	4.27	4.31	3.95	2.276	0.061
3.3 มีสถานพยาบาล ไพรศณีย์ ธนาคาร อยู่ใกล้เคียง	3.70	3.64	3.88	3.90	3.73	0.953	0.433
3.4 มีระบบไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์	3.86	3.98	3.75	4.14	3.91	1.366	0.245
3.5 มีการดูแลรักษาความปลอดภัย	4.07	3.93	3.96	4.14	3.91	0.744	0.563
3.6 ป้ายบอกเส้นทาง	4.12	4.00	3.98	4.14	4.23	0.756	0.554
4. ที่พัก	4.05	4.06	4.20	4.22	4.15	0.912	0.457
4.1 ที่พักมีบรรยากาศที่ดี	4.22	4.25	4.41	4.34	4.32	0.758	0.553
4.2 ความสะอาดของบริเวณที่พัก และภูมิทัศน์โดยรอบ	4.09	4.12	4.24	4.31	4.18	0.736	0.568
4.3 อุปกรณ์อำนวยความสะดวกภายในที่พัก	4.02	4.02	4.04	4.21	4.05	0.351	0.843
4.4 ความสะอาดของสุขาและสุขลักษณะที่ดี	4.05	4.06	4.18	4.17	4.18	0.367	0.832
4.5 ค่าใช้จ่ายด้านที่พัก	3.89	3.84	4.12	4.07	4.05	1.369	0.244
5. กิจกรรมการท่องเที่ยว	4.13	4.18	4.25	4.34	4.18	0.890	0.470
5.1 มีรูปแบบกิจกรรมที่สร้างสรรค์	4.11	4.20	4.27	4.38	4.09	1.135	0.340
5.2 มีการจัดกิจกรรมที่น่าสนใจ	4.12	4.16	4.02	4.38	4.05	1.072	0.370
5.3 กิจกรรมสามารถสร้างความภาคภูมิใจ	4.11	4.10	4.22	4.24	4.14	0.401	0.808
5.4 กิจกรรมมีการแลกเปลี่ยนประโยชน์ซึ่งกันและกัน	4.09	4.12	4.33	4.28	4.14	1.154	0.331
5.5 เป็นกิจกรรมที่สร้างประโยชน์ให้กับสังคม	4.24	4.29	4.39	4.45	4.50	1.019	0.397
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์	4.01	4.03	4.10	4.21	4.07	1.306	0.267

หมายเหตุ A คือ ต่ำกว่า 4,000 บาท B คือ 4,001-6,000 บาท C คือ 6,001-8,000 บาท D คือ 8,001-10,000 บาท

E คือ มากกว่า 10,001 บาท ขึ้นไป

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.22 พบว่า ความสัมพันธ์ด้านรายได้กับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน (P Value 0.267) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.23 การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์กับพฤติกรรม
การเข้าร่วมกิจกรรมสอนหนังสือให้เด็ก

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยว บำเพ็ญประโยชน์	ไม่เลือกทำกิจกรรม		เลือกทำกิจกรรม		t	p-value
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านสิ่งดึงดูด	4.12	0.57	3.99	0.56	2.141	0.033*
2. ด้านมีเส้นทางขนส่งเข้าถึง	3.99	0.59	3.90	0.55	1.243	0.214
3. ด้านมีสิ่งอำนวยความสะดวก	3.99	0.65	3.89	0.65	1.375	0.170
4. ด้านที่พัก	4.13	0.64	4.04	0.62	1.527	0.127
5. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว	4.22	0.65	4.12	0.58	1.683	0.093
รวม	4.09	0.48	3.99	0.47	2.006	0.046*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.23 พบว่า นักศึกษามีพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมสอนหนังสือต่างกัน ระหว่างคนที่เข้าร่วมกิจกรรม กับไม่เข้าร่วมกิจกรรม โดยมีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์แตกต่างกัน ($P>0.05$) ในภาพรวม และในรายด้าน พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์ ด้านสิ่งดึงดูด แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 โดยสรุปคือ นักศึกษาที่เลือกเข้าร่วมและไม่เข้าร่วมกิจกรรมนั้น มีปัจจัยในการพิจารณา คือ ด้านสิ่งดึงดูดใจ

ตารางที่ 4.24 การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์กับพฤติกรรม
การเข้าร่วมกิจกรรมการสร้างบ้าน/สร้างโรงเรียน

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวบำเพ็ญ ประโยชน์	ไม่เลือกทำกิจกรรม		เลือกทำกิจกรรม		t	p-value
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านสิ่งดึงดูด	4.02	0.58	4.11	0.54	-1.564	0.119
2. ด้านมีเส้นทางขนส่งเข้าถึง	3.93	0.55	3.95	0.60	-0.345	0.730
3. ด้านมีสิ่งอำนวยความสะดวก	3.94	0.66	3.96	0.65	-0.327	0.744
4. ด้านที่พัก	4.07	0.65	4.12	0.62	-0.814	0.416
5. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว	4.14	0.61	4.23	0.63	-1.422	0.156
รวม	4.02	0.48	4.07	0.48	-1.116	0.265

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.24 พบว่า นักศึกษามีพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมการสร้างบ้าน/สร้างโรงเรียนต่างกัน มีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์ไม่แตกต่างกัน ทั้งโดยภาพรวม และรายด้าน

ตารางที่ 4.25 การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์กับพฤติกรรม
การเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาอาชีพแก่คนในชุมชน

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยว บำเพ็ญประโยชน์	ไม่เลือกทำกิจกรรม		เลือกทำ กิจกรรม		t	p-value
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านสิ่งดึงดูด	4.06	0.57	4.05	0.56	0.134	0.893
2. ด้านมีเส้นทางขนส่งเข้าถึง	3.95	0.56	3.90	0.59	0.793	0.428
3. ด้านมีสิ่งอำนวยความสะดวก	3.99	0.66	3.82	0.61	2.231	0.026*
4. ด้านที่พัก	4.11	0.65	4.01	0.58	1.418	0.157
5. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว	4.16	0.63	4.23	0.59	-0.929	0.354
รวม	4.05	0.48	4.00	0.47	0.955	0.340

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.25 พบว่า นักศึกษามีพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาอาชีพแก่คนในชุมชนต่างกัน มีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์แตกต่างกัน ($P > 0.05$) โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 โดยสรุปคือ นักศึกษาที่เลือกเข้าร่วมและไม่เข้าร่วมกิจกรรมนั้น มีปัจจัยในการพิจารณาคือ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

ตารางที่ 4.26 การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์กับพฤติกรรม
การเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยว บำเพ็ญประโยชน์	ไม่เลือกทำ กิจกรรม		เลือกทำ กิจกรรม		t	p-value
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านสิ่งดึงดูด	4.03	0.55	4.10	0.59	-1.092	0.276
2. ด้านมีเส้นทางขนส่งเข้าถึง	3.96	0.55	3.91	0.61	0.797	0.426
3. ด้านมีสิ่งอำนวยความสะดวก	3.93	0.65	3.96	0.65	-0.423	0.672
4. ด้านที่พัก	4.07	0.67	4.12	0.56	-0.711	0.478
5. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว	4.15	0.63	4.23	0.59	-1.220	0.223
รวม	4.03	0.49	4.06	0.46	-0.672	0.502

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.26 พบว่า นักศึกษามีพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนต่างกัน มีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.27 การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์กับพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมกิจกรรมดูแล ช่วยเหลือผู้ป่วยในชุมชน

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยว บำเพ็ญประโยชน์	ไม่เลือกทำกิจกรรม		เลือกทำกิจกรรม		t	p-value
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านสิ่งดึงดูด	4.03	0.57	4.13	0.54	-1.477	0.140
2. ด้านมีเส้นทางขนส่งเข้าถึง	3.92	0.57	4.01	0.58	-1.403	0.161
3. ด้านมีสิ่งอำนวยความสะดวก	3.94	0.66	3.96	0.63	-0.222	0.824
4. ด้านที่พัก	4.06	0.63	4.17	0.66	-1.442	0.150
5. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว	4.16	0.63	4.21	0.59	-0.656	0.512
รวม	4.02	0.47	4.10	0.49	-1.288	0.199

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.27 พบว่า นักศึกษามีพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมดูแล ช่วยเหลือผู้ป่วยในชุมชนต่างกัน มีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.28 การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์กับพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมสร้างฝายกักเก็บน้ำในหมู่บ้าน

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยว บำเพ็ญประโยชน์	ไม่เลือกทำกิจกรรม		เลือกทำกิจกรรม		t	p-value
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านสิ่งดึงดูด	4.03	0.57	4.13	0.53	-1.451	0.148
2. ด้านมีเส้นทางขนส่งเข้าถึง	3.94	0.57	3.93	0.57	0.163	0.871
3. ด้านมีสิ่งอำนวยความสะดวก	3.94	0.65	3.96	0.65	-0.227	0.821
4. ด้านที่พัก	4.12	0.62	4.00	0.67	1.694	0.091
5. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว	4.17	0.63	4.20	0.57	-0.382	0.703
รวม	4.04	0.49	4.04	0.45	-0.015	0.988

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.28 พบว่า นักศึกษามีพฤติกรรมการเข้าร่วมสร้างฝายกักเก็บน้ำในหมู่บ้านต่างกัน มีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.29 การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์กับพฤติกรรม
การเข้าร่วมกิจกรรมปลูกป่า/ป่าชายเลน

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ การท่องเที่ยวบำเพ็ญ ประโยชน์	ไม่เลือกทำกิจกรรม		เลือกทำกิจกรรม		t	p-value
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านสิ่งดึงดูด	3.99	0.55	4.13	0.57	-2.457	0.014*
2. ด้านมีเส้นทาง ขนส่งเข้าถึง	3.86	0.56	4.01	0.57	-2.693	0.007*
3. ด้านมีสิ่งอำนวยความสะดวก	3.86	0.63	4.02	0.66	-2.322	0.021*
4. ด้านที่พัก	4.03	0.63	4.14	0.63	-1.741	0.083
5. ด้านกิจกรรมการ ท่องเที่ยว	4.09	0.61	4.25	0.61	-2.586	0.010*
รวม	3.97	0.46	4.11	0.48	-2.977	0.003*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 4.29 พบว่า นักศึกษามีพฤติกรรมการเข้าร่วมปลูกป่า/ป่าชายเลนต่างกัน มีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์โดยรวมแตกต่างกัน ($P > 0.05$) ในรายด้านมีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์ ด้านสิ่งดึงดูด ด้านมีเส้นทางขนส่งเข้าถึง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 โดยสรุปคือนักศึกษาที่เลือกเข้าร่วมและไม่เข้าร่วมกิจกรรมนั้นมีปัจจัยในการพิจารณาคือด้านเส้นทางขนส่งเข้าถึง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว

ตารางที่ 4.30 การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์กับพฤติกรรม
การเข้าร่วมกิจกรรมช่วยเหลือสัตว์ป่า

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวบำเพ็ญ ประโยชน์	ไม่เลือกทำกิจกรรม		เลือกทำกิจกรรม		t	p-value
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านสิ่งดึงดูด	4.05	0.55	4.08	0.62	-0.332	0.740
2. ด้านมีเส้นทางขนส่งเข้าถึง	4.08	0.62	3.94	0.56	-0.101	0.919
3. ด้านมีสิ่งอำนวยความสะดวก	3.94	0.64	3.94	0.68	-0.030	0.976
4. ด้านที่พัก	4.08	0.63	4.10	0.66	-0.149	0.881
5. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว	4.16	0.61	4.24	0.64	-1.081	0.280
รวม	4.03	0.48	4.06	0.49	-0.426	0.670

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.30 พบว่า นักศึกษามีพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมช่วยเหลือสัตว์ป่า
ต่างกัน มีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์ไม่แตกต่างกัน ($P>0.05$)

ตารางที่ 4.31 การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์กับพฤติกรรม
การเข้าร่วมกิจกรรมฟื้นฟูระบบนิเวศทางทะเล

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวบำเพ็ญ ประโยชน์	ไม่เลือกทำกิจกรรม		เลือกทำกิจกรรม		t	p-value
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านสิ่งดึงดูด	4.06	0.54	4.04	0.64	0.280	0.780
2. ด้านมีเส้นทางขนส่งเข้าถึง	3.94	0.57	3.92	0.58	0.265	0.791
3. ด้านมีสิ่งอำนวยความสะดวก	3.94	0.65	3.94	0.66	-0.026	0.980
4. ด้านที่พัก	4.10	0.62	4.04	0.68	0.791	0.429
5. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว	4.15	0.62	4.24	0.61	-1.265	0.207
รวม	4.04	0.49	4.04	0.48	0.006	0.995

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.31 พบว่า นักศึกษามีพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมฟื้นฟูระบบนิเวศทาง
ทะเลต่างกัน มีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์ไม่แตกต่างกัน ($P>0.05$)

4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในจังหวัดอุบลราชธานีจากการสัมภาษณ์

ในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในจังหวัดอุบลราชธานี และได้ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ซึ่งได้ข้อค้นพบดังต่อไปนี้

4.2.1 ลักษณะของชุมชนที่เป็นสถานที่ในการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์

จากการสัมภาษณ์ พบว่า สถานที่ในการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์มีลักษณะเป็นชุมชน วัดและโรงเรียนที่มีสถานที่ตั้งอยู่ห่างไกลจากตัวเมือง ประกอบด้วยชุมชน วัดและโรงเรียนที่อยู่ในช่วงที่กำลังพัฒนา ปรับปรุง ซ่อมแซมหรือมีปัญหาในการพัฒนาไม่ว่าจะเป็นด้านสถานที่ หรือด้านความรู้การศึกษาที่มีพื้นที่ติดชายแดนในเขตจังหวัดอุบลราชธานี และพื้นที่จังหวัดใกล้เคียงกับจังหวัดอุบลราชธานี เช่น จังหวัดยโสธร จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดอำนาจเจริญ จังหวัดศรีสะเกษ โดยชุมชนในจังหวัดดังกล่าวจะมีแหล่งท่องเที่ยวอยู่บริเวณใกล้เคียงกับสถานที่ออกค่ายและสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความดึงดูดใจ นอกจากนี้ ลักษณะชุมชนเป็นชุมชนตั้งแต่ชุมชนขนาดเล็กไปจนถึงชุมชนที่มีขนาดใหญ่ ตั้งอยู่ห่างไกลจากตัวเมือง มีการเดินทางเข้าถึงลำบาก มีเพียงเฉพาะบางกลุ่มที่เลือกชุมชนที่ตั้งอยู่ไม่ไกลจากตัวเมืองมากและการเดินทางเข้าถึงได้อย่างสะดวกกว่า เนื่องจากชุมชนที่ไม่ห่างไกลมากจะทำให้เอื้อต่อการทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่จำเป็นต้องใช้วิธีการขนย้ายอุปกรณ์จำนวนมากในการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในแต่ละครั้ง

4.2.2 เหตุผลที่เลือกออกค่ายบำเพ็ญประโยชน์

จากการสัมภาษณ์ พบว่า เหตุผลที่เลือกออกค่ายบำเพ็ญประโยชน์ มาจากความต้องการที่จะช่วยเหลือสังคม และความต้องการที่จะพัฒนา ปรับปรุง ชุมชนให้เกิดการพัฒนาต่อคนในชุมชน วัด โรงเรียน นอกจากนั้นยังมีความต้องการที่จะช่วยเหลือด้านการศึกษาโรงเรียนที่ขาดแคลน อุปกรณ์การเรียนการสอนที่ยังรอการสนับสนุนจากภาครัฐ จึงเป็นสาเหตุที่ต้องจัดค่ายบำเพ็ญประโยชน์ขึ้น ตลอดจนมีความต้องการที่จะใช้ความรู้ในแขนงต่างๆ ตามที่ตนเองได้ศึกษาอยู่มาใช้ทำประโยชน์การออกค่ายอาสาในรูปแบบต่างๆ ได้แก่ การพัฒนาองค์ความรู้ความเข้าใจให้แก่ชุมชนในด้านการใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าและเครื่องยนต์ การสร้างและซ่อมแซมสถานที่สาธารณะที่ทำให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและชุมชนนั้นๆ การตรวจสุขภาพและให้การรักษากับผู้ป่วยผู้สูงอายุ และสร้างเสริมประสบการณ์ที่สามารถต่อยอดไปยังการสร้างอาชีพให้กับคนในชุมชน เพื่อให้คนในชุมชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ให้นักศึกษามีความใกล้ชิดและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน อีกทั้งยังเป็นการใช้เวลาว่างนอกจากการเรียนทำประโยชน์แก่สังคม

4.2.3 เกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินใจเลือกแหล่งท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์

จากการสัมภาษณ์ พบว่า เกณฑ์ส่วนใหญ่ที่ผู้ในการตัดสินใจเลือกแหล่งท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ประกอบด้วย

1. ที่ตั้งของชุมชน โดยชุมชนส่วนใหญ่ที่เลือกไปนั้นจะอยู่ห่างไกลจากตัวเมือง และอยู่ในถิ่นทุรกันดาร พร้อมทั้งชุมชนที่เลือกนั้นอยู่ในพื้นที่ของจังหวัดศรีสะเกษ ยโสธร อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี
2. สภาพของชุมชนที่มีความเจริญค่อนข้างน้อย ได้รับการสนับสนุน และการพัฒนาน้อย
3. ความต้องการในการพัฒนาของชุมชน ซึ่งในส่วนนี้จะได้จากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นของชุมชนว่ามีความต้องการในด้านใด อย่างไรบ้าง
4. องค์กรประกอบภายในชุมชน ได้แก่ หมู่บ้าน วัด โรงเรียน
5. เงินทุนสนับสนุนในการทำกิจกรรม
6. เส้นทาง เวลาในการเดินทาง พิจารณาจากความสะดวกในการเข้าถึงพื้นที่ในการบำเพ็ญประโยชน์
7. ขนาดของชุมชนและจำนวนประชากรในชุมชน
8. การได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐและหน่วยงานอื่นๆ
9. วัตถุประสงค์ของการเลือกออกค่ายอาสาที่ต้องการทำกิจกรรม
10. งบประมาณในการสนับสนุนกิจกรรม

4.2.4 กระบวนการในการหาข้อมูลสนับสนุนการเลือกแหล่งท่องเที่ยวเพื่อออกค่ายบำเพ็ญประโยชน์

จากการสัมภาษณ์ พบว่า ข้อมูลที่สนับสนุนการเลือกแหล่งท่องเที่ยวเพื่อออกค่ายบำเพ็ญประโยชน์นั้น ในเบื้องต้นได้จากการสืบค้นข้อมูลทางระบบอินเทอร์เน็ต ข้อมูลจากสมาชิกในชมรม และคำแนะนำจากอาจารย์ รุ่นพี่ รวมทั้งคนในพื้นที่ หรือทางชุมชนเสนอขอความช่วยเหลือ นอกจากนั้นยังได้รับข้อมูลจากแหล่งอื่นๆ เช่น จากหน่วยงานของภาครัฐเช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.), พัฒนาสังคมและมนุษย์จังหวัด (พมจ.), สำนักงานส่งเสริมสุขภาพและสาธารณสุขจังหวัด (สสส.) และองค์กรเอกชน เช่น โรงน้ำตาลสหเรือง จ.มุกดาหาร หลังจากนั้นจะมีการลงสำรวจพื้นที่เบื้องต้น เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะชุมชนที่ต้องการออกค่ายอาสา สภาพพื้นที่ในปัจจุบันและความต้องการของชุมชนในการพัฒนา ซึ่งระยะเวลาในการสำรวจลงพื้นที่ในการหาข้อมูล เริ่มตั้งแต่ 2 เดือนไปจนถึงระยะเวลา 1 ปี และนำข้อมูลที่ได้มาพิจารณาคัดเลือกพื้นที่ที่เหมาะสมในการบำเพ็ญประโยชน์ ซึ่งตลอดระยะเวลาที่มีการหาข้อมูลและออกค่ายอาสาจะมีอาจารย์เป็นที่ปรึกษาคอยให้คำแนะนำอยู่เสมอ

4.2.5 จำนวนครั้งที่เดินทางท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์

จากการสัมภาษณ์ พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ผ่านประสบการณ์การออกค่ายมากกว่า 5 ครั้งต่อปี และเดินทางมากที่สุดถึง 30 ครั้ง ซึ่งจะเป็นค่ายภายในคณะและมีบางค่ายมีผลต่อวิชาที่ศึกษา และการสัมภาษณ์ยังพบอีกว่าในบางค่ายมีการออกค่ายอาสาทุกๆ เดือน โดยใช้เวลาในช่วงวันหยุด เสาร์-อาทิตย์ และการออกค่ายแต่ละครั้งใช้ส่วนใหญ่จะใช้เวลา 3 วัน 2 คืน

4.2.6 สถานที่ที่เคยเดินทางท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์

จากการสัมภาษณ์ พบว่า สถานที่ในการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ที่นิยมออกค่ายอาสาพัฒนาชุมชนในบริเวณพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. หมู่บ้านผาสุข ตำบลเตย อำเภอม่วงสามสิบ
2. อุทยานแห่งชาติภูจองนายอย อำเภอนาจะหลวย
3. สามพันโบก อำเภอโพธิ์ไทร
4. ชุมชนบ้านเก่ากลาง ตำบลห้วยคา อำเภอบუნทริก
5. ตำบลบัวงาม อำเภอบุนทริก
6. อุทยานแห่งชาติผาแต้ม-ผาชนะได อำเภอโขงเจียม
7. ตำบลหัวดอน อำเภอเขื่องใน
8. อุทยานแห่งชาติแก่งตะนะ อำเภอโขงเจียม
9. โรงเรียนโดมประดิษฐ์วิทยา อำเภอน้ำยืน
10. โรงเรียนบ้านราษฎร์สามัคคี อำเภอเดชอุดม
11. โรงเรียนบ้านป่าตาว อำเภอเดชอุดม
12. บ้านท่าล้ง ตำบลตามุย อำเภอโขงเจียม
13. โรงเรียนบ้านโนน ตำบลสงยาง อำเภอศรีเมืองใหม่

และนอกจากนี้ คณะผู้วิจัยยังพบว่า ในบริเวณพื้นที่ในใกล้เคียงของจังหวัดอุบลราชธานี ยังมีสถานที่ที่ผู้ให้สัมภาษณ์เคยเดินทางท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ ดังนี้

1. โรงเรียนบ้านยางชุมน้อย อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ
2. โรงเรียนศรีคุณวิทยาบึงล้งค์ อำเภอพนม จังหวัดอำนาจเจริญ
3. โรงเรียนบ้านดงบัง ตำบลน้ำปลีก จังหวัดอำนาจเจริญ
4. โรงเรียนดงหลวงวิทยา อำเภอดงหลวง จังหวัดมุกดาหาร

4.3 ศักยภาพและความพร้อมในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในจังหวัดอุบลราชธานี

ในการศึกษาศักยภาพและความพร้อมในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการบำเพ็ญประโยชน์ในจังหวัดอุบลราชธานี คณะผู้วิจัยได้ศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสำรวจพื้นที่ ประกอบการศึกษาจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิที่เกี่ยวข้อง นำเสนอรายละเอียดได้ดังนี้

4.3.1 บ้านท่าล้ง ตำบลห้วยไผ่ อำเภอโขงเจียม

1) ข้อมูลเบื้องต้น

บ้านท่าล้ง ตั้งอยู่ห่างจากบ้านหนองผือน้อย ประมาณ 10 กิโลเมตร สภาพพื้นที่เป็นพื้นที่ลาดชัน เป็นหินโดยส่วนใหญ่ อยู่ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติผาแต้ม ซึ่งแต่เดิมนั้น ชาวบ้านท่าล้งอาศัยอยู่ที่บ้านหนองเม็ก ประเทศลาว ปัจจุบันคือ บ้านลาดเสีย เมืองชนะสมบุรณ์ แขวงจำปาสัก ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เมื่อประมาณปีพุทธศักราช 2452 ซึ่งชาวบุรุษบ้านหนองเม็ก ได้อพยพมาอาศัยอยู่ที่บริเวณถ้ำทรายติดกับลำน้ำโขงฝั่งขวา (บริเวณบ้านตามุย) ต่อมา น้ำท่วมถ้ำทรายจึงได้อพยพมาอยู่บริเวณทางทิศตะวันออกของถ้ำทราย ประมาณ 5 กิโลเมตร ในครั้งแรกชื่อหมู่บ้านคือ บ้านท่าล้ง เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวเป็นบริเวณที่ผู้คนใช้เป็นเส้นทางแม่น้ำโขงเพื่อไปหาปลาและเดินทางเรือ และเมื่อมีการตั้งชื่อหมู่บ้านตามกฎหมายและแต่งตั้งผู้ใหญ่บ้าน จึงได้เปลี่ยนเป็น “ท่าล้ง” ตามสำเนียงภาษาของชาวลาว

2) ศักยภาพและความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์

ในการศึกษาพบว่า ในแต่ละปีจะมีกลุ่มนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยในเขตจังหวัดอุบลราชธานีและพื้นที่ใกล้เคียง ให้ความสนใจและเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชน ทั้งในรูปแบบการท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาและเรียนรู้เกี่ยวกับวิถีของชุมชน หรือการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ คณะผู้วิจัยจึงนำเสนอศักยภาพและความพร้อมของบ้านท่าล้งในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการบำเพ็ญประโยชน์ ดังนี้

1. ด้านสิ่งดึงดูดใจ

- ชนเผ่าชาวลาวที่มีความเก่าแก่และมีเอกลักษณ์ทางด้านวัฒนธรรม ประเพณี ภาษา และความเป็นอยู่
- มีอุทยานการศึกษา โรงเรียนเพียรหลวง 2 โดยมีศูนย์การเรียนรู้เกี่ยวกับการจักสานกระติบ เสือเตย ยาสมุนไพรพื้นบ้าน การจำลองวิถีชีวิตของชนเผ่าลาว
- วิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของชนเผ่าลาว ซึ่งเป็นชุมชนริมโขงที่มีความสงบ ร่มรื่นและเงียบสงบ
- วัดภูเขาวง เป็นวัดประจำหมู่บ้านที่ไม่มีขนาดใหญ่โตด้วยสิ่งก่อสร้างที่มีเพียงศาลา ภายในวัดมีรอยพระพุทธรูป
- กิจกรรมล่องเรือชมทิวทัศน์สองฝั่งโขงไทย-ลาว
- แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ใกล้เคียง ได้แก่ หินโยกเต่าชมดาว แก้วพันโบก ผาเจ็ก ผาเมย ภาพเขียนสี

ภาพที่ 4.1 อุทยานการเรียนรู้โรงเรียนเพียรหลวง 2

ภาพที่ 4.2 สภาพพื้นที่ภายในชุมชนบ้านท่าล้ง

2. ด้านการเข้าถึง

การเดินทางจากตัวจังหวัดอุบลราชธานีไปยังบ้านท่าล้ง ในระยะทางระหว่างตัวจังหวัดมายังอำเภอโขงเจียมจะมีรถประจำทางให้บริการ แต่จะไม่มีรถประจำทางที่เข้าถึงหมู่บ้านโดยตรง ส่วนใหญ่ใช้รถส่วนตัว โดยใช้เส้นทางอุทยานแห่งชาติผาแต้ม เมื่อมาถึงบ้านหนองผือ น้อยเลี้ยวซ้ายตรงสามแยกบ้านกุ่ม แล้วให้เลี้ยวซ้ายตรงสี่แยกแรก ประมาณ 10 กิโลเมตร ที่สุดถนนบ้านท่าล้ง ซึ่งเป็นเส้นทางถนนลาดยาง สลับกับถนนดินลูกรัง และภายในหมู่บ้านเป็นถนนคอนกรีต

ภาพที่ 4.3 ถนนทางเข้าหมู่บ้านท่าลั้ง

3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

- ไฟฟ้า น้ำประปา และน้ำบาดาล
- ร้านขายของชำ 4 ร้าน
- ร้านอาหาร 3 ร้าน
- ปั้มน้ำมัน 2 แห่ง
- มีห้องน้ำสาธารณะบริเวณศาลาภิรมโขง ไม่มีตู้โทรศัพท์สาธารณะ
- โทรคมนาคม มีสัญญาณโทรศัพท์ของค่ายเอไอเอส และทรูมูฟ
- แพทย์หมู่บ้าน และ อสม.
- หน่วยรักษาความปลอดภัย ในชุมชน ได้แก่ หน่วย อ.ป.พ.ร. ของหมู่บ้าน
- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชนตำบลหนองผือน้อย

4. ด้านที่พัก

- มีโฮมสเตย์ในหมู่บ้านบริการสำหรับนักท่องเที่ยว โดยมีการกำหนดค่าใช้จ่ายในการเข้าพักคือ จำนวน 200 บาท/คืน/คน โดยนักท่องเที่ยวจะได้รับที่พักพร้อมอาหารเช้าชุดสำหรับตักบาตรเช้า และอาหารว่าง ซึ่งการให้บริการโฮมสเตย์ของชุมชนบ้านท่าลั้ง จะเปิดให้บริการ 6 เดือน และปิด 6 เดือนในช่วงฤดูกาลเก็บเกี่ยวคือ ประมาณเดือนพฤษภาคม-ตุลาคมของทุกปี

ภาพที่ 4.4 สภาพบ้านพักโฮมสเตย์ (อยู่ในระหว่างฤดูกาลปิดบริการ)

- ศาลาวัด และ อาคารเรียนในโรงเรียนเพียรหลวง2 (ชื่อเดิม โรงเรียนบ้านท่าล่าง) จะใช้ในกรณีที่เป็กลุ่มนักศึกษาที่มาเป็นหมู่คณะขนาดใหญ่ ซึ่งจะแบ่งสัดส่วนคือ กลุ่มผู้ชายจะเข้าพักที่ศาลาวัด ส่วนผู้หญิงจะให้นอนที่อาคารเรียน

- ที่พักอื่นๆ ที่อยู่ก่อนถึงทางเข้าหมู่บ้าน ได้แก่ บ้านดิน โฮมสเตย์ วิจิตรรา แค้มป์ส & รีสอร์ท เรือนกะยอม รีสอร์ท เป็นต้น

5. ด้านกิจกรรม

กิจกรรมการท่องเที่ยว

- วัฒนธรรมประเพณี กลุ่มชาติพันธุ์ ชาวบรู
- ชมถ้ำ น้ำตกผาโศก
- ศึกษาธรรมชาติวิทยาแก้พันโบก ล่องแพ ล่องเรือ
- ชมประวัตigroupชาติพันธุ์ ชาวบรู
- ศึกษาอาชีพจากกลุ่มจักสาน กลุ่มทำสมุนไพร และศึกษาเศรษฐกิจ

พอเพียง

กิจกรรมที่สนับสนุนการบำเพ็ญประโยชน์

- การให้ความรู้ชาวบ้านเกี่ยวกับการทำการเกษตร
- การฝึกอาชีพต่างๆ
- การให้ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ วัฒนธรรม ประเพณี และ ชุมชน
- การพัฒนาและปรับปรุงพื้นที่ในแหล่งท่องเที่ยว
- การสอนหนังสือ สอนภาษาอังกฤษเบื้องต้นให้กับเด็กนักเรียน
- การสร้างอาคารหรือโรงนอนสำหรับผู้เดินทางเข้าในลักษณะหมู่คณะที่

ต้องการพักค้างคืน

ภาพที่ 4.5 ป้ายประวัติของหมู่บ้าน โดยคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

3) ปัญหาและอุปสรรคในการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์

- เสไฟฟ้าในหมู่บ้านยังเป็นเสาไม้ ไม่มีความแข็งแรงและมีปัญหาในช่วงที่ฝนตกหนัก มีลมพัดแรง

- ขาดการประชาสัมพันธ์ทางการท่องเที่ยว เช่น แผ่นพับ โบรชัวร์
- ขาดอาคารเรือนนอนขนาดใหญ่สำหรับนักท่องเที่ยวที่มาเป็นหมู่คณะ
- ยังไม่มีการกำหนดอัตราค่าเข้าชมแหล่งท่องเที่ยวภายในหมู่บ้าน
- ขาดการจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่เคยได้ทำ

มาแล้ว

4.3.2 อุทยานแห่งชาติภูจองนายอย อำเภอนาจะหลวย

1) ข้อมูลเบื้องต้น

อุทยานแห่งชาติภูจองนายอย ตั้งอยู่ในท้องที่อำเภอบุญทริก อำเภอนาจะหลวย และอำเภอ น้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศลาวและประเทศกัมพูชา พื้นที่ป่าอยู่ในส่วนหนึ่งของเทือกเขาพนมดงรัก เป็นอุทยานแห่งชาติอีกแห่งหนึ่งในจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งได้มีการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ของกลุ่มนักศึกษาในจังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดในพื้นที่ใกล้เคียง

2) ศักยภาพและความพร้อมในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์

1. ด้านสิ่งดึงดูดใจ

- สถานที่น่าสนใจในอุทยานแห่งชาติภูจอง-นายอย ได้แก่

1) น้ำตกห้วยหลวง (น้ำตกบักเตว) เป็นน้ำตกสูงประมาณ 30 เมตร แบ่งเป็น 3 ชั้น ตกลงสู่หุบเขาที่มีลักษณะเป็นอ่างน้ำขนาดเล็ก มีหาดทรายขาวและน้ำเป็นสีมรกต

งดงาม ช่วงที่เหมาะสมแก่การท่องเที่ยวคือ เดือนกันยายน-กุมภาพันธ์ น้ำตกห้วยหลวง ไปยังน้ำตกจุ่มจิม หรือน้ำตกประโอนละออ ซึ่งเกิดจากสายน้ำที่ไหลลดระดับจากน้ำตกห้วยหลวง

2) สวนหินพลาญยาว เป็นกลุ่มหินรูปร่างแปลกตา ตั้งกระจายอยู่ทั่วไปเป็นบริเวณกว้าง

3) จุดชมทิวทัศน์ผาผึ้ง อยู่ถัดจากสวนหินพลาญยาว สามารถชมทิวทัศน์ที่สวยงามตามแนวชายแดนราชอาณาจักรกัมพูชาและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

4) น้ำตกแก้งแม่ปอง อยู่ห่างจากน้ำตกห้วยหลวงไปทางใต้ประมาณ 9 กิโลเมตร ตามทางเดินป่า เป็นน้ำตกที่เกิดจากลำไ้มน้อย

5) แก่งศิลาทิพย์ เป็นแก่งขนาดใหญ่ ห่างจากที่ทำการประมาณ 3 กิโลเมตร เกิดจากลำธารห้วยหลวงไหล

6) ผ่านลานหินทราย ผ่านแก่งหินหักลงเป็นชั้นจนเกิดเป็นน้ำตกขนาดเล็กบริเวณลานหินกลางลำธารเกิดปรากฏการณ์ “กุ่มลักษณะ” คือ หินเกิดเป็นช่องหลุมรูกลมขนาดเล็กใหญ่ ตื้นลึกแตกต่างกันไป ตามความแรงของสายน้ำ

7) พลาญกงเกวียน ลานหินกว้างที่ด้านหน้ามีกลุ่มหินลักษณะเป็นเพิงตามธรรมชาติ มีดอกไม้ป่าและพันธุ์ไม้ขึ้นสลับกันเป็นหย่อม ๆ และนักเดินทางในอดีตได้ใช้ประโยชน์จากเพิงหินเหล่านี้ในการกำบังแดดและฝนในระหว่างการเดินทาง จึงเป็นที่มาของชื่อ “พลาญกงเกวียน” พลาญ หมายถึง บริเวณที่เป็นลานกว้าง กงเกวียน เพี้ยนมาจาก พวงเกวียนที่หมายถึง ประทุนเกวียนหรือกระทุนเกวียนที่เป็นสิ่งกำบังแดดบนเล่เกวียนหรือกระทุนเกวียนที่เป็นสิ่งกำบังแดดบนเล่เกวียนที่ใช้เป็นพาหนะการเดินทางในสมัยโบราณ

8) ภูหินด่าง เป็นจุดชมวิวน้ำผาสูงมองเห็นทัศนียภาพป่าในเขตสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและราชอาณาจักรกัมพูชาซึ่งอยู่เบื้องล่าง ตามลานหินมีลักษณะทางธรณีวิทยาที่แปลกจากแหล่งอื่น ๆ คือบนผืนผนังผาที่เว้าเข้ามามีบันไดชันชันชัน บ้างคล้ายใครเอาสีไปป้ายทาไว้ เป็นภาพจิตรกรรมโดยธรรมชาติที่สวยงาม ซึ่งนักธรณีวิทยาอธิบายว่าเป็นหลักฐานบ่งบอกถึงสภาพอากาศที่แห้ง เมื่อประมาณหลายร้อยล้านปี จึงส่งผลให้มีการตกตะกอนของแร่ธาตุบางอย่างในน้ำทะเลก่อให้เกิดลักษณะทางธรณีวิทยา

2. ด้านการเข้าถึง

การเดินทาง โดยเป็นถนนลาดยางสลับกับทางลูกรัง และ คอนกรีต ไปยังอุทยานฯ มี 2 เส้นทาง คือ

1. ใช้เส้นทางสายอุบลราชธานี-เดชอุดม-น้ำยืน-นาจะหลวย 140 กิโลเมตร ก่อนถึงนาจะหลวย 10 กิโลเมตร มีทางแยกขว้างอีก 8 กิโลเมตร

2. ใช้เส้นทางอุบลราชธานี-เดชอุดม-บุณฑริก-นาจะหลวย เลื่อนาจะหลวยไป 10 กิโลเมตร มีทางแยกซ้าย 8 กิโลเมตร

ซึ่งทั้งสองเส้นทางไม่มีรถประจำทางเข้าถึงอุทยาน และส่วนมากใช้รถส่วนตัวเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว

3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

- ห้องน้ำ 5 แห่ง โดยอยู่บริเวณพื้นที่กางเต็น 1 แห่ง บริเวณทาง

น้ำตกห้วยหลวง 2 แห่ง

กับพื้นที่กางเต็นท์

- ร้านอาหาร 5 ร้านในบริเวณทางลงน้ำตก และยังมีบริเวณที่ไถ่

- ตู้โทรศัพท์สาธารณะ 2 ตู้

- ลานจอดรถ 5 แห่ง รวมทั้ง รถยนต์ รถจักรยานยนต์

- ไฟฟ้า น้ำประปา และถังขยะในบริเวณต่างๆ ภายในอุทยาน

แห่งชาติภูจอง-นายอยที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว

- ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว 2 แห่ง คือบริเวณที่ทำการอุทยาน

แห่งชาติและบริเวณทางลงน้ำตกห้วยหลวง

ภาพที่ 4.6 ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวบริเวณทางลงน้ำตกห้วยหลวง

ภาพที่ 4.7 บริเวณลานจอดรถ

4. ด้านที่พัก

- ที่พักภายในอุทยานแห่งชาติภูจอง-นายอย มีบ้านพักจำนวน 10 หลัง โดยบ้านพักที่สามารถใช้บริการได้ประมาณ 5 หลัง และมีบ้านที่มีการชำรุด 5 หลัง และยังมีพื้นที่กางเต็นท์สำหรับนักท่องเที่ยว แต่นักท่องเที่ยวต้องนำเต็นท์ไปเอง ซึ่งยังไม่มี การจองพื้นที่ในการกางเต็นท์

ภาพที่ 4.8 บ้านพักภายในอุทยานแห่งชาติ

ภาพที่ 4.9 บริเวณกางเต็นท์สำหรับนักท่องเที่ยว

5. ด้านกิจกรรม

กิจกรรมการท่องเที่ยวโดยทั่วไป

- การศึกษาเรื่องสมุนไพรภายในอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย
- กิจกรรมเดินป่าภายในอุทยานแห่งชาติภูจอง-นายอย
- กิจกรรมเล่นน้ำตก
- กิจกรรมศึกษาพันธุ์ไม้ธรรมชาติ

- ล่องแพ และ ล่องแก่ง
- กิจกรรมการท่องเที่ยว ถ่ายภาพ
- การจัดประชุมสัมมนา จากหน่วยงานภาครัฐ และ บริษัทเอกชน

กิจกรรมที่สนับสนุนการบำเพ็ญประโยชน์

- การสร้างหรือ ทำฝายสำหรับการกักเก็บน้ำเพื่อใช้ อุปโภคบริโภค และการเกษตรในชุมชน

- การ ปลูกป่าในอุทยานแห่งชาติภูจอง-นายอย
- การสำรวจป่าในพื้นที่ อุทยานแห่งชาติภูจอง-นายอย
- การทำความสะอาด เก็บขยะ ภายในอุทยานแห่งชาติ

3) ปัญหาและอุปสรรคในการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์

- บ้านพักในเขตอุทยานชำรุดและยังไม่ได้รับการซ่อมแซม
- เจ้าหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวยังไม่เพียงพอ
- ลานจอดรถยังไม่เพียงพอ
- กิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์มีในเฉพาะพื้นที่อุทยาน
- ชุมชนใกล้เคียงและอุทยานแห่งชาติภูจองนายอยไม่ได้มีส่วนร่วมซึ่งกันและกันในการทำกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้อง

4.3.3 วัดมหาวนาราม (วัดป่าใหญ่) ตำบลในเมือง อำเภอเมือง

1) ข้อมูลเบื้องต้น

ชุมชนวัดมหาวนาราม (วัดป่าใหญ่) มีสถานที่ตั้ง ตั้งอยู่ถนนหลวง ด้านทิศใต้สถานี ตำรวจภูธรจังหวัดอุบลราชธานี วัดมหาวนาราม เป็นวัดพระอารามหลวง ชั้นตรี ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2322 เป็นตำหนักสงฆ์ ฝ่ายวิปัสสนากัมมัฏฐาน ต่อมาภายหลังขึ้นเป็นวัดชื่อว่า “วัดป่าหลวงมณีโชติสวสดี” และภายหลังได้เปลี่ยนชื่อเป็นวัดป่าใหญ่ หรือวัดมหาวนาราม และวัดนี้ยังเป็นวัดหนึ่งที่จัดทำต้นเทียนประเภทแกะสลัก เข้าร่วมกิจกรรมประเพณีแห่เทียนพรรษาในทุกๆ ปี โดยมีนายใบหัตถะมา เป็นประธานกรรมการวัดมหาวนารามซึ่งจะเป็นผู้กำกับดูแล และอำนวยความสะดวกแก่ทีมงานช่าง วัดมหาวนารามมีช่างแกะต้นเทียนรุ่นใหม่ และมีฝีมือสลักลวดลายได้อย่างงดงาม

2) ศักยภาพและความพร้อมในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์

1. ด้านสิ่งดึงดูดใจ

- ชุมชนวัดมหาวนารามนับเป็นอีกหนึ่งชุมชนเก่าแก่ของเมืองอุบล เนื่องจากมีประวัติการก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2322
- ภายในชุมชนมีวัดมหาวนาราม (วัดอารามหลวง) เป็นที่ประดิษฐานสถานของพระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมืองอันได้แก่ พระเจ้าใหญ่อินทร์แปลง และเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยม และเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติอย่างแพร่หลาย
- ภายในวัดมีโรงเรียนสำหรับสงฆ์และโรงเรียนสำหรับฆราวาส

- ชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในบริเวณใกล้เคียงหลายแหล่ง ทั้งแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนา และแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เช่น วัดมณีวนาราม วัดทุ่งศรีเมือง วัดแจ้งพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติอุบลราชธานี ทุ่งศรีเมือง เป็นต้น

2. ด้านการเข้าถึง

- นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงชุมชนได้ทั้งรถส่วนตัวและบริการคมนาคมขนส่งสาธารณะ

- ที่ตั้งของวัดอยู่ใจกลางเมืองอุบลราชธานี ใกล้สถานที่สำคัญๆ ของจังหวัด อาทิ ท่าอากาศยานนานาชาติอุบลราชธานี โรงพยาบาล สถานีตำรวจ เป็นต้น

- มีช่องทางการบริการข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวของวัดที่หลากหลาย เช่น Facebook เว็บไซต์ ร่วมมือกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย การท่องเที่ยวจังหวัดอุบลราชธานี นิตยสารต่างๆ เป็นต้น

- ภายในวัดมีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการรักษาความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว

3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

- ในชุมชนมีร้านอาหารและ เครื่องดื่มบริการสำหรับนักท่องเที่ยว

- ภายในวัดมีจุดจอดรถสำหรับรถยนต์ และจักรยานยนต์ไว้บริการสำหรับนักท่องเที่ยว

- ภายในวัดมีพื้นที่บริการเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว อาทิเช่น สุขา จุดทิ้งขยะ

- ภายในวัดมีบริเวณเช่าวัดถ่มมงคล

- ภายในวัดมีจุดบริการผ้าถุงและผ้าคลุมไหล่ให้สวมทับสำหรับนักท่องเที่ยวที่แต่งกายไม่สุภาพ

- มีกล้องวงจรปิดภายในอุโบสถ

4. ด้านที่พัก

- มีที่พักประเภทโรงแรมและ Service Apartment ที่ได้มาตรฐานการบริการและราคาไม่แพงในพื้นที่ใกล้เคียง

5. ด้านกิจกรรม

- มีรูปแบบกิจกรรมที่สร้างสรรค์และหลากหลาย อาทิ การแกะเทียนพรรษาประเภทติดพิมพ์ กิจกรรมการร่วมขบวนแห่เทียนเข้าพรรษา กิจกรรมสอนหนังสือ กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงพุทธ เป็นต้น

- มีรูปแบบกิจกรรมสามารถสร้างความภาคภูมิใจ อาทิ เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งของตกแต่งเทียนพรรษา

- กิจกรรมที่สามารถสร้างประโยชน์แก่สังคมได้หลากหลาย อาทิ อาสาสมัครด้านการบริการสาธารณะ (ดูแลเด็ก การบริจาคหนังสือและอุปกรณ์การเรียน โรงเรียน) อาสาสมัครด้านการเรียนการสอน (คอมพิวเตอร์ ภาษาต่างประเทศ นาฏศิลป์) อาสาสมัครด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (ทำความสะอาด การบำบัดน้ำเสีย) อาสาสมัครด้านการก่อสร้าง (การปรับปรุง

อาคารที่มีอยู่ งานบำรุงรักษา) อาสาสมัครด้านวัฒนธรรมการพัฒนา (การอนุรักษ์วัฒนธรรม) อาสาสมัครพัฒนาชุมชน (การปรับปรุงภูมิทัศน์)

3) ปัญหาและอุปสรรคในการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์

- กิจกรรมที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ยังไม่มีหลากหลาย ถึงขั้นที่วางรองเท้า อุปกรณ์ (เข็ม) สำหรับแกะเทียนยังไม่เพียงพอ
- ป้ายสำหรับบอกทางเข้าออกวัดยังไม่มี ความชัดเจนแผนผังภายในวัด
- วัดสามารถรองรับการแกะเทียนของนักท่องเที่ยวได้เพียงคราวละ 50 คน และระหว่างการแกะเทียนคนหล่อเทียนไม่สามารถหล่อได้ทันคนแกะเทียน ทำให้การแกะเทียนล่าช้า
- วัดไม่มีที่นั่งเพียงพอสำหรับการพักผ่อนสายตาระหว่างการแกะเทียนของนักท่องเที่ยว

นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยยังพบว่า ศักยภาพและความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในจังหวัดอุบลราชธานีในบริเวณอื่นๆ นอกเหนือจากการที่ได้กล่าวมาข้างต้น ได้แก่

1) กิจกรรมการบำเพ็ญประโยชน์ของมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ดังนี้

ดร.วิโรจน์ มโนพิโมกษ์ คณบดีคณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ให้การต้อนรับคณะอาจารย์และนักศึกษาจาก Far East University ประเทศเกาหลีใต้ ในโอกาสเดินทางร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ ระหว่างวันที่ 15-25 มกราคม 2556 ตาม โครงการความร่วมมือเพื่อแลกเปลี่ยนด้านวิชาการ ระหว่าง Far East University ประเทศเกาหลีใต้ และ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี เพื่อกระชับความสัมพันธ์ สร้างเครือข่ายทางการศึกษา และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมของทั้งสองประเทศ โดยมุ่งที่กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์แก่ชุมชน โดยมีนักศึกษาคณะบริหารศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ และคณะศิลปประยุกต์และการออกแบบ ร่วมแลกเปลี่ยนในครั้งนี้ด้วย

อาจารย์ดุสิต ศรีสร้อย ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา คณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี และผู้รับผิดชอบโครงการ เปิดเผยว่า หลังจากที่ทั้งสองสถาบันได้มีการลงนามความร่วมมือทางด้านวิชาการไปแล้ว ก็ได้กำหนดกิจกรรมแลกเปลี่ยนทางด้านวิชาการ และเมื่อวันที่ 15-25 มกราคม 2556 คณะอาจารย์ นักศึกษา Far East University จำนวน 10 คน ได้เดินทางร่วมกิจกรรมจิตอาสาพัฒนา ณ โรงเรียนบ้านดอนผอูง อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ที่ยังขาดการพัฒนาในหลายส่วน เราได้ดำเนินโครงการโดยการปรับปรุงในหลายส่วน อาทิ ปรับปรุงพื้นที่อาคาร สนามเด็กเล่น หอพักน้ำ สนามกีฬา มอบอุปกรณ์กีฬา จัดกิจกรรมสัมพันธ์ร้องเพลง เล่นเกมส์ สร้างความสนุกสนานและประทับใจกับน้องๆ นักเรียนเป็นอย่างดี ทั้งนี้ก่อนเดินทางกลับ คณะบริหารศาสตร์ ได้จัดพิธีบายศรีสู่ขวัญแก่คณะอาจารย์ และนักศึกษา ซึ่งเป็นประเพณีของชาวอีสานในการต้อนรับผู้มาเยือน หรือสร้างขวัญกำลังใจในการจากลากันในครั้งนี้ด้วย

ภาพที่ 4.10 นักศึกษา และคณาจารย์จาก Far East University สาธารณรัฐเกาหลี (เกาหลีใต้) ร่วมกันปลูกต้นไม้ ณ บริเวณรังก่อ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

ภาพที่ 4.11 Far East University ทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่ศูนย์เด็ก วันที่ 24 มกราคม 2556

ภาพที่ 4.12 Far East University ทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ทาสีเครื่องเล่นที่ศูนย์เด็ก
วันที่ 24 มกราคม 2556

การสัมภาษณ์เชิงลึกตัวแทนผู้ดูแลกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ของมหาวิทยาลัย Far East University, South Korea และมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ที่มีการจัดกิจกรรมการบำเพ็ญประโยชน์ 2 รอบ รอบละ 10 วัน

กิจกรรมที่นักศึกษาจากทั้ง 2 มหาวิทยาลัยได้ร่วมบำเพ็ญประโยชน์ ได้แก่

- กิจกรรมพัฒนาโรงเรียน อาทิ ทาสีกำแพงโรงเรียน ทาสีอุปกรณ์ในสนามเด็กเล่น จัดห้องสมุด ปรับปรุงบอร์ดิทรรศการของโรงเรียน เทปูนสำหรับลานกิจกรรม

- การบริจาคอุปกรณ์กีฬาสำหรับโรงเรียน

- ปลุกต้นไม้ ตัดหญ้าและดูแลต้นไม้

ทั้งนี้ ทางมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี จะมีการจัดโปรแกรมกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาจากมหาวิทยาลัย Far East University, South Korea ซึ่งมีการแจ้งล่วงหน้าอย่างชัดเจนว่า ประสงค์จะทำกิจกรรมเพื่อสังคม แต่ต้องไม่อันตราย และไม่ลำบากเกินไป

ซึ่งทางมหาวิทยาลัยได้เลือกโรงเรียนที่มีขนาดเล็ก และขาดความพร้อมในด้านวิชาการทั้ง 2 ครั้ง ทั้งหมด 4 โรงเรียน ได้แก่

ครั้งที่ 1 โรงเรียนบ้านนาแก โรงเรียนบ้านชาด และโรงเรียนบ้านคำผ่าน อำเภอมัญจาคีรี จ.อุบลราชธานี สาเหตุที่เลือก 3 โรงเรียน เนื่องจากมีจำนวนนักศึกษาทั้งชาวไทยและชาวเกาหลีจำนวนมากว่า 300 คน จึงต้องแบ่งกลุ่มการจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ออกเป็น 3 โรงเรียน และต้องมีการจัดสถานที่ค้างคืนสำหรับนักศึกษาภายในพื้นที่ อ.พิบูลมังสาหาร จำนวน 1 คืน ซึ่งจากการค้างคืนนอกพื้นที่ในครั้งนี้ ทำให้อาจารย์ผู้ควบคุมนักศึกษาจากประเทศเกาหลี ได้ร้องขอให้สถานที่ในการจัดกิจกรรมในครั้งต่อไป ขอให้เป็นที่ที่ใกล้บริเวณมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี เพื่อความสะดวกและความปลอดภัยสำหรับนักศึกษา

ครั้งที่ 2 โรงเรียนบ้านดอนผ่อง ต.ศรีโค อ.วารินชำราบ จ.อุบลราชธานี โรงเรียนนี้เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ยังขาดความพร้อมด้านอาคารและด้านวิชาการ ไม่ว่าจะเป็นอุปกรณ์การเรียน อุปกรณ์กีฬา และหนังสือต่างๆ

นอกจากนี้ นักศึกษาจากประเทศเกาหลี ยังได้เข้าสักการะพระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมืองอุบลฯ รวมทั้งเรียนรู้วิถีชีวิตวัฒนธรรมของชาวอุบลฯ จากการเที่ยวชมเมือง (City Tour)

2) ชุมชนบ้านปากบุง และ ชุมชนบ้านดอนม่วง ตำบลคันไร่ อำเภอสิริธร จังหวัดอุบลราชธานี

ชุมชนบ้านปากบุงและชุมชนบ้านดอนม่วง ตำบลคันไร่ อำเภอสิริธร จังหวัดอุบลราชธานี เป็นอีกพื้นที่ที่สามารถพัฒนาและเพิ่มศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ได้ คณะผู้วิจัยจึงได้นำเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับศักยภาพของพื้นที่ ดังนี้

ด้านสิ่งดึงดูดใจ

- เนื่องจากเป็นชุมชนริมน้ำมูล จึงทำให้มีสถานที่ท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่มีความสมบูรณ์และสวยงาม
- ชุมชนมีประเพณี และวัฒนธรรมที่มีสมบูรณ์ อาทิ ประเพณีฮีต 12 คอง 14, งานประจำปีวัดดอนธาตุ
- มีแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในบริเวณใกล้เคียงหลายแหล่ง ทั้งแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนา เชิงวัฒนธรรม เชิงธรรมชาติ เช่น แก่งตาดไฮ เกาตาดไฮ (ใหญ่กว่าแก่งสะพือ) เกาตาดเลี้ยว เป็นต้น
- อาชีพของประชาชนในชุมชนมีความหลากหลาย เช่น การประมง การทำนา การทำสวน การทำไม้กวาด เป็นต้น

ด้านการเข้าถึง

- มีบริการการบริการคมนาคมขนส่ง ยานพาหนะ ระหว่างชุมชนและอำเภอบึงสามพัน
- ระยะทางของเส้นทางการเดินทางระหว่างอำเภอบึงสามพันและชุมชน มีระยะทาง 15 กิโลเมตร

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

- ชุมชนมีร้านอาหารและเครื่องดื่มบริการสำหรับนักท่องเที่ยว
- ชุมชนมีกลุ่มอาสาสมัครในการดูแลรักษาความปลอดภัย
- ภายในชุมชนมีสถานพยาบาลที่สามารถปฐมพยาบาลเบื้องต้น และมีรถรับส่งผู้ป่วยกรณีฉุกเฉิน

ด้านที่พัก

- มีวัดและโรงเรียนภายในชุมชน ที่สามารถให้บริการที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ได้ ซึ่งทั้งวัดและโรงเรียนมีทำเลที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำมูลจึงทำให้มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการท่องเที่ยว

ด้านกิจกรรม

- ชุมชนมีรูปแบบกิจกรรมที่สร้างสรรค์และหลากหลาย เนื่องจากชุมชนมีกลุ่มอาชีพที่หลากหลาย สามารถสร้างเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวได้ ประกอบกับคนในชุมชนมีความกระตือรือร้น

- ชุมชนสามารถทำกิจกรรมที่สร้างประโยชน์แก่สังคมได้หลากหลาย อาทิ อาสาสมัครด้านการบริการสาธารณะ (ดูแลสัตว์ ดูแลเด็ก การบริจาคหนังสือ อุปกรณ์การเรียน) อาสาสมัครด้านการเรียนการสอน (คอมพิวเตอร์ ภาษาต่างประเทศ นาฏศิลป์) อาสาสมัครด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (การจัดการขยะและของเสีย ทำความสะอาดชุมชน) อาสาสมัครด้านการพัฒนาธุรกิจการค้า (การพัฒนาผลิตภัณฑ์ งานเกษตร การท่องเที่ยวชุมชน) อาสาสมัครด้านการแพทย์ (สาธารณสุข) อาสาสมัครพัฒนาชุมชน (การปรับปรุงภูมิทัศน์ ป้ายบอกทาง)

4.4 แนวทางการพัฒนาศักยภาพและความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวบําเพ็ญประโยชน์ของจังหวัดอุบลราชธานี

จากการศึกษาและวิเคราะห์ คณะผู้วิจัยได้สรุปศักยภาพและความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อบําเพ็ญประโยชน์ และนำเสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพและความพร้อมของพื้นที่ต้นแบบ ซึ่งในการพิจารณาคัดเลือกชุมชนต้นแบบของการท่องเที่ยวเพื่อบําเพ็ญประโยชน์ในจังหวัดอุบลราชธานี คณะผู้วิจัยได้คัดเลือกชุมชนบ้านท่าล่าง เพื่อเป็นต้นแบบในการพัฒนาศักยภาพและความพร้อมของพื้นที่ ดังนี้

4.4.1 สรุปศักยภาพและความพร้อมของบ้านท่าล่าง ตำบลห้วยไผ่ อำเภอโขงเจียม ในการเป็นชุมชนต้นแบบของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อบําเพ็ญประโยชน์ในจังหวัดอุบลราชธานี

จุดเด่น

1. ด้านสิ่งดึงดูดใจ

- มีวัฒนธรรมของชาวไทยบูรที่เก่าแก่ในจังหวัดอุบลราชธานี การสื่อสารในหมู่บ้านใช้ภาษาบูรร่วมกับภาษาไทย วิถีความเป็นอยู่แบบดั้งเดิม การทำประมงน้ำจืด การทำเกษตรบริเวณริมฝั่งโขง

- ภายในวัดประจำหมู่บ้านมีรอยพระพุทธรูป ลักษณะเป็นร่องฝ่าเท้าขนาดใหญ่ คล้ายรอยฝ่าเท้าด้านขวาของมนุษย์ รอยฝ่าเท้ามีขนาด 97 เซนติเมตร กว้าง 38 เซนติเมตร ลึก 2.3 เซนติเมตร ซึ่งมีอายุมากกว่า 400 ปี ก่อนการก่อตั้งหมู่บ้านและการสร้างวัด

- พื้นที่ของหมู่บ้านใกล้เขตอุทยานแห่งชาติผาแต้ม และมีแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงในหมู่บ้าน ได้แก่ อุทยานแห่งชาติผาแต้ม หินโยกเต่าชมดาว แก้วพันโบก ผาเจ็ก ผาเมย ภาพเขียนสี

- มีหัตถกรรมพื้นบ้านที่สำคัญ คือ การสานกระติบข้าว การทอเสื่อเตย

- มีอุทยานการเรียนรู้ของชุมชน ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่โรงเรียนเพียรหลวง 2

(โรงเรียนบ้านท่าลั้ง) โดยมีศูนย์เรียนรู้หัตถกรรมพื้นบ้าน ศูนย์เรียนรู้วัฒนธรรมและความเป็นอยู่ของชาวไทยบูร ศูนย์เรียนรู้สมุนไพรพื้นบ้าน

2. ด้านการเข้าถึง

- มีเส้นทางคมนาคมที่สะดวกจากตัวจังหวัดมาเขตตำบลห้วยไผ่ อำเภอโขงเจียม และยังมีระยะทางที่ห่างจากตัวอำเภอโขงเจียม ประมาณ 30 กิโลเมตร

3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

- มีระบบสาธารณูปโภคในหมู่บ้าน ได้แก่ ระบบไฟฟ้า น้ำประปา
- หมู่บ้านที่ ชาวบ้านดำเนินการเอง ระบบสัญญาณโทรศัพท์เคลื่อนที่ AIS DTAC
- มีป้ายบอกทางสำหรับการเดินทางไปยังบ้านท่าลั้ง
 - ร้านขายของที่ระลึกของชุมชนยังไม่ปรากฏชัดเจน ซึ่งในปัจจุบันมีการจัดทำเป็นศูนย์การเรียนรู้ที่มีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของชุมชน

4. ด้านที่พัก

- มีที่พักแบบโฮมสเตย์ให้บริการภายในชุมชน ซึ่งมีอัตราค่าบริการ 200 บาท/คน/คืน พร้อมอาหารพื้นบ้าน พร้อมทั้งยังมีที่พักให้บริการบริเวณทางเข้าหมู่บ้าน หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านดิน โฮมสเตย์ วิจิตรราแค้นปั๋ง & รีสอร์ท เรือนกะยอม รีสอร์ท เป็นต้น

5. ด้านกิจกรรม

- กิจกรรมในหมู่บ้านที่สามารถทำได้ มีทั้งกิจกรรมการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวทั่วไป ซึ่งได้แก่ การศึกษาเรียนรู้วิถีชีวิตของชาวยุโรป การนั่งเรือชมทิวทัศน์ริมฝั่งแม่น้ำโขง การเดินป่าศึกษาเส้นทางธรรมชาติ การชมแหล่งท่องเที่ยวที่ใกล้เคียงหมู่บ้าน เช่น หินโยกเต่าชมดาว แก้วพันโบก ผาเจ็ก ผาเมย ภาพเขียนสี และในส่วนกิจกรรมที่สนับสนุนการบำเพ็ญประโยชน์ ได้แก่ การทำความสะอาดและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวในบริเวณใกล้เคียงหมู่บ้าน การฝึกอาชีพ การให้ความรู้เกี่ยวกับการทำการเกษตร การสอนภาษาอังกฤษในเด็กนักเรียน การสร้างอาคารเรือนนอนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว เป็นต้น

จุดด้อย

1. ด้านสิ่งดึงดูดใจ

- แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งต้องใช้เวลาเดินทางเข้าไปและนั่งเรือเข้าชม

2. ด้านการเข้าถึง

- ก่อนเข้าถึงหมู่บ้านจากบริเวณทางเข้าหมู่บ้านตามุยมายังบ้านท่าลั้ง ถนนยังเป็นถนนลูกรัง ไม่ค่อยสะดวกมากนัก
- แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งต้องใช้เวลาเดินทางเข้าไปและนั่งเรือเข้าชม รถยนต์ไม่สามารถเข้าไปได้
- การเดินทางเข้าหมู่บ้านจะต้องใช้รถยนต์ส่วนตัว เนื่องจากมีข้อจำกัดด้านรถโดยสารสาธารณะ
- บริเวณที่จอดรถของนักท่องเที่ยวคือบริเวณวัดและโรงเรียน

3. ด้านสิ่งแวดล้อม

- ในปัจจุบันเสาไฟฟ้าในหมู่บ้านยังใช้เป็นเสาไม้ที่ชาวบ้านดำเนินการกันเอง ซึ่งจะมีปัญหาในช่วงที่มีพายุและฝนตกหนัก และระบบประปาของหมู่บ้านยังคงใช้น้ำจากแม่น้ำโขง และระบบประปาภูเขา

- ห้องน้ำสาธารณะสภาพเสื่อมโทรมและไม่มีการดูแลสม่ำเสมอ
- ป้ายบอกทางและป้ายแสดงข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวยังไม่ชัดเจน
- ชุมชนมีช่องทางการให้ข้อมูลข่าวสารทางการท่องเที่ยวของชุมชนที่

จำกัด

4. ด้านที่พัก

- ไม่มีที่พักแบบโรงแรมที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่ได้ ซึ่งในปัจจุบันยังอาศัยอาคารเรียนของโรงเรียนเพียรหลวง 2 ทำให้ส่งผลต่อกิจกรรมการเรียนการสอนของนักเรียนที่ต้องหยุดชะงักลง

- ในช่วงฤดูกาลของการทำนา จะมีการปิดบริการที่พักโฮมสเตย์ของหมู่บ้าน

5. ด้านกิจกรรม

- ยังไม่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการทำกิจกรรมแต่ละครั้ง

โอกาส

- 1) แนวโน้มการท่องเที่ยวภายในจังหวัดอุบลราชธานีเพิ่มสูงขึ้น
- 2) การสนับสนุนจากภาครัฐ ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน (Community Based Tourism) เพื่อนำเสนออัตลักษณ์ที่เป็นเสน่ห์ของชุมชน โดยมุ่งเน้นกลุ่มนักท่องเที่ยวคุณภาพที่ต้องการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับชุมชน
- 3) การเปิด AEC ใน ปี 2558 จะเอื้อต่อการท่องเที่ยวของประเทศไทยมากยิ่งขึ้น
- 4) การพัฒนาคุณภาพของระบบสารสนเทศ (Internet) ที่เอื้อต่อการเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายมากยิ่งขึ้น

อุปสรรค

- 1) การความต่อเนื่องของการสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาและปรับปรุงพื้นที่ที่มีจำกัด
- 2) ขาดการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง

4.4.2 แนวทางการพัฒนาศักยภาพและความพร้อมของบ้านท่าลั้ง ตำบลห้วยไผ่ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานีในการเป็นชุมชนต้นแบบของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในจังหวัดอุบลราชธานี

ในการเสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพและความพร้อมของชุมชน คณะผู้วิจัยได้เสนอแนวทางการพัฒนา ดังนี้

- 1) วางแผนการจัดทำฐานข้อมูลของพื้นที่ให้มีการจัดเก็บเป็นหมวดหมู่ รวมทั้งการจัดเก็บข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญและอยู่ใกล้เคียงกับชุมชน
- 2) จัดทำโปรแกรมการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในพื้นที่บ้านท่าลั้งและชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งอื่นๆ มีศักยภาพในการพัฒนาสู่แหล่งท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์
- 3) หน่วยงานภาครัฐที่มีความเกี่ยวข้อง ควรให้ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพของชุมชนที่สามารถรองรับการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ได้
- 4) ปรับปรุงโครงสร้างภายในหมู่บ้านให้มีผู้ประสานงานที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ของชุมชน
- 5) สร้างความร่วมมือและร่วมใจในชุมชนให้มีความแข็งแกร่งขึ้น ด้วยการทำกิจกรรมที่สร้างสรรค์ร่วมกัน
- 6) การสร้างเส้นทางท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี โดยการนำชุมชนบ้านท่าลั้งเป็นหนึ่งในแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์
- 7) การสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในพื้นที่บ้านท่าลั้งและชุมชนที่อยู่ใกล้เคียง ให้มีความหลากหลายและมีความสร้างสรรค์สอดคล้องกับพื้นที่ด้วย
- 8) ปรับปรุงสภาพพื้นผิวถนนทางเข้าหมู่บ้านให้มีความสะดวกมากยิ่งขึ้น
- 9) หน่วยงานภาครัฐควรเข้ามาช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการติดตั้งเสาไฟฟ้าในพื้นที่ให้มีความแข็งแรงและถาวรมากขึ้น และการให้ความสนับสนุนในการสร้างระบบประปาภูเขาเพื่อเป็นแหล่งน้ำสำคัญของชุมชนที่สามารถใช้ได้ตลอดทั้งปี
- 10) ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ทราบถึงแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียง พร้อมทั้งกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ที่สามารถทำได้ในชุมชน
- 11) เพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ เช่น เรือนนอนสำหรับผู้เดินทางมาเป็นหมู่คณะ แก้ปัญหาผลกระทบต่อการเรียนการสอนของนักเรียน หากมีการเดินทางในช่วงที่โรงเรียนเปิดทำการ การปรับปรุงห้องน้ำสาธารณะและศาลารวมใจให้มีสภาพดีอยู่เสมอ
- 12) อบรมการให้ความรู้แก่ภาคีในท้องถิ่น ให้ศักยภาพและสามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับนักท่องเที่ยวได้อย่างเข้าใจมากขึ้น

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง "ศักยภาพการท่องเที่ยวเพื่อำเพิ่ประโยชน์ในจังหวัดอุบลราชธานี" เป็นการวิจัยที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกชุมชนหรือหมู่บ้านเพื่อการท่องเที่ยวเพื่อำเพิ่ประโยชน์ ศักยภาพและความพร้อมในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อำเพิ่ประโยชน์ของชุมชน และเพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพให้ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อำเพิ่ประโยชน์อย่างยั่งยืน

ในการศึกษาครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางภูมิศาสตร์ SPSS (Statistical Package for the Social Science) โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาเพื่อวิเคราะห์ค่าสถิติคือ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่าสถิติแบบ (Independent Sample t-test)

5.1 สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับศักยภาพการท่องเที่ยวเพื่อำเพิ่ประโยชน์ในจังหวัดอุบลราชธานี คณะผู้วิจัยได้สรุปผลการศึกษา ดังนี้

5.1.1 วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาพฤติกรรมของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกชุมชนหรือหมู่บ้านเพื่อการท่องเที่ยวเพื่อำเพิ่ประโยชน์

5.1.1.1 แนวคิดทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่ใช้ในการศึกษาพฤติกรรมของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกชุมชนหรือหมู่บ้านเพื่อการท่องเที่ยวเพื่อำเพิ่ประโยชน์ ได้แก่ พฤติกรรมผู้บริโภคของศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2541) และวิรัชพัชร วิริต (2549) เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวของวิศิษฐ์ ลุผล (2550) งานกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี (2551) สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2554) บงกชรัตน์ ยศถาวร (2544) ปัจจัยที่มีผลต่อการเดินทางท่องเที่ยวของมาลินี ปิ่นแก้ว (2552) พิรานนท์ นายอง (2553) นิภาพร นิลรัตน์ (2554) แรงจูงใจในการเลือกที่พักของ Elizabeth (2013) แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเพื่อำเพิ่ประโยชน์ของ Wearing; & Nail. (2003) Brown; & Morrison (2003) Raymond & Hall (2008) Ninos (2006) Wearing (2001) Clarke (2009) Aabo (2006) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกชุมชนหรือหมู่บ้านเพื่อการท่องเที่ยวเพื่อำเพิ่ประโยชน์ โดยใช้ในการปรับปรุงแนวคิดองค์ประกอบของการท่องเที่ยวของบุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548)

5.1.1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเกี่ยวกับข้อมูลของพฤติกรรมพฤติกรรมของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกชุมชนหรือหมู่บ้านเพื่อการท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์ คือ แบบสอบถามนักท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 393 กลุ่มตัวอย่าง และนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมการวิเคราะห์ทางสถิติ

5.1.1.3 พฤติกรรมของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกชุมชนหรือหมู่บ้านเพื่อการท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์

1) พฤติกรรมของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 251 คน คิดเป็นร้อยละ 63.90 มีอายุระหว่าง 21 ปี จำนวน 136 คนคิดเป็นร้อยละ 34.60 กำลังศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน 171 คน คิดร้อยละ 43.50 ศึกษาอยู่ในคณะศิลปศาสตร์ จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 23.20 มีภูมิลำเนาตั้งอยู่นอกเขตอำเภอเมือง จำนวน 234 คน คิดเป็นร้อยละ 59.50 และมีรายได้เฉลี่ยต่ำกว่า 4,000 บาท จำนวน 161 คนคิดเป็นร้อยละ 41

สำหรับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์พบว่า มีการทำกิจกรรมเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในลักษณะของการปลูกป่า/ป่าชายเลน มากที่สุด จำนวน 199 คน คิดเป็นร้อยละ 50.60 กิจกรรมรองลงมาคือ กิจกรรมสอนหนังสือเด็กและกิจกรรมสร้างบ้านสร้างโรงเรียน ซึ่งส่วนใหญ่มีการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ร่วมกับเพื่อน จำนวน 226 คน คิดเป็นร้อยละ 57.50 มีความถี่การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์มากกว่า 3 ครั้ง จำนวน 131 คนคิดเป็นร้อยละ 33.33 เลือกใช้รถทัวร์/รถโดยสาร สำหรับการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์มากที่สุด จำนวน 132 คนคิดเป็นร้อยละ 33.59

2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกชุมชนหรือหมู่บ้านเพื่อการท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์

การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์อยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับได้ดังนี้ คือ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านที่พัก ด้านสิ่งดึงดูดใจ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านการเข้าถึง

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ด้านสิ่งดึงดูดใจ

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ด้านสิ่งดึงดูดใจภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งหากพิจารณารายละเอียดข้อย่อยจะพบว่า มีความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านสถานที่ท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่มีความสวยงามในระดับมากที่สุด และมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุดปัจจัยสถานที่ท่องเที่ยวประเภทประเพณีและวัฒนธรรม ปัจจัยสถานที่ท่องเที่ยวเป็นที่ได้รับความนิยมและเป็นที่ยอมรับ ปัจจัยสถานที่ท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถานและโบราณวัตถุ และปัจจัยสภาพพื้นที่ของสถานที่ท่องเที่ยวที่ยังคงสภาพเดิม

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ด้านการเข้าถึง

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ด้านการเข้าถึงภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งหากพิจารณาในข้อย่อยจะพบว่า มีความคิดเห็นในระดับมากต่อปัจจัยความปลอดภัยในการเดินทาง ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง การบริการข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว การบริการคมนาคมขนส่ง ยานพาหนะ ระยะทางของเส้นทางการเดินทาง และพื้นที่จอดรถ

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ด้านสิ่งแวดล้อม

ความสะดวก

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ด้านสิ่งแวดล้อมภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งหากพิจารณาในข้อย่อยจะพบว่า มีความคิดเห็นในระดับมากต่อปัจจัยป้ายบอกเส้นทาง มีร้านอาหารและเครื่องดื่ม การบริการจำหน่ายสินค้าและของที่ระลึก มีการดูแลรักษาความปลอดภัย มีระบบไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ และมีสถานพยาบาล ไพรศณีย์ ธนาคาร ฯลฯ อยู่ใกล้เคียง

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ด้านที่พัก

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ด้านที่พักโดยรวมอยู่ในระดับมาก หากพิจารณาในข้อย่อยจะพบว่า มีความคิดเห็นในระดับมากต่อปัจจัยที่พัก มีบรรยากาศที่ดี ความสะดวกสบายในบริเวณที่พักและภูมิทัศน์โดยรอบ ความสะดวกของสุขาและสุขลักษณะที่ดี อุปกรณ์อำนวยความสะดวกภายในที่พัก และค่าใช้จ่ายด้านที่พัก ตามลำดับ

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ด้านกิจกรรม

การท่องเที่ยว

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวภาพรวมอยู่ในระดับมาก หากพิจารณาในข้อย่อยจะพบว่า มีความคิดเห็นในระดับสูงที่สุดต่อปัจจัยกิจกรรมที่สร้างประโยชน์แก่สังคม และมีความคิดเห็นในระดับสูงต่อปัจจัยการมีรูปแบบกิจกรรมที่สร้างสรรค์ กิจกรรมมีการแลกเปลี่ยนประโยชน์ซึ่งกันและกันระหว่างชุมชนกับนักศึกษา มีการจัดกิจกรรมที่น่าสนใจ และกิจกรรมสามารถสร้างความภาคภูมิใจ

ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า

- เพศของนักท่องเที่ยวไม่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์
- อายุของนักท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในด้านสิ่งดึงดูดใจ
- ชั้นปีของนักท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในด้านสิ่งดึงดูดใจ และด้านการมีเส้นทางขนส่งเข้าถึง

- คณะที่ศึกษาของนักท่องเที่ยวนั้นไม่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์
- ภูมิภาคของนักท่องเที่ยวนั้นไม่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์
- รายได้ของนักท่องเที่ยวนั้นไม่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์

การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์กับพฤติกรรมและการเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวนั้น

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า นักท่องเที่ยวที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ 3 กิจกรรมจากทั้งหมด 9 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมสอนหนังสือ กิจกรรมพัฒนาอาชีพแก่คนในชุมชน และกิจกรรมปลูกป่า/ป่าชายเลน มีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมในด้านสิ่งดึงดูดใจ ด้านเส้นทางขนส่งเข้าถึง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวดังกล่าวแตกต่างจากนักท่องเที่ยวที่ไม่เคยร่วมกิจกรรม โดยสามารถสรุปได้ ดังนี้

- นักท่องเที่ยวในกิจกรรมสอนหนังสือ มีการพิจารณาปัจจัยที่แตกต่าง ได้แก่ ปัจจัยด้านสิ่งดึงดูดใจ
- นักท่องเที่ยวในกิจกรรมพัฒนาอาชีพแก่คนในชุมชน มีการพิจารณาปัจจัยที่แตกต่าง ได้แก่ ปัจจัยด้านสิ่งดึงดูดใจ
- นักท่องเที่ยวในกิจกรรมปลูกป่า/ป่าชายเลน มีการพิจารณาปัจจัยที่แตกต่าง ได้แก่ ด้านสิ่งดึงดูดใจ ด้านเส้นทางขนส่งเข้าถึง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว

5.1.2 วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาศักยภาพและความพร้อมในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ของชุมชน

5.1.2.1 แนวคิดทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่ใช้ในการศึกษาศักยภาพและความพร้อมในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ของชุมชน ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ของ Wearing; & Nail. (2003) Brown; & Morrison (2003) Raymond; & Hall (2008) Ninos (2006) Wearing (2001) Clarke (2009) Aabo (2006) แนวคิดเกี่ยวกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวของ วิวัฒน์ชัย บุญยภักดิ์ (2529) จารุจน์ กลิ่นดีปาลี (อ้างใน วิภา ศรียะทุ, 2551) ธรรมศักดิ์ โรจนสุนทร (2542) บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) แนวคิดเกี่ยวกับชุมชนของประสาท หลักศิลา (2515) ณรงค์ เทียนสง (2525) สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2541) และศึกษาเกี่ยวกับเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศักยภาพของพื้นที่ของรัชฎิยา พิธินยหาต (2544) สุทธิชัย ออบอ่อน (2541) นิรุชริน ไส้พันธ์ (2544) มธุรส ปราปไพรี (2543) และพงษ์จันทร์ คล้ายอุดม และคณะ (ม.ป.ป.)

5.1.2.2 วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเกี่ยวกับศักยภาพและความพร้อมในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์คือ แบบสัมภาษณ์ชุมชนที่เป็นพื้นที่ในการออกค่ายบำเพ็ญ

ประโยชน์ จำนวน 7 กลุ่มตัวอย่าง และแบบสัมภาษณ์ตัวแทนกลุ่มนักศึกษาที่ออกค่ายบำเพ็ญประโยชน์ รวมจำนวน 15 กลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำข้อมูลมาศึกษาและวิเคราะห์ศักยภาพและความพร้อมในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ และหาชุมชนต้นแบบในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในจังหวัดอุบลราชธานี

5.1.2.3 ศักยภาพและความพร้อมในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์ของชุมชน

จากการศึกษาและวิเคราะห์ศักยภาพและความพร้อมในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในจังหวัดอุบลราชธานี คณะผู้วิจัยสามารถสรุปภาพรวมของพื้นที่โดยใช้ทฤษฎี 5As ดังนี้

ด้านสิ่งดึงดูดใจ

ในด้านสิ่งดึงดูดใจ พบว่า พื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ที่ได้มีการลงพื้นที่เพื่อศึกษาศักยภาพ พบว่ายังมีความสมบูรณ์ของพื้นที่และมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่น่าสนใจ บ้านท่าลั้งซึ่งเป็นชุมชนที่อาศัยอยู่ในชายแดนริมฝั่งแม่น้ำโขงในเขตอำเภอโขงเจียม เป็นอีกหนึ่งพื้นที่ที่มีการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ และเป็นชุมชนที่มีวัฒนธรรมชาวไทยบวชที่เก่าแก่ พร้อมทั้งยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ใกล้เคียง เช่น อุทยานแห่งชาติผาแต้ม หินโยกเต่าชมดาว แก้วพันโบก ผาเจ็ก ผาเมย เป็นชุมชนที่โดดเด่นในเรื่องหัตถกรรมพื้นบ้านในการสานกระติบข้าวและเสื่อเตย โดยมีการสืบทอดกันมานาน และยังมีแหล่งเรียนรู้ของชุมชนในพื้นที่บริเวณโรงเรียนเพียรหลวง 2 เป็นความร่วมมือของชาวบ้านและโรงเรียนที่ทำกิจกรรมร่วมกัน และนอกจากนี้ยังพื้นที่อื่นๆ ที่มีสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว เช่น น้ำตกห้วยหลวงในเขตอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย วัดป่าใหญ่ ซึ่งเป็นศาสนสถานที่สำคัญในจังหวัดอุบลราชธานี โดยเป็นวัดพระอารามหลวงชั้นเอกของจังหวัด และยังเป็นທີ່ประดิษฐานของพระพุทธรูปคู่บ้านคูเมือง รวมทั้งยังมีชุมชนที่อยู่ริมฝั่งแม่น้ำมูล อย่างเช่น ชุมชนบ้านปากบุงและบ้านดอนม่วงที่มีแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในบริเวณใกล้เคียงด้วย

ด้านการเข้าถึง

สำหรับด้านการเข้าถึง พบว่า ภาพรวมของการคมนาคมขนส่งจากตัวจังหวัดอุบลราชธานีไปยังบ้านท่าลั้ง อยู่ในระดับปานกลางซึ่งมีปัญหาในเรื่องรถโดยสารประจำทางที่ไม่มีการประจำของหมู่บ้านหรือที่อื่นที่สามารถเข้ามาให้บริการได้ และส่วนใหญ่จะใช้รถยนต์ส่วนตัวหรือรถจักรยานยนต์ แต่อย่างไรก็ตาม สภาพพื้นผิวถนนที่ขรุขระเป็นเส้นทางคมนาคมนั้น ภาพรวมมีสภาพดีเป็นถนนลาดยาง แต่ในบางช่วงที่สภาพไม่ดีนัก เช่น บริเวณทางเข้าหมู่บ้านจากทางแยกบ้านตามุยมายังบ้านท่าลั้ง ยังเป็นถนนดินลูกรัง และในพื้นที่อื่นๆ จะพบว่า การเข้าถึงของอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย ชุมชนบ้านปากบุงและบ้านดอนม่วง วัดป่าใหญ่ ถือได้ว่ามีความสะดวกสบาย มีถนนลาดยางเข้าถึงชุมชน

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ พบว่า ชุมชนบ้านท่าลั้ง ยังไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกมากนัก เนื่องจากเป็นชุมชนขนาดเล็ก มีป้ายบอกทางและป้ายสื่อความหมายในพื้นที่ แต่ต้องได้รับการปรับปรุงเพิ่มเติม แต่อย่างไรก็ตามชุมชนยังมีสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานภายในหมู่บ้าน ได้แก่ ไฟฟ้า น้ำประปา สัญญาณโทรศัพท์เคลื่อนที่ระบบเอไอเอส มีห้องน้ำสาธารณะแต่ต้องมี

การปรับปรุงเพิ่มเติม มีศาลาริมโขงซึ่งเป็นจุดชมวิวน้ำโขงทั้งยังเป็นพื้นที่ในการทำกิจกรรมของหมู่บ้าน และมีบริการด้านที่พักในรูปแบบโฮมสเตย์ ส่วนอุทยานแห่งชาติภูจองนายอยนั้น พบว่าในพื้นที่มีศูนย์บริการข้อมูลสำหรับนักท่องเที่ยว 2 จุด คือ บริเวณที่ทำการอุทยานฯ และบริเวณทางลงน้ำตกห้วยหลวง มีการติดป้ายสื่อความหมายในบริเวณอุทยานฯ มีเจ้าหน้าที่คอยดูแลนักท่องเที่ยวในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวสำคัญคือน้ำตกห้วยหลวงและแก่งกะเบา มีร้านค้าสวัสดิการ บ้านพักรับรอง ลานกางเต็นท์ ห้องน้ำสาธารณะ ระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน ไฟฟ้า น้ำประปาภูเขา สัญญาณโทรศัพท์มือถือเคลื่อนที่ และอินเทอร์เน็ตไร้สายบริเวณที่ทำการอุทยาน และในพื้นที่อื่นๆ

ด้านที่พัก

ในด้านที่พัก จะพบว่า ภายในชุมชนบ้านท่าล่าง มีการให้บริการที่พักแบบโฮมสเตย์ พร้อมกิจกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งจะมีให้นักท่องเที่ยวเลือกตามความต้องการว่าจะทำกิจกรรมอย่างไรบ้าง และหากเดินทางมาเป็นหมู่คณะสำหรับกลุ่มการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ ทางชุมชนบ้านท่าล่างก็จะจัดให้อยู่ในศาลาวัดหรือห้องเรียนโรงเรียนเพียรหลวง ซึ่งในส่วนนี้จะเกิดผลกระทบต่อการเรียนการสอนของเด็กนักเรียน ทำให้การเรียนหยุดชะงัก ส่วนที่พักในอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย จะมีบริการบ้านพักรับรองและลานกางเต็นท์ แต่ยังไม่มีการจำกัดพื้นที่ลานกางเต็นท์ ซึ่งทำให้การควบคุมดูแลทำได้ไม่เต็มที่ ส่วนในพื้นที่อื่นๆ จะมียังไม่มีการให้บริการที่พักในพื้นที่โดยตรง จะเป็นลักษณะของที่พักรออยู่รอบๆ ชุมชนเป็นส่วนใหญ่

ด้านกิจกรรม

จากการศึกษา พบว่า กิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในพื้นที่ที่ศึกษาได้แก่ กิจกรรมปลูกป่า กิจกรรมทำความสะอาดแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมสอนหนังสือ กิจกรรมพัฒนา/สร้าง/ปรับปรุงพื้นที่ในชุมชน กิจกรรมฝึกสอนอาชีพให้คนในชุมชน กิจกรรมการให้ความรู้ทางด้านการเกษตร ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้จะแตกต่างกันไปตามลักษณะของพื้นที่ ซึ่งหากพิจารณาจากพื้นที่ที่ได้มีการสำรวจและมีศักยภาพที่ครอบคลุมการทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์มากที่สุด คือ ชุมชนบ้านท่าล่าง เนื่องจากสามารถทำกิจกรรมได้หลากหลาย พร้อมทั้งชุมชนยังมีศักยภาพในการรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวและกิจกรรมการบำเพ็ญประโยชน์ด้วย

5.1.3 วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพให้ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์อย่างยั่งยืน

5.1.3.1 แนวคิดทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่ใช้ในการเสนอแนวทางในการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพให้ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์อย่างยั่งยืน ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนของประสาธน์ หลักศิลา (2515) อุทัย หิรัญโต (2519) ณรงค์ เทียนสง (2525) สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2541) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ รัฐธิยา พิธินยหาต (2544) สุทธิชัย ออบอุ้น (2541) นิรุชริน ไส้พันธ์ (2544)

5.1.3.2 วิธีดำเนินการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้นำข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มบำเพ็ญประโยชน์ ศักยภาพและความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ พร้อมทั้งปัญหา อุปสรรคที่ได้จาก

การเก็บรวบรวมข้อมูลมาสรุปศักยภาพและความพร้อมในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ เพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาพื้นที่เพื่อการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์

5.1.3.3 แนวทางในการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพให้ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์อย่างยั่งยืน

จากการศึกษาวิจัยพบว่า ศักยภาพและความพร้อมของชุมชนในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์นั้น ยังประสบปัญหาและอุปสรรคในหลายๆ ด้าน เนื่องจากชุมชนที่เป็นพื้นที่ในการทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์เป็นชุมชนที่อยู่ห่างไกล การเดินทางยังไม่สะดวกมากนัก พร้อมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ยังไม่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ได้เท่าใดนัก คณะผู้วิจัยจึงสรุปแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพให้ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ดังนี้

1) การวางแผนเพื่อเพิ่มศักยภาพให้ชุมชน โดยการสร้างความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ร่วมกันวางแผนในการเพิ่มศักยภาพในชุมชน โดยการจัดทำเป็นแผนการดำเนินงานในแต่ละช่วงเวลา โดยจัดลำดับความสำคัญของปัญหาในแต่ละพื้นที่ทั้งในด้านโครงสร้างพื้นฐานที่ต้องพัฒนาระบบน้ำ ไฟฟ้า การคมนาคม และสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ เช่น เรือนนอน ศูนย์ให้บริการข้อมูลของชุมชน มีคฤหาสน์ท้องถิ่น การอบรมให้ความรู้แก่คนในชุมชนในการรองรับการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ รวมทั้งการจัดทำปฏิทินการทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ในแต่ละพื้นที่

2) การจัดองค์กรและการจัดการของชุมชน โดยการแบ่งส่วนความรับผิดชอบในฝ่ายต่างๆ ภายในชุมชน ให้มีผู้ที่รับผิดชอบและดูแลเกี่ยวกับการท่องเที่ยว พร้อมทั้งสร้างความร่วมมือในการจัดการการท่องเที่ยวร่วมกับชุมชนที่อยู่ใกล้เคียงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3) การดำเนินงาน

4) การพัฒนาผลิตภัณฑ์และการตลาด โดยการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในพื้นที่ ซึ่งอาจนำไปพัฒนาเป็นโปรแกรมการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ และให้ชุมชนใกล้เคียงได้มีส่วนร่วม พร้อมทั้งการทำประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ การทำการตลาดการท่องเที่ยว การทำปฏิทินกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี พร้อมทั้งการจัดทำเว็บไซต์เพื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

5.2.1 พฤติกรรมของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกชุมชนหรือหมู่บ้านเพื่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์

1) พฤติกรรมของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

ผลจากการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 248 คน คิดเป็นร้อยละ 63.10 มีอายุระหว่าง 21 ปี จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 35.62 กำลังศึกษาในคณะศิลปศาสตร์ จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 22.65 มีภูมิลำเนาตั้งอยู่นอกเขตอำเภอเมือง จำนวน 235 คน คิดเป็นร้อยละ 59.80 รายได้เฉลี่ยต่ำกว่า 4,000 บาท จำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 40.97 สอดคล้องกับ บงกชรัตน์ ยศถาวร (2544) ได้ศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยววัยรุ่น

ไทย ในอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 20 ปี สถานภาพโสด มีระดับการศึกษาสูงสุดคือ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. มากที่สุด ส่วนใหญ่เป็นนักเรียน/นักศึกษา และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Elizabeth, 2013 ได้ทำการศึกษาแรงจูงใจในการเลือกพักที่พักรีสเตอร์เตของนักท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในกุมาลี เทโทรโพลิส ประเทศกานา โดยการแจกแบบสอบถามให้กับนักท่องเที่ยวจำนวน 200 ชุด ผลการศึกษาพบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุต่ำกว่า 20 ปี มีสถานภาพโสด ส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย จึงทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นนักเรียน ทั้งนี้เนื่องจากข้อมูลส่วนใหญ่ได้นำมาได้จากนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในคณะบริหารศาสตร์ และคณะศิลปศาสตร์ ซึ่งมักจะมีนักศึกษาที่เป็นเพศหญิงจำนวนมากกว่าเพศชาย และเนื่องจากกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ยังเป็นนักศึกษาจึงส่งผลให้ข้อมูลพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำ นอกจากนี้นักวิจัยฉบับนี้ยังสอดคล้องกับ บงกชรัตน์ ยศถาวร (2544) ได้ศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย ในอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอนพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 20 ปี สถานภาพโสด มีระดับการศึกษาสูงสุดคือ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. มากที่สุด ส่วนใหญ่เป็นนักเรียน/นักศึกษา และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท

และจากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์มีการทำกิจกรรมเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในลักษณะของการปลูกป่า/ป่าชายเลน มากที่สุด จำนวน 203 คน คิดเป็นร้อยละ 51.65 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ร่วมกับเพื่อน จำนวน 226 คนคิดเป็นร้อยละ 57.51 สอดคล้องกับ บงกชรัตน์ ยศถาวร (2544) ว่าพฤติกรรมนักท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย ในอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า ส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวกับเพื่อนๆ มากที่สุด ในขณะที่กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นนักท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในจังหวัดอุบลราชธานีมีความถี่การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์มากกว่า 3 ครั้ง จำนวน 131 คนคิดเป็นร้อยละ 33.33 กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามของนักท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์เลือกใช้รถทัวร์/รถโดยสารสำหรับการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์มากที่สุด จำนวน 132 คนคิดเป็นร้อยละ 33.59 ซึ่งพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ที่ศึกษาพบนั้นจะแตกต่างจากข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2554) ศึกษาวิจัยเรื่องการสำรวจพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวของชาวไทย พ.ศ.2553 พบว่ากิจกรรมที่ทำระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวในภาพรวม 5 เรื่อง แรก ตามลำดับ ดังนี้ ท่องเที่ยวทั่วไป เช่น กินอาหารพื้นเมือง/ ซื้อของ ร้อยละ 59.2 ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน/ ญาติในที่พักร้อยละ 36.0 กิจกรรมเชิงศาสนา เช่น ทำบุญมีสการศาสนา สถาน นิ่งสมาธิ วิปัสสนา ร้อยละ 32.1 กิจกรรมเชิงวัฒนธรรม เช่น ชมโบราณสถาน/แหล่งประวัติศาสตร์/ พิพิธภัณฑ์ ร้อยละ 19.0 และกิจกรรมนันทนาการและผจญภัย เช่น ศึกษาธรรมชาติ/ แค้มป์ปีง/เดินป่าร้อยละ 5.3 ผู้ร่วมเดินทาง ผู้ตัดสินใจเลือกการเดินทาง และลักษณะการจัดการเดินทางพบว่า ผู้ที่เดินทางท่องเที่ยวในภาพรวมกว่าครึ่งหนึ่งร้อยละ 59.0 จะเดินทางท่องเที่ยวกับครอบครัว/ ญาติ รองลงมาเดินทางกับเพื่อน/ เพื่อนร่วมงาน ร้อยละ 25.6 เดินทางคนเดียว ร้อยละ 10.6 มีเพียงส่วนน้อยที่เดินทางไปกับคู่รัก/แฟน สำหรับการตัดสินใจเลือกเดินทาง ผู้ที่เดินทางท่องเที่ยวประมาณ ร้อยละ 45.2 ระบุว่า ครอบครัว/ ญาติเป็นผู้ตัดสินใจร้อยละ 30.6 เพื่อน/ เพื่อนร่วมงาน ร้อยละ 15.4

สำหรับลักษณะการจัดการเดินทาง ส่วนใหญ่ร้อยละ 84.1 จัดการเดินทางเองทั้งหมดรองลงมาคือ หน่วยงาน/ คณะจัดการให้ร้อยละ 12.9 จัดการเองบางส่วนและให้บริษัทนำเที่ยวบางส่วน ร้อยละ 1.2 และพาหนะที่ใช้ในการเดินทาง ผู้เดินทางท่องเที่ยวส่วนใหญ่ร้อยละ 56.9 นิยมที่จะเดินทางด้วย พาหนะส่วนตัว/ รถยนต์ รองลงมาเดินทางด้วยรถทัวร์ รถโดยสารประจำทาง ร้อยละ 24.2 รถเช่า เช่น รถตู้ รถยนต์ รถทัวร์ รถบัส ร้อยละ 16.0 รถไฟ ร้อยละ 1.9 มีเพียงส่วนน้อย ร้อยละ 2.9 ที่เดินทาง ด้วยเครื่องบิน

2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกชุมชนหรือหมู่บ้านเพื่อการท่องเที่ยว บำเพ็ญประโยชน์

จากผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านกิจกรรมมีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญ ประโยชน์มากที่สุด รองลงมาได้แก่ ปัจจัยด้านสถานที่พัก ปัจจัยด้านสิ่งดึงดูดใจ ปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และปัจจัยด้านการเข้าถึงตามลำดับ ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าว เป็นไปตามแนวคิดของ การท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัคร (Voluntourism) ที่มีลักษณะผสมผสานระหว่างการท่องเที่ยวในรูปแบบ ความสนใจพิเศษกับการทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ในพื้นที่ท่องเที่ยวที่ได้ไปเยี่ยมเยือนการท่องเที่ยว ความสนใจพิเศษ (Michelle Callanan and Sarah Thomas, 2005) ดังนั้น นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ จึง ให้ความสำคัญกับกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมที่สร้างประโยชน์แก่สังคม อาทิ เช่น การพัฒนาห้องสมุดให้แก่โรงเรียนในเขตชนบท การปรับปรุงภูมิทัศน์ให้แก่ชุมชน การปลูกป่า ตลอดจนการสืบสานประเพณีและวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวอุบลราชธานี โดยกลุ่มตัวอย่างได้เล็งเห็น ความสำคัญของกิจกรรมเหล่านี้มากกว่าสิ่งอำนวยความสะดวกและการเข้าถึง ไม่ว่าจะเป็นสัญญาณ โทรศัพท์ ไฟฟ้า น้ำประปา จุดขายของที่ระลึก รวมถึงถนนที่สวยงาม ประกอบกับสถานที่หรือชุมชน เป้าหมายนั้นท่องเที่ยวแล้วจะต้องมีสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวที่หลากหลาย อาทิเช่น มีสถานที่ ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ศาสนา เพื่อความหลากหลายทางการท่องเที่ยว

สำหรับปัจจัยด้านที่พัก ผลการศึกษาพบว่า สถานที่พักที่มีบรรยากาศที่ดีมีอิทธิพลต่อ การท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์สูงที่สุด รองลงมาคือ ความสะอาดในบริเวณที่พัก และภูมิทัศน์ โดยรอบทั้งนี้เกิดจากนักท่องเที่ยวยังต้องการความปลอดภัยในการท่องเที่ยว รวมทั้งผลการศึกษาได้ รายงานว่า ปัจจัยด้านการเข้าถึงมีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในระดับมากเป็น อันดับสุดท้าย เนื่องจากการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมคือเป้าหมายหลักของการเดินทาง ซึ่งชุมชนที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่นิยมเลือกเดินทางไป คือชุมชนขนาดเล็ก ที่อยู่ห่างไกลความเจริญ ประกอบกับชุมชนนั้นๆ จะต้องมีความสะดวกที่จำกัด แต่เนื่องจากนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้เป็น ผู้หญิงส่วนมาก ส่งผลให้นักท่องเที่ยวยังคงให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านความปลอดภัยในการท่องเที่ยว ทั้งความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินในระดับสูง โดยผลการศึกษาดังกล่าว มีความคล้ายคลึงกับ อติกานต์ ไพโรจน์พิริยะกุล และสุชาติ ทวีพรปฐมกุล (2555) ที่รายงานว่ ปัจจัยด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว มีปัจจัยต่อการตัดสินใจเดินทางไปเที่ยวเมืองหลวงพระบางระดับมาก แต่ผลการศึกษาขัดแย้งกันในประเด็นของ ปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีอิทธิพลระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์นั้น เป็นการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ โดยมุ่งเน้นการทำ กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์มากกว่าการท่องเที่ยวเมืองหลวงพระบางที่มุ่งเน้นการพักผ่อนหย่อนใจ เช่นเดียวกับผลการศึกษาที่คล้ายคลึงกับผลการศึกษาของ นิภาพร นิลรัตน์ (2554) ที่รายงานปัจจัยที่

มีผลต่อการตัดสินใจเลือกท่องเที่ยวเชิงนิเวศของคนไทยในอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย จังหวัดเชียงใหม่ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านสถานที่ท่องเที่ยว ด้านความปลอดภัย ด้านการคมนาคม ด้านสถานที่พักและด้านข้อมูลข่าวสาร รวมถึงผลการศึกษาของพิรานนท์ นายอง (2553) รายงานว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวจังหวัดสุโขทัยในภาพรวม มีผลในระดับมาก โดยปัจจัยที่มีผลมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ อันดับหนึ่ง ปัจจัยด้านสิ่งดึงดูดใจจากสถานที่ท่องเที่ยวที่มีผลอยู่ในระดับมาก อันดับ 2 คือ ปัจจัยด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว ซึ่งในการเดินทางท่องเที่ยวจังหวัดสุโขทัยมีผลอยู่ในระดับมาก และปัจจัยด้านค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวสอดคล้องเหมาะสมกับงบประมาณที่มีอยู่ของนักท่องเที่ยวมีผลอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อทดสอบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์กับลักษณะของประชากรศาสตร์พบว่า ลักษณะทางประชากรศาสตร์ในด้านเพศ อายุ คณะที่ศึกษา ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของธรรมศักดิ์ โรจนสุนทร (2542: 43-44) ที่กล่าวว่า แหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ ควรต้องพิจารณาถึงโครงข่ายการคมนาคมทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ บริการสาธารณะ เช่น ไฟฟ้า น้ำ การระบายน้ำ การกำจัดขยะ ตลอดจนระบบการสื่อสารโทรคมนาคม

จากผลการทดสอบ จึงสามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ ได้แก่ ปัจจัยด้านสิ่งดึงดูดใจ ปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ปัจจัยด้านกิจกรรม ปัจจัยด้านการเข้าถึง ซึ่งผลการวิเคราะห์ดังกล่าว สามารถแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวหรือชุมชนท่องเที่ยว ที่จำเป็นจะต้องมีความพร้อมทั้งด้านทรัพยากรทางการท่องเที่ยวและความพร้อมของชุมชนในการรองรับการท่องเที่ยว เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาท่องเที่ยวยังชุมชนของตน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของธรรมศักดิ์ โรจนสุนทร (อ้างแล้ว) ที่กล่าวว่า ปัจจัยจุดใจหลักของการท่องเที่ยว จะพิจารณาจากสถานที่ตั้งและลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวนั้นต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวหลายๆ ด้าน เช่น ความต้องการในด้านความสงบในการพักผ่อน ความสนุกสนาน การหาประสบการณ์ ซึ่งปัจจัยจุดใจหลักแบ่งได้ 3 ชนิด ได้แก่ ปัจจัยจุดใจด้านธรรมชาติ ปัจจัยจุดใจในด้านประวัติศาสตร์และศาสนา และปัจจัยจุดใจทางด้านกิจกรรมที่มนุษย์สร้างขึ้น อีกทั้งแหล่งท่องเที่ยวควรมีคุณค่าดึงดูดใจจากสภาพแวดล้อม ภูมิอากาศ ภูมิประเทศ และลักษณะภูมิทัศน์ที่เป็นเอกลักษณ์ ความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน สภาพเศรษฐกิจและสังคม ภัยธรรมชาติ และการเมือง

ดังนั้น ผลการศึกษาสามารถแสดงให้เห็นได้ว่า การท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์นั้น เป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการทำกิจกรรมของการท่องเที่ยว โดยกิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นจะต้องสามารถสร้างความภาคภูมิใจ อันจะนำไปสู่คุณค่าของการท่องเที่ยวที่ไม่สามารถคำนวณเป็นมูลค่าได้ อีกทั้งกิจกรรมต่างๆ ต้องสามารถสร้างการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างนักท่องเที่ยวและเจ้าบ้านได้ อันจะนำไปสู่การแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม และการเผยแพร่วัฒนธรรม ตลอดจนเป็นการสร้างมิตรภาพระยะยาวระหว่างนักท่องเที่ยวและเจ้าบ้าน ทั้งนี้ การที่นักท่องเที่ยวได้ทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์แก่เจ้าบ้าน อาทิ การให้ความรู้ การช่วยเหลือ การดูแลด้านสุขภาพ เป็นต้น โดยนักท่องเที่ยวเข้าไปมีส่วนร่วมกับเจ้าของบ้านในรูปแบบต่างๆ เช่น การพักอาศัยในบ้านเจ้าบ้าน การร่วมประกอบอาหาร และร่วมรับประทานอาหาร การร่วมมือทางการเกษตร เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมต่างๆ จะสามารถสร้างการ

แลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม สร้างประสบการณ์ที่ดี และสร้างความสัมพันธ์ไมตรีที่ดีได้อย่างยั่งยืน ซึ่งนำมาสู่การสร้างคุณค่าทางการท่องเที่ยวที่แท้จริง

5.2.2 ศักยภาพและความพร้อมในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวบ่าเพ็ญประโยชน์ของชุมชน

จากการศึกษาและวิเคราะห์ศักยภาพและความพร้อมของชุมชนที่ใช้ในการศึกษาพบว่า พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษาเป็นชุมชนต้นแบบของการท่องเที่ยวเพื่อบ่าเพ็ญประโยชน์ เป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางทรัพยากรการท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติ วัฒนธรรมประเพณี ตลอดจนสามารถทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อบ่าเพ็ญประโยชน์ที่สร้างประโยชน์ให้กับชุมชนได้หลายกิจกรรม เช่น กิจกรรมอาสาสมัครที่เกี่ยวข้องกับการบริการสาธารณะ (ดูแลสัตว์ ดูแลเด็ก การบริจาคหนังสือ อุปกรณ์การเรียน) กิจกรรมอาสาสมัครที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน (คอมพิวเตอร์ ภาษาต่างประเทศ นาฏศิลป์กิจกรรมอาสาสมัครที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (ปลูกป่า กิจกรรมอาสาสมัครที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะและของเสียทำความสะอาดชุมชน) กิจกรรมอาสาสมัครที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาธุรกิจการค้า (การพัฒนาผลิตภัณฑ์ งานเกษตร การท่องเที่ยวชุมชน) กิจกรรมอาสาสมัครที่เกี่ยวข้องกับการแพทย์ (สาธารณสุข) กิจกรรมอาสาสมัครที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาชุมชน (การปรับปรุงภูมิทัศน์ ป้ายบอกทาง) เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมต่างๆ ที่กล่าวถึงนั้น นับเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อบ่าเพ็ญประโยชน์ที่สามารถจัดโปรแกรมสำหรับนักท่องเที่ยวได้ทุกกลุ่ม ทุกเพศและทุกวัย พร้อมทั้งพื้นที่อื่นๆ ที่ได้ศึกษาก็ยังศักยภาพและความพร้อมที่แตกต่างกันออกไป เช่น อุทยานแห่งชาติภูจองนายอย เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถทำกิจกรรมบ่าเพ็ญประโยชน์ได้ทั้งด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การปลูกป่า การทำความสะอาดสิ่งแวดล้อม เป็นต้น อีกทั้งการเข้าถึง ที่มีถนนตัดผ่านและมีความสะดวกในการเดินทาง การรักษาความปลอดภัยในพื้นที่ด้วยการจัดเวรยามดูแล ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานในทุกพื้นที่ แต่ยังคงอยู่ในระดับที่จำกัด ในบางครั้งยังไม่เพียงพอต่อการให้บริการ มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ร้านขายของชำขนาดเล็ก ร้านอาหารเล็กๆ ในพื้นที่ สำหรับด้านที่พักพบว่า ในพื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวและบริเวณใกล้เคียง จะมีบริการที่พัก ตัวอย่างเช่น บ้านท่าล้ง มีบริการที่พักแบบโฮมสเตย์ แต่ให้บริการเฉพาะหลังฤดูเก็บเกี่ยว (ธันวาคม-พฤษภาคม) แต่การรองรับกลุ่มขนาดใหญ่จะใช้อาคารเรียนและศาลาวัด ส่วนอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย มีบ้านพักรับรองและสถานที่กางเต็นท์ให้บริการ ส่วนพื้นที่อื่นๆ จะมีบริการที่พักอยู่รอบๆ พื้นที่

จากผลการศึกษาดังกล่าวพบว่าชุมชนมีศักยภาพที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดการพัฒนาชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวของ ธรรมศักดิ์ โรจนสุนทร (2542: 43-44) ที่แบ่งองค์ประกอบที่นำมาเป็นเครื่องบ่งชี้ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวคือ 1) ปัจจัยจุดใจหลักของการท่องเที่ยวพิจารณาจากสถานที่ตั้งและลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวนั้นต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวหลายๆด้านเช่นความต้องการในด้านความสงบในการพักผ่อนความสนุกสนานการหาประสบการณ์ซึ่งปัจจัยจุดใจหลักแบ่งได้ 3 ชนิดได้แก่ ปัจจัยจุดใจด้านธรรมชาติ ปัจจัยจุดใจในด้านประวัติศาสตร์และศาสนา และปัจจัยจุดใจทางด้านกิจกรรมที่มนุษย์สร้างขึ้น 2) ปัจจัยประกอบ ได้แก่ คุณค่าดึงดูดใจจากสภาพแวดล้อม ภูมิอากาศ ภูมิประเทศและลักษณะภูมิทัศน์ที่เป็นเอกลักษณ์ ความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน สภาพเศรษฐกิจและสังคม ภัยธรรมชาติและการเมือง 3) ปัจจัยสนับสนุนและสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ สิ่งอำนวยความสะดวกที่ได้มาตรฐานด้านที่พักและอาหาร

การสื่อความหมาย ข้อมูลข่าวสาร การให้ข่าวสารประชาสัมพันธ์ตลอดจน สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น ร้านจำหน่ายของที่ระลึก เป็นต้น 4) ปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐานและการคมนาคมต้องพิจารณาถึงโครงข่ายการคมนาคมทางบกทางน้ำและทางอากาศ บริการสาธารณะเช่น ไฟฟ้า น้ำ การระบายน้ำ การกำจัดขยะตลอดจนระบบการสื่อสารโทรคมนาคม

อีกทั้ง ผลการศึกษายังสอดคล้องกับแนวคิดของ วิวัฒน์ชัยบุญยภักดี (2529: 40-42) ได้เสนอหลักเกณฑ์การพิจารณาและการกำหนดศักยภาพหรือความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว นั้น สถานที่นั้นๆ จะต้องประกอบด้วย 1) คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวได้แก่ความสวยงามลักษณะเด่นในตัวเองความเก่าแก่ทางประวัติศาสตร์ความสำคัญทางลัทธิและศาสนาบรรยากาศสภาพภูมิทัศน์ทางธรรมชาติและวิถีชีวิต 2) ความสะดวกในการเข้าถึงได้แก่สภาพของเส้นทางท่องเที่ยวลักษณะการเดินทางระยะเวลามาจากตัวเมืองไปยังแหล่งท่องเที่ยว 3) สิ่งอำนวยความสะดวกได้แก่ที่พักแรมร้านอาหารเครื่องดื่มสถานบริการต่างๆระบบไฟฟ้าประปาโทรศัพท์และการรักษาความปลอดภัย 4) สภาพแวดล้อมได้แก่สภาพทางกายภาพสภาพอากาศระบบนิเวศและสภาพอื่นๆของแหล่งท่องเที่ยว 5) ข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยวได้แก่ข้อจำกัดด้านพื้นที่ข้อจำกัดทางด้านบริการสาธารณูปโภคปัญหาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว 6) ความมีชื่อเสียงในปัจจุบันได้แก่ความเป็นที่รู้จักของแหล่งท่องเที่ยวและจำนวนนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว

โดยหลักเกณฑ์ดังกล่าวคล้ายคลึงกับหลักเกณฑ์การพิจารณาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวของจากรุจน์กลินดีปสี (อ้างในวิภาศิริระทุ: 2551) โดยต้องพิจารณาครอบคลุมองค์ประกอบ การท่องเที่ยวทั้ง 4 ด้านได้แก่ 1) การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ครอบคลุมองค์ประกอบด้านพื้นที่คือการดึงดูดนักท่องเที่ยวด้วยทรัพยากรทางธรรมชาติที่มีลักษณะเฉพาะหรือมีความเป็นเอกลักษณ์ประวัติศาสตร์โบราณวัตถุสถานที่มีความเกี่ยวข้องกับระบบนิเวศวัฒนธรรมประเพณีในท้องถิ่นรวมทั้งต้องมีปัจจัยอื่นที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ได้แก่ลักษณะภูมิทัศน์ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวเช่นสภาพของเส้นทางฤดูกาลระยะทางจากจุดศูนย์กลางการท่องเที่ยวในพื้นที่ เป็นต้น 2) การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ครอบคลุมองค์ประกอบด้านการจัดการคือความปลอดภัยในการท่องเที่ยวในพื้นที่และบริเวณใกล้เคียงการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงเช่นถนนไฟฟ้าแหล่งน้ำ การจัดการควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่ให้เกินขีดความสามารถในการรองรับการจัดการควบคุมกิจการท่องเที่ยวในพื้นที่ 3) การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ครอบคลุมองค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการคือการพิจารณาถึงความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่โอกาสในการสร้างจิตสำนึกและการให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม 4) การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ครอบคลุมองค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมคือการพิจารณาว่าองค์กรท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการควบคุมดูแลแหล่งท่องเที่ยวในรูปแบบใดบ้างและประชาชนในท้องถิ่นมีความพอใจหรือสนใจที่จะให้แหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวหรือไม่

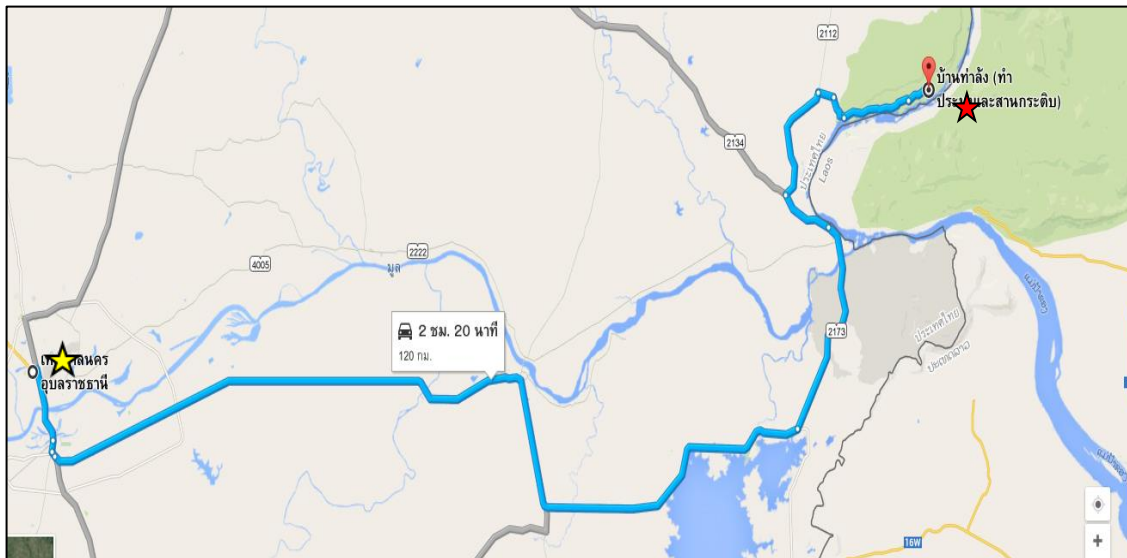
ทั้งนี้ในการพิจารณาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการพัฒนาเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในการศึกษาทรัพยากรที่มีอยู่ก่อนที่จะวางแผนพัฒนาหรือส่งเสริมใดๆ เพื่อให้การดำเนินงานนั้นบรรลุวัตถุประสงค์เป้าหมายและได้รับผลประโยชน์ตอบแทนอย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการศึกษาด้านจุดแข็งของทั้ง 2 ชุมชน พบว่า ทั้ง 2 ชุมชนมีจุดเด่นด้านกิจกรรมและสิ่งดึงดูดใจ เนื่องจากทั้ง 2 ชุมชนสามารถสร้างกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้อย่างหลากหลาย มีความคล้ายคลึงกับผลการศึกษาของ จากการศึกษาของรัฐทียา พิธินยหาด (2544) รายงานว่า ศักยภาพในด้านคุณค่าทางการศึกษา อีกทั้งยังสอดคล้องกับมธรรส ปราบไพร (2543) พบว่า แนวคิดทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เข้าสู่ชุมชน โดยมุ่งเน้นให้ชุมชนกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเป็นอาชีพเสริมในการเพิ่มรายได้ให้แก่ชุมชน โดยการอาศัยพื้นฐานด้านอาชีพเสริมเป็นหลักในการรวมกลุ่มอันจะเป็นศักยภาพในการพึ่งพาตนเองให้กับชุมชน โดยชุมชนจะไม่เกิดความสั่นคลอนหรือล่มสลายทางเศรษฐกิจและความสัมพันธ์ เมื่อเกิดวิกฤตทางการท่องเที่ยวเนื่องจากการท่องเที่ยวไม่ใช่อาชีพหลักแต่ชุมชนเป็นผู้ร่วมกันค้นหาและตรวจสอบทรัพยากรของตนเองอนึ่ง ผลการศึกษาได้รายงานจุดอ่อนของทั้ง 2 ชุมชน พบว่า ยังมีข้อจำกัดด้านการเข้าถึง สิ่งอำนวยความสะดวก ด้านความปลอดภัย และด้านผู้ให้ข้อมูลการท่องเที่ยว (มัคคุเทศก์ท้องถิ่น)ซึ่งขัดแย้งกับ มีความคล้ายคลึงกับผลการศึกษาของ จากการศึกษาของรัฐทียา พิธินยหาด (2544) ที่รายงานว่าแหล่งท่องเที่ยวมีสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานการประชาสัมพันธ์ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยว และมีศักยภาพในการรองรับการพัฒนาทางการท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูง แต่ศักยภาพในด้านความพร้อมของบุคลากรควรมีการปรับปรุง สอดคล้องกับ สุทธิธย์ อบอุ่น (2541) พบว่า ศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ พบว่า ในด้านการสร้างความพึงพอใจให้แก่นักท่องเที่ยว ชุมชนท้องถิ่น มีศักยภาพในการให้ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติและวัฒนธรรมของท้องถิ่นมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ การจัดเก็บค่าบริการที่คุ้มค่าต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวและการเสนอสื่อความหมายเกี่ยวกับธรรมชาติ ส่วนโครงการพัฒนาที่สูงไทย – เยอรมัน (2540) พบว่า การจัดการต้องอยู่บนพื้นฐานของวัฒนธรรมชุมชน การพึ่งพาตนเอง และเคารพในสิ่งแวดล้อม การสร้างอาชีพ การสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนความรู้กับชุมชน ที่ประสบผลสำเร็จในการจัดการเพื่อเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยว รวมถึงการสร้างความรู้ความเข้าใจกับประชาชนมัคคุเทศก์ และการร่วมดำเนินงานกับภาครัฐ

5.3 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ตัวแทนชุมชน สถาบันการศึกษา และหน่วยงานภาครัฐ ควรมีการมุ่งส่งเสริมความรู้ความเข้าใจให้กับสมาชิกในชุมชน เพื่อสร้างทัศนคติที่ดีในการท่องเที่ยว อันจะนำไปสู่การเป็นเจ้าบ้านที่ดี
2. ตัวแทนชุมชน สถาบันการศึกษา และหน่วยงานภาครัฐ ทดลองสร้างต้นแบบเส้นทางการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ โดยมุ่งเน้นเส้นทางที่สามารถสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวได้อย่างครบถ้วน ตัวอย่างเช่น

1) เส้นทางท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ อุบลราชธานี-บ้านท่าล้ง อ.โขงเจียม ระยะทาง 120 กม. ใช้ทางหลวงหมายเลข 217 หรือถนน สถิตินิมานการ จนถึงอำเภอพิบูลมังสาหาร เลี้ยวซ้ายเข้าสู่เส้นทางหมายเลข 2173 ระยะทาง 14.3 กม. แล้วเดินทางต่อในเส้นทางหมายเลข 2134 ระยะทาง 4.5 กม. จากนั้นเลี้ยวขวาเข้าสู่เส้นทาง 2112 ระยะทาง 8.4 กม. แล้วเข้าสู่ตำบลห้วยไผ่ เพื่อไปยังหมู่บ้านท่าล้ง ระยะทาง 11.8 กม. ซึ่งก่อนเข้าหมู่บ้านประมาณ 3 กม. จะเป็นถนนดินลูกรัง และเป็นพื้นที่ที่มีความน่าสนใจและอยู่ใกล้แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดอุบลราชธานี

ภาพที่ 5.1 แผนที่การเดินทางสู่บ้านท่าลั้ง ต.ห้วยไผ่ อ.โขงเจียม

2) เส้นทางการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ อุบลราชธานี – ชมรมอนุรักษ์ม้าพันธุ์พื้นบ้าน อ.สิรินธร ระยะทาง 87.6 กม โดยเส้นทางดังกล่าว คือ เส้นทางอุบลราชธานี – ชมรมอนุรักษ์พันธุ์ม้าพื้นเมือง ที่บ้านหนองชาต ต.คำเชื่อนแก้ว อ.สิรินธร จ.อุบลราชธานี เดินทางจาก จ.อุบลราชธานี ด้วยเส้นทางหลวงหมายเลข 217 หรือถนน สติติมานการ หมู่บ้านเกษตรบ้านบัวเท็ง ถึงอ.พิบูลมังสาหาร เลี้ยวขวาไปตามถนนสายหลัก พิบูล – ช่องเม็ก ผ่านเขื่อนสิรินธร จากนั้นเลี้ยวซ้ายหน้าหน่วยบริการประชาชนคำเชื่อนแก้ว เข้าเส้นทางหมายเลข 2173 เกือบ 10 กิโลเมตร จะพบชมรมอนุรักษ์พันธุ์ม้าพื้นเมืองทางด้านขวามือ รวมระยะทางทั้งสิ้น 87.6 กิโลเมตร สำหรับอีกเส้นทางหนึ่งคือเส้นทางหลวง ถึง อ.พิบูลมังสาหาร เลี้ยวขวาไปตามถนนสายหลักหมายเลข 2222 โดยมีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ได้แก่ หมู่บ้านทรายมูล หมู่บ้านดอนม่วง หมู่บ้านปากบุง ผาแต้ม แม่น้ำสองสี แก่งตะนะ

ตารางที่ 5.1 (ต่อ)

เดือน	กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์	กิจกรรมการท่องเที่ยว
พฤศจิกายน – ธันวาคม	- การพัฒนาและปรับปรุงพื้นที่ในแหล่งท่องเที่ยว - ฝึกอาชีพ/ให้ความรู้แก่ชาวบ้านในชุมชน - กิจกรรมการพัฒนาและปรับปรุงพื้นที่ในชุมชน	

* หมายเหตุ : งดให้บริการที่พักแบบโฮมสเตย์ ประมาณ 6 เดือน ระยะเวลาตั้งแต่เดือน พฤษภาคม-ตุลาคมของทุกปี เนื่องจากเป็นฤดูกาลทำนาของชาวบ้าน และปรับปรุงบ้านพักเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามา ทั้งนี้ผู้ที่สนใจเข้าพักในโฮมสเตย์บ้านท่าล้งจะต้องแจ้งความประสงค์ล่วงหน้าได้ที่ผู้ใหญ่บ้าน นายธีรเกียรติ แก้วใส เบอร์โทรศัพท์ 08 4498 0326

4. ชุมชนร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ สถาบันการศึกษา ร่วมวางแผนการส่งเสริมและสนับสนุน การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น โดยมุ่งเน้น ประชาสัมพันธ์ กิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ที่มีอยู่ในปัจจุบัน และพัฒนากิจกรรมอื่นๆ ของจังหวัด อุบลราชธานีให้เป็นที่รู้จักแพร่หลายมากยิ่งขึ้น

5. เนื่องจากปัจจุบันมีองค์กรภาคเอกชนในต่างประเทศที่มีการจัดโครงการการท่องเที่ยวเพื่อ บำเพ็ญประโยชน์มายังประเทศไทย แต่ยังมีพื้นที่หลักในการทำกิจกรรมอยู่เพียงไม่กี่แห่ง ดังนั้น จังหวัดอุบลราชธานี กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ควรนำเสนอ ผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์เพื่อเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของสถานที่จัดกิจกรรมต่างๆ สำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติด้วย

6. หน่วยงานภาครัฐ ควรเร่งพัฒนาศักยภาพด้านการเข้าถึง โดยเฉพาะถนนเข้าหมู่บ้านให้มีความพร้อมในการรองรับการเดินทาง

7. สถาบันการศึกษาและหน่วยงานภาครัฐควรให้ความร่วมมือเพื่อพัฒนาทักษะ ภาษาต่างประเทศให้กับสมาชิกในชุมชนเพื่อรองรับการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ

8. สถาบันการศึกษาและหน่วยงานภาครัฐควรให้ความร่วมมือเพื่อพัฒนาทักษะการบริการให้ มีคุณภาพที่เหมาะสมสำหรับการรองรับการท่องเที่ยว อาทิ มาตรฐานด้านที่พัก การบริการอาหารและ เครื่องดื่ม เทคนิคการเป็นเจ้าบ้านที่ดี เป็นต้น

5.4 ข้อเสนอแนะครั้งต่อไป

1. ศึกษาความพึงพอใจต่อกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ของนักท่องเที่ยว
2. พัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในจังหวัดอุบลราชธานี
3. การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในจังหวัดอุบลราชธานี

4. ศึกษาผลกระทบของการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ต่อการจัดการการท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานี

5.5 ข้อจำกัดในงานวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างของการศึกษามีจำนวนที่เหมาะสมตามหลักทฤษฎี แต่ยังมีข้อจำกัดในประเด็นของความหลากหลายของภูมิลำเนา ที่ส่วนใหญ่จะเป็นคนในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานีเอง

2. ข้อมูลเชิงปริมาณมีข้อจำกัด ทำให้ไม่สามารถวิเคราะห์ด้วยสถิติอนุมานขั้นสูงได้ ส่งผลให้ผลการศึกษาบางส่วนไม่สามารถนำมาทดสอบสมมติฐานได้

3. กลุ่มตัวอย่างของการศึกษาเชิงคุณภาพ ยังมีจำนวนที่จำกัด เนื่องจากผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ยังไม่เป็นที่รู้จักและเป็นที่นิยมเท่าที่ควรสำหรับการท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานี

บรรณานุกรม

- กาญจนา สมมิตร และนิทัศน์ บุญไพศาลสถิตย์. (มิถุนายน-พฤศจิกายน 2556). “แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย”.
<http://journal.feu.ac.th/pdf/v7i1t3a7.pdf>. 1 พฤศจิกายน 2557.
- งานกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 2551
- ฉลองศรี พิมพ์สมพงษ์. การวางแผนและพัฒนาการตลาดการท่องเที่ยว. ภาควิชาศิลปาชีพ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2542
- เทิดชาย ช่วยบำรุง. สถานการณ์การท่องเที่ยวจังหวัดอุบลราชธานี. เอกสารประกอบการประชุมเรื่องการวิจัยการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง (อุบลราชธานี ยโสธร นครราชสีมาและชัยภูมิ) เมื่อวันที่ 11 มิถุนายน 2550 ณ ห้อง ราชพฤกษ์ A โรงแรมลายทอง จังหวัดอุบลราชธานี} 2550.
- นิฐริน ไส้พันธ์. ศักยภาพและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย จังหวัดอุบลราชธานี. การค้นคว้าแบบอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2544.
- นิภาพร นิลรัตน์. (ม.ป.ป.) “ปัจจัยที่มีต่อการตัดสินใจเลือกท่องเที่ยวเชิงนิเวศของคนไทยในอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย จังหวัดเชียงใหม่”. วารสารปัญญาวิวัฒน์. 72 – 80.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. การจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. พิมพ์ครั้งที่ 3. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2543.
- _____. การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. กรุงเทพฯ : เพรส แอนด์ ดีไซน์ จำกัด, 2548.
- บุญยสุภะ อเนกสุขและคณะ. ศักยภาพมูลค่าและคุณค่าของผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวที่มีต่อการสร้างรายได้ในจังหวัดอุบลราชธานี. กรุงเทพฯ : สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ, 2552.
- ผู้จัดการออนไลน์. ท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์ มิติใหม่ในการท่องเที่ยวไทย. <http://goo.gl/1CuHpK>. 20 กรกฎาคม 2554.
- พงษ์จันทร์ คล้ายอุดม และคณะ. ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อสร้างการเรียนรู้สำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มบำเพ็ญประโยชน์. กรุงเทพฯ : สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ, 2556.
- พิรานท์ นายอง. ปัจจัยที่มีผลต่อการท่องเที่ยวจังหวัดสุโขทัยของนักท่องเที่ยวชาวไทย. วิทยานิพนธ์ เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2553.
- มธุรส ปราปไพรี. ศักยภาพของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว : กรณีชุมชนไทยทรงดำ บ้านเขาย้อย ตำบลเขาย้อย อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี. การค้นคว้าอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2542.

- มาลินี ปันแก้ว. ปัจจัยที่มีผลต่อการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศของนักท่องเที่ยวชาวเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2552.
- มิ่งสรรพ ขาวสอาด. (ม.ป.ป.). มิ่งสรรพชี้จุดอ่อนการท่องเที่ยวไทยอยู่ที่การบริหารจัดการของภาครัฐ. <http://www.tuhpp.net/?p=806>. 13 กรกฎาคม 2554.
- รัฐธิยา พิรณยุทธ. แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพหมู่บ้านวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว : กรณีศึกษาบ้านหนองขาว อำเภอดำม่วง จังหวัดกาญจนบุรี. การค้นคว้าแบบอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2544.
- วิโรฒพัชร วิริต. พฤติกรรมกรการท่องเที่ยวเกาะเสม็ดของนักท่องเที่ยวชาวไทย. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี, 2549.
- วิศิษฐ์ ลุผล. พฤติกรรมกรท่องเที่ยวและพฤติกรรมกรเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของนักศึกษา ระดับมหาวิทยาลัยในจังหวัดอุบลราชธานี. คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 2550.
- วีโพรเนเจอร์. การท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัคร (Voluntourism) ในประเทศไทย. <http://www.v4nature.org/?q=node/149>. 10 กรกฎาคม 2554
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ. กลยุทธ์ตลาดและการบริหารการตลาด. กรุงเทพฯ: ไดมอนด์ บิสสิเนส, 2541.
- สุทธิชัย อบอุ่น. การศึกษาศักยภาพชุมชนท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์กรณีศึกษา เฉพาะกรณีเส้นทางสายลำน้ำกก. วิทยานิพนธ์พัฒนาชุมชนมหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2541.
- สุวิมลสัญ โสภณศิริ. การวิเคราะห์พฤติกรรมนักท่องเที่ยว Tourist Behavior Analysis ก้าวแรกสู่การเป็นผู้บริหารธุรกิจท่องเที่ยวอย่างมืออาชีพ. อินทนิล, 2554.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. โครงการสำรวจภาวะการทำงานของประชากรระดับจังหวัด. <http://goo.gl/ALSiO9>. 12 มิถุนายน 2551.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. การสำรวจพฤติกรรมกรการเดินทางท่องเที่ยวของชาวไทย พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ : สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2554.
- สำเนาวิ ขจรศิลป์. มิติใหม่ของการศึกษานักศึกษา 2 : การพัฒนานักศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต, 2542.
- อดิگانต์ ไพโรจน์พิริยะกุล และสุชาติ ทวีพรปฐมกุล. “ปัจจัยที่มีต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวเมืองหลวงพระบาง” วารสารวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ. 13(1) : 119 – 132, มกราคม – เมษายน 2555.
- Elize Marguerite Raymond ; & c. Michael HALL. The Development of Cross – Cultural (Mis) Understanding Through Volunteer Tourism. Journal of Sustainable tourism. 16 : 5, 2008.
- Los Ninos. (2004 - 2005). Annual Report.

- <http://www.losninosintl.org/pdfs/AnnualReport2004-2005.pdf>, September, 2009,
- Wearing S. (2001). Volunteer Tourism : Experiences That Make a Difference. Oxon : CABI, 2001.
- Wearing ; & Neil, J. (2003). Refiguring self and identity though volunteer tourism. Society and Leisure. 23(2) : 389 – 419, 2003

ภาคผนวก

ภาคผนวก (ก)

บทความสำหรับเผยแพร่

ร่างบทความสำหรับเผยแพร่

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง "ศักยภาพการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในจังหวัดอุบลราชธานี" เป็นการวิจัยที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกชุมชนหรือหมู่บ้านเพื่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ ศักยภาพและความพร้อมในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ของชุมชน และเพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพให้ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์อย่างยั่งยืน

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี สำหรับข้อมูลเชิงปริมาณคณะผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจำนวน 393 ชุด กับกลุ่มตัวอย่างจากสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดอุบลราชธานี วิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพคณะผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก ระดมความคิดเห็น การประชุมกลุ่มย่อยและเวทีชาวบ้าน และการลงสำรวจพื้นที่ จากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษา (ระดับหัวหน้าชมรม/ประธานชมรม) ตัวแทนชุมชนและประชาชนในพื้นที่ นักท่องเที่ยว

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 21 ปี กำลังศึกษาในคณะศิลปศาสตร์ มีภูมิลำเนาตั้งอยู่นอกเขตอำเภอเมือง รายได้เฉลี่ยต่ำกว่า 4,000 บาท เคยเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในลักษณะของการปลูกป่า/ป่าชายเลนมากที่สุด รองลงมาได้แก่ กิจกรรมการสอนหนังสือให้เด็ก และกิจกรรมการสร้างบ้าน/สร้างโรงเรียนตามลำดับ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ร่วมกับเพื่อน มีความถี่การเดินทางท่องเที่ยวมากกว่า 3 ครั้ง และเลือกใช้รถทัวร์/รถโดยสารสำหรับการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์มากที่สุด

ผลการศึกษารายงานว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง ได้แก่ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านที่พัก ด้านสิ่งดึงดูดใจ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านการเข้าถึง ตามลำดับ โดยผู้ตอบแบบสอบถามที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมการสอนหนังสือ กิจกรรมพัฒนาอาชีพแก่คนในชุมชน และกิจกรรมปลูกป่า/ป่าชายเลน มีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมในด้านสิ่งดึงดูดใจ ด้านเส้นทางขนส่งเข้าถึง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวแตกต่างจากนักท่องเที่ยวที่ไม่เคยร่วมกิจกรรม

สำหรับประเด็นศักยภาพของชุมชน ผลจากการศึกษาและวิเคราะห์ พบว่า ชุมชนที่นำมาเป็นต้นแบบการของการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ มีศักยภาพที่โดดเด่นด้านกิจกรรมที่มีความหลากหลาย ด้านสิ่งดึงดูดใจ แต่ยังมีข้อจำกัดในด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านการเข้าถึง

การวิจัยในครั้งนี้ได้แนวทางในการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพให้ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์อย่างยั่งยืน 4 แนวทาง ได้แก่ การวางแผนเพื่อเพิ่มศักยภาพให้ชุมชน การจัดองค์กร และการจัดการของชุมชน การดำเนินงาน และการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการตลาด พร้อมการทำปฏิทินกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ที่สามารถทำได้ในชุมชนด้วย

คำสำคัญ ศักยภาพ การท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์

Abstract

This research aim to 1) to study the customer behavior and influences factors for choosing destinations, 2) to investigate the potential of the community for tourist destination development, and 3) to formulate plans for developing community's potential to be voluntary tourism destination

This research is mixed research methodology, the researchers collected quantitative data through 393 questionnaires from university's student in Ubon Ratchathani Province. The data were analyzed by using computer operating system. For qualitative data, the researchers collected data through in-depth interview from students and citizens and survey areas.

The research results reveal the most respondents are female, 21 years old, studying in Fine Art faculty, have live in sub-urban of district and earn average monthly income less than 4000 Bahts, have experiences in volunteer activities; teaching, planting, and home or school constructing, traveling with friends, have participate volunteer tourism more than 3 time, and traveling by bus.

The research results indicate that the influence factors to voluntary tourism is at a high level. The factor that receives most influence is the tourism activities, accommodation, attraction, amenities/facilities, and accessibility respectively.

The comparison tourist's factor influence making decision between have participate and non-participate volunteer activities there was statistic significant differences at 0.05 level. The results shown 3 group of volunteer tourist which are teaching, community's career development, and planting were influenced by that attraction, accessibility, amenities/facilities, and activities factors.

The outcomes of this research are the plans formulate plans for developing community's potential to be sustainable voluntary tourism destination. The Plans have 4 components combine with planning, organizing, operating, product and marketing developing, including tourism activity's calendar for community's voluntary as well.

Keywords Potential, Voluntary tourism

ที่มาและความสำคัญ

แม้ตลอดปีที่ผ่านมาประเทศไทยจะประสบกับปัญหาความวุ่นวายทางการเมือง แต่ตลอดทั้งปี ยังคงมีนักท่องเที่ยวเข้ามาประเทศไทยประมาณ 14 ล้านคน มาเป็นอันดับ 17 ของโลก นอกจากนั้น แล้ว หากมองในด้านรายได้ ประเทศไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยว 5.27 แสนล้านบาท เป็นอันดับที่ 12 ของโลก แต่รายได้ดังกล่าวยังคงกระจุกตัวอยู่เพียงบางจังหวัดและอยู่ในกลุ่มผู้ที่มีรายได้สูงเป็นหลัก เมื่อเปรียบเทียบสมรรถนะด้านการท่องเที่ยวโดยใช้ตัวชี้วัด 3 ตัวหลัก คือ สิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวต่างชาติ บริการจากภาครัฐ และบริการจากภาคเอกชน โดยเปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาค ปรากฏว่า ประเทศไทยเป็นอันดับ 1, 2 และ 3 ตามลำดับ บทสรุปก็คือ จุดแข็งที่สุดทางการท่องเที่ยวของไทย คือ การมีสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว (มิ่งขวัญ ขาวสะอาด, 2553: website)

จังหวัดอุบลราชธานีเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวค่อนข้างสูง เพราะมีสภาพทางภูมิศาสตร์และมีศิลปวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นที่มีเอกลักษณ์น่าสนใจ อีกทั้งยังมีพรมแดนติดกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งสามารถเดินทางเชื่อมโยงไปสู่กลุ่มประเทศอินโดจีนได้อย่างสะดวก อีกทั้งยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดความสนใจจากนักท่องเที่ยว ทั้งทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และศิลปวัฒนธรรม ซึ่งสามารถจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้แทบทุกกลุ่ม ส่งผลให้จังหวัดอุบลราชธานีมีผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและผจญภัยที่มีชื่อเสียง เช่น อุทยานแห่งชาติผาแต้ม การท่องเที่ยวเชิงศาสนา เช่น วัดบ้านนาชาติ วัดหนองป่าพง การท่องเที่ยวเชิงเกษตร รวมทั้งการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และโดยเฉพาะกิจกรรม (Event) ประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษาที่เป็นที่รู้จัก มีชื่อเสียงเป็นอย่างมากทั้งในและต่างประเทศ โดยมีองค์ประกอบและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวที่เอื้ออำนวยให้นักท่องเที่ยวได้รับความสะดวกสบาย เช่นการเดินทาง ที่พัก บริษัทนำเที่ยว ร้านอาหาร รวมทั้งร้านขายของที่ระลึกประเภทสินค้าพื้นเมืองหรือผลิตภัณฑ์จากกลุ่มหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ส่งผลให้จังหวัดอุบลราชธานีมีรูปแบบการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมมากขึ้น ได้แก่ การท่องเที่ยวเพื่อการจัดการประชุม สัมมนาและนิทรรศการ หรือการท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล ดังจะเห็นได้จากการเติบโตขององค์กรที่เกี่ยวข้อง เช่น ชมรมโรงแรม ชมรมร้านอาหาร และชมรมธุรกิจท่องเที่ยว เป็นต้น (บุญยสุษฎ์ และคณะ, 2552)

ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้นทำให้จังหวัดอุบลราชธานีมีรายได้จากการท่องเที่ยวสูงเป็นอันดับสี่ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (เทิดชาย ช่วยบำรุง, 2550) เมื่อพิจารณาจากข้อมูลและสถิติย้อนหลังจะพบว่า จำนวนผู้มาเยือน (นักท่องเที่ยวและนักทัศนาจร) เพิ่มขึ้นในแต่ละปี ดังเช่น ในปี 2550 มี 1,507,946 ราย 1,367,314 ราย 1,288,462 และ 1,166,203 ราย ในปี 2549, 2548 และ 2547 ตามลำดับ เช่นเดียวกับรายได้ที่สูงขึ้นในแต่ละปีกล่าวคือ ในปี 2550 จำนวน 3,504.17 ล้านบาท 3,144.37 ล้านบาท 2,797.95 ล้านบาทและ 2,764.04 ล้านบาท ในปี 2549 ปี 2548 และ ปี 2547 ตามลำดับ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2551: website) ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาจังหวัดอุบลราชธานี

นอกจากจังหวัดอุบลราชธานีจะมีศักยภาพด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อสร้างมูลค่าให้กับจังหวัดเป็นจำนวนมาก ซึ่งเอื้อต่อการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่เพื่อสร้างคุณค่าที่เกิดขึ้น อันเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับที่ มิ่งสรรพ์ ขาวสะอาด (2553, website) กล่าวว่าหากอยากเพิ่มศักยภาพให้กับ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทย จะต้องเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกในประเทศ และเน้นกลุ่มนักท่องเที่ยวราคาประหยัดมากขึ้น มีบริการข้อมูลบนอินเทอร์เน็ตให้หลากหลายภาษามากขึ้น รวมทั้งควรพัฒนาการท่องเที่ยวเฉพาะทางในลักษณะที่เป็นวงแหวน และที่สำคัญจะต้องลดความเหลื่อมล้ำจากผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว โดยกระจายการท่องเที่ยวไปสู่จังหวัดอื่นๆ นอกเหนือจากจังหวัดที่เป็นเมืองท่องเที่ยวหลักอยู่แล้วด้วยนั่นก็คือการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ (Volunteer Tourism)

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ว่าเป็นการท่องเที่ยวที่เน้นไปในกลุ่มนักท่องเที่ยวเยาวชนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับอุดมศึกษา เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีศักยภาพสูงที่สุดเพราะอยู่ในวัยที่แสวงหาประสบการณ์ กระตือรือร้น มีความคิดสร้างสรรค์พร้อมเปิดรับสิ่งใหม่อยู่เสมอรวมทั้งมีจิตสำนึกที่จะสร้างสรรค์ประโยชน์ให้แก่สังคม ชุมชนมีแนวคิดที่จะจัดให้มีค่ายอาสาสมัครเดินทางเข้าไปในแหล่งท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์และช่วยพัฒนาด้านการท่องเที่ยว อาทิการถ่ายทอดความรู้ด้านการเป็นวิทยากรนำชมพื้นที่การออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมท้องถิ่นเพื่อพัฒนาเป็นสินค้าที่ระลึก เป็นต้น ขณะเดียวกันกลุ่มอาสาสมัครดังกล่าวก็จะได้เรียนรู้วิถีชีวิตและวัฒนธรรมของท้องถิ่นจากการได้ใช้ชีวิตอยู่ในชุมชนได้ใกล้ชิดกับชาวบ้านที่มีภูมิปัญญาท้องถิ่น (ASTV, website)

การท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัครนั้นมีอยู่ทั่วทุกมุมโลก ซึ่งเติบโตควบคู่กับวิกฤตการณ์ระดับโลกเมื่อไม่นานมานี้ เช่น เหตุการณ์ 911 ที่ตึก World Trade Center เหตุการณ์สึนามิครั้งใหญ่ในแถบเอเชียและแอฟริกา เหตุการณ์พายุแคทธารีนำถล่มรัฐหลุยเซียน่า หรือแม้แต่วิกฤตการณ์โลกร้อนที่ก่อผลกระทบรุนแรงขึ้นทุกวันต่อมนุษยในทุกพื้นที่ทั่วโลก ซึ่งเหตุการณ์เหล่านี้กระตุ้นมนุษย์ให้สนใจซึ่งกันและกัน รวมถึงใส่ใจการอยู่ร่วมกันอีกด้วย กิจกรรม Volunteer ในประเทศไทยเกิดขึ้นจากการที่องค์กรพัฒนาเอกชนรับชาวต่างประเทศเข้ามาทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ให้กับท้องถิ่น เมื่อเสร็จภารกิจอาสาสมัครต่างประเทศก็จะเดินทางท่องเที่ยวเอง จึงเป็นลักษณะ Volunteer + self – travel ไม่เป็นลักษณะ Volunteer + package tour คำว่า Voluntourism ได้รับการเผยแพร่และความสนใจมากขึ้น หลังจากเหตุการณ์ธรณีภัยพิบัติสึนามิโดยในเดือนมกราคม 2548 ได้มีการจัดตั้งศูนย์อาสาสมัคร “The Tsunami Volunteer Center” ขึ้นในบริเวณพื้นที่เขาหลัก จังหวัดพังงา ซึ่งมีอาสาสมัครจากนานาชาติจาก 51 ประเทศ ทั่วโลก จำนวน 3,500 คน อายุระหว่าง 19 – 67 ปี เข้ามาเพื่อสร้างบ้าน สอนภาษาอังกฤษ ต่อเรือในขณะที่เกาะพีพี จังหวัดกระบี่ ได้มีการจัดตั้ง The Phi Phi Dive Camp มีอาสาสมัครนานาชาติ จำนวน 4,000 คน เข้ามาเพื่อขนขยะและสิ่งปรักหักพังออกจากเกาะพีพี จำนวน 290 ตัน (การท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัคร (Voluntourism) ในประเทศไทย, 2553: website)

จากคุณค่าของการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ ผสมกับจำนวนนักศึกษาที่กำลังศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นของจังหวัดอุบลราชธานี ทำให้เป็นปัจจัยที่คณะผู้วิจัยสนใจศึกษาพฤติกรรมของนักศึกษาต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ เพื่อทราบพฤติกรรมและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ของนักศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาพร้อมทั้งปลูกจิตสำนึกให้นักศึกษามีความรับผิดชอบต่อสังคม และเป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกชุมชนหรือหมู่บ้านเพื่อการท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์
2. เพื่อศึกษาศักยภาพและความพร้อมในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์ของชุมชน
3. เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพให้ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์อย่างยั่งยืน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบพฤติกรรมของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกสถานที่เพื่อการท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์ต่อการท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์
2. ทราบนำเสนอชุมชนต้นแบบเพื่อการท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี
3. เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพให้ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์อย่างยั่งยืน

วิธีการดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1.1 นักศึกษา

นักศึกษาที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรีภาครัฐ จังหวัดอุบลราชธานี จำนวนทั้งสิ้น 20,997 คน ทำให้สามารถกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยการคำนวณจากสูตรของ Taro Yamane โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ 95% และค่าความคลาดเคลื่อนที่ 5% จะทำให้ได้จำนวนของขนาดตัวอย่างเท่ากับ 393 คน ซึ่งคำนวณจากสูตร

$$N = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

N = จำนวนประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง (ในที่นี้กำหนดให้เท่ากับ 0.05)

แทนค่า

$$= \frac{20,997}{1 + 20,997(0.05)^2}$$

$$= \frac{20,997}{53.4925}$$

$$= 392.52 \text{ หรือ } 393 \text{ คน}$$

ในการสุ่มตัวอย่างของการศึกษาวิจัยคณะผู้วิจัยได้เลือกทำการสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

1.2 กลุ่มนักศึกษาหัวหน้าชมรมต่างๆ อาทิ ค่ายอาสา ค่ายวิชาการ จำนวน 10 คน โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์และเป็นการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

1.3 ตัวแทนผู้นำชุมชนในท้องถิ่น โดยใช้วิธีทำการสัมภาษณ์จำนวน 7 คน และเป็นการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

1.4 ประชาชนในท้องถิ่น โดยใช้วิธีทำการสัมภาษณ์ สันทนากลุ่มย่อยและเป็นการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัยในครั้งนี้ใช้เครื่องมือในการทำวิจัย 2 ส่วน โดยส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถาม และส่วนที่ 4 เป็นแบบสัมภาษณ์ แบบกึ่งมีโครงสร้าง

1) เป็นแบบสอบถามซึ่งศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาภาครัฐในจังหวัดอุบลราชธานีได้แก่ ชั้นปีที่ 2 ขึ้นไป

1.1 เป็นแบบสอบถามที่กำหนดคำตอบให้เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ได้แก่ เพศ อายุ สถาบัน คณะ ภูมิสำเนา และรายได้ต่อเดือน

1.2 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ เช่น ค่ายอาสาสมัครพัฒนาชุมชน วัด บ้าน โรงเรียน ค่ายอาสา

1.3 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ เช่น มีสิ่งดึงดูดใจ (Attraction) การมีเส้นทางขนส่งเข้าถึง (Accessibility) การมีสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) ที่พัก (Accommodation) กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities)

1.4 เป็นแบบสอบถามที่เป็นการให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามกรอกข้อมูลตามความรู้สึกลงในช่องว่างที่กำหนดให้

2) เป็นคำถามสำหรับสัมภาษณ์หัวหน้าชมรม ที่ให้ผู้ถูกสัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ตัดสินใจเลือกการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ คือคำถามมีดังนี้

2.1 ลักษณะของชุมชนที่เป็นสถานที่ในการออกค่ายบำเพ็ญประโยชน์มีลักษณะอย่างไร

2.2 เหตุผลที่ท่านเลือกออกค่ายบำเพ็ญประโยชน์ มาจากสาเหตุอะไร

2.3 ท่านใช้เกณฑ์อะไรในการตัดสินใจเลือกแหล่งท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์

2.4 ท่านมีกระบวนการในการหาข้อมูลสนับสนุนการเลือกแหล่งท่องเที่ยวเพื่อออกค่ายบำเพ็ญประโยชน์อย่างไร

2.5 ท่านเคยเดินทางท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์มาแล้วกี่ครั้งและครั้งล่าสุดเมื่อใด

2.6 ในเขตพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี ท่านเคยเดินทางท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์ที่ไหนมาแล้วบ้าง

2.7 ท่านคิดว่าสภาพแวดล้อมภายในของชุมชนที่เลือกออกค่ายในด้านจุดเด่นและจุดด้อย มีลักษณะอย่างไรบ้าง

2.8 ในมุมมองของท่าน ท่านคิดว่าสภาพแวดล้อมภายนอกของพื้นที่ในการออกค่ายมีลักษณะอย่างไรบ้าง

2.9 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ของท่านในด้านสิ่งดึงดูดใจ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการเข้าถึง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านที่พักและด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นอย่างไร

2.10 กิจกรรมใดบ้างที่ท่านได้ทำในการออกค่ายเพื่อบำเพ็ญประโยชน์

2.11 สิ่งใดบ้างในที่ท่านต้องการที่จะพัฒนาพื้นที่ที่เลือกในการออกค่ายบำเพ็ญประโยชน์

2.12 ปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวคืออะไร

3) เป็นคำถามสำหรับสัมภาษณ์สำหรับตัวแทนผู้นำชุมชน ที่ให้ผู้ถูกสัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสของการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ คือคำถามมีดังนี้

3.1 นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเพื่อออกค่ายทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ในพื้นที่ของท่านเป็นกลุ่มใดบ้าง

3.2 พื้นที่ของท่านมีการจัดกิจกรรมค่ายบำเพ็ญประโยชน์ในช่วงใดบ้าง

3.3 กิจกรรมใดบ้างที่มีการจัดขึ้นในการออกค่ายเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในชุมชนของท่าน

3.4 ชุมชนมีจุดเด่น และจุดที่ต้องการพัฒนาอะไรบ้าง
ท่านคิดว่าสภาพแวดล้อมภายนอกของที่มีผลต่อชุมชนของท่านคือสิ่งใดบ้าง

3.5 แหล่งท่องเที่ยวของชุมชนมีศักยภาพด้านสิ่งดึงดูดใจ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการเข้าถึง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านที่พักและด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นอย่างไร

3.6 กิจกรรมของชุมชนใดบ้างที่สามารถสนับสนุนการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์

3.7 ปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวคืออะไร

3.8 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์

4) เป็นคำถามสำหรับสัมภาษณ์หรือสนทนากลุ่มย่อยสำหรับประชาชนในชุมชน ที่ให้ผู้ถูกสัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสของการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ คือถามมีดังนี้

4.1 ชุมชนมีจุดเด่น และจุดที่ต้องการพัฒนาอะไรบ้าง

4.2 แหล่งท่องเที่ยวของชุมชนมีศักยภาพด้านสิ่งดึงดูดใจ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการเข้าถึง ด้านความสามารถในการรองรับ ด้านความปลอดภัยและด้านการบริหารจัดการเป็นอย่างไร

4.3 กิจกรรมของชุมชนใดบ้างที่สามารถสนับสนุนการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์

4.4 ปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวคืออะไร

4.5 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้แก่ ข้อมูลที่ได้รับจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ที่กำหนดไว้ในขอบเขตการศึกษา

ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งต่างๆ เช่น หนังสือ เอกสาร และสิ่งพิมพ์ต่างๆรวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งเอกสารเชิงวิชาการทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ตลอดจนข้อมูลหรือบทความที่มาจากอินเทอร์เน็ต เพื่อใช้ประกอบการวิจัยในครั้งนี้

การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เมื่อได้ข้อมูลจากแบบสอบถามแล้ว คณะผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบความสมบูรณ์จากแบบสอบถามและลงข้อมูลตามลักษณะตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามแบบสอบถาม

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ และนำเสนอผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการกรอกแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างนำมาประมวลผลทางสถิติด้วยระบบโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ในการอธิบายลักษณะทั่วไปของข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมได้ โดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น

5.1 ข้อมูลพื้นฐานของประชากรที่ตอบแบบสอบถาม เช่น เพศ อายุ สถาบันการศึกษา คณะณัฏฐิณาลำเนา และรายได้ต่อเดือน สถิติที่ใช้สำหรับการแจกแจงตัวแปร คือ ความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage)

5.2 แบบสอบถามพฤติกรรมการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์สถิติที่ใช้สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วยความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean)

5.3 แบบสอบถาม ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ มีเกณฑ์มาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับคือ

5	หมายถึง	ระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	ระดับมาก
3	หมายถึง	ระดับปานกลาง
2	หมายถึง	ระดับน้อย
1	หมายถึง	ระดับน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) สถิติอ้างอิง ประกอบด้วย การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง 2 ตัวแปรที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent Sample t-test) การวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสองตัวแปร (Chi-Square) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) โดยมีความหมายค่าเฉลี่ยดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.21 - 5.00	หมายถึง ระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 3.41 - 4.20	หมายถึง ระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.40	หมายถึง ระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.81 - 2.60	หมายถึง ระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.80	หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

ผลการศึกษาและการอภิปรายผล

ข้อมูลทั่วไปและพฤติกรรมทางท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์

ผลจากการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 248 คนคิดเป็นร้อยละ 63.10 มีอายุระหว่าง 21 ปี จำนวน 140 คนคิดเป็นร้อยละ 35.62 กำลังศึกษาในคณะศิลปศาสตร์ จำนวน 89 คนคิดเป็นร้อยละ 22.65 มีภูมิลำเนาตั้งอยู่นอกเขตอำเภอเมือง จำนวน 235 คนคิดเป็นร้อยละ 59.80 รายได้เฉลี่ยต่ำกว่า 4,000 บาท จำนวน 161 คนคิดเป็นร้อยละ 40.97 จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์มีการทำกิจกรรมเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในลักษณะของการปลูกป่า/ป่าชายเลน มากที่สุด จำนวน 203 คน คิดเป็นร้อยละ 51.65 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ร่วมกับเพื่อน จำนวน 226 คนคิดเป็นร้อยละ 57.51 มีความถี่การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์มากกว่า 3 ครั้ง จำนวน 131 คนคิดเป็นร้อยละ 33.33 เลือกใช้รถทัวร์/รถโดยสารสำหรับการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์มากที่สุด จำนวน 132 คนคิดเป็นร้อยละ 33.59

จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์มีการทำกิจกรรมเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในลักษณะของการปลูกป่า/ป่าชายเลน มากที่สุด จำนวน 203 คน คิดเป็นร้อยละ 51.65 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ร่วมกับเพื่อน จำนวน 226 คนคิดเป็นร้อยละ 57.51 สอดคล้องกับ บงกชรัตน์ ยศถาวร (2544) ว่าพฤติกรรมทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยววัยรุ่นไทย ในอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า ส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวเกี่ยวกับเพื่อน ๆ มากที่สุด ในขณะที่กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นนักท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในจังหวัดอุบลราชธานีมีความถี่การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์มากกว่า 3 ครั้ง

จำนวน 131 คนคิดเป็นร้อยละ 33.33 กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามของนักท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ เลือกใช้รถทัวร์/รถโดยสารสำหรับการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์มากที่สุด จำนวน 132 คนคิดเป็นร้อยละ 33.59 ซึ่งพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ที่ศึกษาพบนั้นจะ แตกต่างจากข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2554) ศึกษาวิจัยเรื่อง การสำรวจพฤติกรรม การเดินทางท่องเที่ยวของชาวไทย พ.ศ. 2553 พบว่ากิจกรรมที่ทำระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวใน ภาพรวม 5 เรื่อง แรก ตามลำดับ ดังนี้ ท่องเที่ยวทั่วไป เช่น กินอาหารพื้นเมือง/ ซื้อเอง ร้อยละ 59.2 ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน/ ญาติในที่พัก ร้อยละ 36.0 กิจกรรมเชิง ศาสนา เช่น ทำบุญมัสการศาสน สถาน นั่งสมาธิ วิปัสสนา ร้อยละ 32.1 กิจกรรมเชิงวัฒนธรรมเช่น ชมโบราณสถาน/ แหล่ง ประวัติศาสตร์/ พิพิธภัณฑ์ ร้อยละ 19.0 และกิจกรรมนิเวศและผจญภัย เช่น ศึกษาธรรมชาติ/ แคมป์ ปิ้ง/ เดินป่าร้อยละ 5.3 ผู้ร่วมเดินทาง ผู้ตัดสินใจเลือกการเดินทาง และลักษณะการจัดการเดินทาง พบว่า ผู้ที่เดินทางท่องเที่ยวในภาพรวมกว่าครึ่งหนึ่งร้อยละ 59.0 จะเดินทางท่องเที่ยวกับครอบครัว/ ญาติ รองลงมาเดินทางกับเพื่อน/ เพื่อนร่วมงาน ร้อยละ 25.6 เดินทางคนเดียว ร้อยละ 10.6 มีเพียง ส่วนน้อยที่เดินทางไปกับคู่รัก/แฟน สำหรับการตัดสินใจเลือกเดินทาง ผู้ที่เดินทางท่องเที่ยวประมาณ ร้อยละ 45.2 ระบุว่า ครอบครัว/ ญาติเป็นผู้ตัดสินใจร้อยละ 30.6 เพื่อน/ เพื่อนร่วมงาน ร้อยละ 15.4 สำหรับลักษณะการจัดการเดินทาง ส่วนใหญ่ร้อยละ 84.1 จัดการเดินทางเองทั้งหมดรองลงมาคือ หน่วยงาน/ คณะจัดการให้ร้อยละ 12.9 จัดการเองบางส่วนและให้บริษัทนำเที่ยวบางส่วน ร้อยละ 1.2 และพาหนะที่ใช้ในการเดินทาง ผู้เดินทางท่องเที่ยวส่วนใหญ่ร้อยละ 56.9 นิยมที่จะเดินทางด้วย พาหนะส่วนตัว/ รถยนต์ รองลงมาเดินทางด้วยรถทัวร์ รถโดยสารประจำทาง ร้อยละ 24.2 รถเช่า เช่น รถตู้ รถยนต์ รถทัวร์ รถบัส ร้อยละ 16.0 รถไฟ ร้อยละ 1.9 มีเพียงส่วนน้อย ร้อยละ 2.9 ที่เดินทาง ด้วยเครื่องบิน

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ด้านสิ่งดึงดูดใจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06) โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นต่อ ปัจจัยสถานที่ท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่มีความสวยงาม ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27) และมีความคิดเห็นในระดับมากต่อปัจจัยสถานที่ท่องเที่ยว ประเภทประเพณีและวัฒนธรรม ปัจจัยสถานที่ท่องเที่ยวเป็นที่ได้รับความนิยมและเป็นที่รู้จัก ปัจจัย สถานที่ท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และโบราณวัตถุ และ ปัจจัยสภาพพื้นที่ของ สถานที่ท่องเที่ยวที่ยังคงสภาพเดิม (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05, 4.05, 4.01, และ 3.94) ตามลำดับ ดัง ตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนของความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อ
บำเพ็ญประโยชน์

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์	Mean	S.D.	แปลค่า
1. ด้านสิ่งดึงดูดใจ (Attractions)	4.06	0.569	มาก
1.1 เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเป็นที่ได้รับความนิยม และเป็นที่รู้จัก	4.05	0.834	มาก
1.2 เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่มีความสวยงาม	4.27	0.725	มากที่สุด
1.3 เป็นสถานที่ท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และโบราณวัตถุ	4.01	0.805	มาก
1.4 เป็นสถานที่ท่องเที่ยวประเภทประเพณีและวัฒนธรรม	4.05	0.805	มาก
1.5 สภาพพื้นที่ของสถานที่ท่องเที่ยวที่ยังคงสภาพเดิม	3.94	0.829	มาก
2. ด้านการเข้าถึง (Accessibilities)	3.94	0.575	มาก
2.1 ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง	3.99	0.807	มาก
2.2 การบริการข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว	3.91	0.762	มาก
2.3 การบริการคมนาคมขนส่ง ยานพาหนะ	3.95	0.779	มาก
2.4 ระยะทางของเส้นทางการเดินทาง	3.91	0.802	มาก
2.5 ความปลอดภัยในการเดินทาง	4.11	0.814	มาก
2.6 พื้นที่จอดรถ	3.79	0.884	มาก
3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities)	3.95	0.655	มาก
3.1 มีร้านอาหารและเครื่องดื่ม การบริการจำหน่ายสินค้าและของที่ระลึก	4.04	0.844	มาก
3.2 มีสถานพยาบาล ไพรศณีย์ ธนาคาร ฯลฯ อยู่ใกล้เคียง	3.72	0.917	มาก
3.3 มีระบบไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์	3.91	0.864	มาก
3.4 มีการดูแลรักษาความปลอดภัย	4.01	0.854	มาก
3.5 ป้ายบอกเส้นทาง	4.07	0.851	มาก

4. ด้านที่พัก (Accommodations)	4.09	0.639	มาก
4.1 ที่พักมีบรรยากาศที่ดี	4.27	0.752	มากที่สุด
4.2 ความสะอาดในบริเวณที่พัก และภูมิทัศน์โดยรอบ	4.14	0.788	มาก
4.3 อุปกรณ์อำนวยความสะดวกภายในที่พัก	4.04	0.806	มาก
4.4 ความสะอาดของสุขา และสุขลักษณะที่ดี	4.09	0.873	มาก
4.5 ค่าใช้จ่ายด้านที่พัก	3.93	0.849	มาก
5. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities)	4.18	0.621	มาก
5.1 มีรูปแบบกิจกรรมที่สร้างสรรค์	4.18	0.775	มาก
5.2 มีการจัดกิจกรรมที่น่าสนใจ	4.14	0.793	มาก
5.3 กิจกรรมสามารถสร้างความภาคภูมิใจ	4.13	0.767	มาก
5.4 กิจกรรมมีการแลกเปลี่ยนประโยชน์ซึ่งกันและกันระหว่างชุมชนกับนักท่องเที่ยว	4.15	0.794	มาก
5.5 เป็นกิจกรรมที่สร้างประโยชน์แก่สังคม	4.31	0.779	สูงที่สุด

จากผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านกิจกรรมมีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์มากที่สุด รองลงมาได้แก่ ปัจจัยด้านด้านที่พัก ปัจจัยด้านสิ่งดึงดูดใจ ปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และปัจจัยด้านการเข้าถึงตามลำดับ ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าว เป็นไปตามแนวคิดของการท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัคร (Voluntourism) ที่มีลักษณะผสมผสานระหว่างการท่องเที่ยวในรูปแบบความสนใจพิเศษกับการทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ในพื้นที่ท่องเที่ยวที่ได้ไปเยี่ยมเยือนการท่องเที่ยวความสนใจพิเศษ (Michelle Callanan and Sarah Thomas, 2548) ดังนั้น นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ จึงให้ความสำคัญกับกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมที่สร้างประโยชน์แก่สังคม อาทิเช่น การพัฒนาห้องสมุดให้แก่โรงเรียนในเขตชนบท การปรับปรุงภูมิทัศน์ให้แก่ชุมชน การปลูกป่า ตลอดจนการสืบสานประเพณีและวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวอุบลราชธานี โดยกลุ่มตัวอย่างได้เล็งเห็นความสำคัญของกิจกรรมเหล่านี้มากกว่าสิ่งอำนวยความสะดวกและการเข้าถึง ไม่ว่าจะเป็นสัญญาณโทรศัพท์ ไฟฟ้า น้ำประปา จุดขายของที่ระลึก รวมถึงถนนที่สวยงาม ประกอบกับสถานที่หรือชุมชนเป้าหมายนั้นท่องเที่ยวแล้วจะต้องมีสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวที่หลากหลาย อาทิเช่น มีสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ศาสนา เพื่อความหลากหลายทางการท่องเที่ยว

สำหรับปัจจัยด้านที่พัก ผลการศึกษาพบว่า สถานที่พักที่มีบรรยากาศที่ดีมีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์สูงที่สุด รองลงมาคือ ความสะอาดในบริเวณที่พัก และภูมิทัศน์โดยรอบ

ทั้งนี้เกิดจากนักท่องเที่ยวยังต้องการความปลอดภัยในการท่องเที่ยว รวมทั้งผลการศึกษาได้รายงานว่า ปัจจัยด้านการเข้าถึงมีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในระดับมากเป็นอันดับสุดท้าย เนื่องจากการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมคือเป้าหมายหลักของการเดินทาง ซึ่งชุมชนที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่นิยมเลือกเดินทางไป คือชุมชนขนาดเล็ก ที่อยู่ห่างไกลความเจริญ ประกอบกับ ชุมชนนั้นๆ จะต้องมีความสะอาดที่จำกัด แต่เนื่องจากนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้เป็นผู้หญิงส่วนมาก ส่งผลให้นักท่องเที่ยวยังคงให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านความปลอดภัยในการท่องเที่ยว ทั้งความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินในระดับสูง โดยผลการศึกษาดังกล่าว มีความคล้ายคลึงกับ อติกานต์ ไพโรจน์พิริยะกุล และสุชาติ ทวีพรปฐมกุล (2555) ที่รายงานว่า ปัจจัยด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านกิจกรรม การท่องเที่ยว มีปัจจัยต่อการตัดสินใจเดินทางไปเที่ยวเมืองหลวงพระบางระดับมาก แต่ผลการศึกษา ชัดแย้งกันในประเด็นของ ปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีอิทธิพลระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์นั้น เป็นการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ โดยมุ่งเน้นการทำกิจกรรม บำเพ็ญประโยชน์มากกว่าการท่องเที่ยวเมืองหลวงพระบางที่มุ่งเน้นการพักผ่อนหย่อนใจ เช่นเดียวกับ ผลการศึกษายังคล้ายคลึงกับผลการศึกษาของ นิภาพร นิลรัตน์ (2554) ที่รายงานปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกท่องเที่ยวเชิงนิเวศของคนไทยในอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย จังหวัดเชียงใหม่ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านสถานที่ท่องเที่ยว ด้านความปลอดภัย ด้านการคมนาคม ด้านสถานที่พักและด้านข้อมูลข่าวสาร รวมถึงผลการศึกษาของพิรานนท์ นายอง (2553) รายงานว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวจังหวัดสุโขทัยในภาพรวม มีผลในระดับมากโดยปัจจัยที่มีผลมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ อันดับหนึ่ง ปัจจัยด้านสิ่งดึงดูดใจจากสถานที่ท่องเที่ยวมีผลอยู่ในระดับมาก อันดับ 2 คือ ปัจจัยด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว ซึ่งในการเดินทางท่องเที่ยวจังหวัดสุโขทัยมีผลอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.37) และปัจจัยด้านค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวสอดคล้องเหมาะสมกับงบประมาณที่มีอยู่ของนักท่องเที่ยวมีผลอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ ผลจากการสัมภาษณ์ตัวแทนนักศึกษา พบว่า เกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินใจเลือกแหล่งท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์คือ

1. ที่ตั้งของชุมชน โดยชุมชนส่วนใหญ่ที่เลือกไปนั้นจะอยู่ห่างไกลจากตัวเมือง และอยู่ในถิ่นทุรกันดาร พร้อมทั้งชุมชนที่เลือกนั้นอยู่ในพื้นที่ของจังหวัดศรีสะเกษ ยโสธร อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี
2. สภาพของชุมชนที่มีความเจริญค่อนข้างน้อย ได้รับการสนับสนุน และการพัฒนาน้อย
3. ความต้องการในการพัฒนาของชุมชน ซึ่งในส่วนนี้จะได้จากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นของชุมชนว่ามีความต้องการในด้านใด อย่างไรบ้าง
4. องค์ประกอบภายในชุมชน ได้แก่ หมู่บ้าน วัด โรงเรียน
5. เงินทุนสนับสนุนในการทำกิจกรรม
6. เส้นทาง เวลาในการเดินทาง พิจารณาจากความสะดวกในการเข้าถึงพื้นที่ในการบำเพ็ญประโยชน์
7. ขนาดของชุมชนและจำนวนประชากรในชุมชน
8. การได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐและหน่วยงานอื่นๆ

9. วัตถุประสงค์ของการเลือกออกค่ายอาสาที่ต้องการทำกิจกรรม

10. งบประมาณในการสนับสนุนกิจกรรม

ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า

- เพศของนักท่องเที่ยวไม่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์
- อายุของนักท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในด้านสิ่งดึงดูดใจ
- ชั้นปีของนักท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในด้านสิ่งดึงดูดใจ และด้านการมีเส้นทางขนส่งเข้าถึง
- คณะที่ศึกษาของนักท่องเที่ยวไม่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์
- ภูมิฐานะของนักท่องเที่ยวไม่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์
- รายได้ของนักท่องเที่ยวไม่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์

การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์กับพฤติกรรม การเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า นักท่องเที่ยวที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ 3 กิจกรรมจากทั้งหมด 9 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมสอนหนังสือ กิจกรรมพัฒนาอาชีพแก่คนในชุมชน และกิจกรรมปลูกป่า/ป่าชายเลน มีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมในด้านสิ่งดึงดูดใจ ด้านเส้นทางขนส่งเข้าถึง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวแตกต่างจากนักท่องเที่ยวที่ไม่เคยร่วมกิจกรรม โดยสามารถสรุปได้ ดังนี้

- นักท่องเที่ยวในกิจกรรมสอนหนังสือ มีการพิจารณาปัจจัยที่แตกต่าง ได้แก่ ปัจจัยด้านสิ่งดึงดูดใจ
- นักท่องเที่ยวในกิจกรรมพัฒนาอาชีพแก่คนในชุมชน มีการพิจารณาปัจจัยที่แตกต่าง ได้แก่ ปัจจัยด้านสิ่งดึงดูดใจ
- นักท่องเที่ยวในกิจกรรมปลูกป่า/ป่าชายเลน มีการพิจารณาปัจจัยที่แตกต่าง ได้แก่ ด้านสิ่งดึงดูดใจ ด้านเส้นทางขนส่งเข้าถึง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว

ดังนั้น การทดสอบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์กับการเข้าร่วมกิจกรรมการบำเพ็ญประโยชน์ พบว่า นักท่องเที่ยวที่เข้าร่วมกิจกรรมสอนหนังสือจะพิจารณาปัจจัยด้านสิ่งดึงดูดใจ เป็นหลักในการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรม โดยเฉพาะสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ต้องมีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์โบราณสถาน และโบราณวัตถุ เช่นเดียวกับนักท่องเที่ยวที่เข้าร่วมกิจกรรมปลูกป่า/ป่าชายเลนมีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญ

ประโยชน์ที่สำคัญในการพิจารณาตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรม 4 ปัจจัย คือ 1) ด้านสิ่งดึงดูดใจ โดยสถานที่ท่องเที่ยวต้องมีความหลากหลายประเภทประวัติศาสตร์โบราณสถาน และโบราณวัตถุ 2) ด้านเส้นทางขนส่งเข้าถึง โดยสถานที่ท่องเที่ยวหรือสถานที่ทำกิจกรรมควรมีระยะทางของการเดินทางไม่ไกลเกินไปนัก และสถานที่นั้นควรมีความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยวด้วย 3) ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยกิจกรรมต้องสามารถสร้างความภาคภูมิใจ หรือเป็นกิจกรรมมีการแลกเปลี่ยนประโยชน์ซึ่งกันและกันระหว่างชุมชนกับนักท่องเที่ยวและเป็นกิจกรรมที่สร้างประโยชน์แก่สังคมได้อย่างชัดเจน และ 4) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก โดยแหล่งท่องเที่ยวควรมีระบบไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ มีการดูแลรักษาความปลอดภัย และมีป้ายบอกทิศทาง ซึ่งคล้ายคลึงกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาอาชีพแก่คนในชุมชน โดยปัจจัยหลัก คือ ปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ในประเด็นชุมชนต้องมีร้านอาหารและ เครื่องดื่มบริการจำหน่ายสินค้าและของที่ระลึก รวมทั้งต้องมีป้ายบอกทิศทางอย่างชัดเจนสำหรับการเดินทาง ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของธรรมศักดิ์ โรจนสุนทร (2542: 43-44) ที่กล่าวว่า แหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ ควรต้องพิจารณาถึงโครงข่ายการคมนาคมทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ บริการสาธารณะ เช่น ไฟฟ้า น้ำ การระบายน้ำ การกำจัดขยะ ตลอดจนระบบการสื่อสารโทรคมนาคม

จากผลการทดสอบ จึงสามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ ได้แก่ ปัจจัยด้านสิ่งดึงดูดใจ ปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ปัจจัยด้านกิจกรรม ปัจจัยด้านการเข้าถึง ซึ่งผลการวิเคราะห์ดังกล่าว สามารถแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวหรือชุมชนท่องเที่ยว ที่จำเป็นจะต้องมีความพร้อมทั้งด้านทรัพยากรทางการท่องเที่ยวและความพร้อมของชุมชนในการรองรับการท่องเที่ยว เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาท่องเที่ยวยังชุมชนของตน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของธรรมศักดิ์ โรจนสุนทร (อ้างแล้ว) ที่กล่าวว่า ปัจจัยจุดใจหลักของการท่องเที่ยว จะพิจารณาจากสถานที่ตั้งและลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวนั้นต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวหลายๆ ด้าน เช่น ความต้องการในด้านความสงบในการพักผ่อน ความสนุกสนาน การหาประสบการณ์ ซึ่งปัจจัยจุดใจหลักแบ่งได้ 3 ชนิด ได้แก่ ปัจจัยจุดใจด้านธรรมชาติ ปัจจัยจุดใจด้านประวัติศาสตร์และศาสนา และปัจจัยจุดใจทางด้านกิจกรรมที่มนุษย์สร้างขึ้น อีกทั้ง แหล่งท่องเที่ยวควรมีคุณค่าดึงดูดใจจากสภาพแวดล้อม ภูมิอากาศ ภูมิประเทศ และลักษณะภูมิทัศน์ที่เป็นเอกลักษณ์ ความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน สภาพเศรษฐกิจและสังคม ภัยธรรมชาติ และการเมือง

ศักยภาพและความพร้อมในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์ของจังหวัดอุบลราชธานี

จากการศึกษาและวิเคราะห์ศักยภาพและความพร้อมของชุมชนที่ใช้ในการศึกษาพบว่า พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษาเป็นชุมชนต้นแบบของการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ เป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางทรัพยากรการท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติ วัฒนธรรมประเพณี ตลอดจนสามารถทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ที่สร้างประโยชน์ให้กับชุมชนได้หลายกิจกรรม เช่น กิจกรรมอาสาสมัครที่เกี่ยวข้องกับการบริการสาธารณะ (ดูแลสัตว์ ดูแลเด็ก การบริจาคหนังสือ อุปกรณ์การเรียน) กิจกรรมอาสาสมัครที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน (คอมพิวเตอร์ ภาษาต่างประเทศ นาฏศิลป์กิจกรรมอาสาสมัครที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (ปลูกป่า กิจกรรมอาสาสมัครที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะและของเสียทำความสะอาดชุมชน) กิจกรรมอาสาสมัครที่เกี่ยวข้องกับการ

พัฒนารุรกิจการค้า (การพัฒนาผลิตภัณฑ์ งานเกษตร การท่องเที่ยวชุมชน) กิจกรรมอาสาสมัครที่เกี่ยวข้องกับการแพทย์ (สาธารณสุข) กิจกรรมอาสาสมัครที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาชุมชน (การปรับปรุงภูมิทัศน์ ป้ายบอกทาง) เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมต่างๆ ที่กล่าวถึงนั้น นับเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ที่สามารถจัดโปรแกรมสำหรับนักท่องเที่ยวได้ทุกกลุ่ม ทุกเพศและทุกวัย พร้อมทั้งพื้นที่อื่นๆ ที่ได้ศึกษาก็ยังศักยภาพและความพร้อมที่แตกต่างกันออกไป เช่น อุทยานแห่งชาติภูจองนายอย เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ได้ทางด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การปลูกป่า การทำความสะอาดสิ่งแวดล้อม เป็นต้น อีกทั้งการเข้าถึง ที่มีถนนตัดผ่านและมีความสะดวกในการเดินทาง การรักษาความปลอดภัยในพื้นที่ด้วยการจัดเวรยามดูแล ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานในทุกพื้นที่ แต่ยังอยู่ในระดับที่จำกัด ในบางครั้งยังไม่เพียงพอต่อการให้บริการ มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ร้านขายของชำขนาดเล็ก ร้านอาหารเล็กๆ ในพื้นที่ สำหรับด้านที่พักพบว่า ในพื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวและบริเวณใกล้เคียง จะมีบริการที่พักตัวอย่างเช่น บ้านท่าลั้ง มีบริการที่พักแบบโฮมสเตย์ แต่ให้บริการเฉพาะหลังฤดูเก็บเกี่ยว (ธันวาคม-พฤษภาคม) แต่การรองรับกลุ่มขนาดใหญ่จะใช้อาคารเรียนและศาลาวัด ส่วนอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย มีบ้านพักรับรองและ สถานที่กางเต็นท์ให้บริการ ส่วนพื้นที่อื่นๆ จะมีบริการที่พักอยู่รอบๆ พื้นที่

จากผลการศึกษาดังกล่าวพบว่าชุมชนมีศักยภาพที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดการพัฒนาชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวของ ธรรมศักดิ์ โรจนสุนทร (2542: 43-44) ที่แบ่งองค์ประกอบที่นำมาเป็นเครื่องบ่งชี้ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวคือ 1) ปัจจัยจุดใจหลักของการท่องเที่ยวพิจารณาจากสถานที่ตั้งและลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวนั้นต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวหลายด้านเช่นความต้องการในด้านความสงบในการพักผ่อนความสนุกสนานการหาประสบการณ์ซึ่งปัจจัยจุดใจหลักแบ่งได้ 3 ชนิดได้แก่ ปัจจัยจุดใจด้านธรรมชาติ ปัจจัยจุดใจด้านประวัติศาสตร์และศาสนา และปัจจัยจุดใจทางด้านกิจกรรมที่มนุษย์สร้างขึ้น 2) ปัจจัยประกอบ ได้แก่ คุณค่าดึงดูดใจจากสภาพแวดล้อม ภูมิอากาศ ภูมิประเทศและลักษณะภูมิทัศน์ที่เป็นเอกลักษณ์ ความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน สภาพเศรษฐกิจและสังคม ภัยธรรมชาติและการเมือง 3) ปัจจัยสนับสนุนและสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ สิ่งอำนวยความสะดวกที่ได้มาตรฐานด้านที่พักและอาหาร การสื่อความหมาย ข้อมูลข่าวสาร การให้ข่าวสารประชาสัมพันธ์ตลอดจน สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น ร้านจำหน่ายของที่ระลึก เป็นต้น 4) ปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐานและ การคมนาคมต้องพิจารณาถึงโครงข่ายการคมนาคมทางบกทางน้ำและทางอากาศ บริการสาธารณะเช่นไฟฟ้า น้ำ การระบายน้ำ การกำจัดขยะตลอดจนระบบการสื่อสารโทรคมนาคม

อีกทั้ง ผลการศึกษายังสอดคล้องกับแนวคิดของ วิวัฒน์ชัยบุญยภักดี (2529: 40-42) ได้เสนอหลักเกณฑ์การพิจารณาและการกำหนดศักยภาพหรือความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว นั้น สถานที่นั้นๆ จะต้องประกอบด้วย 1) คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวได้แก่ความสวยงามลักษณะเด่นในตัวเองความเก่าแก่ทางประวัติศาสตร์ความสำคัญทางลัทธิและศาสนาบรรยากาศสภาพภูมิทัศน์ทางธรรมชาติและวิถีชีวิต 2) ความสะดวกในการเข้าถึงได้แก่สภาพของเส้นทางท่องเที่ยวลักษณะการเดินทางระยะเวลาจากตัวเมืองไปยังแหล่งท่องเที่ยว 3) สิ่งอำนวยความสะดวกได้แก่ที่พักแรมร้านอาหารเครื่องดื่มสถานบริการต่างๆระบบไฟฟ้าประปาโทรศัพท์และการรักษาความปลอดภัย 4) สภาพแวดล้อมได้แก่สภาพ

ทางกายภาพสภาพอากาศระบบนิเวศและสภาพอื่นๆของแหล่งท่องเที่ยว 5) ข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยวได้แก่ข้อจำกัดด้านพื้นที่ข้อจำกัดทางด้านบริการสาธารณูปโภคปัญหาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว 6) ความมีชื่อเสียงในปัจจุบันได้แก่ความเป็นที่รู้จักของแหล่งท่องเที่ยวและจำนวนนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว

โดยหลักเกณฑ์ดังกล่าวคล้ายคลึงกับหลักเกณฑ์การพิจารณาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวของจารุณีกลินดีปสี (อ้างในวิภาศิริระทุ: 2551) โดยต้องพิจารณาครอบคลุมองค์ประกอบ การท่องเที่ยวทั้ง 4 ด้านได้แก่ 1) การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ครอบคลุมองค์ประกอบด้านพื้นที่คือการดึงดูดนักท่องเที่ยวด้วยทรัพยากรทางธรรมชาติที่มีลักษณะเฉพาะหรือมีความเป็นเอกลักษณ์ประวัติศาสตร์โบราณวัตถุสถานที่มีความเกี่ยวข้องกับระบบนิเวศวัฒนธรรมประเพณีในท้องถิ่นรวมทั้งต้องมีปัจจัยอื่นที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ได้แก่ลักษณะภูมิทัศน์ ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวเช่นสภาพของเส้นทางฤดูกาลระยะทางจากจุดศูนย์กลางการท่องเที่ยวในพื้นที่เป็นต้น 2) การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ครอบคลุมองค์ประกอบด้านการจัดการคือความปลอดภัยในการท่องเที่ยวในพื้นที่และบริเวณใกล้เคียงการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงเช่นถนนไฟฟ้าแหล่งน้ำ การจัดการควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่ให้เกินขีดความสามารถในการรองรับการจัดการควบคุมกิจการท่องเที่ยวในพื้นที่ 3) การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ครอบคลุมองค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการคือการพิจารณาถึงความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่โอกาสในการสร้างจิตสำนึกและการให้ การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม 4) การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ครอบคลุมองค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมคือการพิจารณาว่าองค์กรท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการควบคุมดูแลแหล่งท่องเที่ยวในรูปแบบใดบ้างและประชาชนในท้องถิ่นมีความพอใจหรือสนใจที่จะให้แหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวหรือไม่

ทั้งนี้ในการพิจารณาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการพัฒนาเป็นสิ่งสำคัญ อย่างหนึ่งในการศึกษาทรัพยากรที่มีอยู่ก่อนที่จะวางแผนพัฒนาหรือส่งเสริมใดๆเพื่อให้การดำเนินงาน นั้นบรรลุวัตถุประสงค์เป้าหมายและได้รับผลประโยชน์ตอบแทนอย่างมีประสิทธิภาพ

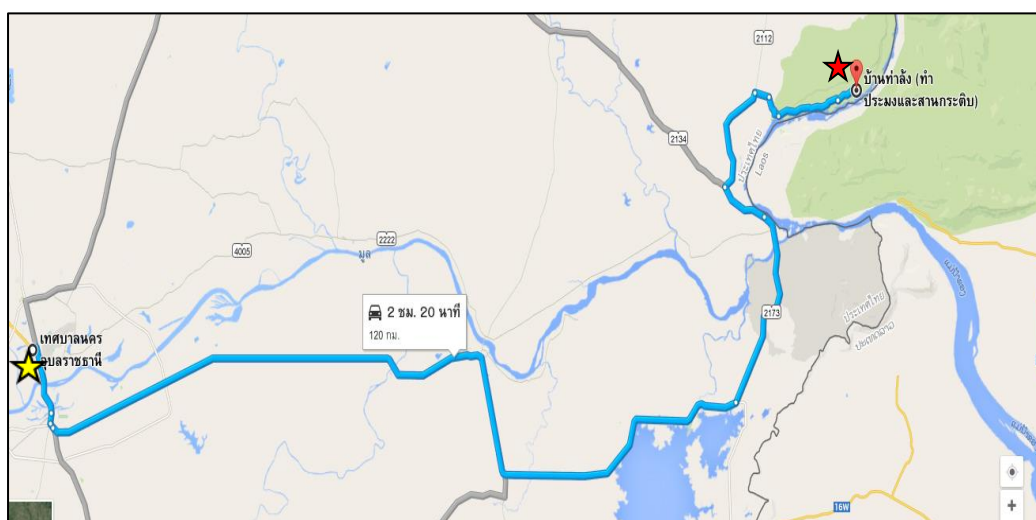
ผลการศึกษาด้านจุดแข็งของทั้ง 2 ชุมชน พบว่า ทั้ง 2 ชุมชนมีจุดเด่นด้าน กิจกรรมและสิ่งดึงดูดใจ เนื่องจากทั้ง 2 ชุมชนสามารถสร้างกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการของ นักท่องเที่ยวได้อย่างหลากหลาย มีความคล้ายคลึงกับผลการศึกษาของ จากการศึกษาของรัฐธิยา พิรัชญา (2544) รายงานว่า ศักยภาพในด้านคุณค่าทางการศึกษา อีกทั้งยังสอดคล้องกับมธุรส ปราบไพรี (2543) พบว่า แนวคิดทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เข้าสู่ชุมชน โดยมุ่งเน้นให้ชุมชน กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเป็นอาชีพเสริมในการเพิ่มรายได้ให้แก่ชุมชน โดยการอาศัยพื้นฐานด้าน อาชีพเสริมเป็นหลักในการรวมกลุ่มอันจะเป็นศักยภาพในการพึ่งพาตนเองให้กับชุมชน โดยชุมชนจะไม่ เกิดความสั่นคลอนหรือล่มสลายทางเศรษฐกิจและความสัมพันธ์ เมื่อเกิดวิกฤตทางการท่องเที่ยว เนื่องจากการท่องเที่ยวไม่ใช่อาชีพหลัก แต่ชุมชนเป็นผู้ร่วมกันค้นหาและตรวจสอบทรัพยากรของ ตนเองอนึ่ง ผลการศึกษาได้รายงานจุดอ่อนของทั้ง 2 ชุมชน พบว่า ยังมีข้อจำกัดด้านการเข้าถึง สิ่งอำนวยความสะดวก ด้านความปลอดภัย และด้านผู้ให้ข้อมูลการท่องเที่ยว (มัคคุเทศก์ท้องถิ่น)ซึ่ง ขัดแย้งกับ มีความคล้ายคลึงกับผลการศึกษาของ จากการศึกษาของรัฐธิยา พิรัชญา (2544) ที่

รายงานว่แหล่งท่องเที่ยวมีสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน การประชาสัมพันธ์ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยว และมีศักยภาพในการรองรับการพัฒนาทางการท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูง แต่ศักยภาพในด้านความพร้อมของบุคลากรควรมีการปรับปรุง สอดคล้องกับสุทธิย์ อบอุ่น (2541) พบว่า ศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ พบว่าในด้านการสร้างความพึงพอใจให้นักท่องเที่ยว ชุมชนท้องถิ่น มีศักยภาพในด้านการให้ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติและวัฒนธรรมของท้องถิ่นมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ การจัดเก็บค่าบริการที่คุ้มค่าต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวและการเสนอสื่อความหมายเกี่ยวกับธรรมชาติ ส่วนโครงการพัฒนาที่สูงไทย – เยอรมัน (2540) พบว่า การจัดการต้องอยู่บนพื้นฐานของวัฒนธรรมชุมชน การพึ่งพาตนเอง และเคารพในสิ่งแวดล้อม การสร้างอาชีพ การสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนความรู้กับชุมชน ที่ประสบผลสำเร็จในการจัดการเพื่อเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยว รวมถึงการสร้างความรู้ความเข้าใจกับประชาชน ภาครัฐ และความร่วมมือกับภาคีรัฐ

แนวทางในการพัฒนาศักยภาพให้ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อำเพ็ญประโยชน์อย่างยั่งยืน

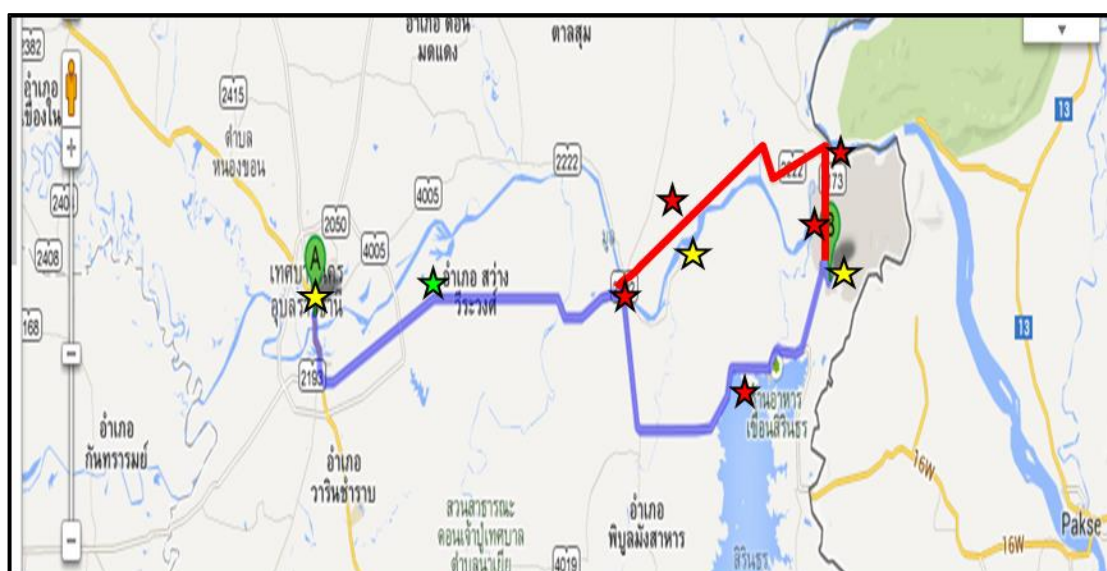
1. ตัวแทนชุมชน สถาบันการศึกษา และหน่วยงานภาครัฐ ควรมีการมุ่งส่งเสริมความรู้ความเข้าใจให้กับสมาชิกในชุมชน เพื่อสร้างทัศนคติที่ดีในการท่องเที่ยว อันจะนำไปสู่การเป็นเจ้าบ้านที่ดี
2. ตัวแทนชุมชน สถาบันการศึกษา และหน่วยงานภาครัฐ ทดลองสร้างต้นแบบเส้นทางท่องเที่ยวเพื่อำเพ็ญประโยชน์ โดยมุ่งเน้นเส้นทางที่สามารถสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวได้อย่างครบถ้วน ตัวอย่างเช่น

1) **เส้นทางท่องเที่ยวเพื่อำเพ็ญประโยชน์ อุบลราชธานี-บ้านท่าล้ง อ.โขงเจียม ระยะทาง 120 กม.** ใช้ทางหลวงหมายเลข 217 หรือถนน สถิตินิมานการ จนถึงอำเภอบึงมูลมั่งสาหาร เลี้ยวซ้ายเข้าสู่เส้นทางหมายเลข 2173 ระยะทาง 14.3 กม. แล้วเดินทางต่อในเส้นทางหมายเลข 2134 ระยะทาง 4.5 กม. จากนั้นเลี้ยวขวาเข้าสู่เส้นทาง 2112 ระยะทาง 8.4 กม. แล้วเข้าสู่ตำบลห้วยไผ่ เพื่อไปยังหมู่บ้านท่าล้ง ระยะทาง 11.8 กม. ซึ่งก่อนเข้าหมู่บ้านประมาณ 3 กม. จะเป็นถนนดินลูกรัง และเป็นพื้นที่ที่มีความน่าสนใจและอยู่ใกล้แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดอุบลราชธานี

ภาพที่ 5.1 แผนที่การเดินทางสู่บ้านท่าล้ง ต.ห้วยไผ่ อ.โขงเจียม

2) เส้นทางท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ อุบลราชธานี – ชมรมอนุรักษ์ม้าพันธุ์พื้นบ้าน อ.สิรินธร ระยะทาง 87.6 กม โดยเส้นทางดังกล่าว คือ เส้นทางอุบลราชธานี – ชมรมอนุรักษ์พันธุ์ม้าพื้นเมือง ที่บ้านหนองชาต ต.คำเชื่อนแก้ว อ.สิรินธร จ.อุบลราชธานี เดินทางจาก จ.อุบลราชธานี ด้วยเส้นทางหลวงหมายเลข 217 หรือถนน สถิตินิมานการ หมู่บ้านเกษตรบ้านบัวเท็ง ถึงอ.พิบูลมังสาหาร เลี้ยวขวาไปตามถนนสายหลัก พิบูล – ช่องเม็ก ผ่านเขื่อนสิรินธร จากนั้นเลี้ยวซ้ายหน้าหน่วยบริการประชาชนคำเชื่อนแก้ว เข้าเส้นทางหมายเลข 2173 เกือบ 10 กิโลเมตร จะพบชมรมอนุรักษ์พันธุ์ม้าพื้นเมืองทางด้านขวามือ รวมระยะทางทั้งสิ้น 87.6 กิโลเมตร สำหรับอีกเส้นทางหนึ่งคือเส้นทางหลวง ถึง อ.พิบูลมังสาหาร เลี้ยวขวาไปตามถนนสายหลักหมายเลข 2222 โดยมีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ได้แก่ หมู่บ้านทรายมูล หมู่บ้านดอนม่วง หมู่บ้านปากบุง ผาแต้ม แม่น้ำสองสี แก่งตะนะ

ภาพที่ 5.2 แผนที่การเดินทางสู่ชมรมอนุรักษ์ม้าพันธุ์พื้นบ้าน

3. การจัดทำปฏิทินการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ คณะผู้วิจัยจึงได้เสนอแนะปฏิทินท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในพื้นที่ต้นแบบคือ ชุมชนบ้านท่าล่าง โดยระบุประเภทของกิจกรรมที่สามารถทำได้ในแต่ละช่วงเวลา รวมถึงกิจกรรมการท่องเที่ยวด้วย โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 2 ตัวอย่างปฏิทินการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์

เดือน	กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์	กิจกรรมการท่องเที่ยว
มกราคม – เมษายน	- การพัฒนาอาชีพ/ให้ความรู้แก่ชาวบ้าน - การให้ความรู้เกี่ยวกับการทำการเกษตร - การพัฒนาและปรับปรุงพื้นที่ในแหล่งท่องเที่ยว - กิจกรรมการพัฒนาและปรับปรุงพื้นที่ในชุมชน - กิจกรรมสร้างบ้าน/สร้างโรงเรียน - กิจกรรมสร้างประภาคารของชุมชน	- ศึกษาอาชีพจากกลุ่มเกษตรกร กลุ่มทำสมุนไพร และ ศึกษาเศรษฐกิจพอเพียง - ชมวัฒนธรรมประเพณี - กลุ่มชาติพันธุ์ชาวยุโรป - ชมถ้ำ น้ำตกผาโศก - ศึกษาธรณีวิทยาเก่าพันโบก ล่องแพ ล่องเรือชมทัศนียภาพ
พฤษภาคม – ตุลาคม *	- กิจกรรมสอนหนังสือ สอนภาษาอังกฤษให้กับเด็กในชุมชน - กิจกรรมปลูกป่า/ศึกษาเส้นทางธรรมชาติ	
พฤศจิกายน – ธันวาคม	- การพัฒนาและปรับปรุงพื้นที่ในแหล่งท่องเที่ยว - ฝึกอาชีพ/ให้ความรู้แก่ชาวบ้านในชุมชน - กิจกรรมการพัฒนาและปรับปรุงพื้นที่ในชุมชน	

* หมายเหตุ : งดให้บริการที่พักรูปแบบโฮมสเตย์ ประมาณ 6 เดือน ระยะเวลาตั้งแต่เดือน พฤษภาคม-ตุลาคมของทุกปี เนื่องจากเป็นฤดูกาลทำนาของชาวบ้าน และปรับปรุงบ้านพักเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามา ทั้งนี้ผู้ที่สนใจเข้าพักในโฮมสเตย์บ้านท่าล้งจะต้องแจ้งความประสงค์ล่วงหน้าได้กับผู้ใหญ่บ้านนายธีรเกียรติ แก้วใส เบอร์โทรศัพท์ 08 4498 0326

4. ชุมชนร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ สถาบันการศึกษา ร่วมวางแผนการส่งเสริมและสนับสนุน การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น โดยมุ่งเน้นประชาสัมพันธ์ กิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ที่มีอยู่ในปัจจุบัน และพัฒนากิจกรรมอื่นๆ ของจังหวัด อุบลราชธานีให้เป็นที่รู้จักแพร่หลายมากยิ่งขึ้น

5. เนื่องจากปัจจุบันมีองค์กรภาคเอกชนในต่างประเทศที่มีการจัดโครงการการท่องเที่ยวเพื่อ บำเพ็ญประโยชน์มาอย่างต่อเนื่อง แต่ยังมีพื้นที่หลักในการทำกิจกรรมอยู่เพียงไม่กี่แห่ง ดังนั้น จังหวัดอุบลราชธานี กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ควรนำเสนอ ผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์เพื่อเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของสถานที่จัดกิจกรรมต่างๆ สำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติด้วย

6. หน่วยงานภาครัฐ ควรเร่งพัฒนาศักยภาพด้านการเข้าถึง โดยเฉพาะถนนเข้าหมู่บ้านให้มีความพร้อมในการรองรับการเดินทาง

7. สถาบันการศึกษาและหน่วยงานภาครัฐควรให้ความร่วมมือเพื่อพัฒนาทักษะภาษาต่างประเทศให้กับสมาชิกในชุมชนเพื่อรองรับการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ

8. สถาบันการศึกษาและหน่วยงานภาครัฐควรให้ความร่วมมือเพื่อพัฒนาทักษะการบริการให้มีคุณภาพที่เหมาะสมสำหรับการรองรับการท่องเที่ยว อาทิ มาตรฐานด้านที่พัก การบริการอาหารและเครื่องดื่ม เทคนิคการเป็นเจ้าบ้านที่ดี เป็นต้น

ข้อเสนอแนะครั้งต่อไป

1. ศึกษาความพึงพอใจต่อกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ของนักท่องเที่ยว
2. พัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในจังหวัดอุบลราชธานี
3. การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในจังหวัดอุบลราชธานี
4. ศึกษาผลกระทบของการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ต่อการจัดการการท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานี

ข้อจำกัดในงานวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างของการศึกษามีจำนวนที่เหมาะสมตามหลักทฤษฎี แต่ยังมีข้อจำกัดในประเด็นของความหลากหลายของภูมิลำเนา ที่ส่วนใหญ่จะเป็นคนในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานีเอง
2. ข้อมูลเชิงปริมาณมีข้อจำกัด ทำให้ไม่สามารถวิเคราะห์ด้วยสถิติอนุมานขั้นสูงได้ ส่งผลให้ผลการศึกษาบางส่วนไม่สามารถนำมาทดสอบสมมติฐานได้
3. กลุ่มตัวอย่างของการศึกษาเชิงคุณภาพ ยังมีจำนวนที่จำกัด เนื่องจากผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ยังไม่เป็นที่รู้จักและเป็นที่นิยมเท่าที่ควรสำหรับการท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานี

บรรณานุกรม

- กาญจนา สมมิตร และนิทัศน์ บุญไพศาลสถิตย์. (มิถุนายน-พฤศจิกายน 2556). “แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย”.
<http://journal.feu.ac.th/pdf/v7i1t3a7.pdf>. 1 พฤศจิกายน 2557.
- งานกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรม ของนักศึกษามหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 2551
- ฉลองศรี พิมลสมพงษ์. การวางแผนและพัฒนากิจการตลาดการท่องเที่ยว. ภาควิชาศิลปาชีพ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2542

เทิดชาย ช่วยบำรุง. สถานการณ์การท่องเที่ยวจังหวัดอุบลราชธานี. เอกสารประกอบการประชุมเรื่อง การวิจัยการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง (อุบลราชธานี ยโสธร นครราชสีมาและชัยภูมิ) เมื่อวันที่ 11 มิถุนายน 2550 ณ ห้อง ราชพฤกษ์ A โรงแรมลายทอง จังหวัดอุบลราชธานี 2550.

นิฐริน ไส้พันธ์. ศักยภาพและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย จังหวัดอุบลราชธานี. การค้นคว้าแบบอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2544.

นิภาพร นิลรัตน์. (ม.ป.ป.) “ปัจจัยที่มีต่อการตัดสินใจเลือกท่องเที่ยวเชิงนิเวศของคนไทยในอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย จังหวัดเชียงใหม่”. วารสารปัญญาวิวัฒน์. 72 – 80.

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. การจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. พิมพ์ครั้งที่ 3. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2543.

_____. การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. กรุงเทพฯ : เพรส แอนด์ ดีไซน์ จำกัด, 2548.

บุญยสุภรณ์ อนุเกศสุขและคณะ. ศักยภาพมูลค่าและคุณค่าของผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวที่มีต่อการสร้างรายได้ในจังหวัดอุบลราชธานี. กรุงเทพฯ : สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ, 2552.

ผู้จัดการออนไลน์. ท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์ มิติใหม่ในการท่องเที่ยวไทย. <http://goo.gl/1CuHpK>. 20 กรกฎาคม 2554.

พงษ์จันทร์ คล้ายอุดม และคณะ. ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อสร้างการเรียนรู้สำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มบำเพ็ญประโยชน์. กรุงเทพฯ : สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ, 2556.

พิรานท์ นายอง. ปัจจัยที่มีผลต่อการท่องเที่ยวจังหวัดสุโขทัยของนักท่องเที่ยวชาวไทย. วิทยานิพนธ์ เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2553.

มธุรส ปราปไพรี. ศักยภาพของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว : กรณีชุมชนไทยทรงดำ บ้านเขาย้อย ตำบลเขาย้อย อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี. การค้นคว้าอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2542.

มาลินี ปิ่นแก้ว. ปัจจัยที่มีผลต่อการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศของนักท่องเที่ยวชาวเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2552.

มิ่งสรรพ ขาวสอาด. (ม.ป.ป.). มิ่งสรรพชี้จุดอ่อนการท่องเที่ยวไทยอยู่ที่การบริหารจัดการของภาครัฐ. <http://www.tuhpp.net/?p=806>. 13 กรกฎาคม 2554.

รัฐธิยา พิรญหาด. แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพหมู่บ้านวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว : กรณีศึกษากาญจนบุรี อำเภอนาทม จังหวัดกาญจนบุรี. การค้นคว้าแบบอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2544.

วิรัชพัชร วิริต. พฤติกรรมนักท่องเที่ยวเกาะเสม็ดของนักท่องเที่ยวชาวไทย. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี, 2549.

- วิศิลป์ ลุผล. พฤติกรรมการท่องเที่ยวและพฤติกรรมกาเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของนักศึกษา
ระดับมหาวิทยาลัยในจังหวัดอุบลราชธานี. คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี,
2550.
- วีโพรเนเจอร์. การท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัคร (Voluntourism) ในประเทศไทย.
<http://www.v4nature.org/?q=node/149>. 10 กรกฎาคม 2554
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ. กลยุทธ์ตลาดและการบริหารการตลาด. กรุงเทพฯ: ไดมอนด์ บิสสิเนส,
2541.
- สุทธิชัย อบอุ่น. การศึกษาศักยภาพชุมชนท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์กรณีศึกษา
เฉพาะกรณีเส้นทางสายลำน้ำกก. วิทยานิพนธ์พัฒนาชุมชนมหาบัณฑิต
คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2541.
- สุวิรัตน์ โสภณศิริ. การวิเคราะห์พฤติกรรมนักท่องเที่ยว Tourist Behavior Analysis ก้าวแรก
สู่การเป็นผู้บริหารธุรกิจท่องเที่ยวอย่างมืออาชีพ. อินทนิล, 2554.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. โครงการสำรวจภาวะการทำงานของประชากรระดับจังหวัด.
<http://goo.gl/ALSiO9>. 12 มิถุนายน 2551.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. การสำรวจพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวของชาวไทย พ.ศ. 2553.
กรุงเทพฯ : สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2554.
- สำเนาวิ ขจรศิลป์. มิติใหม่ของกิจการนักศึกษา 2 : การพัฒนานักศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2.
มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต, 2542.
- อดิگانต์ ไพโรจน์พิริยะกุล และสุชาติ ทวีพรปฐมกุล. “ปัจจัยที่มีต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยว
ชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวเมืองหลวงพระบาง” วารสารวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ.
13(1) : 119 – 132, มกราคม – เมษายน 2555.
- Elize Marguerite Raymond ; & c. Michael HALL. The Development of Cross –
Cultural (Mis) Understanding Through Volunteer Tourism. Journal of
Sustainable tourism. 16 : 5, 2008.
- Los Ninos. (2004 - 2005). Annual Report.
<http://www.losninosintl.org/pdfs/AnnualReport2004-2005.pdf>, September, 2009,
- Wearing S. (2001). Volunteer Tourism : Experiences That Make a Difference. Oxon :
CABI, 2001.
- Wearing ; & Neil, J. (2003). Refiguring self and identity though volunteer tourism.
Society and Leisure. 23(2) : 389 – 419, 2003

ภาคผนวก (ข)

แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

พฤติกรรมและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์

คำชี้แจงเกี่ยวกับแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามชุดนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยการมีส่วนร่วมของการเก็บข้อมูลตามหลักสูตร การศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาการจัดการอุตสาหกรรมบริการ คณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัย อุบลราชธานี ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อการศึกษาพฤติกรรมและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญ ประโยชน์ในจังหวัดอุบลราชธานี ข้อมูลที่ได้ไม่มีผลต่อหน้าที่ของท่านและถือเป็นผลงานทางวิชาการที่ จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเท่านั้น และคณะผู้วิจัยจึงใคร่ขอความร่วมมือจาก ท่านให้ข้อมูลและข้อเสนอแนะตามแบบสอบถามนี้ สำหรับการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้จะถูกเก็บ เป็นความลับ จึงขอให้ท่านที่ได้ให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถามจากความเป็นจริงและความรู้สึกของ ตัวท่านเอง หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความกรุณาจากท่านเป็นอย่างดีในการตอบแบบสอบถาม

2. แบบสอบถามนี้มีทั้งหมด 4 หนักรวมปก ประกอบด้วย 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2. ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในจังหวัด

อุบลราชธานี

ส่วนที่ 3. ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ใน

จังหวัดอุบลราชธานี

ส่วนที่ 4. ข้อเสนอแนะ

ขอขอบคุณในความร่วมมือจากทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

คณะผู้วิจัย

ส่วนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดตอบคำถามในช่องว่างและทำเครื่องหมาย (✓) ในช่องว่างที่ท่านคิดว่าเหมาะสม

1. เพศ () 1. ชาย () 2. หญิง
2. อายุ ปี
3. กำลังศึกษาในระดับชั้นปีที่

() 1. ชั้นปีที่ 2	() 2. ชั้นปีที่ 3
() 3. ชั้นปีที่ 4	() 4. มากกว่า 4 ปี
4. คณะที่กำลังศึกษาอยู่

() 1. คณะเกษตรศาสตร์	() 2. คณะศิลปศาสตร์	() 3. คณะวิทยาศาสตร์
() 4. คณะบริหารศาสตร์	() 5. คณะวิศวกรรมศาสตร์	() 6. คณะนิติศาสตร์
() 7. คณะเภสัชศาสตร์	() 8. คณะรัฐศาสตร์	() 9. คณะพยาบาลศาสตร์
() 10. คณะศิลปประยุกต์และการออกแบบ () 11. วิทยาลัยแพทย์และการสาธารณสุขศาสตร์		
5. ภูมิลำเนา

() 1. ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง	() 2. ตั้งอยู่นอกเขตอำเภอเมือง
--------------------------------	---------------------------------
6. ปัจจุบันท่านมีรายได้เดือนละประมาณ

() 1. ต่ำกว่า 4,000บาท	() 2. 4,001 – 6,000บาท	() 3. 6,001 – 8,000 บาท
() 4. 8,001 – 10,000 บาท	() 5. มากกว่า 10,001บาท ขึ้นไป	

ส่วนที่ 2 : ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์

คำชี้แจง : โปรดตอบคำถามในช่องว่างและทำเครื่องหมาย (✓) ในช่องว่างที่ท่านคิดว่าเหมาะสม

1. ท่านเคยร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ใดบ้าง (ได้มากกว่า 1 ข้อ)

() 1. กิจกรรมสอนหนังสือให้เด็ก	() 2. กิจกรรมการสร้างบ้าน/สร้างโรงเรียน
() 3. กิจกรรมพัฒนาอาชีพแก่คนในชุมชน	() 4. กิจกรรมพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน
() 5. กิจกรรมดูแล ช่วยเหลือผู้ป่วยในชุมชน	() 6. กิจกรรมสร้างฝายกักเก็บน้ำในหมู่บ้าน
() 7. กิจกรรมปลูกป่า/ป่าชายเลน	() 8. กิจกรรมช่วยเหลือสัตว์ป่า
() 9. กิจกรรมฟื้นฟูระบบนิเวศทางทะเล	() 10. อื่นๆ.....
2. ท่านเดินทางท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์กับใครบ่อยที่สุด

() 1. เพื่อน	() 2. ครอบครัว	() 3. แฟน/คนรัก
() 4.ญาติ	() 5. เดินทางคนเดียว	

3. ท่านเคยเดินทางท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ มาแล้วประมาณกี่ครั้ง
 () 1. 1 ครั้ง () 2. 2 ครั้ง () 3. 3 ครั้ง () 4. มากกว่า 3 ครั้ง
4. พาหนะส่วนใหญ่ที่ใช้ในการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์
 () 1.รถยนต์ส่วนตัว () 2. รถทัวร์/รถโดยสาร () 3.รถตุ้/รถเช่า
 () 4.รถไฟ () 5.เครื่องบิน

ส่วนที่ 3 : ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์

คำชี้แจง : กรุณาทำเครื่องหมาย (✓) ในช่องที่ท่านคิดว่าเหมาะสม

โดยมีเกณฑ์ที่ใช้สำหรับระดับการประเมินไว้ดังนี้

- 5 หมายถึง มีอิทธิพลสูงที่สุด
 4 หมายถึง มีอิทธิพลสูง
 3 หมายถึง มีอิทธิพลปานกลาง
 2 หมายถึง มีอิทธิพลต่ำ
 1 หมายถึง มีอิทธิพลต่ำที่สุด

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ตามประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์		ระดับอิทธิพล				
		5	4	3	2	1
1. มีสิ่งดึงดูดใจ (Attraction)						
	1.1 สถานที่ท่องเที่ยวเป็นที่ได้รับความนิยม และเป็นที่ยอมรับ					
	1.2 สถานที่ท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่มีความสวยงาม					
	1.3 สถานที่ท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์โบราณสถาน และโบราณวัตถุ					
	1.4 สถานที่ท่องเที่ยวประเภทประเพณี และวัฒนธรรม					
	1.5 สภาพพื้นที่ของสถานที่ท่องเที่ยวที่ยังคงสภาพเดิม					
2. การมีเส้นทางขนส่งเข้าถึง (Accessibility)						
	2.1 ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง					
	2.2 การบริการข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว					
	2.3 การบริการคมนาคมขนส่ง ยานพาหนะ					
	2.4 ระยะทางของเส้นทางการเดินทาง					
	2.5 ความปลอดภัยในการเดินทาง					
	2.6 พื้นที่จอดรถ					

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์		ระดับอิทธิพล				
		5	4	3	2	1
3. การมีสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities)						
	3.1 มีร้านอาหารและ เครื่องดื่มบริการจำหน่ายสินค้าและของที่ระลึก					
	3.2 มีสถานพยาบาลไพรศณีย ธารคาร ฯลฯ อยู่ใกล้เคียง					
	3.3 มีระบบไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์					
	3.4 มีการดูแลรักษาความปลอดภัย					
	3.5 ป้ายบอกเส้นทาง					
4. ที่พัก (Accommodation)						
	4.1 ที่พักมีบรรยากาศที่ดี					
	4.2 ความสะอาดในบริเวณที่พัก และภูมิทัศน์โดยรอบ					
	4.3 อุปกรณ์อำนวยความสะดวกภายในที่พัก					
	4.4 ความสะอาดของสุขาและสุขลักษณะที่ดี					
	4.5 ค่าใช้จ่ายด้านที่พัก					
5. กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities)						
	5.1 มีรูปแบบกิจกรรมที่สร้างสรรค์					
	5.2 มีการจัดกิจกรรมที่น่าสนใจ					
	5.3 กิจกรรมสามารถสร้างความภาคภูมิใจ					
	5.4 กิจกรรมมีการแลกเปลี่ยนประโยชน์ซึ่งกันและกันระหว่างชุมชนกับนักศึกษา					
	5.5 เป็นกิจกรรมที่สร้างประโยชน์แก่สังคม					

ส่วนที่ 4 : ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นเพิ่มเติมและข้อเสนอแนะต่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์

.....

.....

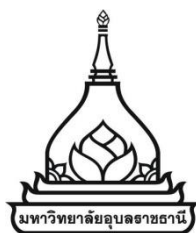
.....

.....

ขอขอบพระคุณที่ท่านกรุณาใช้เวลาอันมีค่าในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

ภาคผนวก (ค)

แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์
สำหรับหัวหน้าชมรมกิจกรรม

ชื่อ - สกุล.....

ชมรม.....

ชั้นปี.....คณะ.....มหาวิทยาลัย.....

1.ลักษณะของชุมชนที่เป็นสถานที่ในการออกค่ายบำเพ็ญประโยชน์มีลักษณะอย่างไร

.....

.....

.....

2.เหตุผลที่ท่านเลือกออกค่ายบำเพ็ญประโยชน์ มาจากสาเหตุอะไร

.....

.....

.....

3. ท่านใช้เกณฑ์อะไรในการตัดสินใจ เลือกแหล่งท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์

.....

.....

.....

4. ท่านมีกระบวนการในการหาข้อมูลสนับสนุนการเลือกแหล่งท่องเที่ยวเพื่อออกค่ายบำเพ็ญประโยชน์อย่างไร

.....

.....

.....

5. ท่านเคยเดินทางท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์มาแล้วกี่ครั้ง และครั้งล่าสุดเมื่อใด

.....

.....

.....

6. ท่านเคยเดินทางท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์ที่ไหนมาแล้วบ้าง

.....

.....

.....

ขอขอบคุณที่ให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสัมภาษณ์ในครั้งนี้

สำหรับ ชุมชนพื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการบำเพ็ญประโยชน์

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ - สกุล.....
 ชื่อแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการบำเพ็ญประโยชน์
 ตำแหน่ง.....อาชีพ.....
 ที่อยู่.....
 เบอร์ติดต่อ.....

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์

2.1 นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเพื่อออกค่ายทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ในพื้นที่ของท่านเป็นกลุ่มใดบ้าง

.....

2.2 พื้นที่ของท่านมีการจัดกิจกรรมค่ายบำเพ็ญประโยชน์ในช่วงใดบ้าง

.....

2.3 กิจกรรมใดบ้างที่มีการจัดขึ้นในการออกค่ายเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในชุมชนของท่าน

.....

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพความพร้อมของพื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำหรับการออกค่ายบำเพ็ญประโยชน์

3.1. ในมุมมองของท่าน ท่านคิดว่าชุมชนมีจุดเด่น และจุดที่ต้องการพัฒนาอะไรบ้าง

จุดเด่น

.....

จุดด้อย

.....

.....

3.2. ในมุมมองของท่าน ท่านคิดว่าสภาพแวดล้อมภายนอกของที่มีผลต่อชุมชนของท่านคือสิ่งใดบ้าง
โอกาส/ข้อได้เปรียบ

.....

.....

อุปสรรค

.....

.....

3.3 ท่านคิดว่า ศักยภาพของชุมชนในฐานะที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในแต่ละด้าน
เป็นอย่างไรบ้าง

ด้านสิ่งแวดล้อม

.....

.....

.....

ด้านการเข้าถึง

.....

.....

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

.....

.....

.....

ด้านที่พัก

.....

.....

.....

ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว

.....

.....

.....

3.4 กิจกรรมของชุมชนใดบ้างที่สามารถสนับสนุนการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์

.....

.....

.....

3.5 ปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวคืออะไร

.....

.....

.....

3.6 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์

.....

.....

.....

ขอขอบคุณที่ให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสัมภาษณ์ในครั้งนี้

ภาคผนวก (ง)

ประวัติผู้ให้สัมภาษณ์

ประวัติผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ-นามสกุล

(ภาษาไทย)

นายปรีชา ป่องกัน

(ภาษาอังกฤษ)

Mr.Preecha Pongkun

ชื่อเล่น

ชา

วันเดือนปีเกิด

วันที่ 1 มีนาคม พ.ศ.2534

E-Mail Address:

chacupchakeiw@hotmail.com

โทรศัพท์

083-7347530

ที่อยู่ปัจจุบัน

103 หมู่ 4 ตำบลศรีฐาน อำเภอป่าติ้ว จังหวัดยโสธร 35150

ประวัติการศึกษา

ชั้นปีที่ 3 สาขาการแพทย์แผนไทย คณะแพทย์แผนไทยและแพทย์
ทางเลือก มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนศรีฐานกระจายศึกษา
จังหวัดยโสธร
มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนศรีฐานกระจายศึกษา
จังหวัดยโสธร

ตำแหน่ง

หัวหน้าชมรมองค์การบริหารนักศึกษารองประธานฝ่ายกิจกรรม
นักศึกษาคณะแพทย์แผนไทยและแพทย์ทางเลือก
ประจำปีการศึกษา 2555

ประวัติผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ-นามสกุล

(ภาษาไทย)

นายเมธี ยืนนาน

(ภาษาอังกฤษ)

Mr.MatheeYaunnnan

ชื่อเล่น

อ้น

วันเดือนปีเกิด

วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ.2534

E-Mail Address:

Mathee_ubru@hotmail.com

โทรศัพท์

088-0854344

ที่อยู่ปัจจุบัน

70 หมู่ 4 ตำบลหัวนา อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี 34170

ประวัติการศึกษา

ชั้นปีที่ 3 สาขาเทคโนโลยีไฟฟ้าคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพังโคนพิทยา จังหวัดอุบลราชธานี

มัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนพังโคนพิทยา จังหวัดอุบลราชธานี

ตำแหน่ง

นายกสโมสรคณะเทคโนโลยี ประจำปีการศึกษา 2555

ประวัติผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ-นามสกุล

(ภาษาไทย)

อำนาคศักดิ์ วรแสน

(ภาษาอังกฤษ)

Mr.Amnadsakworasan

ชื่อเล่น

นาง

วันเดือนปีเกิด

วันที่ 2 ตุลาคม พ.ศ.2533

E-Mail Address:

Amnadsak@hotmail.com

ที่อยู่ปัจจุบัน

46/2 บ้านหนองถ่ม หมู่ 8 ตำบลคู อำเภอกันทรารมย์
จังหวัดศรีสะเกษ33130

ประวัติการศึกษา

ชั้นปีที่ 4 สาขาศิลปกรรม(ออกแบบประยุกต์ศิลป์)
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
มัธยมศึกษาตอนปลายหนองถ่มวิทยา อำเภอกันทรารมย์
จังหวัดศรีสะเกษ
มัธยมศึกษาตอนต้นหนองถ่มวิทยา อำเภอกันทรารมย์
จังหวัดศรีสะเกษ

ตำแหน่ง

ประธานชมรมอักษิลป์ ประจำปีการศึกษา 2554

ประวัติผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ-นามสกุล

(ภาษาไทย)

นายพงศธร จตุรพรพิพัฒน์

(ภาษาอังกฤษ)

Mr. PongsatornJaturaphornphiphat

ชื่อเล่น

ก๊อบซ่า

วันเดือนปีเกิด

28 เมษายน 2534

E-Mail Address

i-hero@live.com

โทรศัพท์

085-7805242

ที่อยู่ปัจจุบัน

13 หมู่ 3 ตำบลภูผาหมอก อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ
33110

ประวัติการศึกษา

ชั้นปีที่ 3 สาขาวิทยาการคอมพิวเตอร์ คณะวิทยาการคอมพิวเตอร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนกันทรลักษณ์วิทยา
จังหวัดอุบลราชธานี
มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนอนุบาลตำบองราชานุสรณ์
จังหวัดอุบลราชธานี

ตำแหน่ง

หัวหน้าชมรมองค์การบริหารนักศึกษา

นายก องค์การบริหารนักศึกษา ประจำปีการศึกษา 2555

ประวัติผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ-นามสกุล

(ภาษาไทย)

นายรุ่งนพพัทธ์ บัวใหญ่

(ภาษาอังกฤษ)

Mr. Rungnopparit Buayai

ชื่อเล่น

เบียร์

วันเดือนปีเกิด

31 ตุลาคม 2534

E-Mail Address

beer.social04@gmail.com

โทรศัพท์

086-8958843

ที่อยู่ปัจจุบัน

85 หมู่ 20 ตำบลดอนจิก อำเภอพิบูลมังสาหาร
จังหวัดอุบลราชธานี 34110

ประวัติการศึกษา

ชั้นปีที่ 3 สาขาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพิบูลมังสาหาร
จังหวัดอุบลราชธานี
มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี
ประธานชมรม พุทธศิลป์ ประจำปีการศึกษา 2555
หัวหน้าโครงการค่ายอาสาประจำสาขาสังคมศาสตร์ศึกษา

ตำแหน่ง

ประวัติผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ-นามสกุล

(ภาษาไทย)

นายคมสัน สุขคำภา

(ภาษาอังกฤษ)

Mr. Khomson Sucumpa

ชื่อเล่น

โค้ก

วันเดือนปีเกิด

5 เมษายน 2535

E-Mail Address

coke_112@hotmail.COM

โทรศัพท์

080-4091762

ที่อยู่ปัจจุบัน

161 หมู่ 1 ตำบลหนองแคน อำเภอบึงหลวง

จังหวัดมุกดาหาร 49140

ประวัติการศึกษา

ชั้นปีที่ 2 คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

มัธยมศึกษาตอนปลาย บึงหลวงวิทยา จังหวัดมุกดาหาร

มัธยมศึกษาตอนต้น นาแกสามัคคีวิทยา จังหวัดนครพนม

ตำแหน่ง

รักษาการประธานสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดมุกดาหาร

รองหัวหน้าชั้นปีที่ 2 คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

ประวัติผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ-นามสกุล

(ภาษาไทย)

นายสุทธรัตน์ บุญพร

(ภาษาอังกฤษ)

Mr.Suttirat Boonporn

ชื่อเล่น

เบล

วันเดือนปีเกิด

1 เมษายน 2534

E-Mail Address

suttirat_b@hotmail.com

โทรศัพท์

080-4792365

ที่อยู่ปัจจุบัน

89 หมู่ 6 บ้านท่าช้าง ตำบลปากเรือ อำเภอมหาชนะชัย
จังหวัดยโสธร 35130

ประวัติการศึกษา

ชั้นปีที่ 3 สาขาสัตวศาสตร์ คณะเกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

มัธยมตอนปลาย โรงเรียนมหาชนะชัยวิทยาคม จังหวัดยโสธร

มัธยมตอนต้น โรงเรียนมหาชนะชัยวิทยาคม จังหวัดยโสธร

ตำแหน่ง

หัวหน้าชมรมเกษตรอาสา ครั้งที่ 12 ประจำปีการศึกษา 2555

รองฝ่ายกิจกรรมนักศึกษาเกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

คณะกรรมการสโมสรนักศึกษาเกษตรศาสตร์

หัวหน้าชั้นปีที่ 3 คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

ประวัติผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ-นามสกุล

(ภาษาไทย)

นางสาวสุภัทรพร ลาฟอง

(ภาษาอังกฤษ)

Ms.Supattaraporn Lafong

ชื่อเล่น

อ้อม

วันเดือนปีเกิด

2 พฤศจิกายน พ.ศ.2534

E-Mail Address

E_nuaom_k2@hotmail.com

โทรศัพท์

085-4962033

ที่อยู่ปัจจุบัน

22 หมู่ 1 ตำบลฝางคำ อำเภอสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี
34350

ประวัติการศึกษา

ชั้นปีที่ 3 สาขาการพัฒนาสังคม คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพิบูลมังสาหาร
จังหวัดอุบลราชธานี
มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสิรินธรวิทยานุสรณ์
จังหวัดอุบลราชธานี

ตำแหน่ง

สมาชิกชมรมพิราบขาว

ประวัติผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ-นามสกุล

(ภาษาไทย)

นายคมสัน สุคำภา

(ภาษาอังกฤษ)

Mr.Khomson Sucumpa

ชื่อเล่น

โค้ก

วันเดือนปีเกิด

5 เมษายน 2535

E-Mail Address

coke_112@hotmail.COM

โทรศัพท์

080-4091762

ที่อยู่ปัจจุบัน

161 หมู่ 1 ตำบลหนองแคน อำเภอบึงหลวง

จังหวัดมุกดาหาร 49140

ประวัติการศึกษา

ชั้นปีที่ 2 คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

มัธยมศึกษาตอนปลาย บึงหลวงวิทยา จังหวัดมุกดาหาร

มัธยมศึกษาตอนต้น นาแกสามัคคีวิทยา จังหวัดนครพนม

ตำแหน่ง

รักษาการประธานสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดมุกดาหาร

รองหัวหน้าชั้นปีที่ 2 คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

ประวัติผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ-นามสกุล

(ภาษาไทย)

นายวีรพล สิ้นสร้าง

(ภาษาอังกฤษ)

Mr.Weerapol Sinsrang

ชื่อเล่น

เก่ง

วันเดือนปีเกิด

30 กันยายน 2533

E-Mail Address

Naykentken_1kz1@hotmail.com

โทรศัพท์

088-8732025

ที่อยู่ปัจจุบัน

273 หมู่ 10 ถนนศรีอารยะ ตำบลห้วยชะยุ้ง อำเภอวารินชำราบ
จังหวัดอุบลราชธานี

ประวัติการศึกษา

ชั้นปีที่ 4 สาขาระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ

คณะบริหารศาสตร์มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียน วารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

ตำแหน่ง

รองหัวหน้าค่าย MIS สัมพันธ์

รองนายกสโมสรนักศึกษาคณะบริหารศาสตร์ ประจำปี พ.ศ. 2554

ภาคผนวก (จ)

รูปภาพประกอบการสัมภาษณ์

ภาคผนวก (ฉ)

รายชื่อผู้เข้าร่วมกิจกรรมการประชุมกลุ่มย่อย

รายชื่อผู้เข้าร่วมกิจกรรมการประชุมกลุ่มย่อย
โครงการวิจัยเรื่อง การเพิ่มศักยภาพ มูลค่าและคุณค่าของผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวในพื้นที่อีสานใต้
โครงการย่อยศักยภาพการท่องเที่ยวเพื่อำาเพิ่ประโยชน์ในจังหวัดอุบลราชธานี

วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2556

1. นางสาวสายฝน หัปนาค	25. นางยุพิน นามวิเศษ
2. นาง จันทา ประดา	26. นางพิสมร คำล้าน
3. นางสาวรัชนิกร ชากะพันธ์	27. นางไพฑูรย์ หาญชนะ
4. นางวินาน ดวงคำ	28. นางหนูสิน ทองทวี
5. นางกองแพง จำปา	29. นางอรัญ พลสิทธิ์
6. นางหนูรอด ทรัพย์ศิริ	30. นายสุพันธ์ ทรัพย์ศิริ
7. นางพิสมัย ธานี	31. นางพัชรินทร์ พูลสาร
8. นางพิสมัย ทะวงษ์ษา	32. นางลูกปลา พูลศรี
9. นางสาวาญ อินหอม	33. นางมณีวรรณ สบการเพียง
10. นางสาวกัญญารัตน์ พาสุข	34. นายวิชัย ชาดะพันธ์
11. นางฌรักษ์ พาสุข	35. นางบุญกว้าง แสนทวีสุข
12. นางนงค์ลักษณ์ ทองเหลือ	36. นางสาวราตรี หาญชนะ
13. นางอรทัย ทองหมื่น	37. นางสาวผ่องสี สมศรี
14. นายอุดม ดวงคำ	38. นางดอกกรัก ลังตา
15. นางสมัน สิงห์ศิลา	39. นายสมหมาย วงศ์แดง
16. นางสาวสุริสาย ทรัพย์ศิริ	40. นางสมควร ทาคำ
17. นางบัวผัน มาลาวัน	41. นางถนัด สัตยกุล
18. นางสาววรรณนิศา ดวงคำ	42. นางสุมาลี วงษ์สุณา
19. นางพานทอง วงศ์พันธ์	43. นายทัย ใจตรง
20. นางบุญมี ทรัพย์ศิริ	44. นางผอง ต้นแก้ว
21. นางสุตวิทย์ คำสอน	45. นายกันหา วงษ์สนา
22. นางจันทิ คำล้าน	46. นายสุวิธ ทองทวี
23. นางสาวพรพิศ ทองทวี	47. นายदनัย คุณนา
24. นางสังข์ แพงคำรัก	

ภาคผนวก (ซ)

ประวัติคณะผู้วิจัย

ประวัติคณะผู้วิจัย

หัวหน้าโครงการย่อย

1. ชื่อ – นามสกุล

(ภาษาไทย) นางสาว วรรัตน์ บุญแฝง

(ภาษาอังกฤษ) Ms. Wararat Boonfang

2. หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน 5250199008964

3. ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์ (พนักงานของรัฐ)

4. หน่วยงานและสถานที่ติดต่อ คณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี อ.วารินชำราบ
จ. อุบลราชธานี 34190

โทรศัพท์/ โทรสาร 0 4535 3804/ 0 4535 3805

E-mail address ajarnnui@gmail.com

5. ประวัติการศึกษา

ปริญญา	สาขา	สถาบัน
MBA	Hospitality and Tourism Management หลักสูตรนานาชาติ	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต
บชบ.	การจัดการการโรงแรม และการท่องเที่ยว	มหาวิทยาลัยขอนแก่น

6. สาขาวิชาที่มีความชำนาญพิเศษ

สาขาการจัดการอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว

7. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ (ปี 2551 – ปัจจุบัน)

7.1 ผลงานวิจัย

โครงการวิจัย “ศักยภาพ คุณค่าและมูลค่าของผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวที่มีต่อการสร้างรายได้ในจังหวัดอุบลราชธานี (ผู้ร่วมวิจัย 8 %)

โครงการวิจัย “ทัศนคติและความคาดหวังของนักศึกษาสาขาการจัดการอุตสาหกรรมบริการที่มีต่อหลักสูตรการจัดการอุตสาหกรรมบริการ คณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี” (อยู่ระหว่างดำเนินการ)

7.2 ผลงานตีพิมพ์

.....ไม่มี.....

7.3 ผลงานอื่นๆ

.....ไม่มี.....

ผู้ร่วมวิจัยคนที่ 1

1. ชื่อ – นามสกุล

(ภาษาไทย) นางสาว สิริรัตน์ ชอบขาย

(ภาษาอังกฤษ) Ms. Sirirat Chobkhay

2. หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน 3499900034725

3. ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์ (พนักงานของรัฐ)

4. หน่วยงานและสถานที่ติดต่อ คณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี อ.วารินชำราบ

จ. อุบลราชธานี 34190

โทรศัพท์/ โทรสาร 0 4535 3804/ 0 4535 3805

E-mail address chobor@hotmail.com

5. ประวัติการศึกษา

ปริญญา	สาขา	สถาบัน
MBA	Hospitality and Tourism Management	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต
บธบ.	การจัดการการโรงแรม และการท่องเที่ยว	มหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคาย

6. สาขาวิชาที่มีความชำนาญพิเศษ

สาขาการจัดการธุรกิจบริการและการท่องเที่ยว

7. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ (ปี 2551 – ปัจจุบัน)

7.1 ผลงานวิจัย

โครงการวิจัย “ศักยภาพ คุณค่าและมูลค่าของผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวที่มีต่อการสร้างรายได้ในจังหวัดอุบลราชธานี (ผู้ร่วมวิจัย 8 %)

โครงการวิจัย “การจัดการทรัพยากรมนุษย์ในอุตสาหกรรมบริการ กรณีศึกษาธุรกิจโรงแรมในจังหวัดอุบลราชธานี (อยู่ระหว่างดำเนินการ)

โครงการวิจัย “การศึกษากลยุทธ์ในการรักษาทรัพยากรมนุษย์ กรณีศึกษา: ค่าตอบแทนและสวัสดิการของพนักงานโรงแรมในเขตอำเภอเมือง จังหวัด อุบลราชธานี” (อยู่ระหว่างการดำเนินการ)

7.2 ผลงานตีพิมพ์

.....ไม่มี.....

7.4 ผลงานอื่นๆ

.....ไม่มี.....

ผู้ร่วมวิจัยคนที่ 2

1. ชื่อ – นามสกุล

(ภาษาไทย)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สืบพงศ์ หงษ์ภักดี

(ภาษาอังกฤษ)

Assistant Professor. Surbpong Hongpukdee

2. หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน

3349800216822

รหัสนักวิจัย (สกว.)

10-134419

3. ตำแหน่งปัจจุบัน

อาจารย์ (พนักงานของรัฐ)

4. หน่วยงานและสถานที่ติดต่อ

คณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

อ.วารินชำราบ จ. อุบลราชธานี 34190

โทรศัพท์/ โทรสาร

0 4535 3804/ 0 4535 3805

E-mail address

surbpongubu@hotmail.com

5. ประวัติการศึกษา

ปริญญา	สาขา	สถาบัน
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต	การจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ศิลปศาสตรบัณฑิต	การจัดการการโรงแรมและการท่องเที่ยว	มหาวิทยาลัยศรีปทุม

6. สาขาวิชาที่มีความชำนาญพิเศษ

สาขาการจัดการธุรกิจบริการและการท่องเที่ยว

7. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ (ปี 2551 – ปัจจุบัน)

7.1 ผลงานวิจัย

1. ศึกษาความพึงพอใจในการใช้บริการห้องพักของโรงแรมในจังหวัดอุบลราชธานี
2. ศึกษาความเป็นไปได้ด้านการจัดการที่พักแบบชุมชนมีส่วนร่วม
3. โครงการศึกษาและจัดทำฐานข้อมูลกลุ่ม/องค์กร/พื้นที่ ที่ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต
4. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนริมแม่น้ำมูลและแม่น้ำสาขาในจังหวัดอุบลราชธานี : ศึกษากรณี หาดพิทยาน้อย อำเภอสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี

7.2 ผลงานตีพิมพ์

บทความวิจัยเรื่อง ศึกษาความเป็นไปได้ด้านการจัดการที่พักแบบชุมชนมีส่วนร่วม วารสาร การบริการและการท่องเที่ยวไทย สมาคมนักวิชาการการท่องเที่ยว(ประเทศไทย) ปีที่2 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2550)

7.5 ผลงานที่นำเสนอในที่ประชุมวิชาการ:

ผลงานวิจัยเรื่อง : ศึกษาความพึงพอใจในการใช้บริการห้องพักของโรงแรมในจังหวัดอุบลราชธานี

,2548

ในประเทศ

: 1. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปี 2549